Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de .
Das PDF wurde erstellt am: 17.12.2024, 18:16 Uhr.

Heinrich Opitz Johann Georg Hager

Henrici Opitii, S. Theol. D. aar Lešôn Haq-Qodeš Hoc Est Atrivm Lingvae Sanctae : Qvo Exhibentvr I. Consilivm De Stvdio Lingvae S. Etiam Sine Viva Manvdvctione Feliciter Tractando. II. Grammaticae Hebraeae Compendivm Ex Hebraismo Restitvto B. Wasmvthi Cvm Idiotismis Syntacticis Et Poetica Hebr. III. Textvs Cvm Praxi Hebraeo-Analytica Secvndvm Regvlas Vel Hvivs Atrii, Vel Hebraismi Rest. Wasm. Vna Cvm Accentvvm Hebraeorvm Repraesentatione. IV. Lexici Hebraei Compendivm Freqventiorvm In Codice S. Vocvm. V. Index Anomalorvm Difficiliorvm Ex Vniverso Codice Hebraeo Selectorvm, Et In Wasmvthi Hebraismo Restitvto Solutorvm

Ab Innvmeris, Qvibvs Scatebat, Vitiis Sedvlo Pvrgatvm, Multisqve In Locis Hac Nova Editione Avctvm / A Ioanne Georgio Hagero, Scholae Chemnic. Rectore ..., Lipsiae: Lipsiae: Apvd Johannem Samvelem Heinsivm: Litteris Bittorffianis, 1745

https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0001

C I c – 1932.

907.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0002

בשׁ"ם

HENRICI OPITII, S. Theol. D.

חצר
לשון הקדש

HOC EST

ATRIVM
LINGVAE SANCTAE,

QVO EXHIBENTVR

I. CONSILIVM DE STVDIO LINGVAE S. ETIAM SINE VIVA MANVDVCTIONE FELICITER TRACTANDO.

II. GRAMMATICAE HEBRAEAE COMPENDIVM EX HEBRAISMO RESTITVTO B. WASMVTHI CVM IDIOTISMIS SYNTACTICIS ET POETICA HEBR.

III. TEXTVS CVM PRAXI HEBRAEO-ANALYTICA SECVNDVM REGVLAS VEL HVIVS ATRII, VEL HEBRAISMI REST. WASM. VNA CVM ACCENTVVM HEBRAEORVM REPRAESENTATIONE.

IV. LEXICI HEBRAEI COMPENDIVM FREQVENTIORVM IN CODICE S. VOCVM.

V. INDEX ANOMALORVM DIFFICILIORVM EX VNIVERSO CODICE HEBRAEO SELECTORVM, ET IN WASMVTHI HEBRAISMO RESTITVTO SOLVTORVM.

AB INNVMERIS, QVIBVS SCATEBAT, VITIIS SEDVLO PVRGATVM, MVLTISQVE IN LOCIS HAC NOVA EDITIONE AVCTVM

A

M. IOANNE GEORGIO HAGERO,
SCHOLAE CHEMNIC. RECTORE.

CVM PRIVILEGIO POTENTISSIMI REGIS POLON. ET ELECT. SAX.

LIPSIAE 1745.
APVD IOANNEM SAMVELEM HEINSIVM.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0005

R. Dau. Kimchi in fine Michlod.

אשר למד ותורה לו לקנין
ולא למד יסוד דקדוק ולא בן
כמו חורש אשר ינהג שוורים
וידו מבלי מלמד ומרבן

Qui discit & Lex ei est *in possessionem,*
Et non discit fundamenta Grammat. neque intelligit,
Est *sicut arator, qui agit boues;*
Et manus eius est *sine baculo & stimulo.*

Bibliotheca Academiae Rostochiensis

LINGVAE SANCTAE

CVLTORIBVS

NOVELLIS

VERBI DIVINI

IN TEXTV ORIGINALI

SCRVTATORIBVS

PIIS DEVOTIS INDVSTRIIS

RENOVATAM HANC

ATRII LINGVAE S.

STRVCTVRAM

DENVO APERIT

OMNESQVE

NON CVM PLEBE EMINVS SPECTARE

SED

CVM SACRI ORDINIS HOMINIBVS

IN IPSA ADYTA PER ATRIVM PENETRARE

CVPIENTES

ADMITTIT

TESTES AC ARBITROS FVTVROS OMNIVM

QVAE INTVS AGENTVR

 IISDEM

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0007

IISDEM SIMVL
SPIRITVS S. GRATIAM
VITAE SANCTIMONIAM
AC
PIVM
PRO VERBO DEI
EIVSQVE INTEGRITATE AC AVTHENTIA
CONTRA INFRVNITAS HODIE
DIABOLI AC BIBLIOMASTIGVM
MACHINATIONES
ZELVM
OPTAT ATQVE PRECATVR,
SIC
DEVS ALIQVANDO APERIET
SANCTVARIVM SANCTIS
AC
QVEMQVE SVO MODO AC TEMPORE
CEV
ALTEROS
כהנים הגדולים
IN ILLVD INTROMITTET.
QVOD VOVET
AC
SPONDET
SINGVLIS
AVTOR.

KILONI, Ipſis Calend. Ianuar. A. O. R. clɔ Iɔc xcii.

ADVER-

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0008

ADVERSVS QVORVNDAM MALIGNAS ARROSIONES,
SVSPENSA PRAE FORIBVS
AMVLETA,
H. E.
NONNVLLORVM CELEBRIORVM PHILOLOGORVM
DE
HEBRAISMO RESTITVTO
B. WASMVTHI,
ET
ATRIO HOC LINGVAE SANCTAE
IVDICIA.

I.
CHRISTIANI RAVII,

Profeſſ. antehac Regii, Vpſal. poſtea Francofurt. Celeberrimi, quod dedit in Cauſſa Anti-Conringiana Vpſal. Menſe Febr. 1669.

Certiſſimum eſt, quicquid communis litterarum bonarum inſtaurator *Dn. D. Wasmuthus* ſcribit de Keri & Ctibh, quicquid de punctis Accentuum promittit, quicquid de vocalibus & litteris teſtatur, quicquid de ſanitate Codicis Ebræi in genere, quicquid de locis innumeris per totum Codicem Ebræum, citatis in HEBRAISMO RESTITVTO, opere incredibiliter bono, inque Vindiciarum Biblicarum Parte prima & ſecunda, ei operi annexarum, & nunc in tertia Anti-Conringiana, diuinitus ſcribit - - Hoc omne, & quicquid de Codice Hebræo ſcripſit ſcribetque *Dn. D. Matthias Wasmuthus*, cum eo aſſero, eodem quo ille ſenſu, & quo ille pugnat contra nonnihil vacillantes vel ſeductos, eodem ſenſu ego pugnem, ſi opus ſit &c.

Et in Catalogo publico Lectionum illuſtr. Acad. Vpſalienſis:

Chriſtianus Rauius, Berlinas, incipiet publice explicare *Reu. plur. Matth. Wasmuthi*, SS. Theolog. D. Grammaticam Hebræam, 50. Regulis abſolutam, qua non datur hodie plenior, & quæ vna loco vicenarum ſufficiat:

ficiat: Certe *Cl. Troſtii, Erpenii, Baldauii, Schickardi & Buxtorffii,* vel Compendia, vel Theſauros longe tranſcendit.

II.

DN. IOANNIS HENR. HOTTINGERI

in lit. d. 2. Sept. 1666. Tiguri datis ad Celeberr. *Dn. D. Mauritium*, antehac in Academia Kilonienſi Prof. Iur. Pr. nunc in Camera Imperiali, quæ Spiræ eſt, Aſſeſſ. Illuſtriſſ.

Celeberrimi *D. Wasmuthi* Nomen pridem in his notum regionibus Montanis. Iam antehac præclara haud vulgaris Linguarum Orientalium peritiæ dedit ſpecimina. Vnde & tanto mihi pretioſiſſimum per te nuper miſſum, acceptius fuit munus Chartaceum. Gratias pro eo ago maximas. Et quanquam totum, quod magno labore & iudicio collectum eſt, *D. Wasmuthi* ſcriptum, magnam litteris Hebraicis fœneretur lucem, illa tamen, quæ *Capelli & Waltoni* ſententiæ iugulum petunt, propterea ſunt ἔξοχα ἄλλων, quod optimam cauſſam maſcule & dextre Vir doctiſſimus defenderit: Adeo hactenus ab illa *Capelli* abhorrui novitate, vt neſciam, an in Contextum S. quicquam aduerſariis concedi poſſet, quod maiori cum periculo auctoritatis ejus eſſet coniunctum. Hoc ergo nomine *D. Wasmuth* ingens fecit operæ pretium, &c.

III.

Trigæ Celeberr. Batauorum infra ſcriptorum.

Reuerendi & Clariſſ. Viri *D. Matth. Wasmuthi* librum, cui titulus: *Hebraiſmus Reſtitutus*, attente & ſedulo, vt quidem negotia noſtra ferebant, luſtrauimus. Quantum vero ſic nobis obſeruare lieuit, iudicamus, laudatum illud opus, non ſolum accurata methodo digeſtum eſſe, ſed etiam multiplici eruditione, ac ſingularis peritiæ in omnibus ad litteraturam Hebraicam ſpectantibus demonſtratione, refertum: Comprehendere enim theſaurum Grammaticæ iſtius abſolutiſſimum & locupletiſſimum, ſiue litterarum & punctorum tractationem ſpectes, ſiue Etymologiam, ſiue Syntaxin, ſiue ipſam Accentuationem: ſic omnia ſuis Regulis deſcripta ſunt accuratiſſime, Regulæ Exemplis comprobatæ diligentiſſime, adiectis magna induſtria paſſim ſuis Exceptionibus & Anomaliis, *adeo quidem, vt nunquam hactenus a quoquam omnia & ſingula tam exacte*

exacte ac plane delineata viderimus. Præclaram quoque laudem nominatim meretur Pars illa, quæ complectitur doctiſſimas & laborioſiſſimas *Vindicias integritatis ac puritatis S. Scripturæ*, & ſpecialius V. T. in lingua ſua originali, contra periculoſiſſimum Errorem aliorum quorundam. Hinc non ſolum S. Theologiæ Studioſis, ſed etiam Eccleſiarum Paſtoribus & φιλεβραίοις quibusuis, theſaurum iſtum ad linguam S. feliciſſime excolendam, ſuaque circa hanc ſtudia pleniſſime perficienda, cenſemus vtiliſſimum; atque ita de meliori nota eum commendamus: Reuerendo & Clariſſimo Auctori Herculeum illum laborem tam proſpero & glorioſo ſucceſſu exantlatum gratulantes, Deumque Opt. Max. venerantes, vt ipſum Bono publico diu ſeruet incolumem.

Dabamus Vltraiecti VII. Kal. Febr.
A. D. cIↃ IↃc LXIX.

GISBERTVS VOETIVS, Theol. Prof.
ANDR. ESSENIVS, Theol. Prof.
IO. LEVSDEN, Lingu. S. Profeſſor.

IV.

Clariſſimi LEVSDENII,

Linguæ S. in Acad. Vltraiect. Profeſſ. Celeberr. in litteris ad Autorem *Atrii* Anno 1671. datis.

Nunquam fuerunt tam felicia tempora, qualia iam ſunt, quibus hæc ſtudia tam facilia redduntur, & fere in os intruduntur. Tu in *Atrio* tuo facillimam methodum propinas, per quam, ſi quis eam ſequi velit, facillime ad cognitionem Linguæ S. perueniet. Primo proponis *Conſilium de Studio linguæ Hebrææ bene & feliciter inchoando & diſcendo:* Deinde ſequitur *Compendium*, in quo regulæ & præcepta Grammaticæ ſuccincte, breuiter & ſolide poſt inuicem deſcribuntur. Et hoc Compendium mihi eo magis arridet, quia vbique ablegas lectorem ad inſigne & nunquam ſatis laudandum opus *Hebraiſmi Reſtituti Clariſſimi D. Wasmuthi.* Soleo ſemper opus illud inſigne priuatim & publice Studioſis commendare. Etiam in iterata editione *Philologi Hebræi p. 194.* (qui iam ad finem properat, & propediem lucem adſpiciet,) ſic ſcribo: *ſi quis plura deſideret*, (loquor de Antiquitate Vocalium) *legat Cl. Matthiæ Wasmuthi ſolidas Vindicias S. Hebrææ Scripturæ, laborioſiſſimo Hebraiſmo Reſtituto*

Reſtituto adiunctas, in quibus diuinam vocalium & accentuum autoritatem luculenter & non ſine iuſto zelo probat. Denique præter *ſolidam quorundam Capitum Analyſin* Grammaticam, & Valoris accentuum demonſtrationem, in breui quaſi Tabella propinas *omnes voces irregulares, quæ remoram Tyronibus iniicere poſſent*, & ſimul allegas loca, vbinam in *Hebraiſmo Reſtituto* inueſtigari poſſint. Ego nuper ſtudioſo in mandatis dederam, vt omnes illas voces ſecundum ordinem librorum V. Teſt. ex Hebraiſmo inveſtigaret, & in peculiari libro annotaret. Hac inueſtigatione fere ad vmbilicum perducta, ecce traditur mihi tuum *Atrium*, in quo eæ Voces, tanquam cibus præparatus, mihi proponuntur. Non poteſt non orbis literatus tibi gratias agere. Deus conatibus & laboribus tuis affatim benedicat. Si nonnulla exemplaria data occaſione ad nos transmittere poſſis, facies rem ſtudioſis, qui viderunt, gratiſſimam. Biblia, quæ meditaris, noli imprimere, antequam me eius rei certiorem feceris. Ego ſimiliter ſignificabo, quid hic in Belgio agamus, &c. &c.

V.

Maxime Reuerendus & Excellentiſſimus

DN. GOTTLOB FRIDERICVS Seligmann,

SS. Theol. D. eiusdemque apud Lipſienſes Prof. Celeberrimus atque Eccleſiaſtes quondam meritiſſimus, in IDEA Studioſi πολυμαθεστέρου ad altiorem ſapientiam aſpirantis.

De Hebræa Lingua prolixe agit OPITIVS in Conſilio de ſtudio Hebræo rite inſtituendo & feliciter abſoluendo, quod cum in plurium ſit manibus, videri facile poteſt, & meretur quoque. Quandoquidem præter Patrum Doctorumque Eccleſiæ iudicia huc pertinentia, candide omnino monſtrat, qua via deceat incedere eum, qui operam huic linguæ nolit impendere fruſtraneam. - - - Quæ vero Grammaticæ ante alias mereantur laudem, nos quidem iam determinare non audemus: quibus interim ſufficit Wasmuthianam Hebræam una cum Opitii ATRIO hactenus abs non paucis commendari quam maxime.

ATRII

ATRII LINGVÆ S.
PARS I.
SEV
CONSILIVM
De Studio Hebræo rite, etiam sine viua manuductione, (vbi forte nulla ejus detur copia,) instituendo & feliciter absoluendo.

§. 1.

PRodit denuo in publicum, L. B. ATRIVM nostrum Linguæ S. aliquoties hactenus in gratiam Tyronum editum atque ita adornatum, vt omnia, quæ ad fundamenta illius Linguæ requiruntur, ordine hic exhibeantur, & quidem per quinque sqq eius partes, quæ sunt:

I. CONSILIVM de studio Hæbræo, proprio etiam Marte (in defectu forte viuæ manuductionis) suscipiendo & feliciter absolvendo.

II. COMPENDIVM GRAMMATICVM Hebraismi Restituti B. D. Wasmuthi, ceu omnium perfectissimi hodie Systematis Grammatici, vno eodemque vtriusuis tenore Regularum & Verborum sic seruato, vt alterum alterius fundamentum ac complementum; ambo vero mutua discentibus subsidia facillima præstent, quo minus per multas Grammaticas diuersæ semper Methodi volitare, & dubiis doctrinarum sedibus fluctuare opus sit.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0013

III. TEXTVS PRIORVM IV. CAPITVM GENESEOS cum praxi Hebræo Analytica ad Regulas vtriusque Grammaticæ huius compendiosæ, illiusque plenæ, simul relata.

IV. LEXICON HEBRAEVM frequentiorum in Codice S. vocum.

V. INDEX difficiliorum Anomalorum Codicis S. in Hebraismo Wasmuthiano enucleatorum: de quorum vna omnium tenore, ac recto vsu, nonnulla præfandi, commodissimam nobis ipsa statim Pars I. præbet occasionem.

§. 2. Nimirum, si quid omnino sapienter Hebræorum Magistri, hoc sane de optimo Didacticæ Hebrææ genere constitutum recte habent præceptum geminum:

לעולם ילמד אדם לתלמידיו בדרך קציר׃

Semper doceat homo discipulos via breui;

& simul

בעל מעשים יתקיים לו עונו׃

Practicus industrius firmabit Theoriam suam.

Ambo siquidem hæc tam arcta inuicem ἀλληλεχίᾳ & mutuo nexu sunt deuincta, vt nec commoda aut utilis sit breuitas doctrinæ sine confirmatione Praxeos, neque hæc fructuose institui possit, nisi breuis præcesserit doctrinæ Theoria. Vtrumque nunc ergo quam prope præsentis instituti nostri fecerimus, aut assecuti simus scopum, breuiter quidem ipsi memorabimus, prudens autem Lectoris amplius æstimabit iudicium.

§. 3. Et primo quidem, vt rem altius a prima huius *Consilii* nostri origine repetamus; cum viderem pridem & vel proprio olim didicissem experimento, quam difficiles hactenus & perpetuis tricis implicati essent plerorumque Grammaticorum Hebr. libri, partim ob ἀμεθόδειαν, partim ob imperfectionem, & contra sæpe superfluas vagasque & laxas circumscriptiones doctrinarum, vt non nisi tædii patientissimis ingeniis aditum tardiorem ad Linguæ S. interiora concederent, idque adhuc vel decem aliorum Grammaticorum aduocandis subsidiis, & his quoque, vt fit, ægerrime cohærentibus: quamquae inde deplorandus pridem neglectus S. fontis Hebræi passim extiterit, minori indies cultorum aut scrutatorum eius frequentia, primum ad paucos, demum ad nullos redigenda, (qualem desertionem studii Linguæ S. inter βάθη τῦ Σατανᾶ, a paucis proh dolor! animaduersa, merito refert B. noster Lutherus): non potui non & serio dolere, de tam infelici eatenus forte omnium præstantissimi Studii linguæ S. & simul tanto magis orbi erudito gratulari, cui post multorum vota, obtigit incomparabile illud Opus *Hebræo-Wasmuthianum*, quod merito suo, tum e *Grammatices Hebr.* singulari ἀκριβείᾳ *ac perfectione*; tum ab *Accentuationis diui-*

diuinæ reſtituta notitia: tum a *Vindiciis Authentiæ, integritatis ac certitudinis Fontium Hebr.* inſcripſit Autor laudatus HEBRAISMVM *facilitati & integritati ſuæ* RESTITVTVM.

§. 4. Vt autem plures nunc ad Studii Hebræi culturam exſtimulem, breuiter & candide Conſilii noſtri modum exponam, quo facillime quis, etiam ſine viua manuductione, vbi forte nulla eius detur copia, hoc ſtudium tractare & feliciter abſoluere poſſit. Et ſic ante omnia (1) κατ' ἄρχην, minime audiendos eſſe moneo, friuolos illos Linguarum SS. & Textus originalis contemtores, nimis profane aſſerentes, *non adeo magnam linguarum originalium in Theologia eſſe neceſſitatem, multa alia magis neceſſaria diſcenda eſſe Presbyteris Eccleſiæ, nec exigendam a Presbyteris Eccleſiarum ſcientiam Græci aut Hebræi ſermonis.* Quam longe enim a ſanis & rectis iudiciis abſint temerarii iſti tam nobilis & prope abſolute neceſſarii ſtudii cenſores, multis, iisque grauiſſimis, demonſtrare poſſem argumentis. Sed ne in propria quaſi cauſſa accuſator ſimul & iudex eſſe videar, placet potius ſummorum quorundam Patrum & Doctorum Eccleſiæ contraria de ſtudii huius in Theologia necesſitate denuo afferre vota & iudicia.

§. 5. Prodeat itaque ex Patribus rarus ille Hebraizantium Phœnix Hieronymus, nobisque ex *Epiſt. 135. ad Suniam & Fretellam* fidem faciat, quando ibid. inſit.: *Sicuti in N. Teſt. quando apud Latinos quæſtio exoritur, & eſt inter Exemplaria varietas, recurrimus ad fontem Græci ſermonis, quo Nouum ſcriptum eſt Inſtrumentum: ita in V. Teſt. ſi quando inter Græcos Latinosque diuerſitas eſt,* AD HEBRAEAM RECVRRIMVS VERITATEM, *vt, quicquid de fonte proficiſcitur, hoc quæramus in riuulis.* Et rurſus Comment. ad Zach. cap. VIII, 6. *In h. l. noſtrorum multi multa dixerunt, & inter ſe diſſonantia. Cogimur igitur ad Hebræo. recurrere, & ſcientiæ veritatem* DE FONTE MAGIS, QVAM DE RIVVLIS QVAERERE. Gemina habet Pater doctiſſimus *aduerſ. Heluid. it. Epiſt. ad Lucin. & Apol. 2. contra Ruffinum.* Nec minus auguſtiſſimus Pater Auguſtinus, qui ipſemet, licet Hebrææ ignarus, rei tamen veritate adactus, *lib. 2. de Doctr. Chriſtiana cap. 11.* ſcribit: *Latinæ linguæ homines duabus aliis ad Scripturarum diuinarum cognitionem habent opus, Hebræa ſcil. & Græca, vt ad Exemplaria præcedentia recurratur, ſi quam dubitationem attulerit Latinorum interpretum infinita varietas.*

§. 6. Quod ſi Doctores orthodoxæ noſtræ Eccleſiæ conſulere velimus, apparebit, eos omnes vno ore τοῖς ἐξ ἐναντίας adeo peruerſe ſentientibus firmiter contradicere. Audiamus primo Magalandrum noſtrum Lutherum eleganter eam in rem differentem, *Tom. III. Ien. Lat. fol. 444. Comment. in Pſalm. XLV. Vocem* Lamnazeahh *varie tractant Ebræi, nec eſt, quod vllus, vel Græcus, vel Latinus præſumat, ſe eam intelligere. Quare ſæpe monui, vt Ebræam linguam diſceretis, nec*

eam ita negligeretis. Etsi enim eius linguæ nullus alius esset vsus, tamen pro gratiarum actione discenda erat, quod PARS QVAEDAM RELIGIONIS ET CVLTVS DEI EST, *eam linguam docere, vel discere,* QVAE SOLA, *quicquid vsquam diuini est, docet.* Auditur enim in ea Deus loqui, audiuntur Sancti inuocantes & maximas res gerentes; *vt studium, quod in hanc linguam discendam collocatur,* MISSA *quædam, seu* CVLTVS DEI, *merito vocari posset. Quare serio vos hortor, ne eam negligatis. Periculum enim est, ne Deus hac ingratitudine offensus priuet nos non solum cognitione huius S. linguæ, sed & Græcæ & Latinæ, &* TOTIVS RELIGIONIS. *Sed præterquam, quod* PARS CVLTVS DIVINI *est hoc studium, continet etiam maximam vtilitatem. Si enim aliqui futuri sunt Theologi, sicut necesse est, (neque enim omnes Iura & Medicinam discemus:) oportet eos esse munitos contra Papatum, & aliud odiosum hominum vulgus, qui, cum vnam Ebræam vocem sonare didicerunt, statim putant se Magistros huius sacræ linguæ. Ibi nisi nos eam tenuerimus,* TANQVAM ASINIS ILLVDENT ET INSVLTABVNT: *Sin autem nos quoque muniti fuerimus cognitione huius Linguæ, poterimus eis impudens os obstruere. Sic enim Diabolo & eius ministris resistendum est. Scio enim, quantum mihi contra meos hostes profuerit. Quare hac quantulacunque cognitione* INFINITIS AVREORVM MILLIBVS CARERE NOLIM. *Et vos quoque dabitis operam, qui aliquando docebitis Religionem, vt hanc linguam discatis,* SI NON PECORA CAMPI ET INDOCTVM VVLGVS *haberi vultis, quod editis Germanicis libellis* (POSTILLIS) *adiutum, vtcunque Euangelia Dominicalia & Catechismum docet.* Sic *T.II.Ien.Germ. pag.458.vel Altenb.808. & p.809.* In der Vermahnung an die Rathsherren aller Städten Teutschland scribit Vir Θεήλατος: Wenn kein ander Nutz an den Sprachen wäre, solte uns doch das billig erfreuen und anzünden, daß es eine edle, feine Gabe GOttes ist, damit uns Teutsche GOtt jetzo so reichlich, fast über alle Länder heimgesuchet und begnadet. Man siehet nicht viel, daß der Teufel dieselbe hätte lassen durch die hohen Schulen und Klöster aufkommen, ja sie haben allezeit aufs höchste darwider getobet, und toben auch noch, denn der Teufel roch den Braten wohl, wo die Sprachen herfür kämen, würde sein Reich ein Fach gewinnen, das er nicht könte leicht zustopffen. Weil er nun nicht hat mögen wehren, daß sie hervor kämen, dencket er doch sie nun also schmal zu halten, (qui & hodie quorundam subtesti consilii modus ac finis est) daß sie von ihnen selbst wieder sollen vergehen und fallen. Es "ist ihm nicht ein lieber Gast damit ins Hauß kommen, darum will er ihn auch also speisen, "daß er nicht lange soll bleiben. Diesen bösen Tück des Teufels sehen unser gar wenig, lie-"be Herren. Darum, liebe Teutschen, lasset uns hie die Augen aufthun, GOtt dancken für das edle Kleinod, und fest drob halten, daß es uns nicht wieder entzücket werde, und der Teufel nicht seinen Muthwillen büsse. Denn das können wir nicht läugnen, daß, wiewohl das Evangelium allein durch den heiligen Geist ist kommen, und täglich kommt, so ist es doch durch Mittel und Sprachen kommen, und hat auch dadurch zugenommen, muß auch dadurch erhalten werden. Denn gleich als da GOtt durch die Apostel wolte in alle Welt das Evangelium kommen lassen, gab er die Zungen (Sprachen) darzu: Also hat er jetzt auch gethan. Niemand

hat

hat gewust, warum GOtt die Sprachen herfür ließ kommen, bis daß man nun allererst siehet, daß es um des Evangelii willen geschehen ist, welches er hernach hat wollen offenbahren, und dadurch des Ende Christs Regiment aufdecken und zerstören NB. So lieb nun als uns das Evangelium ist, so hart lasset uns über die Sprachen halten. Denn GOtt hat seine Schrifft nicht umsonst allein in die zwo Sprachen schreiben lassen, das Alte Testament in die Ebräische, das Neue in die Griechische. Welche nun GOtt nicht verachtet, sondern zu seinem Wort erwehlet, sollen auch wir dieselben vor allen andern ehren ... dahero auch die Ebräische heilig heisset .. also mag auch die Griechische Sprache wohl heilig heissen, daß dieselbe vor andern darzu erwehlet ist, daß das Neue Testament darinnen geschrieben würde .. und lasset uns das gesagt seyn, daß wir das Evangelium nicht wohl werden erhalten ohne die Sprachen. Die Sprachen sind die Scheiden, darinnen diß Messer des Geistes stecket. Sie sind der Schrein, darinnen man diß Kleinod träget. Sie sind das Gefäß, darinnen man diesen Tranck fasset. Ja wo wirs versehen, daß wir, (da GOtt für sey!) die Sprachen fahren lassen, so werden wir nicht allein das Evangelium verlieren, sondern wird auch endlich dahin gerathen, daß wir weder Lateinisch, noch Teutsch, recht reden, oder schreiben können .. Darum ist es gewiß, wo nicht die Sprachen bleiben, da muß zuletzt das Evangelium untergehen, das hat auch beweiset und zeiget noch an die Erfahrung Denn so bald nach der Apostel Zeit, da die Sprachen aufhöreten, nahm auch das Evangelium und der Glaube, und gantze Christenthum je mehr und mehr abe, bis daß sie unter dem Pabst gar versuncken ist, und ist, sint der Zeit die Sprachen gefallen sind, nicht viel besonders in der Christenheit ersehen, aber viel gräulicher Gräuel aus Unwissenheit der Sprachen geschehen. Also wiederum, weil jetzt die Sprachen herfür kommen sind, bringen sie ein solch Licht mit sich, und thun solche grosse Dinge, daß sich alle Welt verwundert. ... Und Summa, der heilige Geist ist kein Narr, gehet auch nicht mit leichtfertigen, unnöthigen Sachen um, der hat die Sprachen so nütze und hoch geachtet in der Christenheit, daß er sie offtmahls von Himmel mit sich gebracht hat, welches uns alleine solte gnugsam bewegen, dieselben mit Fleiß und Ehren zu suchen, weil er sie nun selbst wieder auf Erden erwecket."

§. 7. Nec aliter fidissimus B. Lutheri, dum vixit, parastates Philippus Melanchthon de Linguarum SS. vsu & necessitate disserit *Tom. 3. Orat. p. m. 806. Non alia*, inquiens, *ad veterem barbariem reducendam magis compendiosa est via, quam si linguarum studia intereant.* Et pag. 812. *Scio*, ait modesta anima, *me vix primis labiis degustasse litteras Latinas, Græcas & Ebraicas. Sed tamen hoc ipsum, quod didici quantulumcunque est, propter iudicium de Religione, omnibus mundi regnis, omniumque opibus longe antepono. Quod eo dico, vt cum mihi & aliis, qui parum didicimus, videatis ad veritatis agnitionem, hanc exiguam doctrinam plurimum prodesse, & ipsi speretis magnum vos operæ pretium facturos, si linguas mediocriter didiceritis.* Et nonnullis interiectis pag. 821. ait: *Est nostri officii iuuentutem adhortari, vt hoc donum* (scil. linguæ Hebr.) *quod Deus semper in Ecclesia excitauit, & studiis Doctorum conseruari voluit, tueantur, ac sciant, se laborem sumere in munere diuino propagando, & in veris Opibus Ecclesiæ defendendis. Laudamus pios Principes, qui prohibent Pastoribus eripi suos nidos & agros: & iure laudamus. Sed litterarum & huius Linguæ cognitio verius est inter OPES*

ECCLESIAE numeranda. Et circa finem illius orat. *De Linguæ huius studio hoc vos oro & obtestator, vt cogitetis, donum Linguarum in Ecclesia diuinitus excitari: & velle Deum, vt nostra diligentia id munus tueamur, & laudat seruos, qui talenta collocarant in fœnus: Et minatur ignauis, inquiens: Habenti dabitur, & non habenti, etiam quod videtur habere, auferetur &c.* Et in Præfat. Auenarii Grammaticæ Hebrææ præfixa hæc habet: *Necesse est in Ecclesia conseruari Linguæ Hebrææ cognitionem, cum & Prophetarum libri Ebræi sint, & Apostolica phrasis magna ex parte Ebræa sit. Cumque in Psalmo dicitur: Benedicite Domino de fontibus Israel, vbi docemur, hanc esse veram Dei Ecclesiam, quæ Prophetarum doctrinam recte intellectam retinet; inuitari nos hoc dulcissimo versu sciamus, ad discendas & res in Prophetis traditas, & linguam, quæ ad res aditum monstrat. Nec dubium est, semper in Ecclesia aliquos fuisse eius linguæ gnaros, etsi enim extant interpretationes necessariæ populo, & profecto non contemnendæ, tamen Deus semper vult testes aliquos illarum interpretationum esse. Vult in locis obscuris consuli fontes. Id beneficium Dei agnoscamus, & læti ac grati hanc linguam discamus, & quamplurimos ad eam discendam inuitemus. Quanto sit illustrior sententia Prophetarum iis, qui fontes norunt, experti iudicare possunt. Illud constat, valde delectari bonas mentes certitudine sententiæ, cum nota est Prophetarum lingua.* Hæc ille.

§. 8. Hisce Duum-Viris magno numero sese iungunt nostrates Theologi ac Philologi. Ita enim B. Mattheſius *in Hist. B. Lutheri conc. 1. p. 9.* scribit: Die schöne Sprachen, neben hertzlichem Gebet, heiligen Creutz, und ernstlicher Betrachtung sind die schönsten Commentarii und Ausleger des göttlichen Worts. Hinc B. Ægid. Hunnius *in Exam. primæ controuers. general. de verbo DEI scripto contra Bellarmin. II. cap. II. Par est,* inquit, *vt Studiosi Theologiæ, multoque magis, qui iam in ministerio versantur, ex ipsis fontibus hauriant, & linguarum cognitionem sibi comparent, quo cum fructu in Hebraicis Bibliis & Græco textu Noui Testamenti versari queant. Ideoque cum meditantur concionem, aut disputationem, aut tale quid vel ad plebem vel ad eruditos, semper fontes consulant, præsertim si tempus habeant & otium. Maxime autem in redarguendo faciendum illud est, vt aduersariis Iudæis, Arianis, Papistis, Caluinianis, & aliis obuiam eatur, quando in argumentando nituntur versionibus ad Hebraicam & Græcam veritatem minus congruentibus* Pariter D. Wolffg. Franzius in aureo tractatu *de interpretat. Script. pag. m. 12.* He- "*brææ linguæ studium,* inquit, *deserere non potest Theologiæ Studiosus & Theologus,* "*quamdiu huic facultati in his terris operam nauabit.* Et pag. 56. *De diligentia* "*in Hebræis collocanda dixi: Qui vero secus fecerit, nec fundamenta intima Fon-* "*tium comparare sategerit, Eum diuinam vindictam experturum pronuncio.* B. Gerhardus in *Meth. studii Theolog.* post plurima allata de summa linguarum Sacra-

rum

rum in Theologia necesſitate ita infit. *p. m. 53. Miſerum eſt, in re tanta alienis videre oculis, cum præſertim, qui aliorum oculus eſt conſtitutus: ac fieri nequit, quin aliorum iudicio innitens aliquoties fallatur:* & tandem concludit grauisſima illa B. Lutheri cohortatione, quam ſupra ex *Comm. eius in Eſa 45. adduximus: Sæpe monui &c.* B. Glasſius, vti per totam *orationem de linguæ Hebr. neceſsitate*, ita inter alia de ea diſſerit hunc in modum: *Hebræam ſi linguam dico, rem dico, quæ* " *omnium vere Chriſtianorum & mentes & oculos in ſe conuertere, æſtimationemque cum admiratione ſumma coniunctam concitare debet & poteſt.* Et mox: *Hebræa* " *lingua, quæ mel meum eſt, meum nectar & ambroſia, meus ſcopus, mea prora puppisque &c.* Sic Dn. D. Calouius Theſi Anti-Syncretiſt. IV. *Theologiæ Studioſo,* " inquit, *longe magis neceſſaria eſt linguæ Hebrææ & Græcæ, quam Theologiæ Schola* " *ſticæ notitia, aut Patrum ſtudium, aut Philoſophiæ ac nominatim Logicæ & Metaphyſicæ, &c.* Nec minus D. Georgius Calixtus *Appar. Theolog. p. 155.* agnoſcit cum Eraſmo, *inde ortam eſſe in Eccleſia* CALIGINEM & BARBARIEM, *quod neglectæ tunc ſint bonæ litteræ, faſtidita Græci ſermonis peritia, multoque magis Hebraici.* Et p. 158. ſcribit: *Hebræa lingua opus fuiſſe & eſſe, ſanum hominem neminem dubitare ſinit ipſa rei euidentia.* Et paulo poſt: *Res ipſa loquitur & pridem a nobis demonſtratum eſt, Neminem Studioſum Theologiæ agnoſcere nos poſſe, niſi qui in literis & Linguis & diſciplinis verſatus ſit.* Eodem modo D. Horneius *Diſputat. 1. de Nat. Theol. p. 41. Omnium Linguarum iſtarum* (Latinæ, Græcæ & Hebraicæ) *notitia ad Theologiæ ſtudium requiritur: Nec diſcrimen vllum hac in re eſt, ſiue Latinam cum duabus ceteris, ſiue duas illas inter ſe contentas.* & p. 44. *Certe, vt Scripturam ea lingua, qua ab initio conſignata eſt, cognoſcat, & phraſin eius, totumque Idioma NB. probe calleat, Theologiæ cultori neceſſe eſt.* Idem l. c. hoc *tribuit renaſcentibus per Europam Latinis, Græcis & Hebraicis litteris, quod Theologiæ ſtudium diuina ope denuo reuocatum, & ita Eccleſia a multis Erroribus repurgata ſit.* Et quis omnia hæc & ſimilia Doctorum noſtrorum iudicia de ſumma & abſoluta Lingg. SS. neceſsitate hic enarrare valeat? Legatur hac de re præ aliis integra illa Oratio Philippi Melanchthonis ſupra ex Tom. III. eiusd. operum allegata, it. Oratio B. Glasſii, quæ habetur in *Philolog. S. lib. II.* ſubiuncta; & fuſius Programma ad Panegyrin Hebræo-Oratoriam B. noſtri Wasmuthi, Collegæ quondam & Anteceſſoris mei in vtraque Cathedra in cineribus venerandi.

§. 8 Audiamus nunc etiam celebriorum quorundam Reformatorum hanc in rem ſuffragia & iudicia: Wolfg. Muſculus *in LL. CC. tit. de Lingu. Scr. Studioſos Theologiæ admonere non ſolum, ſed & vehementer hortari iubet, vt ſacrarum linguarum Hebrææ & Græcæ cognitionem, ſtudiis ſuis, non dico quaſi παρεργον adiiciant, ſed NB. inſtar fundamenti, in ipſum* FVNDVM *mentium ſuarum ſubmittant,*

ſcili-

ſcilicet ne docturi deinde in Eccleſia, incurrant illud Matth. XXII, 29. ERRATIS, NESCIENTES SCRIPTVRAS. Pariter I. Druſius *lib. de quæſ. per Epiſt. 99. Sacris litteris,* ſcribit, *intelligendis ac enarrandis, non tam piſcibus aqua, quam Theologis neceſſaria eſt Linguæ S. cognitio, ſine qua nequaquam eſt, vt ſolidam peritiam earum litterarum aſſequantur. Quemadmodum enim* ASINVS MOLENDINARIVS *aſſidue circuit, nec tamen recedit aut mouetur loco; ſic qui verbum Dei enarrant, nulla linguarum Orientalium cognitione imbuti, licet aſſidue verſent, nunquam tamen illud recte, ita vt oportet, intelligent.* Nec minus Paræus *in Gen. cap. 48. v. 16. Hebraiſmorum ignorantiam* HORRENDOS ERRORES *in Eccleſiam inuexiſſe* ait. Et clariſſ. Anglus Prideaux *in lect. de cap. Relig. p. 185. Obſeruarunt,* inquit, *circumſpecti, vix vnquam hæreſin aliquam aut errorem exercuiſſe Eccleſiam, quin e Scripturæ apicibus aut neglectis, aut perperam intellectis duxit originem.* Sic P. Cunæus *de Republ. Hebr lib III. prolegom.* ſcribit: *Enim vero cum S. Codicis lectio non Theologis modo, ſed omnibus bonis viris, & præſertim eruditis, eſſe debeat iucundiſſima: quid aliud magis ſerio agendum nobis eſt, qui in hoc honeſto otio viuimus, niſi vt quam optime nobis cognitus intellectusque ſit is ſermo, quo olim vſus ipſe Deus fuit, cum priſcos Eccleſiæ rectores ſuo dignatus alloquio eſt? Dicendum aperte eſt. Valde ſupine atque oſcitanter viximus: Hiſpanorum Gallorumque & Italorum verba atque voces diſcimus, vnam illam non intelligimus linguam, quam profecto vnam didiciſſe, operæ erat pretium, quod ſi qui ſunt, qui animum ſuum ad pulcherrimum hoc applicant ſtudium, admodum id ſit plerumque perfunctorie.* Quare & clar. Gomarus *in Epiſt. ad Synod. Friſ.* (quæ prudenter conſtituerat, *vt in poſterum Theologiæ candidati, quotquot ad Examen Miniſterii Eccleſiaſtici admitti deſiderarunt, exhiberent etiam teſtimonia Profeſſorum Hebrææ & Græcæ lingg. &c.*) ſcribit. *Diſſimulare ſine ingratitudine non poſſumus, quanta merito lætitia perfuſi ſimus, quod & Hebrææ linguæ rationem habendam ſanctiſſime & prudentiſſime Gallicarum Eccleſiarum more* (quo ſcilicet Theologiæ Candidato in vtriusque Teſtamenti & textu originali illud, quod præſidi codicem aperienti ſe primo exhibet, caput legendum & interpretandum proponitur, teſte Sixt. ab Amama Antibarb. Bibl. pag. 216.) *ſtatuitis. Alioquin enim verendum eſt, ne, quemadmodum ſacrarum linguarum ſtudiis, patrum noſtrorum memoria ſuſcitatis, ſimul veritas pæne ſepulta emergere cœpit, ac caput attollere, ita contra, ſtudiis hiſce neglectis, in priſtinam barbariem & veritatis iacturam relaberemur. Gratulamur igitur vobis, Patres Reu. inſignem illam pietatem & prudentiam, quod & Eccleſiæ DEI (quam ſanguine ſuo acquiſiuit) laboranti ac ruinam militanti ſalutarem ſtatuti veſtri manum, primi in Belgio ſubieciſtis. Quo fit, vt SS. Theolog. Studioſi, qui ad Miniſterii Eccleſiaſtici munus adſpirant, recto ordine procedant, Scripturamque* NON PER SOLAM VARIAE INTERPRETATIONIS TRANSENNAM *eminus adſpiciant,*

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0020

spiciant, sed eam penitus intueantur ac scrutentur, sanctarum Linguarum subsidio adiuti. Quomodo & certius veritatem docere & eruditis aduersariis occurrere valebunt &c. Plura talia vide apud Iunium, *elogio Grammat. præfixo, & præfat. in Bibl.* it. *Buxt. præf. Lex. Talmud. Rabb.* in primis vero apud Erpenium *Orat. de Lingu. Ebr.* it. Sixtin. ab Amama *in paræneſi*, & Clariſſ. Hulſium *orat. pecul. Nomenclat. eius ſubiuncta.*

§ 10. Nec prætereundi hic ſunt ipſi ſaniores in his Pontificii. Etenim quid doctiſſimus Eraſmus de ſtudii huius neceſſitate ſenſerit, ſatis ipſe prodit in profundæ eruditionis opere Adagiorum, titulo *Temeritatis*, vbi illuſtraturus prouerbium: *Illotis manibus & pedibus rem aggredi*, hunc in modum diſſerit pag m. 684. *Prouerbium vſurpabitur in eos, qui vel audacius, vel parum inſtructi rebus his, quibus oportuit, negotium inuadunt; veluti ſi quis diuinas litteras interpretari conatur, Græcæ, Latinæ & Hebraicæ Linguæ rudis & imperitus: ſine quibus non ſtultum modo, verum etiam impium eſt, Theologiæ myſteria tractanda ſuſcipere. Quod tamen, heu nefas, iam paſſim plerique faciunt, qui frigidis aliquot inſtructi Syllogiſmis & puerilibus ſophiſmatis: DEVM immortalem, quid non audent? quid non præcipiunt? quid non decernunt? Qui ſi poſſent cernere, quos riſus, vel potius quem dolorem mouerent linguarum & antiquitatis peritis, quæ portenta proferant, in quam pudendos errores ſubinde prolabantur: nimirum puderet illos tanta temeritatis & vel ſenes ad prima litterarum elementa redirent. Nullus vnquam ſententiam alicuius intellexit ignarus ſermonis, quo ſententiam ille ſuam explicuit. Proinde D. Hieronymus, cum conſtituiſſet arcanas interpretari litteras, ne illotis, vt aiunt, pedibus rem tantam aggrederetur, quæſo num ſophiſticis nugis inſtruxit ingenium? minime. Quid igitur? inæſtimabili ſudore trium linguarum* (Latinæ, Græcæ & Hebraeæ) *peritiam ſibi comparauit. Quas qui ignorat, non Theologus eſt, ſed ſacræ Theologiæ violator, At vere manibus pariter ac pedibus illotis, rem omnium maxime ſacram non tractat, ſed profanat, conſpurcat, violat.* Sic Marſennus Theolog. Pariſ. *in Obſeruat. ad Probl. D. Veneti pag. 336. Operæ pretium eſſet*, ait, *vt Chriſtiani diligentius Hebraeæ Linguæ incumberent.* Poſſeuinus in Bibliotheca ſelecta: *In Ebraica ſcriptura*, inquit, *tot ſunt ſacramenta, quot litteræ, tot myſteria, quot puncta, tot arcana, quot apices.* Sic Benedictus Arias Montanus in Præfat. ad Operis Regii Antvverp. Tom. I. fol. 1. & 6. de ſumma & pæne abſoluta (vt vocat) Linguæ Hebraeæ cognitione erudite, & copioſius, quam vt anguſtia huius conſilii capiat, diſſerit, *nullumque quamuis maximum laborem, nullum vel effuſiſſimum ſumtum ad ſacras litteras in Textu Originali intelligendas non ſuſcipiendum, ſuſtinendum atque impendendum eſſe aſſerit.* Et

Alphonsus Mendoza, Theologus Salmanticensis, in quæstionibus positiuis: *Dico non posse meo iudicio vere dici Theologum, qui in Hebraicis litteris non mediocriter fuerit institutus.* En Papistas hic ὀρθοδοξοτέρους multis hodie non Papistis.

§. 11. Reliquarum Sectarum defensores nunc vt prætermittamus, vnicus adhuc ex Arminianis Episcopii locus dignus est, qui adducatur. Habetur autem ille *Vol. I. part. II. operum eius, Respons. ad Epist. Iesuitæ Wacongi, cap. III. pag. 105.* hisce verbis: *Si plebeii & indocti omnes certi essent, se consecuturos, aut consequi posse rationem lucrandi centum millia florenorum, si modo linguam Hebræam aut Syriacam scirent, an indecorum & pretium operæ non putares eos facturos, si eam addiscerent? ipsi procul omni dubio, si modo id crederent, repente ex indoctis fierent docti, & vel vnam & viginti linguas cum Mithridate, quin immo septuaginta duas linguas cum senatoribus Sanhedrin Iudaicæ discerent potius, quam tanto damno se ipsos mulctarent. Iam vero cum ex linguæ diuinæ cognitione cœlestes & incomparabiles illos diuinorum præceptorum & promissorum thesauros omni pretio maiores comparare sibi & nanciscí queant, mirum ne tibi videretur, si iudicarent operæ pretium, adeoque esse necesse, vt Hebraice scire laborent? Certe Iudæi hac in parte Christianis ruborem suffundunt, quippe qui infantes suos a primis annis in Hebrææ linguæ cognitione, siue Hebrææ legis diuinæ aliorumque sacrorum rituum cognitione erudiunt, adeo sollicite, vt nullus puer reperiatur, qui non Hebræa omnia, cum punctis & sine punctis, prima statim ætate legat, canat & intelligat.* Atque hæc pro summa vtilitate & necessitate Studii SS. linguarum hac vice adduxisse sufficiant.

§. 12 Quandoquidem vero, vt ingeniosa est inertia, a variis varia hic prætendi solent & obiici, ne forte ad sanctiora hæc studia discenda nimium adigantur; non possumus, quin breuiter illa quoque effugia, vel obiectiones vna cum magnorum virorum ad ea responsionibus, ne quid affectibus tribuatur, hic exhibeamus. Primo itaque excipere solent: *non videri operæ pretium, vt tantum temporis & laboris Grammaticæ Hebrææ* (ita enim studium Lingg. Sacr. & textus origin. μισόγραφοι illi per contemtum vocare solent) *impendatur.* Quibus vero pro me respondeat tum B. Lutherus Serm. Conuiu. LXIX. fol. 420. Wenn ich wiederum wolte in der Ebräischen Sprache studiren, so wolte ich die besten Grammaticos für mich nehmen und lesen: tum communis ille Germaniæ Præceptor, Phil. Melanchthon, quando alicubi scribit: *Scriptura non potest intelligi Theologice, nisi prius intelligatur Grammatice.* Et Orat. supra alleg. *Vere Ecclesia est Grammatica, interpres diuini sermonis.* Et B. Chemnitius L. L. Theolog. *part. 2. p. m.* 202.

202. *Ecclesia*, inquit, *tantum debet esse Grammatica*, i. e. *non debet fingere res nouas, aut noua dogmata gignere, sed ea, quæ a Spiritu Sancto tradita sunt, debet discere, ex genuina significatione vocabulorum: & postea ostendemus, neglectum veræ Grammaticæ omnium errorum fuisse fontem.* Et pag. 229. scribit: *non possumus custodes esse doctrinæ diuinitus repurgatæ, nisi Grammaticam discamus & amemus.* Idque ibidem probat insigni exemplo, ex articulo de Iustificatione desumto. *Nec enim*, pergit Theologus summus l. c. *agitur hic de bello, vt vocant, Grammaticali, sed in præcipuis locis doctrinæ, quantum erratur in verbis, tantum etiam de rebus ipsis amittitur.* Similiter B. Walth. Offic. Bibl. pag. 680. *Non firmiora aut tutiora argumenta peti possunt, quam quæ ex Grammatica & loquendi more a Spiritu S. vsurpato, arcessuntur.* Et B. Geierus: *Grammaticæ cognitionem negligere velle ex quorundam placito, est nauem permittere solis ventis non curata pyxide nautica.* Hinc Iac. Martini in Speculo rationis lib. II. c. 11. p. 818. Wer im Studio Theologico recht studiren will, muß Grammaticam hoch halten, und allerhand Sprachen lernen, damit er nicht durch Interpretem, sondern den Heil. Geist in seiner selbst eigenen Sprache hören, ihn verstehen, mit ihm reden, und von denen Versionibus iudiciren, die Widersacher, so die fontes turbiren, hintertreiben, confutiren und mächtig überwinden könne.

§. 13. Deinde etiam plerumque excipiunt illi tricones ἀνιερόγλωσσοι: *Versiones hodie extantes, (quæ vtique ex studio linguarum meliores expectandæ non sint) facile sufficere posse, nec adeo superstitiose Textum Hebræum & Græcum venerandum esse; siquidem in apicibus litterarum, aut sono vocabulorum, reapse vis alicuius sermonis sita non sit, sed in eo, cuius litteræ & voces sint signa:* Vel vti B. Lutherus eorum obiectionem nobis reliquit, in der Vermahnung an die Rathsherren aller Städte in Deutschland, *Tom. II. Ien. Germ. pag. 458. vel Tom. II. Altenb. pag. 808. hisce verbis*: Ja, sprichst du, was ist uns aber nütze, Lateinische, Griechische und Ebräische Zungen (Sprachen) zu lehren? Könten wir doch wohl deutsch die Bibel und GOttes Wort lehren, die uns gnugsam ist zur Seligkeit. Quos vero ibid. pro merito excipit vir beatus, quando statim subiicit: Ja ich weiß leider! wohl, daß wir Deutschen müssen immer Bestien und tolle Thiere seyn und bleiben, wie uns die umliegenden Länder nennen, und wir auch wohl verdienen. Mich wundert aber, warum wir nicht auch einmahl sagen, was sollen uns Seiden, Wein, Würtze, und der fremden ausländischen Waaren; so wir doch selbst Wein, Korn ꝛc. nicht allein die Fülle haben, zur Nahrung, sondern auch die Kühr und Wahl zu Ehren und Schmuck? ꝛc. ꝛc. Et Tom. eod. Altenburg. pag. 309. Ich weiß fürwahr, daß wer die Schrifft predigen soll und auslegen, und hat nicht Hülffe aus Lateinischer, Griechischer und Ebräischer Sprache, und soll es allein aus seiner Mutter-Sprache (ex versione tantum) thun) der wird gar manchen schönen Feilgriff thun. Denn ich erfahre, wie die Sprachen über die massen helffen zum lautern Verstand göttlicher Schrifft. Sic B. Franzius de interpr. Script. p. 33. *Omnino inconcussum manet hoc, quod Sacer Codex sit Scriptura Omniscii & ἀναμαρτήτου Dei; sed versiones sint scripta hominum, qui labuntur multi-*

tipliciter. Et pag. 53. *Qui nosse cupit verbum Dei, vt ab autore Deo fuit ortum, citra vllam detorsionem purum putumque, is illud non leget, aut intelliget, nisi in eadem lingua, qua a Deo primitus est promulgatum.* Pariter B. Dilherrus in Icaro Acad. lit. F. 3. *Vnica,* inquit, *huiusmodi doctrina ex natiuarum significationum visceribus eruta, plus habet roboris, quam plaustra locorum communium.* Et Doctissimus Sixt. ab Amama in Antib. Bibl. p. 125. *Ebræa lingua suas habet proprietates aliis imperceptibiles, & Spiritus S. (qui non solum materiam, sed & verbum suis Amanuensibus inspirauit) eiusmodi characteres maiestatis, grauitatis & ἐνεργείας, huic authentico textui impressit, quos nulla interpretatio valet exprimere.* Sic eleganter Clarissimus Hottingerus disputat. 1. primit. Heidelberg. *Multa,* inquit, *versionibus deberi fateor, non tamen plura, quam quibusuis aliis Commentariis, humana industria elaboratis. Habeant illa & retineant laudem suam, saluis interim & illibatis fontibus, quorum examen Ministro commendare debet:* I. Emphasis Verborum, *quæ maior sæpe est in originali contextu, quam vno & altero interpretum vocabulo, quacunque alia lingua exprimi queat.* II. Versionum discrepantia, *in qua vel enucleanda, vel conciliandа vna hæc omnibus præsto est Cynosura. Si Medicis* Galenus & Hippocrates: *Philosophis* Aristoteles *originaria lingua maxime placet, quid Theologis conueniat, procliue est coniicere. Tanto enim in Theologia παρερμηνεῖαι periculosiores sunt, quanto anima præstat corpori.* Amatus Lusitanus in Scholiis curat. I. cent. 1. *luculentissimo docuit exemplo, quam non liceat impune peccare in translatione* Auicennæ *Medici. Morsum Viperæ curare iussit Celeberrimus (primas enim ei post Galenum deferunt) Arabs* אלתום allio; *sed* אלבום *interpretis* ἀβλεψία *irrepsit, quod* somnum *notat, non sine vitæ discrimine. In Theologicis quot deuiæ a textu Originali peperierint versiones noua in Ecclesia dogmata, ea præsertim ætate, qua Vulgata editio omnia pæne pulpita Templorum & Academiarum occupauit; alibi iam apertius demonstrauimus. Hodierno die, etsi in tanta litterarum luce, versiones exactæ & accuratæ non desint, semper tamen manet:* Dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ. Immo ex Pontificiis ipsis Gretserus alicubi scribit: *Hebræus textus hanc habet prærogatiuam, vt ipsa etiam verba immediate sint a DEO, quod in translatione non contigit; cum verba suppeditet interpres, & quidem humano studio, non illo peculiari ductu & instinctu Spiritus S.* Ita Aloysius Catanæus in concil. Trid. monuit, Card. Caietanum sæpe dicere solitum: *Eum, qui Latinum solummodo Textum intelligeret, dici non posse, INFALLIBILE DEI Verbum intelligere; talis enim,* inquiebat, *solummodo intelligit vocem interpretis, qui Erroribus obnoxius est.*

§. 14.

§. 14. Præterea ignorantiæ suæ solatium quærunt miseri in Patrum ignorantia, ceu patet ex B. Luther. *Tom. II. Ien. Germ. pag. 459. vel Tom. II. Altenb. pag. 809.* vbi eius hæc habentur verba: Ja, sprichst du, es sind viel Väter selig worden, haben auch gelehrt ohne Sprachen: quibus vero itidem l. c. respondet: Das ist wahr. Wo rechnest du aber auch das hin, daß sie so offt in der Schrifft gefehlet haben? Wie offt fehlet S. Augustinus im Psalter und andern Auslegungen, so wohl als Hilarius, ja auch alle, die ohne die Sprachen sich die Schrifft haben unterwunden auszulegen? Und ob sie gleich etwan geredet haben, sind sie doch der Sachen nicht gewiß gewesen, ob dasselbe recht an dem Orte stehe, da sie es hindeuten. Als daß ich des ein Exempel zeige. Recht ist es geredet, daß Christus GOttes Sohn ist. Aber wie spöttlich lautet es in den Ohren der Widersacher, da sie des Grund führeten aus dem 110. Psalm: Tecum principium in die virtutis tuæ, so doch daselbst in der Ebräischen Sprache nichts von der Gottheit geschrieben stehet. Wenn man aber also mit ungewissen Gründen und Fehl-Sprüchen den Glauben schützet, ists nicht eine Schmach und Spott der Christen bey den Widerfechtern, die der Sprache kundig sind? und werden" nur halsstarriger im Irrthum, und halten unsern Glauben mit gutem Schein für" einen Menschen-Traum. Wes ist nun die Schuld, daß unser Glaube also zu schanden wird? Nemlich, daß wir die Sprachen nicht wissen, und ist hie keine Hülffe, denn die Sprachen wissen. Ward nicht St. Hieronymus gezwungen, den Psalter von neuen zu verdollmetschen aus dem Ebräischen, um des willen, daß, wo man mit den Jüden aus unserm Psalter handelt, spotten sie unser, daß es nicht also stünde im Ebräischen, wie es die Unsern führten? Nun sind aller alten Väter Auslegung, die ohne Sprachen die Schrifft haben gehandelt, (ob sie wohl nichts unrechts lehren) doch dergestalt, daß sie fast offt ungewisse, unebene, unzeitige Sprachen führen, und tappen wie ein Blinder an der Wand, daß sie gar offt des rechten Textes fehlen, und machen ihm eine Nasen nach ihrer Andacht, wie dem Vers, droben angezeiget, Tecum principium &c. daß auch St. Augustinus selbst muß bekennen, wie er schreibet de doctrina Christiana, daß einem Christlichen Lehrer, der die Schrifft soll auslegen, noth sind, über die Lateinische, auch die Griechische und Ebräische Sprachen, es ist sonst unmüglich, daß er nicht allenthalben anstosse: Ja noch Noth und Arbeit da ist, ob einer die Sprachen schon wohl kan.. dahero kommts, daß sint der Apostel Zeit die Schrifft so finster ist blieben, und nirgend gewisse beständige Auslegungen darüber geschrieben sind. Denn auch die heiligen Väter (wie gesagt) offt gefehlet, und weil sie der Sprachen unwissend gewesen, sind sie gar selten eins, der fähret sonst, der fähret so.. derohalben haben auch die Sophisten gesagt, die Schrifft sey finster: haben gemeinet, GOttes Wort sey von Art so finster, und rede seltsam. Aber sie sehen nicht, daß aller Mangel liegt an den Sprachen, sonst wäre nichts leichters je geredet denn GOttes Wort, wenn wir die Sprachen verstünden. Ein Türcke muß mir wohl finster reden, welchen doch ein Türckisch Kind von sieben Jahren wohl vernimmt, dieweil ich die Sprache nicht kenne. "Darum ist das auch ein toll Fürnehmen gewesen, daß man die Schrifft hat wollen lernen durch der Väter Auslegen, und der Bücher und Glossen lesen. Man solte" sich dafür auf die Sprachen begeben haben. Denn die lieben Väter, weil sie ohne Sprachen gewesen, haben sie zuweilen mit vielen Worten an einem Spruch gearbeitet, und dennoch nur kaum hinnach gahmet, und halb gerathen, halb gefehlet. So lauffest du denselben nach mit viel Mühe, und könntest dieweil durch die Sprachen denselben viel baß selbst rathen, denn der, dem du folgest. Denn wie die Sonne gegen dem Schatten ist, so ist die Sprache gegen" aller Väter Glossen: Weil denn nun den Christen gebühret, die heilige Schrifft zu üben,"

"als ihr einiges Buch, und eine Sünde und Schande ist, daß wir unser eigen Buch nicht wis-
"sen, noch unsers GOttes Sprache und Wort nicht kennen, so ists noch vielmehr Sünde und
"Schande, daß wir nicht Sprachen lernen, sonderlich, so uns ietzt GOtt darbeut, und giebt
"Leute und Bücher, und allerley, was darzu dienet, und uns gleich dazu reitzet, und sein
"Buch wolte gerne offen haben. O wie froh solten die lieben Väter gewesen seyn, wenn
"sie hätten so können zur heiligen Schrifft kommen, und die Sprachen lernen, als wir
"können! Wie haben sie mit grosser Mühe und Fleiß kaum die Brocken erlanget, da wir
"mit halber, ja schier ohne alle Arbeit das gantze Brodt gewinnen könten! O wie schän-
"det ihr Fleiß unsere Faulheit! Ja, wie hart wird GOtt auch rächen solchen unsern
"Unfleiß und Undanckbarkeit! dahero gehöret auch, das St. Paulus 1. Cor. 14. will,
"daß in der Christenheit soll das Urtheil seyn über allerley Lehre, darzu allerdings von
"nöthen ist, die Sprachen zu wissen. Darum ob wohl der Glaube und das Evange-
"lium durch schlechte Prediger mag ohne Sprachen geprediget werden, so gehts doch faul
"und schwach, und man wirds zuletzt müde und überdrüßig, und fällt doch zu Boden.
"Aber wo die Sprachen sind, da gehets frisch und starck, und wird die Schrifft durchtrieben,
"und findet sich der Glaube immer neu, durch andere und aber andere Wort und Wercke,
"daß der 104te Psalm solch Studiren in der Schrifft vergleichet einer Jagd, und spricht:
"GOtt öffne den Hirschen die dicken Wälder; und Psalm 1. einem Baum, der immer
"grünet, und immer frisch Wasser hat. Et paulo post de Waldensibus: Weil sie ohne
Sprachen bleiben, wird ihnen mangeln müssen, daß sie die Schrifft gewiß und gründlich
nicht handeln mögen: Weil sie aber das wohl thun könnten, und nicht thun wollen,
mögen sie zusehen, wie es für GOtt zu verantworten sey.

§. 15 Denique etiam non raro excipiunt, *se velle tantum Pastores rusticanos* (paganos inquam) *fieri; ad quid igitur sibi illa linguarum sacrarum studia, rusticis vtique non profitenda*? Quos vero B. Wasmuthus, fortissimus Hebraicæ veritatis propugnator, *in Heautontimor. Conring. pag. 70.* mascule pro more suo excepit, quando ibid. scribit: *Eadem opera illi Boues & ignauum pecus citius quam Pastores futuri, omnibus liberalibus studiis & Logicæ & Metaphysicæ ipsique linguæ Latinæ, (quod & iam proxime expectatur) nuncium remittere possent; cum & ea non magis apud Rusticos suos sint professuri. Ex hac iam vero deploranda, immo detestanda ignauiæ προφάσει, in Academiis hodie plerisque dudum euenire videmus, vt præ 20. aut 30. Collegiis Philosophicis vix vnum atque alterum Linguæ sanctæ haberi audiatur; aut si quid tentent aliqui, nihil atrocius caueant, quam ne vltra* RADICIS EXTRACTIONEM *promoueant pigri; nam nec Præpositos suos, aut Superintendentes, magnos Doctores aliquando plura didicisse dicunt, quales ipsi vix futuri sint. At interim vero videmus subinde tales socios & Fratres ignorantiæ, meros* POSTILLATORES, *vix litteras Hebræas satis doctos, nilominus supremas deinde affectare quasque dignitates, (& quid si etiam Theologicas aliquando Professiones) qui alios tunc meliora doctos, omnibus premunt modis, ne sint, qui ipsos de imperitiæ possessione deiecturi metuantur, &c.*

Et

Et in programm. contra D. Conring. pag. 11. *Adeo profundas apud eos egit radices ἀνεβραϊσίας perſuaſio, tanta Præceptorum* (Anteceſſorum) *autoritate nixa, vt nouo ſeculum hoc egeat Dauide Burgundo Epiſcopo Vltraiectenſi, qui cum e trecentis candidatis munium ſacrorum tres tantum litteraxum ſacrarum peritos admiſiſſet, & ab amicis moneretur, reputandum eſſe, quod hoc ſeculum non gignat Paulos aut Hieronymos, iuſto zelo reſpondit: Se nec Paulos, nec Hieronymos requirere, ſaltem* ASINOS *pro hominibus admittere nolle.* Quæ omnia tandem obſignare licebit Scaligeriano iſto *lib. 3. Epiſt. p. 245.* STVDIA LINGVARVM NEMO BONVS VNQVAM NON AESTIMAVIT, NEMO MALVS NON CONTEMSIT.

§. 16. Quibus ſic κατ' ἄρσιν præmiſſis, iam κατὰ θέσιν *& per poſitionem* requirimus (*a*) Neceſſariam ante omnia *Protheoriam Generalem Præceptorum.* Quamuis vero minime probemus illos, qui in mera Grammatices explicatione occupati ſunt, nec vnquam ad Scripturæ S. lectionem accedunt: non poſſumus tamen & illos probare, qui totam Linguam S. vſu tantum diſcendam eſſe & proinde neglecta omni Theoria Præceptorum, ſtatim ad Praxin ſeu continuam Bibliorum lectionem (illotis ſane manibus & pedibus, quod aiunt) procedendum ſuadent. Quam enim peruerſa methodo hi incedant, dudum docuit Cl. Bauerus Lingu. S. olim ap. Lipſ. Prof. Publ. *in Præfatione* Oraculis V. T. præmiſſa, quando ſcribit: *Nonnulli ἀεροβατῶντες, neſcio quo opinionis errore faſcinati, præcepta Grammatices prorſus proſcribunt, & more Rabbinico aut Ratichiano, ad vſum ſiue ipſum codicem Hebræum euoluendum extemplo feſtinant. At vero quid præſtent illi præceptorum Grammatices oſores, & quo vsque perueniant, ſuo cum damno ac rubore experiuntur; haud abſimiles Icaro ac Phaetonti, quorum hic ſolis currum artis ignarus affectauit; ille ſine pennis volauit. Etenim, tum Iudæi, licet minorennes ſine arte integrum Pentateuchum legere ac interpretari poſſint; adultiores tamen facti & ad dignitatem Rabbinicam adſpirantes, ad R. Eliæ, aut R. D. Kimchi Elementa; tum Ratichianæ Methodi amatores & æſtimatores poſt multiuias & reciprocas ambages, ad claſſicorum autorum præcepta Grammatices tandem recurrere, eademque non ſine tædioſo labore addiſcere neceſſe habent, ſi ſolidi quid in Hebraica litteratura proficere velint. Medio itaque tutiſſimus ibit, quisquis hic feliciter metam attingere volet.*

§. 17. Atque ſic a primis Elementis orſurus Hebræophilus noſter, ſimul ac litteras & vocales modo norit ex pag. 1. & ſeqq. luſtret *Tabulam illam Synopticam toti operi præmiſſam,* & ex ea conſideret totius Grammaticæ noſtræ ſimul & *Hebraiſmi Wasmuthiani* ſtructuram, ſicque obſeruet *partes maiores,*

ſeu

seu *capita* eius VIII. esse, *Minores* autem seu *Regulas* esse L. plane secundum natiuum Linguæ ordinem dispositas. Quem naturalem ordinem vt eo rectius intelligat tyro Hebræus (1.) cogitet, in omni lingua addiscenda primum locum occupare ea, quæ ad *Lectionem* eius requiruntur: & sic cognoscat Cap. I. *DE ELEMENTIS Linguæ Hebrææ;* & quidem ante omnia, *litterarum, vocalium, & ministri vocalium* figuras, valorem & potestatem. Hinc Reg I. II. III. IV. V. VI. VII. agent *de Scheuaiim & Dageſch, ceu nexibus litterarum & vocalium.* Reg. VIII. *de Effectu nexus litterarum & vocalium, nim. de Syllabis.* Reg. IX. *de Sede Accentus Tonici.* Reg. X. *de Translatione Accentus Tonici* e sua sede naturali. Hinc Reg. XI. *de Accentu Euphonico;* & tandem Reg. XII. *de Discrimine Cametz catuph* a ˏ *longo & Cateph Kametz,* vtpote ex præcedentibus demum regulis recte dignoscendo. (2.) Post *lectionem* vocis, statim sollicitus esse debet Hebræophilus de *Significatione & Etymologia* eius. Hæc quia ex Lexicis discenda est, & vero Lexica Hebræa plerumque non vti Latina pleraque sec. ordinem Alphabeticum singularum vocum, sed secundum ordinem Radicum seu Primitiuorum scripta sunt: Igitur statim CAPVT II. & sic doctrina de *Etymologico discrimine litterarum,* adeoque *inuestigatione Radicis* sequitur. Atque ita, quia *Radix,* seu primitiuum, constat suis litteris *radicalibus;* Deriuatum autem plerumque præter radicales etiam quibusdam *seruilibus;* Hinc agit Reg. XIII. *de litteris Radic. & seruilibus in genere.* Reg. XIV. *de Punctis litterarum Radicalium & seruilium in genere.* Reg. XV. *de Diuisione litterarum seruilium in Essentiales & Extraessentiales.* Reg. XVI. *de litteris Extraessentialibus Paragogicis.* Reg. XVII. *de litteris Extraess. Epentheticis.* Reg. XVIII. *de litteris Extraessent. Præfixis, seu Consignificatiuis.* Post inuestigatam sic vocis radicem, Hebrææ linguæ cultor vlterius sollicitus esse debet de specie illius vocis; & quærere, an præsens vox sit *Nomen?* an vero *Pronomen?* An *Verbum regulare,* an *irregulare?* Vnde (3.) Cap. III. & simul Reg. XIX. agit *de Nomine.* (4.) Cap. IV. & simul Reg. XX. *de Pronominibus, tum separatis, tum inseparabilibus.* (5.) Cap. V *de Verbo regulari,* & quidem Reg XXI. *de Coniugationibus in genere.* Reg. XXII. *de Temporibus in genere.* Reg. XXIII. vsque ad XXVIII. *de Coniugationibus, earumque specialibus Temporum formis in specie.* (6.) Sic & Cap. IV. *de Verbo Irregulari seu Anomaliis vocum;* quæ triplices sunt, nim. vel ob lit. *Gutturales,* vel *Quiescentes,* vel *Defectiuas.* Hinc Reg. XXIX. & XXX. *de Anomalia litterarum Gutturalium.* Reg. XXXI. vsque ad XXXVII. *de Anom. litterarum Quiescentium.* Reg. XXXVIII. vsque ad XLII. *de Anom. litterar. Defectiuarum,* quibus subnectitur Reg. XLIII. *de Anom. Verborum confundentium formas.* Hinc (7.) Inserta de præcipuis Particulis separabilibus. (8.) Restat deni-

denique Doctrina de *Mutatione Vocalium*, *ceu* omnibus partibus orationis communis, quæ igitur ad vltimum seruata, demum Cap. VII. & vlt. proponitur. Et quia *Mutatio Vocalium* est vel *Euphonica*, hinc Reg. XLIV. *de eadem agitur:* vel *Necessaria*, cui præmittitur per modum præmonitionis Regula XLV. *de Vocalibus immutabilibus tam in Nominibus, quam Verbis*, ceu *Generalis* quædam *Exceptio* a sequentibus Regulis simul omnibus, quibus alias semper ingeminanda ea denuo fuisset. Hinc. Reg. XLVI. *agit de necessaria Mutatione vocalium in Nomine tantum, per VIII.* Membra, sec. ordinem Vocalium. Reg. XLVII. *de Affixis verborum, & Punctis eorum cum verbis.* Reg. XLVIII. *de mutatione Vocalium in Verbis ob Subfixa per* VI. Membra, itidem sec. ordinem Vocalium. Reg. XLIX. agit *de mutatione terminationis seruilis in verbis ob Affixa.* Et tandem Reg. L. *de Mutatione Vocalium in particularum præfixione cum affixis Pronominum Personalium.* Tandem subiiciuntur *Idiotismi Syntactici & Poëtica Hebræorum.*

§. 18. *Tabula hæc Synoptica* sic bene lustrata; immittat se Hebræophilus in ipsam Grammaticam, & attente perlegat. (1.) Capitis I. Regulam I. II. III. VI. VII. VIII. IX. & X. Memb. IX. Itemque Reg. XI. & XII. quippe quæ in primis ad *lectionem* facient. Atque harum qualicumque percepta prænotione, statim ingrediatur *Exercitium lectionis* illud, quod eum in finem initio nostræ *Praxeos Analyticæ in Parte III.* huius opusculi, Latina expressione genuinæ pronunciationis, est subiectum Hebræo textui, distinctis semper syllabis, cum tono & charactere diuerso Vocalium, quantum licuit. Consideret iam circa Voces legendas (α) *Litteras*, & quidem an habeant *Scheua* an *Vocalem*? Si Scheua, videat, an illud Mobile, an quiescens sit? ex Reg. I. atque recordetur inde, Scheua illud nunquam cum sua littera facere Syllabam, sed nectere tantum illam vel cum seq. littera, (si scil. fuerit Scheua mobile); vel cum præcedente, si fuerit Scheua quiescens; itidem ex Reg. I. Si vero litteræ habeant Vocalem, videat, an longa sit illa vocalis, an breuis? Si longa, constituet & absoluet illa vna cum sua littera *Syllabam*, & quidem *simplicem;* sin breuis, ordinarie non constituet aut absoluet Syllabam, sed attrahet sequentem litteram vel per *Dageseh*, vel per *Scheua*, & sic faciet *Syllabam Compositam* ex Reg. VII. (β) Consideret *Accentum Tonicum*, an is in vltima, an in penultima sit? sec. Reg. IX. nec non Accentum Euphonicum *Metheg*, si forte adsit sec. Reg. XI. atque ita instituat Praxin huius Cap. I. *in Lectione*, & quidem clara voce, donec lingua peregrino huic Idiomati adsuescat, ne dehinc ad singulas occurrentes voces titubet. (2.) Nunc obiter saltim lustret Reg. IV. V. & X. ac statim se conferat ad Cap. II. quod agit de Etymologia & *Deriuatione vocum*, seu, vt vul-

go dici solet, *de Inuestigatione Radicis*, atque his ex Reg. XIII. accurate discernere discat *a Radicibus*, litteras *seruiles*, quæ sunt: מֹשֶׁה וְכָלֵב אָתִין, & sciat, litteras illas non sic dici *seruiles*, quasi semper seruiant; sed quod seruire possint, sc. litt. אֶלְבָּשׁ circa initium tantum: הֶמְכֵּן circa initium & finem: יוֹת vbique: peruoluat dehinc leui opera Reg. XIV. XV. XVI. & XVII. sed XVIII. accuratius paulo sec. Membra sua consideret. (3) Progrediatur nunc porro ad Cap. III. *de Nomine*, idque attentius etiam vna cum suis octo affectionibus sec. totidem membra pertractet. (4.) Tum pergat ad Cap. IV. *de Pronominibus, tam Separatis, quam Affixis*, eamque doctrinam accurate memoriæ mandet, quia huius præcognitio vbique, in primis vero in Verbis vsum suum singularem exerit. Probe hoc capite cognito (5.) immittat se in Cap. V. *de Verbo regulari*, & Reg. XXI. & XXII. accuratius paulo legat: Ex reliquis vero Regulis sc. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. & XXVIII. lustret saltim Memb. I. & II. atque ex iis significationes & characteres singularum Coniugationum bene obseruet: Membrum autem III. reseruet futuræ Praxi Analyticæ. Hisce sic perceptis, fideliter memoriæ mandet Paradigma פָּקַד & in eo quidem (*a*) *Præterita omnia*, in primis v. Præteritum primæ Coniug. seu Kal. Consideret hic litteras Characteristicas Personarum, sc. in fine הָ, tertiæ sing. Fœm., תָּ 2. sing. Masc., תְּ 2. sing Fœm., תִּי 1. sing. Comm., וּ 3. plur. Comm., תֶּם 2. plur. Masc., תֶּן 2. plur. Fœm., נוּ 1. plur. Comm. Quarum pleræque desumtæ sunt ex Pronominibus personalibus, eorumque vltimis syllabis, vti ex collatione cum Reg. 20. patescet. Hoc præterito bene cognito, ita vt Hebræophilus illud tum sec. ordinem personarum, tum extra ordinem possit recitare; pergat ad reliquorum quoque Præteritorum flexionem, quæ plane eadem erit cum flexione primæ Coniugat. actiua, seu Kal, obseruatis saltem reliquarum Coniugationum Characteristicis: & in his quoque eo vsque (per horam forte) se se exerceat, dum memoria omnes omnium coniugationum personas fideliter secundum & extra ordinem reddere possit. (β) *Futura* quoque omnia. Atque hic iterum consideret Characteristicas Futuri tum ab initio *præformatiuas* אָתִין sc. א 1. Personæ sing., תּ 2. pers. & י 3. pers masc. sing. & נ 1. pers. plur., tum a fine *afformatiuas* יוּנָה, nim. י 2. sing. Fœm., וּ 2. & 3. plur. Masc., נָה 2. & 3. plur. Fœm. Quæ itidem per horam vti Præterita exerceantur. (γ) Hisce bene cognitis, vltro notæ erunt formæ *Imperatiui & Infinitiui*, sc. ex secundis personis Futurorum, abiiciendo tantum Characteristicas Futuri, vt in Kal & Piel; vel substituendo litteram Characteristicam Imperatiui nim. ה in locum Characteristicarum Futuri אתין, vti in reliquis Imperatiuis & Infinitiuis. (ζ) Vlterius assumat *Participia*, eaque fle[illegible]at instar Nominum, ceu omnia hæc patent ex ipso Paradi-

radigmate. Quod Paradigma, ſi vel cum ſodali vel etiam ſolitarie bene exerceatur, nulla dehinc fere in vniuerſa lingua reſtabit difficultas. (ε) Vt tamen Paradigma illud firmius adhuc infigatur memoriæ, flectatur vnum alterumue Verbum regulare, e. g. מָלַךְ *regnauit* & שָׁמַר *cuſtodiuit* ſecundum normam paradigmatis פָּקַד, vbi ſolum ex Reg. XXVIII. Memb. III. obſeruetur, quod verbum שָׁמַר in Hithpael litteram שׁ ſeu ſibilem cum ת transponat, vt ita loco הִשְׁתַּמֵּר fiat הִתְשַׁמֵּר &c. (6.) Hiſce præcedentibus ſufficienter cognitis, peruoluat iam CAPVT VI. *De Anomaliis vocum*, & in eo attendat, tria tantum Anomalorum genera eſſe, ſcil litterarum *Gutturalium*, *Quieſcentium* & *Defectiuarum*, quæ ab initio leuiter ſaltim in ſuis Regulis peruoluat. (7) Eodem etiam modo percurrat Cap. VII. *de Mutatione Vocalium*, ac denuo attendat, illam eſſe vel (α) *Euphonicam* in Reg. XLIV. vel (β) *neceſſariam*, eamque vel in *Nomine* tantum, ſec. Reg. XLVI. vel in *Verbo* tantum, ſec. Reg. XLVII. XLIIX. & XLIX. vel denique in Particulis, ſec. Reg. L.

§. 19. Præmiſſa nunc tali, vt diximus, Theoria, requirimus (β) *Praxin Grammaticæ*, qua Hebræophilus ſtatim aggrediatur Partem III. huius Atrii, nim. *Analyſin Hebræo-Practicam*, planam admodum & dilucidam e natiuo omnium Notionum Grammaticarum nexu ſic adornatam, ſecundum Regulas vel huius *Compendii* vel & *Hebraiſmi Reſtituti* B. Wasmuthi, e quibus ſemper modo Exempla ad Regulas accommodando, non poterit non vel quiuis mediocri ingenio, tam facile & euidenter omnia penetrare, vt ipſa re & opere comperturus ſit, quam nullo negotio & quaſi per ludum nunc addiſci poſſit nobiliſſima omnium Lingua S., ad eamque iam vel cuilibet liceat ſibi ipſi eſſe doctori & diſcipulo.

§. 20. Hic ſpeciatim vero de *inueſtigatione Radicis*, monendum, quod non opus ſit hic, cum vulgatis Grammaticis Hebræis peculiarem proponere doctrinam, aut nouos plane de ea libros conſcribere, aut tritis verſiculis, *abiice ſeruiles, & ſi tres forte ſuperſint &c.* noui quid (non ſine tricis & magna tamen imperfectione) inculcare tironi; monendus is modo eſt, quod Radicem, ſeu Etymon vocis inueſtigaturus, non niſi recordari opus habeat illarum Regularum, quæ iam tum extant, & ipſi notæ erunt, tum de litteris *radicalibus* & *ſeruilibus*, & his quidem vel *Eſſentialibus* ſeu *formatiuis* תאמנתין in nomine & verbis: vel *Extraeſſentialibus*, ſiue *Paragogicis*, ſiue *Epentheticis*, ſiue *Conſignificatiuis*, (ceu Regulæ noſtræ 13. 14. 15. 16. 17. 18. oſtendunt); tum de *ſuffixis* Pronominalibus in Nomine, aut Verbo, in Reg. 20. & 47. Quo ſcil. norit Tiro, litteras illas omnes in reſolutione vocis ſic iterum abiiciendas eſſe, prout compoſitionem, aut flexionem

nem Radicis ingreſſæ ſunt per illas regulas. In primis autem ex Reg. XIII. obſeruet, quod litteræ אלבש circa initium, המכן circa initium & finem, יות vbique ſeruire, adeoque in deriuato iterum abiici poſſint. Quod *Anomaliam* vero recordetur pariter illarum Regularum, quæ ſiue primam, ſiue ſecundam, ſiue tertiam radicalem, ſiue duas ſimul abiiciendas aut mutandas docuerunt, in toto CAP. VI. huius noſtræ *Grammaticæ*, vel *Hebraiſmi Reſt. Wasmuthiani*, vt ſcil. eodem modo reſtituat eas Tiro, quo amiſſas easdem iam didicit locis citatis. Qui enim Geneſin nouit, qui Analyſin non norit? hæc omnium commodiſſima & certiſſima eſt ratio inueſtigendæ radicis. Conf. de eodem vlterius Heb. Reſt. Wasm. p. 57.

§. 21. Et vt totum id, quod diximus, exemplo quodam illuſtremus, aſſumat Hebræophilus e. g. primam Scripturæ S. vocem בְּרֵאשִׁית. Hic procedat ſec. Capita Grammat. & inſtituat

(*a*) Lectionem ex Cap. I. vbi inueniet litteram ב habere punctum intra ſe (quod eſt Dageſch lene, ſec. Reg. VI.) ſub ſe autem Scheua mobile, adeoque non conſtituens Syllabam, ſed nectens ſaltim litteram cum ſequ. ר, ſec. Reg. I. quæ lit. ר ſub ſe habet Zere, in quo ſequens א quieſcit, ſec. Reg. II. M. II. atque ſic fit Syllaba compoſita, ſec. Reg. VIII. hinc שׁ cum Chireck, (in quo י quieſcit, ſec. Reg. II. M. II.) vltimam litteram ת per Scheua eius ſubintellectum attrahit, ſec. Reg. II. M. I. & Reg. VIII. ſitque iterum Syllaba compoſita: Accentus eſt in vltima, ſec. Reg. IX. M. II.

(*b*) Etymologiam eiusdem vocis: Hic conſideret ex Reg. XIII. eam non eſſe primigeniam, ſed deriuatam, quia pluribus, quam tribus, conſtat litteris. Quærenda igitur erit Radix, quæ inuenietur abiiciendo litteras ſeruiles, & retinendo veras radicales: Sed quæras, quænam litteræ ſint h. l. vere radicales? Reſp. conſideretur tum ב, quæ littera eſt ex numero ſeruilium, & quidem h. l. debito cum puncto, debitoque in loco poſita, per Reg. XIII. lit. *α*. tum ר, quæ non eſt ex ſeruilibus, ſed radicalibus, tum א & שׁ, quæ licet alias quidem ſint ſerviles, h. l tamen actu ſeruiles non ſunt, quia non debito in loco ſunt poſitæ: (אֶלְבַּשׁ enim ab initio communiter tantum ſeruire, notum eſt ex Reg. XIII.) tum ית, quæ ſunt ſeruiles, quippe quæ vbique ſeruire poſſunt, in primis quia iam antea adfuere tres radicales, nim. ראש, quæ litteræ ſi euoluantur in noſtro Lexico Biblico, conſtituent radicem רָאַשׁ, quæ quidem hodie in Lingua Hebr. non amplius extat, ſuperſtes tamen eſt in Lingua Arabica, & notat *Præfuit, excelluit*, inde deſcendet Nomen רֵאשִׁית *principium*, cui tantum proponitur lit. ב,

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0032

ב, significans *in*, ex Reg. 18. M. VII. & vox habetur quæsita. Et sic in aliis procedat.

(γ) Vlterius determinetur, an illa vox sit nomen ex Cap. III. an alia pars Orationis? & quia est *Nomen*, considereretur sec. VIII. Membr. Regulæ XIX. vbi apparebit, id esse nomen (1.) *auctum* (2.) *Substantiuum* (3.) *Gen. Fœm.* (quia in ת seruile desinit) (4.) *Motionem* ei non competere, nec (5.) *Comparationem*, quia est substantiuum: (6) *Casus esse κατ' ἀναλογίαν* forte Ablatiui. (7.) *Numeri sing.* (8.) *status* absoluti: & quidem cum præf. ב, quod significat *in*, sec. Reg. XVIII. M. VII. Atque sic in aliis per aliquot horas sec. ductum Analyseos nostræ procedat, donec tandem nonnullos in Analysi sentiat profectus.

§. 22. Hinc regrediatur noster Hebræophilus, & reassumat accuratius paulo pertractandum Cap. VI. & in eo (α) *Anomaliam Guttural.* ex Reg. XXIX. & XXX. formetque e. g. Rad. עָבַד *coluit, seruiuit* & אָסַף *collegit* sec. formam פָּקַד, applicetque Regulas modo dictas in illis scil. personis, vbi littera Gutturalis deberet recipere Scheua, alias enim talia Verba nullam pariunt Anomaliam.

(β) *Anomaliam Quiescentium*, vel in Genere sec. Reg. XXXI. vel in specie, tum 3. Radicalis א, sic flecti possunt e. g. Radices מָצָא *inuenit*, & בָּרָא *creauit*, sec. Reg. XXXII. (vbi tamen circa Verbum בָּרָא obseruetur, Litteram ר leuem adhuc parere anomaliam in recipiendo Dagesch, e. g. in *Piel*, *Püal* & *Hithpaël*, vbi Dagesch illud excluditur & compensatur per vocalem longam sec. Reg. VII. & licet illæ formæ in hoc verbo non occurrant, totum tamen analogice formandum est, vt difficultates in aliis dehinc verbis occurrentes sic innotescant): tum 3. Radic. ה, vbi formentur e. g. Radices גָּלָה & עָלָה sec. Reg. XXXIII. & XXXIV. & conferantur simul in Rad. עָלָה Reg. XXIX. & XXX. tum med. Radic. ו, vbi flectantur e. g. Radices קוּם & רוּם sec. Reg. XXXIV. tum 1. Rad. י, vbi exerceantur v. g. Radic. יָשַׁב & יָלַד sec. Reg. XXXVII.

(γ) Similiter Anomaliam Defectiuorum scil. tum 1. & 3. נ, & sic formentur Verba נָגַשׁ & נָתַן secundum Reg. XXXVIII. & XXXIX. tum 3. ת vbi flectatur Verbum כָּרַת sec. Reg. XL. tum mediæ geminatæ, vbi flexio fiat Radicum סָבַב & גָּלַל sec. Reg. XLI. & XLII.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0033

§. 23. Nunc ordo postulat, vt attentius etiam perlegat CAP. VII. de *Mutatione Vocalium*, non quasi verbotenus edisscendæ sint istæ Regulæ, sed saltem, vt promte in Analysi rationes mutandarum vocalium inueniri possint. Nam quod iterumque ingeminatum volo: *Grammatica ex praxi potius, quam ex Theoria exacte discenda est.*

§. 24. His omnibus sic accuratius pertractatis, continuet vlterius *Praxin Analyticam*, nec desistat, donec tandem hæc IV. Cap. Genes. absoluerit. Hæc enim, præterquam, quod quintam fere Radicum Hebr. partem exhibent, eo etiam modo comparata sunt, vt prius faciliores, postea vero paulatim difficiliores formas sistant. Vt ita apta nata videantur hæc IV. Capp. ex quibus quis non contemnenda Linguæ S. fundamenta acquirere possit.

§. 25. Huic vero Analytico-Grammatico studio perquam vtile & iucundum erit addere etiam, (I.) *Idiotismos Linguæ S.* Grammticæ nostræ, & plenius Hebraismo Restituto Wasmuthiano subiectos, quo Spiritus S. sensus intimus perspici, & modi loquendi huic linguæ peculiares e natiuis suis principiis intelligi queant. Conferri etiam potest Syntaxis in *Thesauro Buxtorfiano* exhibita, nec non obseruationes Syntacticæ in Philolog. Sacr. B. Glassii, vel eiusdem Epitomatoris *Henrici Philippi Heervvarti* in Scrutinio Philologico contentæ. (II.) Coniungi possent simul addiscendæ quotidie aliquot Radices Hebrææ (saltem 10. aut 15. indies) e subiuncto hic simul ob id, in parte *IV. Compendio illo Lexici Hebræi*, quod singulari cura & selectu ex Concordantiis ita est excerptum, prout frequentissimus quarumque vocum vsus in Codice S. tironem maxime iuuare potest. Atque illa initio tironi sufficere possunt. In maiores autem profectus seruiet illud, quod in commodum Hebræophilorum dedimus, *Nouum Lexicon* Hebræo-Chaldæo-Biblicum ad modum *Lexici Buxtorfiani Hebræi, & Schreueliani Græci* adornatum, & in prima editione Atrii huius sub titulo INVENTARII Linguæ S. promissum, in quo (I.) Radices, seu Primitiua & Deriuata omnia, ac vtrorumque genuina significata ordine Radicum inueniuntur, eaque sæpe amissa e Linguarum Orientalium (Chald. Syr. Samar. Aethiop. & Arab.) Harmonia restituuntur. (II.) Formæ Grammaticæ omnes & regulares & irregulares vltra 40000. ordine Alphabetico dispositæ & Lexico huic insertæ cum perspicua earundem Analysi ad cuiusuis Autoris Præcepta commode applicata, & ad nutum requirentis facillime inuenienda exhibentur. Quo Lexico nostro ea per Dei gratiam linguæ S. præstita est facilitas, vt eo in auxilium adhibito nunc vno trimestri maiora in textu Hebræo & Chaldæo perdiscendo confici possint spatia, quam antehac

hac ſine eo intra totius anni ambitum. Quod multos iam experientia fida rerum magiſtra feliciter docuit.

§. 26. Quod ſi vero quis eodem forte deſtituatur, ne, in his tam neceſſariis, Hebræophilis noſtris deeſſem, cum Linguæ S. non ſolum tirones, ſed & perfectiores in eadem, aliquando in horum *Anomalorum difficiliorum inueſtigatione* dubii fluctuent, non ſine magna temporis & laboris iactura, aliquale eam in rem ſubſidium ſnppeditare volui *Parte V. huius* Atrii, *INDICEM* nimirum Anomalorum difficiliorum ex vniuerſo Codice S. in *Hebraiſmo Reſtituto B. D. Wasmuthi* enucleatorum, allegatis ſemper illius *paginis & lineis.* Vbi ſaltem prænotamus, quod cum ſingulari horum omnium delectu opus fuerit, ne enormiter excreſceret Grammaticum hoc noſtrum inſtitutum, eo inſtiterimus compendio, (quo & indagator horum nobiſcum vtetur) vt (α) communiores & regulares Anomalias iam tum ex praxi noſtra velut notas præſupponamus, hic igitur non amplius requirendas. (β) Vocum incipientium a *ſeruilibus* משה וכלב in primis ה & ו, ea tantum Anomala recenſuerimus in dicto Indice, quæ per ipſarum harum litterarum Grammat. rationes Anomaliam ſuam accepere; reliqua vero, quæ non per ipſas illas Litteras, ſed abs ſe Anomaliam ſortita ſunt, ſub propriis ſuis litteris initialibus plerumque quærenda ſunt, vt vt ſæpe & cum eiusmodi ſeruili initiali reperiantur. (γ) De Anomaliis a littera aliqua Eſſentiali ſeruili אתי, aut aliis formatiuis Temporum incipientibus idem obſeruandum; quod ſi forte non ſub hac vel illa præformatiua occurrant, (ſiue in Indice, ſiue in Codice S.) ſub altera ſimili, ſiue אתין, ſiue reliquis Temporum præformatiuis, quærendæ veniant.

§. 37. Nunc (III.) *Praxis* quoque *Hebræo-Biblica* omnino accedat neceſſe eſt. Neque enim in hiſce modo Grammaticis Principiis aut exercitiis Elementaribus, (quamuis & ipſis prius neceſſariis, ceu ſuperius demonſtrauimus,) ſubſtitiſſe fas erit, ſed *male potius eum cepiſſe diceremus, qui hic deſineret.* Quin ergo ab hiſce fundamentis bene iactis, tranſire prorſus oportet Lectorem Hebræophilum ad ſtudium *Curſorio-Biblicum;* atque ita quidem, vt is prius noſtra *Biblia Parua Dictorum Claſſicorum totius V. T.* ſibi quam familiariſſima reddat; vbi non ſolum in Lingua S. eam acquiret perfectionem, qua dehinc in vniuerſo Codice S. fere ſine remora verſari, eumque ferme totum vltro intelligere poſſit, vtpote in quibus pleræque & tantum non omnes Voces Hebr. & Chaldaicæ Codicis S. cum cura exhibentur, vti id experientia abunde hactenus comprobauit: ſed in promtu etiam aliquando habebit Theſaurum egregium Dictorum tum probantium in Diſputationibus Theologicis contra Aduerſarios, tum Textualium pro concionibus explicandorum. Hiſce *Bibliis noſtris paruis* ſemel atque iterum perlectis, eo-

run-

rundemque repetitione forte in diem Sabbathi translata, accingat iam ſe huius linguæ Cultor ad quotidianam Bibliorum Lectionem, eaque ad certum aliquot capitum penſum firmiter adſtricta, intra præfinitum aliquod tempus totum Codicem S. abſoluat, quo ſic quandam cum lingua S. familiaritatem contrahat: vbi reuera experietur demum, quam ineffabilis dulcedo Originarii & authentici ſermonis Spiritus S. maiorem indies ardorem vltro exſtimulatura ſit erga diuiniſſimos illos ſenſus & emphaſes Sacri fontis, quas nulla vnquam verſio ſatis aſſequi poteſt, fruſtra ſic ſuam Linguæ S. imperitiam ſola verſionum ope ſolantibus ſæpe multis ἀνεξηγλώττοις. Et ne quis iure conqueri poſſit vel de iniquo Codd Hebræorum pretio; quo qui aliquem ἀκριβείας famam habent, vendi ſolent: vel de perpetuis, quibus etiam accuratiores Codd. laborant, vitiis, quamprimum alii noſtri labores permittent, prodibunt Biblia noſtra Hebræa emendatiſſima in octauo, vt vocant, maiori, quibus permultos annos inſudaui, eaque cum plurimis iisque optimis in & extra Germaniam MSCtis, nec non cum pretioſiſſimis impreſſis Codicibus laborioſiſſime contuli, eaque ad Maſoram vtramque ad libros Maſorethicos & Criticos Hebræorum alios, itemque ad analogiam Grammaticam & Accentuatoriam magna cum cura & ſtudio examinaui, quorum pretium nemini, vt ſpero, graue erit.

§. 28. Huic iam ergo maiori Linguæ S. perfectioni, inſignia præſtabunt adiumenta, quin neceſſario prorſus ad manus ſint, & conferantur oportet. (*a*) *Plenius illud opus Hebraiſmi Reſtituti B. D. Wasmuthi*, veluti *Commentarius Grammaticus abſolutus*, quo difficultates omnes & ſpecialiores Anomaliæ plene expeditæ ſunt, ordine ac tenore vbique eodem cum publicato hoc *Compendio* eiusdem.

(6) *Accentuationis Hebrææ* tot ſeculis deſideratiſſima Doctrina ab eodem viro beato, primo omnium in iuſtas Regulas & omnino *Methodicam Inſtitutionem* redacta, cum præmiſſa *Inſtructione plana* & perſpicua, quomodo quis eam proprio demum Marte (in defectu viuæ manuductionis,) addiſcere, & in vſus Hermeneuticos Scripturæ Originariæ transferre poſſit ac debeat. Ad quod opus prolixius & plenius, vt tironibus quoque aditum pararem faciliorem, edidi *Atrium meum vel Inſtitutiones Accentuationis Hebraicæ*, in quo (1.) *Præcepta* compendioſe ac plene eodem regularum ordine & Verborum tenore cum maioribus Inſtitutionibus Dn. D. Wasmuthi ex induſtria ſic ſeruato proponuntur, vt & hic alterum alterius fundamentum & complementum, ambo vero mutua diſcentibus ſubſidia præſtare poſſint. (2.) *Index* difficiliorum & vltra 3000. Anomalorum ex vniuerſo Codice Hebræo ſec. ordinem libb. & Capitum ſelectorum, & in Inſtitutionibus maioribus Wasmuthianis enucleatorum non ſine labore exhibetur, quo facilius,

ſi

ſi quis locus in Codice Hebræo difficilior occurrat ſine iactura temporis inueniri, atque per regulas & rationes in præceptis propoſitas explicari poſſit.

§. 29. Reſtat nunc PRAXIS HEBRAEO-*Philologica*, qua non minus neceſſaria quoque Hebræophilo eſt Notitia, (α) *Momentoſarum maxime Controuerſiarum ſacrarum*, tum circa *Litterarum & Punctorum*, S. Textus Hebræi *Authenticam originem*, (quorum illas (*Litteras*) pridem malitia & fraus Diaboli quaſi *ſpurias*, *adulterinas* & *ſuppoſititias*; hæc vero (*puncta*) quaſi recens *additamentum Maſoretharum* aut *Excrementum*, vt profane loquuntur, *Rabbinorum*, per nonnullos Anti-Hebraiſtas peſſime infamauit); tum circa *Integritatem ac certitudinem* S. Textus Hebræi, quam, poſt Pontificios, alii etiam, proh dolor! quorum potius fuiſſet defendere, quam deſtruere acropolin orthodoxæ Eccleſiæ, acerrime impugnarunt, & quantum in ipſis, perditiſſime peſſundatum iuerunt. Quos vero vna omnes pro merito exceptos, & maſcule contuſos, vide in clariſſ. Buxtorfii tum *Anti-Critica*, tum *Tract. de Punctis*, nec non Celeberrimi noſtri Anteceſſoris Dn. D. Wasmuthi, νῦν ἐν ἁγίοις, *Vindiciis Anti-Capell. Walton. Conringianis*, quibus & ipſis adeo rem Hebræam quoque præclare reſtituit laudatus Autor, cui proinde orbis eruditus merito ex Rabbinis ſuccinat:

מנוחתו בצרור החיים עם שאר הצדיקים׃

Sit requies eius in faſciculo viuentium cum reliquis iuſtis.

(β) *Variarum rerum Philologicarum* S. neceſſaria non minus eſt cognitio; quam ſummarie quidem e *Cl. Leusdenii*, *Amici noſtri*, *dum viueret*, *honorandi*, *Philologo-Hebræo & Hebræo Mixto*, in primis noua eiusdem editione; nec non e Celeb. Hottingeri Theſauro Philologico, itemque *Clariſſ. Dn. Pfeifferi* diſſertationibus eruditis; plenius vero ex pluribus aliis Celeberr. Virorum, Buxtorffiorum, Glaſſii, Hackſpanii, Heluici, Caroli Sigonii, Corn. Bertrami, Petri Cunæi, &c. ſcriptis inclytis perdiſcere licet, ceu de *Maſora*, *Targumim*, *Cabbala*, *Lexicis*, *Commentariis Rabbinorum*, *Rebus & Ritibus Hebræorum*, *Linguarum & Verſionum Orientalium vſu*, aliisque Philologicis Tractatibus ſingularibus variorum Autorum, vt Ariæ Montani & Waltoni Apparatu Biblico ipſorum operibus ſumtuoſiſſimis præfixo. In *Biblico-Criticis* autem *Clariſſ. Dn. Poli*, Angli, Amici quondam honoratiſſimi, *Critica ſelecta* in vniuerſam Scripturam S., itemque B. Welleri & Geieri, Tarnouii, Varenii & Schmidii Scripta Exegetica præ aliis adhiberi poſſunt.

§. 30. Denique & reliquarum adiungenda pariter eſt linguarum orientalium cognitio, quarum præcipue omnium:

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0037

(α) *Chaldæo-Targumico-Rabbinica*, in opere Buxtorfiano Baſileenſi, luculentis Rabbinorum Commentariis conferendis cum S. Textu Originario, vt & aliorum Iudæorum legendis ſcriptis, tam inſignem præſtat vſum, vt eius quoque cultu & peritia carere non poſſit dexter futurus Theologus. Præcepta ad eam dedimus facillima & perfecta, eadem cum his Hebraicis Methodo iisdemque L. Regulis, adeoque plane Harmonica, in noſtro Chaldaiſmo Targumico-Talmudico-Rabbinico nouæ edit. vt qui hæc intelligit, non poſſit non & illa vltro intelligere.

(β) *Syriaca Lingua* non minus neceſſaria, luculentum ſui monſtrat vſum, tum in obſcurioribus Scripturæ S. locis per antiquiſſimas ſuas V. & N. T. Verſiones illuſtrandis, vt inſtar Commentarii N. T. iure a plerisque habeatur; tum in Radicum apud Hebr. deperditarum genuina ſignificatione reſtituenda, tum & in Hiſtoria Eccleſiaſtica & Eccleſiarum Orientalium ſtatu cognoſcendo. Huius quoque Præcepta exhibuimus pleniſſima in *Syriaſmo noſtro Hebraiſmo Harmonico*.

(γ) *Samaritana* vt facillima, ita quoque vtiliſſima futuro Theologo. In ea habemus tum Textum Pentateuchi Hebræum Samaritanis litteris iam olim (non tamen originaliter) deſcriptum: tum Verſionem eiusdem antiquiſſimam, tum & multas adhuc voces, quæ linguæ Hebrææ lucem fœnerari poſſunt, non ingratam. Præceptis nouis vix opus eſt. Sed vti ex lingua Hebræa & Chaldæa conflata eſt, ita earundem formis iisdemque præceptis vtitur. Lexicon ſimul exhibuit Celeberrimus Caſtellus in Lexico ſuo Heptaglotto.

(δ) *Arabica*, ſi quæ alia totius Orientis, hæc ſane vtiliſſima & prope neceſſaria eſt Hebræophilo. Præterquam enim, quod hæc Hebrææ maximam lucem affundit, tum in accurate Etymologiæ ratione, tum in formali vocum ſignificatione, (vt quodammodo patet ex Atrii huius Parte III. ad Verſ. 1. c. 1. Geneſ. itemque ex toto noſtro Lexico-Hebræo-Biblico): magnum ea quoque exerit vſum in Theologia exegetica, Facult. Medica, Philoſophia, aliisque artibus & ſcientiis, id quod iam olim Clariſſ. Clenardus pecull. Orationibus de lingua Arab. & Dn. D. Wasmuthus *in Parenæſi* Gramm. ſuæ Arab. præmiſſa, aliique plures abunde demonſtrarunt. Adminicula ad hanc vt præcipua ſaltem breuiter indigitem, ſunt (1.) *Grammatica Arabica*, præcipue Celeberr. Wasmuthi, Amſtelodami, Anno 1654. excuſa. (2.) Praxi ſtudii Arabici maxime inſeruiet initio illud ſpecimen Arabicum Clariſſ. Fabricii, Roſtochii, An. 1638. editum, aut Erpenii Surata Ioſephi cum breuiſſ. Annot., aut Celeb. Pocokii, Præceptoris olim in his quondam mei honoratiſſimi, Carmen *Tograi* Oxonii, Anno 1661. editum cum proſodia Arab. Clariſſ. Clerici. (3.) Lexicon vero adhibendum erit Clariſſ. Golii in fol. An. 1653. Lugd. Bat. editum: aut qui horum compendium facere velit, adhibeat aliquando noſtrum ATRIVM linguæ Arabicæ, eadem cum hoc Hebræo concinnatum methodo, quod com-

commodis φιλαγατολικογλώττων ab aliquot annis elaboratum asseruamus, dum ei typis exprimendo forte inueniamus, impensas qui ferat. Sistimus autem in eo (1.) Consilium, quomodo quis proprio Marte studium hoc aggredi & feliciter absoluere possit. (2.) Grammaticam plenam & Methodicam Hebraismo, quantum fieri potuit, Harmonicam. (3.) Accuratam Analysin Grammatico-Philologicam multorum Textuum Arabicorum cum genuina expressione veræ & genuinæ lectionis & pronunciationis. (4) Lexicon Arabicum compendiosum pro Versione Bibliorum Arabica & Alkorano pleramque partem intelligendo.

(ε) *Persica* quoque Lingua Philologiæ Studioso non penitus negligenda. Hæc præter summam sui facilitatem, non solum multas voces Persicas, Textui S. in primis libris Estheræ, Danielis & Esræ insperſas, adeoque sine huius linguæ cognitione obscuras, clarissime illustrat; sed & ad sensum Scripturæ S. facilius intelligendum Versio eius interdum satis apta, non omnino nihil facit: vt taceam elegantissima scripta alia in hac lingua edita, ceu sunt, Historia CHRISTI Xaueriana cum notis a Lud. de Dieu edita, & Musladini Sadi Rosarium Persicum, seu Amœnum sortis hum. Theatrum cum versione & notis a Clariss. Gentio, Orientis per aliquot annos incola, Amstel. 1651. in fol. editum &c. *Grammaticam* dedit tum Ludou. de Dieu in Rudimentis suis Persicis, tum Clariss. Ioh. Grauius Anglus cum Tractatu de Siglis Arab. & Persarum Astronomicis, Lond. edit. 1649. Qualem & ipsemet eamque quantum fieri potuit Hebræo-Harmonicam, & ex Versione Codicis S. a me exstructam hactenus cum Auditoribus meis in scripto communicaui.

Denique (ζ) & *Aethiopica* adiungenda, ob rationes easdem, quibus præcedentes linguas requisiuimus. In hac optime præibit Nobiliss. Ludolfus, exquisita Grammatica & Lexico sufficienti, qui Textus quoque & scripta plurima, inter alia vero integrum Psalterium Aethiopicum nuper admodum huius linguæ amatoribus ac bono publico non sine cura emendatum dedit.

Tandem vero (η) cum in his exoticis Linguis omnibus Textus in primis Sacri, sint rariores, optandum, vt quis bono publico Biblia Parua Polyglotta, seu Compendium elegantissimorum & Classicorum dictorum ex vniuerso opere Anglicano adornaret. Is enim sine dubio magnam ab æquis rerum æstimatoribus iniret gratiam, quandoquidem non omnium est Centum statim imperiales expendere pro Bibliis Anglicanis: Nuper tamen ex parte desiderium nostrum impleuit Dn. Georg. Otho, Græcæ & Orient. Lingg. in Acad. Marp. Prof. Celeb in suo tractatu, quem inscripsit Palæstram Linguarum Orientalium, quo non solum Textus priorum IV. Capit. Genes. ex Versionibus Orientalibus, *Chald Samar. Syr. Arab. Aethiop. & Persica*, sed & omnium illarum Lingg. breue Glossarium (in quo vocabula ex illis IV. Capp. inueniuntur) a Cl. Dn. Andr. Othone exhibentur

Quod opus proſtat Francof. ad Mœnum ap. Dn. Frid. Knochium, edit. An. 1702. quodque noſtris hic publice ex merito commendamus.

(ϑ) *Lexicon* autem Vniuerſale præcedentium Linguarum, ſi quis vltimo loco deſideret, inſeruiet initio vel Hottingeri Lexicon Harmonicum Heptaglotton, vel. Clariſſ. *Ioh. Frid. Nicolai*, Superintendentis quondam in Diœceſi Saxo-Lauenburgica meritiſſimi, Amici, & Anteceſſoris mei in Adiunctura Facultatis Philoſoph. ap. Ienenſes olim Chariſimi, νῦν ἐν ἁγίοις, *Hodegeticum Orientale*.

In maiores autem profectus comparari poterit incomparabile illud *Lexicon Heptaglotton*, quod An. 1669. immenſo labore, corporisque & fortunæ viribus per ſedecim annos exhauſtis fere omnibus Orbi Chriſtiano dedit Vir bono publico & illuſtri ſtemmate natus vere πολύγλωττος *Edmundus Caſtellus*, Fautor, Præceptor & ſtudiorum meorum Orientalium in Anglia quondam Promotor Candidiſimus, indeque poſt funera venerandus, cui hic tum pro hoc, tum & pro altero prægrandi labore Bibliis Anglicanis inſumto, publicas ago gratias; in primis vero, quod licet ipſius opera pleraque Anglicani Operis prodierint, neutiquam tamen *Apparatum* eius, ſeu *Prolegomena*, (quatenus Sacri textus authentia & integritas in iis peſſime deſtruitur, per omnia approbat Vir idem Optimus. Quid igitur reſtat, quam vt Viro huic laborioſiſimo grata voce ac pectore apprecemur ſolenne illud Rabbinorum:

תהי מניחתו כבוד

Sit requies eius glorioſa.

Plura hic cum Lect. Ben. vt communicem, chartarum prohibet anguſtia. Nunc cum Regio Vate ex Pſal. CXIII. concludo:

יהי שם יהוה מבורך׃

TABV-

TABVLA SYNOPTICA

COMPENDII HEBRAISMI RESTITVTI.

CAP. I. DE ELEMENTIS LINGVAE HEBRAEAE.

REG.

I. De Lectione τȣ̃ (:) *Scheua.*
II. De natiua ſede τȣ̃ (:) *Scheua.*
III. De *Scheuaiim* ſimplicium *Concurſu* ſub litt. non Gutturalibus.
IV. De *Scheuaiim* Compoſitorum *Conciſione*, ſeu reſolutione in ſimplicia.
V. De *Scheuaiim* Compoſitorum *Craſi*, ſeu Contractione.
VI. De *Dageſch* leni.
VII. De *Dageſch* forti, vbi ſimul de *Mappik.*
VIII. De *Syllaba* ſimplici & compoſita.
IX. De *Accentus* Tonici loco, ſeu *ſede* natiua.
X. De *Accentus* Tonici *translocatione*, indeque Vocalium mutatione.
XI. De *Accentu* Euphonico Metheg.
XII. De *Kametzchatuph* diſcernendo a ָ longo, & ֳ Chatephkametz.

CAP. II. DE ETYMOLOGIA, ſeu NOTATIONE VOCIS.

XIII. De Litteris *Radicalibus* & *Seruilibus in genere.*
XIV. De punctis litterarum *Radicalium* & *Seruilium in genere.*
XV. De Diuiſione litt. Seruil. & in ſpecie de Litteris Eſſentialibus הָאֱמַנְתִּיו.
XVI. De Litteris ſeruilibus Extraeſſentialibus (1) Paragogicis. אֶהֱוִיכֹת.
XVII. De Litteris ſeruilibus Extraeſſentialibus (2) Epentheticis אֱוִיז.
XVIII. De Litteris ſeruilibus Extraeſſentialibus (3) Conſignificatiuis מֹשֶׁה וְכָלֵב.

CAP. III. DE NOMINE.

XIX. De Nominis 1) *Forma.* 2) *Qualitate.* 3) *Genere.* 4) *Motione.* 5) *Comparatione.* 6) *Caſibus.* 7) *Declinatione.* 8) *Statu triplici.*

CAP. IV. DE PRONOMINE.

XX De Pronominibus, tum ſeparatis, tum Affixis.

CAP. V. DE VERBO REGVLARI.

XXI. De Coniugationibus *in genere.*
XXII. De Temporibus *in genere.*
XXIII. De Coniugatione *Kal.*
XXIV. De Coniugatione *Niphal.*

XXV. De Coniugatione *Piel.*
XXVI. De Coniugatione *Pyal.*
XXVII. De Coniugatione *Hiphil* & *Hophal.*
XXVIII. De Coniugatione *Hitphael.*

CAP. VI. DE ANOMALIIS VOCVM IRREGVLARIVM.
ob litt. vel 1. *Gutturales*, vel 2. *Quiescentes*, vel 3. *Defectiuas.*

XXIX. De Anomalia litterarum אהחע in recipiendo Scheua mobili.
XXX. De Anomalia litterarum אהחע in recipiendo Scheua quiescente.
XXXI. De Anomalia litterarum אהוי in genere.
XXXII. De Anomalia א tertiæ radicalis.
XXXIII. De Anomalia ה tertiæ radicalis *non crescentis a fine.*
XXXIV. De Anomalia ה tertiæ radicalis *crescentis a fine.*
XXXV. De Anomalia ה seruilis, aliquando mutatæ in ת.
XXXVI. De Anomalia ו mediæ radicalis.
XXXVII. De Anomalia י primæ radicalis.
XXXVIII. De Anomalia נ primæ radicalis defectiuæ.
XXXIX. De Anomalia נ tertiæ radicalis defectiuæ.
XL. De Anomalia ת *Scheuati* defectiui.
XLI. De Anomalia mediæ geminatæ, defect. in Coniug. 1. 3.
XLII. De Anomalia mediæ geminatæ, defect. in Coniug. 2. & 4.
XLIII. De Anomalia verborum *confundentium formas.*

CAP. VII. DE MVTATIONE VOCALIVM.

XLIV. De Vocalium *alternatione Euphonica.*
XLV. De Vocalibus *immutabilibus.*
XLVI. De Vocalium mutatione *in Nomine*, ob incrementum fin. aut Regimen.
XLVII. De punctis *Suffixorum in Verbis* ipsisque *Verborum Suffixis.*
XLVIII. De Vocalium mutatione *in Verbis*, ob suffixa.
XLIX. De mutatione *Terminationis seruilis* Verborum ob suffixa.
L. De Vocalium mutatione *in particularum affixione* cum Pronom. Perf.
APPEND. I De Idiotismis Syntacticis.
APPEND. II. De Poëtica Hebræorum.

* * *

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0042

ATRII LINGVAE S.
PARS II.
SEV
COMPENDIVM GRAMMATICVM
HEBRAISMI RESTITVTI
WASMVTHIANI.

Not. Numeri in margine positi indicant paginas Hebr. Wasmuthiani: Sed (*) *asteriscus* Regulis appositus arguit, *Singularia* ibidem occurrentia quaerenda esse in Hebraismo pagina in margine posita.

Paginae Hebraismi restituti nonae edit.

Paginae Hebraismi restituti veteris edit.

CAP. I.
De Elementis Linguæ Hebrææ.
SECT. I.
DE LITTERIS.

Litterae Hebraeorum (leguntur sinistrorsum &) **sunt XXII. omnes Consonæ, quarum considerandæ sunt**

NOM.	FIG.	POTESTAS, LECT. & NVM.		NOM.	FIG.	POTESTAS, LECT. & NVM.	
Aleph	א	Spiritus lenis, sumens sonum adscriptæ Vocalis.	1	Lamed	ל	l	30
				Mem	מ	m	40
				Nun	נ	n	50
Beth	ב	bh	2	Samech	ס	s. acutum	60
Gimel	ג	gh	3	Ajin	ע	Spir. asperr.	70
Daleth	ד	dh	4	Pe	פ	ph	80
He	ה	h Spiritus asper.	5	Zade	צ	tz	90
Vau	ו	v consona	6	Koph	ק	k	100
Sajin	ז	s. lenissimum	7	Resch	ר	r	200 1
Hheth	ח	hh Spir. asperior.	8	Schin	ש	sch	300
Theth	ט	t	9	Sin	שׂ	s. lene	
Jod	י	j	10	Thau	ת	th	400
1 Caph	כ	ch	20				

Not. Diuiduntur litterae vel (I.) ratione scriptionis (a) in *Finales*, quæ sunt כמנפצ *Camnephez*, & sumunt in fine vocum hanc figuram: 2 ךמנפץ,* & (b) *Dilatabiles* sc. אהחלסרת quae adhibentur ad explenda linearum spatia. (Quia Hebræi voces diuidere non solent.)

(II.) Ra-

* Ratione numeri ך valet 500. ם 600. ן 700. ף 800. ץ 900.

Edit. vet. (II.) Ratione Organorum, & sic Litteræ sunt vel Gutturales אהחע *Ahabha* & æmula ר; vel Linguales דטלנת *Dathleneth*; vel Palatinæ גיכק *Gichak*; vel Dentales זסצרש *Saszaraſch*; vel Labiales בומף *Bumaph*, ubi obſ. Regula: *Litteræ vnius organi facile inter ſe permutantur.* Edit. nov.

SECT. II.
DE VOCALIBVS.

Vocales Hebræorum ſunt X. *nimirum.*

	ſ. Longæ.				*ſ. Breues.*			
Kametz	ָ	a	*anus*	Patach	ַ	a	*annus.*
Tzere	ֵ	e	*ero*	Segol	ֶ	e	*erro.*
Chireck longum	ִי	i	*iter*	Chirek breue	ִ	i	*inter.*
Cholem	(ֹ)וֹ	o	*onus*	Kametzcatuph	ָ ה	o	*olla.*
Schureck	וּ	u	*duus*	Kübbutz	ֻ	u	*hymnus.*

vt in

Nota (1) ִי. & וֹ ſæpe abiiciunt fulcrum, ſed וּ nunquam, ut: הַקָּמְתִי pro הֲקִימוֹתִי (2) Cholem ſæpe per puncta שׂ & שׁ deſignatur; quoties nimirum cholem ab alterutro latere harum litterarum requiritur ſine fulcro, e.g. חשֵׂךְ, *choſech.* Quando igitur littera שׁ duplici puncto ornata apparet punctum dexteri cornu indicat Cholem, ſi præcedens littera mobilis vocali careat. e. g. נשֵׂאִים, *noſeim*; Si vero שׁ vocali careat, punctum ſiniſtri cornu Cholem ſiſtit, e.g. שׁמֵר, *ſchomer.*

SECT. III.
DE VOCALI IMPROPRIA, SCHEVA.

Scheva Hebr. eſt vel *Simplex*, huius figuræ (:) nullumque ſonum habet: vel *Compoſitum*, quod eſt triplex, nimirum:

Chateph-patach, huius figuræ ֲ, quod *a* breuiſſimum ſonat,
Chateph-Segol, huius figuræ ֱ, quod *e* breuiſſimum ſonat,
Chateph-Kametz, huius figuræ ֳ, quod *o* breuiſſimum ſonat.

Not. Hæc vulgo dicuntur *breuiſſimæ vocales*, ſuntque celerrimæ pronunciationis. ita quidem, vt nunquam cum littera ſua faciant Syllabam, nec vnquam Accentum ſuſtinere poſſint.

REGVLA I. *De Lectione* שׁ *Scheua.*

Littera habens Scheua cum ſequente littera facit Syllabam, (& *tunc Scheua illud vulgo dicitur* Mobile) ſitque.

1) Ab initio vocis, vt; בְּרִי *pri.* 2) Sub Dageſch, vt: בִּקְדוּ *pik-kedhu.*

3) Poſt

Edit. nou. 3) Post longam, aut longæ vicariam, accentu Tonico destitutam, vt: פָּקְדוּ *pa-kedhu.* Edit. vet.

4) Post Metheg (*siue expressum, siue subintellectum*) vt וַיְהִי & וַיְהִי *va-iehi.*

5) Post aliud Scheua, vt: תִּפְקְדוּ *tiph-kedhu.*

Sic & Scheua compositum, quod semper *mobile* est, vt: חֲצִי *hhazi*, אֱמֹר *emor*, חֳלִי *hholi*, quæ omnia monosyllaba sunt.

Exc. Littera habens Scheua cum præcedente littera facit Syllabam, & *tunc Scheua vulgo illud dicitur* Quiescens.

1) Post vocalem paruam, sine intercedente Metheg, aut Dagesch, vt: אֶפְקֹד *æph-kodh*, מַלְכִּי *malki.* Sed intercedentibus Metheg & Dagesch (*siue expressis, siue subintellectis*), Scheua illud fit Mobile, vt: וַיְהִי vel וַיְהִי *va-iehi*, הַמְכַסֶּה *ha-mechasse*, פִּקְדוּ *pik-kedhu.*

2) Immediate post tonum vocis, (*siue præcedens Vocalis sit longa, siue breuis*) vt: תִּפְקֹדְנָה *tiph-kodh-na*, פָּקַדְנוּ *pa-kadh-nu.*

Not. Particula וּ pro וְ cum sequente littera facit Syllabam, & sequens (:) est quiescens, nisi intercedat Metheg, vbi (:) fit mobile, vt וּפְקֹד
6 *uph-kodh*, וְשִׁמִי *Vsch-mi.* Sic וּמִי *vmi* est monosyllabum.

De lectione τȣ̃ Scheua memoriæ caussa hæc habeto:

Post longam, socium, sub dagesch, fronte, mouetur:
Post paruam, ante aliud, nec non in fine, quiescit.

REG. II. *De natiua sede Scheua.*

Memb. I. Omnis Littera mobilis, vocali destituta, habet Scheua. 7
vel *expressum*, sub prima & mediis litteris, vt פָּקַדְתָּ *pakadh-ta*, vel *subintellectum*, sub vltima, vt פִּקַּדְתֶּם *Pik-kadh-tem.*

Not. (1) Pro subintellecto Scheua vltimæ litteræ Gutturales עחה, post vocalem longam (præter ָ), & post ֻ, vicarium sui וּ, sumunt *Patach Genubha*, seu *furtiuum*, quod ante consonam celeriter pronunciatur, vt: אֱלֹהַּ *Eloah*, רוּחַ *Ruach*, שְׁמוֹעַ *Schemoa.*

(2) Exprimitur (:) in ךְ finali; & (*exprimitur*), si penultima quoque littera habuerit Scheua expressum, vt וַיִּשְׁבְּ vbi pro priori (:) sub Gutturali ח vel ע, post vocalem paruam, venit pathach furtiuum, vt: לָקַחַתְּ *La-ka-acht*, non *La-ka-chat.*

Edit. vet. 8 *Memb. II.* Quatuor hæ litteræ אֶהֱוִי vocali destitutæ, non admittunt Scheua simplex, nec expressum in medio, nec subintellectum in fine, sed quiescunt tunc in præcedente vocali homogenea; vnde *Quiescentes* appellantur. Et quidem Edit. nou. 7

א) perpetuo fere, ut בְּרֵאשִׁית *bereschith.*

ה) sine Mappik in fine, vt גָּלָה *gala.* Contra: גָּבַהּ *gabhah.*

ו) tantum post Cholem & Schurek, vt: טוֹב *tobh*, טוּב *tubh.* Nisi tamen duas contiguas habeat vocales, vt: קוֹיִם *Kouim*, non *Koim.*

י) tantum post *Chirek*, *Tsere*, vel *Segol*, & in *Affixo*, יָו *vt* בֵּיתִי *be-thi*, בִּימֵי *bi-me*, דְּבָרֶיךָ *debha-ræ-cha*, פָּנָיו *pa-nau.*

9 REG. III. *De concursu Scheuaiim simplicium sub litteris non gutturalibus.* 8

(Nam sub Gutturalibus vid. *Reg. 29. Memb. II.*)

Memb. I. Cum duo Scheuaiim concurrunt in eadem syllaba, prius mobile mutatur in Chirek paruum, vt: בִּדְבַר pro בְּדְבַר *in verbo.*

Exc. Pro illo *Chirek* sumitur 1) *Patach tum* ante ר, sub littera radicali, vt: a דֶּרֶךְ, דַּרְכּוֹ pro דִּרְכּוֹ, Exceptis his VII. quæ Chirek retinent, scil. בֶּרֶךְ, גֶּרֶשׁ, פֶּרֶד, פֶּרַח, פֶּרֶץ, פֶּרֶשׁ, קֶרֶב.

tum in polysyllabis in ֶ֫ת, vt ab אִוֶּלֶת, אִוַּלְתּוֹ pro אִוִּלְתּוֹ.

tum in 21. vocibus, vt: אַפֶּרֶן, גֶּפֶן, דֶּלֶת, טֶנֶא, כֶּבֶל, כֶּלֶב, כֶּתֶף, 9
מֶלֶךְ, נֶפֶשׁ, סֶלַע, פֶּלֶג, צֶלֶם, צֶלַע, צֶמֶר, קֶדֶם, קֶלַע, קֶשֶׁת,
רֶגֶל, שֶׁוַע, שֶׁמֶן, תֶּלֶם; sed יֶלֶד facit יַלְדֵּי & יִלְדֵי. כֶּבֶשׂ, כַּבְשָׂה,
& כִּבְשָׂה.

10 2) ֶ in 7. vocibus seqq. גֶּלֶל, יֶשַׁח, לֶכֶת, נֶגֶד, נֶכֶד, קֶצֶב, קֶצֶף,
A forma פְּרִי alternant Chirek ante (:) & (ֶ) ante geminum Scheua, vt פִּרְיוֹ, & פֶּרְיְךָ.

Memb. II. Posteriori Scheua, siue simplici, siue composito, pereunte, prius (:) redit, vt פְּרוּ וּרְבוּ *crescite & multiplicamini* pro פִּרְהוּ וְרִבְהוּ. *

REG.

Edit. nou. REG. IV. *De Schuaiim compositorum concisione, seu resolutione in simplicia.* Edit. vet.

Omne Scheua compositum, sequente Scheua simplici, siue expresso, siue subintellecto, conciditur, (h. e. *alterutrum punctum e Scheua com-*
10 *posito abiicitur,*) manente nihilominus, sub præcedente littera, puncto primario a Gutturali eo substituto pro Scheua, vel Chirek, vt pro יַעֲמְדוּ fit יַעַמְדוּ vel יַעְמְדוּ *stabitis.* Sic pro תֶּחֱטְאוּ fit תֶּחֶטְאוּ vel תֶּחְטְאוּ. At (ֱ) Chateph Kametz semper tantum Scheua abiicit, 11
vt, אָהָלְכֶם pro אָהֳלְכֶם.

REG. V. *De Schuaiim compositorum Crasi, seu Contractione.*

Scheua compositum sub א radicali, cum præcedente signo compositionis, i. e. vocali breui, sæpe per Crasin contrahitur; & quidem ֶ֫ in
11 ֶ֫, ֱ֫ in ֲ, & hoc frequenter etiam in ָ, rarius in ֶ, vt בֶּאלֹהִים pro בֶּאֱלֹהִים, sic בַּאדֹנָי pro בַּאֲדֹנָי *in Domino,* אָזִין pro אַאֲזִין, *auscul-* 12
tabo.

SECT. IV.

DE DAGESCH ET MAPPIK.

REG. VI. *De Dagesch Leni.*

Dagesch lene est punctum, quod imprimitur sex litteris בְּגַדְכְּפַת aspirationem (*quæ in MSCt. ordinarie per lineam* Raphe *indicatur*) ab iis tollens; quod fit:

Memb. I. Ab initio vocis, & quidem extra contextum perpetuo: at intra contextum, si α) præcedens vox terminetur littera mobili, non 13
exeunte in vocalem longam, vt: אֲשֶׁר תָּבֹא.

β) Si præcedens vox habeat Accentum Distinctiuum, siue Regem, siue Ducem, &c. vt Gen. I, 27. וּנְקֵבָה בָּרָא

γ) Interdum euphoniæ caussa, si in eadem voce aliqua ex *bgadcphath* eiusdem organi statim sequatur, vt וַיְהִי בְּבוֹאָם 1 Sam. XVI, 6.

12 *Memb. II.* In medio vocis, post Scheua quiescens, vt: מַלְכּוֹ *rex eius.* 14

13 *Exc.* Non imprimitur Dagesch, si Scheua præcedens quiescat vel ob præfixum, vel ob concisum Scheua compositum, vel ob paucas alias conditiones, quas vid. in Hebr. Rest.

Memb. III. In fine vocis, itidem post Scheua quiescens, vt: וַיִּשְׁבְּ *vai-iischbh,* vel etiam post *Patach furtiuum,* vt: וַיִּחַדְּ *vai-iiahhd.*

Edit. vet. REG. VII. *De Dagesch Forti.* Edit. nou.

Memb. I. Dagesch forte est punctum, quod litteræ impressum, pronunciationem eius geminat, vt: פִּקֵּד *pikkedh.* Dicitur *Characteristicum*; quando coniugationes, ceu character, distinguit, vt in פִּקֵּד. *Compensatiuum*, quando vel litteram abiectam, vt in סַבּוּ a סָבַב, vel vocalem longam in breuem mutatam compensat, vt הִסִּית pro הֵסִית, vel *Euphonicum.*

Not. Excidit vero Dagesch forte 1) e littera Scheuata, præcipue e Iod scheuato, compensante id Metheg vel expresso, vel subintellecto, vt: וַיְהִי pro וַיְּהִי 2) excidit, si vocalis litteræ perit, vt וַיֵּט pro וַיִּטֶּה

Memb. II. Dagesch forte ordinarie post vocalem breuem tantum litteris est imprimendum, vt פִּקֵּד. Si vero obtingat post longam, corripitur ordinarie hæc in oppositam breuem, nim. ַ in ַ, ֵ in *chirek* vel ֶ, וֹ in ָ *chatuph* vel ֻ, וּ in ֻ, vt a יָם *mare*, יַמִּים *maria*, a לֵב, לִבִּי *cor meum*, a תּוֹם, תֻּמּוֹ *integritas eius.*

Memb. III. Dagesch forte non potest imprimi litteris Gutturalibus אהחע, nec ר. Hinc, ad eius compensationem, præcedentes vocales breues mutantur in oppositas longas, scil. ַ in ָ, ֶ & Chirek in ֵ, ָ *chatuph* & ֻ in וֹ, vt יְבָרֵךְ, pro יְבַרֵּךְ *benedicet*, aut si maneant breues, valent tamen longas, vt בֵּאֵר, pro בֵּאֵר.

Not. Dagesch forte ex ה & ח exclusum rarius compensatur.

Memb. IV. Interdum Dagesch forte euphonice imprimitur litteris *vel* a) in medio vocis, *tum* post vocalem longam, vt חָדֵלּוּ pro חָדְלוּ, *tum* in littera Scheuata, vt מִקְּדָשׁ pro מִקְדָשׁ.

vel b) ab initio vocis præcedente plerumque ָ finali, ָה, ה vel ֶה. Hinc dicitur *Euphonicum*, *vid. Hebr. Rest.*

Nota *de Mappik.*

Mappik est punctum quod, soli litteræ finali ה impressum, docet, eam genuino suo sono efferendam, quæ sine eo quiesceret; sitque in 4. Radicibus, cum suis deriuatis, גָּבַהּ *gabhah*, כָּמַהּ, נָגַהּ & תָּמָהּ, & in voce אֱלֹהַּ it. in Affixo הָ, vt מַלְכָּהּ *rex eius f.*

SECT.

Edit. non. Edit. vet.

SECT. V.

DE SYLLABIS.

REG. VIII. *De Syllaba simplici & composita.*

Syllaba alia est *simplex*, quæ vna littera & vna vocali (*ordinarie* 19
17 *longa*) absoluitur, vt אֵלִי *Eli:* Alia *composita*, quæ pluribus litteris & vna vocali (*ordinarie breui*) absoluitur, dum hæc sequentem litteram vel per Scheua quiescens, vel per Dagesch forte attrahit, vt: פִּקְדְּתֶם *Pik-kad-tem.*

18 SECT. VI. 20

DE ACCENTIBVS.

Accentus Hebr. est vel *Tonicus*, vel *Euphonicus.*

Tonicus iterum vel *Distinctiuus*, vel *Coniunctiuus* est.

19 I. *Distinctiui* Accentus sunt 21. in vniuersum, (scil. *Prosaici & Metrici coniunctim*):

α) Imperatores in Prosaicis duo; Supremus ֽ *Silluk cum* (:) *Soph-* 21
Pasuk; eiusque Vicarius ֑ *Athnach.* Sed in Metricis vnus tantum, nimirum, ׃ֽ *Silluk cum Soph-Pasuk.*

β) Reges sex ֥ *Segolta*, ֖ *Sakephkaton*, (& alternans ֗ *Sakephgadol*, ֚ *Tiphcha*, & in Metricis ֣ *Merca Mahpachatus*, & ֑ *Athnach.*

γ) Duces octo ֒ *Rebhia*, ֓ *Sarka*, ֔ *Paschta*, (& altern. ֙ *Iethibh*) ֛ *Tebhir*, (& alternans ֜ *Mercachephula*) in libr. Metr. ֝ *Rebhia Gereschatus*, (& altern. ֞ *Schalscheleth cum Pesik.*

20 δ) Comites sex ֟ *Paser*, (& altern. ֠ *Karnephara*) ֡ *Telischa gedola*, ֢ *Geresch* (& altern. ֣ *Gereschaiim*) & ֤ *Pesik.*

II. *Coniunctiui*, seu serui sunt 7. ֥ *Merca*, ֦ *Munach*, ֧ *Mahpach*, 22
֨ *Darga*, ֩ *Kadma*, ֪ *Telischaketanna*, ֫ *Ierach.*

Not. Discrimen 1) inter ֽ Silluk & Metheg ֽ, ille semper in tono, 23
hoc ante tonum existit, vt: גְּבוּרָאֵךְ

2) Inter ֔ *Paschtam* & ֙ *Kadmam* hoc est, quod ille semper in
21 vltima littera scribitur, hic vero primam litteram syllabæ occupat, quæ tonum habet, vt in אָמַר est *Paschta*, & in אָמַר est *Kadhma.*

22 3) Inter ֙ Iethibh & ֙ Mahpach est, quod ille semper ante primam tantum suæ vocis litteram, (& quidem ante eius vocalem) scribi- 24

 tur,

Edit. vet. tur, hic vero Mahpach ſemper poſt illam, vt in כִּי eſt *Iethibh*, & in חֶסֶד eſt *Mahpach*. Edit. nou.

4) Rebhia in medio litteræ, punctum Cholem in latere illius, vt in תֹּהוּ, prius eſt *Rebhia*, poſterius eſt *Cholem*.

REG. IX. *De Accentus Tonici loco, ſeu ſede natiua.*

25 *Memb. I.* Quælibet dictio ordinarie vnicum Accentum Tonicum habet, vel in vltima & *dicitur* Milra i. e. *infra*, vel in penultima Syllaba & *dicitur* Milel i. e. *ſupra*, nunquam in antepenultima.

Not. 1. Si duo diuerſi Accentus ſimplices ſint in eiusdem vocis diuer- 23
ſis Syllabis, poſterior tantum eſt Tonicus & acuit; prior vero ſaltem vice *Metheg* ſuſpendit decore Syllabam, vt: וְהָאָדָם.

26 Not. 2. Tonus vocis non ſemper ex appoſitis figuris Accentuum, ſed ex ſubſeqq. Regulis diiudicandus eſt.

Not. 3. Quidam accentus geminantur in voce natura penacuta, vel 24
deſinente in geminum Scheua, aut Patach, aut Patach furtiuum, vid. Hebr. Reſt.

Memb. II. Accentus e regulari ſua natura vltimam Syllabam occupat: vnde, voce a fine creſcente, ad illud incrementum Ac-
27 centus regulariter deſcendit, corripiendo plerumque præcedentes vocales longas in oppoſitas breues, vel vtrasque in Scheua. (*Quod generale fundamentum eſt mutationis vocalium, & ſpecialius ſuis locis, in primis toto Cap. VII. declarabitur.*)

Exc. Accentum non demittunt ad vltimam, ſed penacuta manent, quæ 25
terminantur in ſeruilia תִי (*verbale*) תָ (vel תָה), ךָ (non ךָ) הָ, נָה, וּ, (*præter Imperatiuum & quoties tertia littera Radicalis* ה *eſt abiecta, ceu quæ Milra ſunt*) מוֹ, נִי, atque ה locale & paragogicum, NB. non præcedente *proxime* ante quæuis illorum Scheua mobili, vt:
28 אַרְצָה, פְּקָדַנִי, פְּקָדָמוֹ, פָּקָדוּ, תִּפְקֹדְנָה, פְּקָדוּהָ, פְּקָדוּךָ, פָּקַדְתָּ, פָּקַדְתִּי, *verſus terram.*

Memb. III. Vocis in litteram Radicalem terminatæ, adeoque non creſcentis,

a) Vocalis longior habet ordinarie Accentum, vt קֹדֶשׁ, סֵפֶר, niſi, vel ſit ipſa radix, vt פָּקַד, vel terminetur in ֶה, vel breuis vocalis alternet pro longa, aut viciſſim, quod docebit Analogia.

b) Cum vocales ſunt æquales, accentus comitatur vltimam, vt לֵבָב

Exc.

Edit. now. *Exc.* Penacuta ſunt deſinentia in ־ & ־ vt: מֶלֶךְ *rex*, תַּחַת *ſub*, זֶרַע *ſemen*, שָׁמַיִם *cœlum*. Edit. vet.

REG. X. *De Accentus Tonici Translocatione, & Vocalium, ob quamque eius ſedem, mutatione.*

26 *Memb. I.* Ob ſedem natiuam maioris diſtinctionis Accentuum, 29
Imperatorum ֑ & ֒ plerumque Regum ֔ ֕ ֖ ֗ & Ducis ֙ ſæpe, reliquorum minorum rarius, vocales breues mutantur in longas, ſcilicet ַ vltimæ & penultimæ ſyllabæ, & ָ penultimum e geminis, in ֲ; ֱ in ֹ & (ְ) in (ֶ) ſed non item in verbis, vbi in eam, ex qua ortum eſt, vocalem mutatur, ſi
27 vero ַ fuerit in ָ, & in verbis ל״ה ſemper in ָ, vt: יָשָׁב pro יָשַׁב *ſedit*, זָרָע pro זֶרַע *ſemen*. חָלִי pro חֳלִי, שָׁבִי pro שִׁבְיִ, יָרָאָה pro יִרְאָה, דָּקָרוּ pro דִּקְרוּ, עָשָׂתָה pro עָשְׂתָה ex עָשׂוֹת.

Not. Quædam tamen iuxta maiores Accentus retinent vocales breues.

Memb. II. Retrahitur Accentus 1) *Coniunctiuus*, ex vltima in penul-
28 timam (vocali longa notatam,) ob ſubſequentem vocem mo- 30
noſyllabam, aut biſyllabam penacutam, vt: קָרָא רֵיקָה *Gen. I, 5.* pro קָרָא.

Nota. Vltimæ ſyllabæ, e qua accentus ſic retrahitur, .. ante conſonam
29 mobilem exiſtens corripitur in ָ & ֹ in ֲ chatuph, vt: יָרֻבְלוֹ pro 31
יָרֻבְּ, יָקֻם לְךָ pro יָקוֹם.

Exc. Non fit illa retractio Accentus, (nec proinde illa vocalium mutatio) 1) In Participio Præſenti Kal, שֹׁפֵט צֶדֶק, niſi tamen hoc deſinat in litteram quieſcentem, vbi tunc nihilominus Accentus retrahitur, at vocalis non mutatur, חֹוֹסֵי־בוֹ. Nec 2) in Radicibus formæ יְבֻשׁ, nec non 3) in Præteritis plural. verborum ל״ה, vt עָנוּ בִּי. 4) in no- 32
minibus plur. abſolutis, vt אֱלֹהִים לָנוּ & 5) in certis quibusdam ſingularibus, vt Eſ. LI, 8. יֹאכְלֵם עָשׁ &c.

2) Retrahitur plerumque Accentus *Coniunctiuus*, vt & interdum minoris diſtinctionis, ob particulam אַל *ne*, nec non ob ֹ conuerſiuum Futuri terminati in litteram Radicalem mobilem,

quam

Edit. vet. quam immediate præcedunt duæ vocales longæ, quarum posterior tunc itidem in analogam breuem corripitur, nimirum .. in ֶ, & וֹ (vel וּ alternans) in ֲ *chatuph.* אַל תִּלָּחֶם pro תִּלָּחֵם; וַיָּקָם pro וַיָּקוֹם. Edit. nou.

33 3) Retrahuntur Euphoniæ caussa Accentus maioris *distinctionis*, scil. Imperatores, Reges, &c. ex vltima in penultimam. 31

α) In verbis terminatis in ִי, וּ, & ָה, præcedente Scheua, quod (Scheua) tunc simul in vocalem illam, e qua ortum est, redit, plerumque rursum (*sec. præced. Memb. I.*) producto (ַ) in ָ, vt פָּקָדוּ pro פָּקְדוּ a פָּקַד;

β) In vocibus formæ פְּרִי & cum affixo ֶךָ, in quibus (:) tunc mobile in ֶ mutatur, vt: שֶׁבִי pro שְׁבִי, דְּבָרֶךָ pro דְּבָרְךָ.

γ) In Affixo ךָ: cum particulis ב, ל, אֵת, עִם constructo, retrahuntur sæpe illi Accentus, & transponitur punctum (:) cum ָ, vt בָּךְ pro בְּךָ, לָךְ pro לְךָ, אִתָּךְ pro אִתְּךָ, עִמָּךְ pro עִמְּךָ.

δ) In Affixis ָם & ָן interdum retracto tali accentu ָ corripitur in ַ vt, פְּקָדָתָם fit פְּקָדָתַם.

ε) Interdum in Affixis ֶךָ fœm. .. in ֶ correpto, vt אֲהֵבָתֶךָ. Sic etiam ante ֶךָ in tertia fœm. Præt. vt יְלָדָתֶךָ.

34 ζ) Sic in paucis aliis, in primis in tribus his vocibus אָנֹכִי pro אָנֹכִי, אָתָּה pro אַתָּה, עָתָּה pro עַתָּה. 32

Memb. III. Traiicitur Accentus coniunctiuus, vt & minoris distinctionis e penultima ad vltimam, ob præfixum ו conuersiuum Præteriti, in Personis Præteriti penacutis (præter primam pluralem), si nempe sequens dictio Accentum non habeat in prima syllaba, vt: וְשָׁמַרְתָּ a שָׁמַרְתָּ & *custodies.**

35 *Memb. IV.* Ablatio accentuum fit per lineolam *Makkaph*, corripiendo itidem ante consonam mobilem in fine vocis, .. in ֶ, & Cholem (vel alternans וּ) in ֲ *chatuph*, vt: וְאֶת־כָּל־ pro אֵת, כֹּל Exc. pauca, quæ per Makkaph non mutantur.* 33

36 REG. XI. *De Accentu Euphonico, seu Metheg.* 34

Accentus Euphonicus est, qui tonico præmissus, syllabam suam decore suspendit, & dicitur *Metheg*, rectaque virgula notatur sub littera.

Appo-

Edit. nou. Apponitur autem Accentus Euphonicus *Metheg* Edit. vet.

1) Tertiæ Syllabæ ſimplici ante accentum tonicum, vt הָאֶחָד.

2) Vocalibus longis (non habentibus tonum) ante Scheua, vt: הָיְתָה.

3) Vocalibus breuibus ante Scheua, ſi valeant longas, vt; הַלְלוּ pro הַלְּלוּ *laudate*, וַיְהִי pro וַיְּהִי *& fuit.* 38

35 4) Vocalibus ante Scheua compoſitum, vt: יַעֲשֶׂה *faciet.*

5) Poſt Chirek in Futuris Verborum הָיָה & חָיָה, vt: יִחְיֶה &c.

6) Sæpe ante Dageſch forte in Polyſyllabis, vt: וַיִּתְפְּרוּ *& conſuerunt ſibi.*

Not. Interdum duo ſunt Metheg in eadem voce e duplici cauſſa.

REG. XII. *De Diſcrimine ָ chatuph a ָ longo & ֲ Chateph Kametz.*

36 Figura ָ vel ֲ *eſt Kametzcatuph* I.) in Syllaba compoſita, (h. e. 39
ſequente littera cum Dageſch vel *cum Scheua quieſcente*) ſine Accentu quouis, vt: רָנּוּ *ronnu* חָכְמָה *hhochma.* II.) Quoties in fine 40
vocis ante conſonam mobilem exiſtens accentum amiſit; vt: וַיָּקָם *Vai-iakom* כָּל־ *Kol.* Contra, cum Accentu quocunque eſt Kametz, e.g. שָׁת־ *ſchath.*

Sed ֲ ſub Gutturali (non ſequente Scheua), plerumque eſt Chateph-Kametz.*

CAP. II.

37

De Etymologia, ſeu Notatione Vocis, Nominis, Pronominis, Verbi, Particulæ.

REG. XIII. *De Litteris Radicalibus & ſeruilibus in genere.*

Ratione Etymologiæ a) Vox eſt vel *primigenia*, ſeu *Radix ipſa*, nempe tertia perſona præteriti primæ Coniugationis Actiuæ, & tribus plerumque conſtat litteris, vt: פָּקַד; aut, ſi qua 4. vel rariſſ. 5. conſtet litteris, vt כִּרְבֵּל, reducitur tamen ad trilitteras; Vel eſt *deriuata*, quæ fit a Radice, vel *ſola vocalium mutatione;* vel *litterarum ſeruilium adiectione*, modo a principio, modo in medio, modo a fine, modo vbiuis. Atque iſtæ quidem litteræ ſic dicuntur *ſeruiles*, non quod ſem-
38 per ſeruiant, ſed quod poſſint ſeruire. *Litterarum autem Seruilium ſunt XI. comprehenſæ his vocibus mnemonicis* מֹשֶׁה וְכָלֵב אֵיתָן.

Seruiunt autem plerumque אֶהְבָּשׁ *ab initio tantum;* הֶמְכֶּן *ab initio & fine;* יוֹת *vbique seruire possunt.* Edit. nou.

b) Vtraque vox (*tam primigenia, quam deriuata*) est vel *Perfecta*, in qua tres litteræ Radicales seruantur, vt a בָּגַד, בֶּגֶד, vel *Imperfecta*, in qua supprimitur littera Radicalis vel vna, vt סַב a סָבַב, vel duæ, vt מְתָה a נָתַן. Dantur & *Composita* nomina, quæ tamen Appellatiua rariora sunt, vt: בְּלִיַּעַל nequam, ex בְּלִי & יָעַל profuit. Propria autem (*Composita*) sunt plurima; vt: אַבְרָם Abram, ab אָב pater & רָם excelsus, עִמָּנוּאֵל *Immanuel*, ex עִמָּנוּ nobiscum & אֵל Deus. 41

REG. XIV. *De Punctis Litterarum Radicalium & Seruilium in genere.*

42 *Membr. I.* Litteræ præformatiuæ seruiles ordinarie accipiunt Scheua. *

Membr. II. Prima Radicalis littera, post præformatiuam seruilem, sumit Scheua, vt: לִבְקֹר *ad visitandum.* 39

Membr. III. Littera quæuis tam radicalis, quam seruilis abiecta, vocalem suam (vel quandoque cognatam) reiicit ad præcedentem litteram, cuius punctum tunc perit, vt: סַב a סָבַב. בּוֹם pro בְּהֵימוֹם.

REG. XV. *De Diuisione Litterarum Seruilium in genere & in specie. De Litteris Seruilibus Essentialibus*, scil. Heemanticis.

Membr. I. Litteræ seruiles vel sunt essentiales voci, vel extraessentiales.

Membr. II. Essentiales sunt, quæ Essentiam vocis deriuatæ constituunt, vel ingrediuntur; & si præfigantur voci, dicuntur *Præformatiuæ:* 40
43 si suffigantur, *Afformatiuæ*, suntque הֶאָמַנְתִּיו, atque hæ 1) ex verbis possunt facere Nomina, vt: מִשְׁפָּט, *iudicium*, ex שָׁפַט *iudicauit. Præformatiua habet cholem, si prima Radicalis fuerit* י, e. g. תּוֹלְדוֹת a יָלַד, *sed* ־, *si media* ו, vt מָקוֹם a קוּם, *at* ־ *vel interdum* ו, *si media fuerit geminata.* 2) In Nominibus formant Numerum & Genus; in Verbis Tempora & Coniugationes. *

Membr. III. Extraessentiales sunt, quæ constitutæ voci superadduntur;
44 & quidem, vel 1) *otiose* in fine; vel 2) *otiose* in medio, vel 3) *negotiose* (seu consignificatiue) in principio. 41

REG.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0054

Edit. nou. REG. XVI. *De Litteris Seruilibus extraessentialibus,* Edit. vet.

I.) Paragogicis.

Litteræ Paragogicæ, seu quæ *otiose in fine vocis* ponuntur, sunt: אֶהֱוִינֹת:

Memb. I. א *Paragogicum* rarius datur, vt: הָלְכוּא Ios. X, 24.*

Memb. II. ה *Paragogicum* est frequentissimum præmissum habens ָ rarius ֶ, & præcedens ה quoduis quiescens semper mutat in ת, Accentum vero seruat in penultima.* 45

Apponitur autem ה *Paragogicum.*

1) Futuri primis personis, Imperatiuis, terminatis littera radicali, & Infinitiuis rarius, vt: אֶשְׁמְרָה custodiam, נָקוּמָה surgamus.*

2) Nominibus, interdum Masculinis, vt a לַיִל, לַיְלָה *nox* &c. sæ-
42 pius fœmininis, ה tunc in ת mutato, vt ab אֵימָה, אֵימָתָה &c.

3) Nominibus loci, vel temporis. Sed his appositum non est plane 46
otiosum, sed significat *in, ad, versus,* vt: שָׁמַיְמָה *versus cœlum.* Vnde & ה *Locale* dicitur.

4) Sic & Affixis ָם & ָךְ Pronominibus absolutis & Aduerbiis qui- 47
busdam, quæ vid. *in Hebr. Restit.*

Memb. III. ו *Paragogicum* rarius apponitur Nomini, & quidem cum Cholem in forma constructa, vt a חַיָּה bestia, Constr.
43 חַיַּת est חַיְתוֹ־אֶרֶץ.

44 *Membr. IV.* י *Paragogicum* interdum apponitur, cum præmisso Chirek, *tum* particulis, *tum* Participiis, accentu seruato in vltima, vt: מִכִּי pro מִן a, אֹסְרִי ab אֹסֵר, ligans. Gen. XLIX, 11.*

Memb. V. ן *Paragogicum* Accentum habens in vltima apponitur
45 rarius tertiæ plur. Præteriti, vt: יָדְעוּן. Frequentissime autem 48
Futuris in וּ vel rarius יִ terminatis, vt: יְשׁוּבוּן, תַּעֲשִׂין.

Memb. VI. ת *Paragogicum* in quibusdam verbis Anomalis (scil. Defectiuis prima כ & י) formatiuum quasi est Infinitiui. *de* 49
quo vid. Reg. 37. Annot. 2. & Reg. 38. Annot. 2. vt שֶׁבֶת pro יְשֹׁב, גֶּשֶׁת pro נְגֹשׁ.

REG. XVII. *De Litteris extraessentialibus.*

46 *II.) Epentheticis.*

Litteræ Epentheticæ, seu quæ *otiose in medio vocis ponuntur, sunt* אֱוִין.

Edit. ant. *Membr. I.* א *Epentheticum* sæpe inseritur post vocalem quieti suæ homogeneam, in primis pro defectiuo ו; vt: קָאם pro קָם a קוּם * Edit. nou.

50 *Membr. II.* ו *Epentheticum* interdum inseritur, tum quiescens otiose, tum mobile per Vocalem, vt: וָאֶשְׁקְרָה *Esr. VIII, 25.*

51 *Membr. III.* י *Epentheticum* sæpe inseritur quiescens post vocalem homogeneam, vt: תֵּיעָשֶׂה pro תֵּעָשֶׂה. 47

Membr. IV. נ *Epentheticum* frequentissimum est, ante certa Affixa verborum, & in particulis. 48

Exempla Singularia alia vid. *in Hebr. Rest.*

REG. XVIII. *De Litteris seruilibus.*

III.) *Consignificatiuis.*

Litteræ Consignificatiuæ, quæ *negotiose in Principio* existunt litteræ Seruiles extraessentiales, & voci certam significationem su-

52 peraddunt atque *præfixa* dicuntur, sunt: מִשֶּׁה וְכָלֵב, de quibus nota seqq.

Memb. I. מ, ex מִן, signif. *a, ex, de, præ, præter*, habetque sub se *Chirek paruum seq. Dageſch forti, vt* מִלֵּב *ex corde*, quod Dageſch plerumque e seq. י eiicitur, pereunte simul Scheuate, vt מִיהוּדָה pro מִיְּהוּדָה. *At ante indageſſabilem habet ..*, vt: מֵאָדָם *ab homine.* Interdum Chirek manet exulante Dageſch, vt מִחוּץ pro מֵחוּץ.

Memb. II. ש, e שֶׁל, vel אֲשֶׁר, notat *qui, quæ, quod*; nec non Coniunct. *vt, quod, quia, quando*; habetque sub se *seq. Dageſch forti*, vt: שֶׁלִּי *qui mihi.**

Memb. III. ה est triplex: 49

1) ה *Demonstratiuum*, seu *Emphaticum*, (signif. ὁ, ἡ, τὸ,) quod præfigi potest omni dictioni flexibili, habetque sub se α) *seq. Dageſch*; vt הַשָּׁמַיִם. Hoc autem Dag. a מ Participiali & a י non habente post se gutturalem, nec non a litteris ה & ח (*sine compensatione in* ־) exulat, vt; הַמְכַסֶּה *operiens*, &c. β) ante 50
53 א, ע, ר vero & ante ח chateph Kametzatum, compensatur per ־, vt: הָאָדָם *homo*, הָחֳרָבוֹת *ha-chora-bhoth, vastitates istæ*,

γ) ante

Edit. nou. Edit. vet.

γ) ante ה, ח, ע Kametzatas (non Monosyllabicas,) pro illo ַ vel ָ, assumitur ֶ, vt: הֶהָמוֹן *illa turba*, &c.*

2) ה *Interrogatiuum* habet sub se ֲ, vt: הֲבַת *num filia?* Interdum
51 ante (:) habet - *seq. Dagesch forti*; הַלְּבֵן *num filio?* sed ante 54
Gutturalem Kametzatam habet ֶ, vt: הֶאָנֹכִי *an ego?* Alias ante
Gutturalem conciditur illud ֲ, sub ה Interrogatiuo, vt: הַאִישׁ *an* 55
vir? 2.

3) ה *Vocatiuum* assumit (-) seq. Dagesch, vt: הַדּוֹר *o generatio!*

Memb. IV. ו (1) signif. *&*, *vt*, *ast*, *præterea*, *sic*; quandoque re-
52 dundat.

(2) Punctum eius ordinarium est (:); sed ante במף, *bumaph*, & ante litteram Scheuatam, accipit Schurek; vt: וּמֹשָׁב, וּלְבֵן.

Præterea ו Copulans duo Nomina, quorum prius sit cum Accentu seruo, (vel eius vicario), posterius habeat Accentum in prima, sed non incipiente a Scheua, (nec non ante Infinitiuos monosyllabicos) Kametzatur, etiam ante במף, vt: וָצוֹא וָשׁוּב תֹהוּ וָבֹהוּ.*

53 (3) ו *Conuersiuum* quoque datur, quod præter copulandi vsum, 56
mutat etiam significationem, vel α) *Futuri* in significationem Præteriti, habetque sub se (-) *seq. Dagesch*, vt: וַיִּפְקֹד *& visitauit*; Ante א vero habet ָ, vt וָאֶשְׁבָּה Dagesch extruso, id quod in ְ perpetuo excidit & per Metheg compensatur, vt וַיְהִי.

Vel β) *Præteriti* significationem mutat in signif. Futuri, habetque ordinarie Scheua, vt: וְשָׁמַרְתָּ *& custodies*, nisi sequatur vel במף, vel littera Scheuata, tunc enim itidem ו sumitur.

Quomodo ob ו Conuers. Fut. vel retrahatur Accentus, vid. *Reg. X. Memb. II. n. 2.* vel abiiciatur 3. Rad. ה, vid. *Reg. XXXIII. Annot. I.* Quomodo vero ob ו conuers. Præt. traiiciatur Accentus ex penultima in vltimam, vid. *Reg. X. Memb. III.*

Memb. V. כ Aduerbium similitudinis significat, *sicut*; Punctum eius est (:) vt: כְּמִגְדָּל *sicut turris.*

Memb. VI. ל plerumque nota Datiui; aliquando Genitiui possesso-
54 ris, vel Autoris, est, & exponitur, *Ad*, *iuxta*, *super*, *contra*, 57
in,

Edit. vet. *in, versus.* Punctum eius ordinarium est (:), sed ante vocem penacutam, vel monosyllabicam, nunc Scheua habet, nunc ֶ, vt: לְנֶפֶשׁ & לָנֶפֶשׁ *in animam*, לְעָם *populo*, לְטוֹב *in bonum* לְמַיִם & לָמַיִם *in aquam.* Edit. nou.

Memb. VII. ב signif. *In, cum, pro, propter*; Punctum eius est (:).

Memb. VIII. Lit. בְּלֵב præfixæ 1) Nominibus & Participiis ordinarie excludunt ה demonstratiuum, assumto eiusdem appropriato puncto, vt: בַּשָּׁמַיִם pro בְּהַשָּׁמַיִם *in cælo.*

2) Eodem modo in 41. locis ה Characteristicum Infinit. Niphal & Hiphil a litteris כלב excluditur, vt לֵרָאוֹת pro לְהֵרָאוֹת, cetera loca vid. *in Hebr. Rest.*

Memb. IX. Lit. בְּכָלָם, præfixæ Infinitiuis, designant Latinorum Gerundia, habentque sua puncta propria, sigillatim modo indicata, & tunc ב signif. *dum, quando, cum*, formatque Gerundium in *do*, vt: בְּשׁוּב *in reuertendo.* כ signif. *postquam, iuxta, quando, cum*, vt: כְּבוֹא *cum veniret.* ל facit Gerundium in *dum*, vel *di*, & si præfigatur Infinitiuo monosyllabo, aut dissyllabo penacuto, accipit ֶ; vt: לָמוּת *ad moriendum.* לָגֶשֶׁת *ad accedendum.*

Memb. X. Lit. בְּכָלָם componuntur interdum cum particulis expletiuis הֵי, בִּי, & מִי; vt sæpe cum particulis separabilibus, vt: בְּדֵי־רִיק *in vanum.*

CAP. III.

De Nomine.

REG. XIX. *De Nomine, in quo sunt consideranda octo:*

Memb. I. Forma; Ratione formæ Nomen est vel *nudum*; solis constans litteris radicalibus, vt: דָּבָר *verbum* a דָּבַר *locutus fuit*; vel *heemanticum*, i. e. auctum litteris heemanticis; vt מִדְבָּר *desertum.*

Memb. II. Qualitas; Ratione qualitatis Nomen est vel Substantiuum, vel Adiectiuum. Huc pertinent *Numeralia*, quæ sunt vel *Cardinalia*, vel *Ordinalia.*

Not.

Edit. mon. Not. 1) CARDINALIA a 3. ad 10. sub terminatione Masculina sunt Fœminina, & sub terminatione Fœminina sunt Masculina; 2) A 3. ad 10. in plurali suo tot denarios significant, quot vnitates singulare denotat. 3) Ab 1. ad 10. sæpe cardinalia pro ordinalibus vsurpantur. 4) ORDINALIA ab 1. ad 10. terminationem peculiarem habent; supra 10. vero non reperiuntur. Hinc pro iis assumuntur cardinalia. En Edit. vet. 59 60 62 63 64

SCHEMA NVMERALIVM.

Ordinalium.		*Cardinalium.*	
F.	M.	F.	M.
רִאשׁוֹנָה	רִאשׁוֹן Primus.	אַחַת אַחַת	אֶחָד אַחַד Vnus.
שֵׁנִית	שֵׁנִי Secundus.	שְׁתַּיִם	שְׁנַיִם Duo.
שְׁלִישִׁית	שְׁלִישִׁי Tertius.	שָׁלֹשׁ	שְׁלֹשָׁה Tres.
רְבִיעִית	רְבִיעִי Quartus.	אַרְבַּע	אַרְבָּעָה Quatuor.
חֲמִישִׁית	חֲמִישִׁי Quintus.	חָמֵשׁ	חֲמִשָּׁה Quinque.
שִׁשִּׁית	שִׁשִּׁי Sextus.	שֵׁשׁ	שִׁשָּׁה Sex.
שְׁבִיעִית	שְׁבִיעִי Septimus.	שֶׁבַע	שִׁבְעָה Septem.
שְׁמִנִית	שְׁמִינִי Octauus.	שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנָה Octo.
תְּשִׁיעִית	תְּשִׁיעִי Nonus.	תֵּשַׁע	תִּשְׁעָה Nouem.
עֲשִׂירִית	עֲשִׂירִי Decimus.	עֶשֶׂר	עֲשָׂרָה Decem.

OBSERVATIO I. A numero 10. vsque ad 20. componuntur numeralia intermedia ex antecedentibus, ita nimirum, vt numerus minor plerumque præcedat, & sine ו copulatiuo, punctis quibusdam mutatis. Sic exprimitur 11. in *Masc.* per אַחַד עָשָׂר vel עַשְׁתֵּי עָשָׂר; In *Fœmin.* per אַחַת עֶשְׂרֵה vel עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה; 12. in M. שְׁנֵים עָשָׂר in F. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה & sic porro, vsque ad *viginti*, quod ab Hebræis עֶשְׂרִים exprimitur. II. Numeri intermedii a *viginti* vsque ad *triginta* iterum componuntur ex *viginti* & prioribus per ו Copulatiuum, absque vlla mutatione. E. g. 21. in M. אֶחָד וְעֶשְׂרִים, 21. in F. אַחַת וְעֶשְׂרִים. Et sic porro. Reliqui numeri sunt: שְׁלֹשִׁים 30. אַרְבָּעִים 40. חֲמִשִּׁים 50. שִׁשִּׁים 60. שִׁבְעִים 70. שְׁמֹנִים 80. תִּשְׁעִים 90. מֵאָה 100. מָאתַיִם 200. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת 300. חֲמֵשׁ מֵאוֹת 500. אֶלֶף 1000. אַלְפַּיִם 2000. &c.

Memb.

Edit. vet. *Memb. III.* *Genus* est vel *Masculinum*, vel *Fœmininum*, vel *Commune*. *Neutrum* plerumque per Fœmininum exprimitur. Cognoscitur autem Genus: Edit. nov.

1) *Ex significatione:* sic *Masculina* sunt Nomina naturæ, aut officii virilis, Montium, Fluuiorum, Populorum & Mensium.

Fœminina sunt nomina Muliebris naturæ, aut officii, it. Vrbium, Regionum & Insularum, nec non plagarum mundi; vt & membrorum corporis, præsertim geminorum; vt: יָד *manus* רֶגֶל *pes*.

Communia sunt nomina animalium, sub vna terminatione vtrumque sexum notantia, vt: נֶשֶׁר *aquila*, &c.

65 2) *Ex terminatione:* *Sic* α) *Fœminina sunt*, desinentia in ה֫, vel ת feruile, vt: חָכְמָה *sapientia*. רֵאשִׁית *principium*. מַלְכוּת *regnum*, nec non pauca alia, licet non habeant terminationem fœmininam, vt: בְּרִית, בֵּטֶן, בְּאֵר, אֶשְׁוּר, אֶרַח, אֶצְבַּע, אַגָּן, אָבֶן, בֶּטַח, בְּכֹר, בָּהּ, כּוֹס, יָתֵד, חֶרֶב, דָּת, גַּרְזֶן, גֵּיא, נֶפֶשׁ, נַעַל, נַחַת, כִּכָּר, כָּהּ, כּוֹס, יָתֵד, חֶרֶב, דָּת, גַּרְזֶן, גֵּיא, רַבָּא, צְפוֹר, צָפוֹן, צֹאן, פַּת, עֶרֶשׁ, עֶצֶם, עֵוִשׁ, עִיר, סֹלֶת, תֵּבֵל, רֶשֶׁת. 61

β) *Communia* sunt, quæ vel terminatione fœminina gaudent: חַלָּת, שַׁבָּת, נְחֹשֶׁת, קְשֶׁת, רְצָפָה. Vel terminatione masculina: אוֹת, גֶּדֶר, בֶּיד, אֵשׁ, אֶרֶץ, אָרוֹן, אֶגְרִי, מַחֲנֶה, לָשׁוֹן, חָצֵר, חַלּוֹן, חֵבֶל, זָקָן, הָמוֹן, דֶּרֶךְ, גֶּפֶן, מַטֶּה, מֵצַח, סִיר, עָב nubes, est fœmin. (sed עֵב, vel עָב, trabs, est gener. Mascul.), עֵת, פַּעַם, קֶרֶן, רוּחַ, רֹתֶם, רַחוֹב, שְׁאוֹל, תְּהוֹם, שָׁבָה, שֵׁן, שֶׁמֶשׁ, שָׂה, שֶׁבֶט.

γ) *Masculina* sunt reliqua omnia.

Membr. IV. *Motio* nominis e Masculino in Fœmininum fit addito

66 ה֫, vt: טוֹב, טוֹבָה.

Mutantur autem propterea 1) ֫ *penult.* in (ֹ) vt: גָּדוֹל, גְּדוֹלָה. 2) .. *vltimum* in Scheua; vt: עִוֵּר, עִוֶּרֶת; nisi præcedat ֫, tunc enim manet .., vt: רַעֵב, רַעֶבֶת. 3) ֯ *quoduis*, (vel pro eo -) hic mutatur in (ֹ), vt: מֶלֶךְ, מַלְכָּה. 4) ה֯ mutatur hic in ה֫, saluo ֫ præcedente, vt a נָפָה fit נָפֶה. 5) ֫ *vltimum* manet, vt חָכָם, חֲכָמָה.

6) Gen-

Edit. nou. 6) Gentilia & numeralia in יִ mouentur in יִת, vt a יְהוּדִי, יְהוּדִית; Edit. vet.
alias in יָה, vt נָכְרִי, נָכְרִיָּה.

Membr. V. Comparatio non terminatione, sed periphrasi fit.
α) *Comparatiuus* per מִן vel מִ, præponendum illi voci, quæ superatur; vt: טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים *bona est sapientia præ*
63 *margaritis* i. e. *melior*. β) *Superlatiuus* vel 1) per gemina- 67
tionem Positiui, vt: טוֹב טוֹב *bonus bonus*, i. e. *optimus*. vel 2) per מְאֹד; vt: טוֹב מְאֹד *valde bonus*, i. e. *optimus*. vel 3) per particulam ב, præfixam voci, quæ vincitur, vt: קָטוֹן בַּגּוֹיִם *paruus in gentibus*, i. e. *minimus gentium*. 4) per Abstractum pro concreto positum, vt: אַרְצְכֶם שְׁמָמָה terra vestra desolatio erit, i. e. maxima desolata. 5) vel per ה Emphaticum, vt: שֶׁמֶן הַטּוֹב oleum illud optimum. 6) vel per nomina Dei, אֵל, אֱלֹהִים, יָהּ, יְהוָֹה addita, vt: אַרְזֵי אֵל, cedri Dei, i. e. altissimi, excellentissimi cedri.

Membr. VI. Casus diuersarum terminationum Hebræi non habent, sed diiudicandi sunt ex constructione, & cohærentia, aut separatione vocum *per Accentus*.

Denotat tamen שֶׁל *Genitiuum*, lit. ל *Datiuum*, rarius *Genitiuum*, 68
aut Accusatiuum; particula אֵת post verbum Actiuum *Accusatiuum*; post Passiuum vero & Neutrum *Nominatiuum*, מִן vel ב *Ablatiuum*. ה est articulus omnium Casuum.

64 *Membr. VII. Declinatio* (seu flexio in Pluralem, vel Dualem) est vel Masculinorum, vel Fœmininorum. *De mutatione Vocalium hic vid. cap. VII.*

α) *Masculina* desinunt in plurali in יִם vt: a דָּבָר, דְּבָרִים.

Not. 1) Desinentia in יִ faciunt יִם vel יִיִם, vt a צִי fit צִים & צִיִּים
2) Lit. י interdum ex יִם excidit, vt תַּנִּינִם.

β) *Fœminina & communia* in plurali desinunt in וֹת, abiectis ה vel ת seruilibus cum præcedente vocali, vt a צְדָקָה, צְדָקוֹת.

Not. Ab וּת fit plurale יֻוּת vel יֻוֹת, ab יִת, יִוֹת; vt a מַלְכוּת *regnum*, fit מַלְכֻיּוֹת; a מַשְׂכִּית *cogitatio* מַשְׂכִּיּוֹת. At monosyllaba retinent וּת & יִת iisque adiiciunt terminationem pluralem.

Edit. vet. γ) *Dualis numerus* omnium generum desinit in יִם־; vt: יוֹמַיִם a יוֹם & assumit (tam in absoluto quam affixo statu) formam & punctationem status affixi singularis, vt a שְׂפָה, שְׂפָתַיִם affixe שְׂפָתַי. * At Edit. nov.
69 Constructus Dualis mutat יִם in יֵ־, & assumit puncta Constructi pluralis; 65
vt a שְׂפָתַיִם, שִׂפְתֵי. *

Not. 1) Terminantur Pluralia XII. more Chaldæo in ִין vt: מְלָכִין *reges*, *Prou. XXXI, 3.* & alia X. plane irregulariter in ֵי־, vt: גְּוָבֵי *locustæ* הָרֵי *montes*; XLIII. Masculina in וֹת more fœmininorum, vt: אָבוֹת, אָבוֹת *patres*, sic אוֹת *signum*, לַיִל *nox*, קוֹל *vox*, שֵׁם *no-* 66
70 *men*, &c. & XXXV. Fœminina & Communia in ִים more Masculinorum,
71 vt: מִלָּה, מִלִּים *verba*. Sic נָשִׁים *mulieres*, &c. nec non XLIX. simul in ִים & וֹת, vt: יוֹם dies יָמִים, יְמוֹת. Sic לֵבָב *cor*, מָאוֹר *luminare*, מְאוֹרִים & מְאֹרוֹת &c. Quorum omnium Catal. V. *Hebr. Rest.* 2) *Singularia* tantum sunt Nomina Propria, nec non liquorum, 67
metallorum, collectiua & virtutum pariter ac vitiorum quorundam nomi-
72 na. *Dualia* tantum sunt XV. *Pluralia* tantum sunt Nomina ætatum, quorum Catal. V. *Hebr. Rest.*

Memb. VIII. Status Nominis est triplex:

1) *Absolutus*, cum Nomen extra Constructionem cum alio, aut affixionem ponitur, cuiuscunque sit Numeri.

2) *Constructus*, seu *Regiminis*, quando Nomen regit post se aliud nomen, quod apud Latinos in Genitiuo ponitur, vt: דְּבַר יְהוָה *Verbum Domini.* Mutat autem status Regiminis (*præter Vocales*) nil, nisi terminationem ָה־ Singularis in ַת־ & Pluralis ִים (& יַם, Dualis numeri) in ֵי־; vt a צְדָקָה, צְדָקַת a דְּבָרִים, דִּבְרֵי; sic a שָׁמַיִם, שְׁמֵי. *

73 3) *Affixus*, dum Nomini suffigitur a fine, vel a) Pronomen aliquod 68
inseparabile, quod dicitur Affixum, vt a דָּבָר *verbum*, דְּבָרוֹ *verbum eius.*

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0062

Edit. nov. *eius.* Nulla autem hic fit absoluti mutatio in litteris, præterquam, quod יִם & יו tantum abiiciuntur, & ה Fœmin. in ת mutatur. Edit. vet.

Vel b) Littera Paragogica. *Conf. Reg. 16.*

NB. De mutatione punctorum ob vnumquemque statum. Vid. Cap. VII.

CAP. IV.

De Pronomine.

69 REG. XX. *De Pronominibus tum Separatis, tum Inseparabilibus,* 74 *seu Affixis.*

Pronomina alia sunt

I. *Personalia*, suntque

Vel 1) *Separata*, quæ seq. Schemate exhibentur:

Pers.	Genus.	SINGVL.	PLVRAL.
1	Com.	אֲנִי ego	אֲנַחְנוּ nos
2	Masc.	אַתָּה tu	אַתֶּם vos
	Fœm.	אַתְּ tu	אַתֶּן vos
3	Masc.	הוּא ille	הֵם illi
	Fœm.	הִיא illa	הֵן illæ

Not. 1. Pro אֲנִי ego, vsurpatur etiam אָנֹכִי. In pausa dicitur אָנִי & אָנֹכִי; pro אַתָּה, אָתָּה. Pro הִיא semper in Pentateucho est הִוא, 70 exceptis XI. locis; pro הֵם & הֵן sæpe cum ה Parag. est הֵמָּה, הֵנָּה.*

2. Neutrum tertiæ pers. exprimitur per Fœmin. interdum per Masculinum.

Vel 2) *Inseparabilia*, seu *Affixa*; & referunt in nomine, Latinorum 75 Pronomina Possessiua, in Verbo & Particulis eorundem personalia, & fiunt a separatis Pronominibus, demtis plerumque capitibus, & ת in כ mutato: Vbi notanda Regula: *Affixum numero quidem conuenire debet cum illo nomine, cui annexum est; genere autem cum illa re, vel Persona, quam Affixum innuit.*

Hinc Schema Affixorum Nominis:

Affixa Nominum Singul. Numeri.

Edit. vet.	Perſ.	Gen.	de Perſona vna.		de perſ. pluribus.		Edit. nou.
76	1	Com.	יִ	Meus, a.	ֵנוּ	noſter, a.	
77	2	Maſc.	ֶךָ	tuus, a.	ְכֶם	veſter, a.	71
		Fœm.	ֵךְ	tuus, a.	ְכֶן	veſter, a.	72
78	3	Maſc.	וֹ	eius, ſuus, a.	ָם	eorum, ſuus, a.	73
		Fœm.	ָהּ	eius, ſuus, a.	ָן	earum, ſuus, a.	

Affixa Nominum Plur. Numeri.

			de Perſona vna.		de perſonis plurib.	
	1	Com.	ַי	mei, æ.	ֵינוּ	noſtri, æ.
	2	Maſc.	ֶיךָ	tui, æ.	ֵיכֶם	veſtri, æ.
		Fœm.	ַיִךְ	tui, æ.	ֵיכֶן	veſtri, æ.
79	3	Maſc.	ָיו	eius, ſui, æ.	ֵיהֶם	eorum, ſui, æ.
		Fœm.	ֶיהָ	eius, ſui, æ.	ֵיהֶן	earum, ſui, æ.

Annot. I. a) Certis quibusdam affigitur pro וֹ, ֵהוּ; pro ָהּ, ָהָ; pro ָם, ֶהָם; pro ָן, ֶהָן & quidem 1) Nominibus formæ עָלֶה. 2) Quatuor his nomin. אָב, אָח, חָם & פֶּה mediante inſuper ִי vt: אֲבִיהֶם *pater ipſorum.* 3) Nominibus formæ פְּרִי vtroque modo. * b) In nonnullis pro ָיו eſt ֵהוּ; pro ָהּ, ֶהָ; pro וֹ, ֹה; pro ֶךָ, ְכִי; pro ֶךָ, ֶךָ; pro ָם & ֶהָם, מוֹ; pro ֵיהֶם & ֵיהֶן, ָן ָם. * 74

Annot. II. Affixa grauia, quæ ſunt כֶם, כֶן, הֶם, הֶן, (reliqua dicuntur leuia) nomini ſuo ſemper in forma conſtructa ſuffiguntur,

II. Alia ſunt a) *Demonſtratiua;* vt: אֵל vel אֵלֶּה *hi, illi, hæ, illæ;* זֶה *hic, iſte;* זוֹ & זֹאת *hæc, iſta;* זוּ & זוֹ *hic, hæc, iſte, iſta;* לָז *ille, illa;* & cum ה præfixo; הַלָּז, הַלָּזֶה, הַלֵּזוּ, *idem.*

80 b) *Relatiuum*, vt: אֲשֶׁר *qui, quæ, quod*, eſtque omnis generis, numeri, perſonæ & rei. 75

81 c) *Interrogatiua* מִי *quis?* מָה vel מֶה *quid?* habetque - ante Makkaph, vel Dageſch Euphonicum, vt: מַה־זֶּה *quid hoc?* item 76

ante

Edit. nou. ante עחה non Kametzatas, vt: מַה־הוּא *quid illud?* מַה־חֶפְצוֹ *quæ voluntas eius?* Edit. vet.

CAP. V.

De Verbo Regulari, in quo consideranda sunt Coniugationes & tempora.

REG. XXI. *De Coniugationibus in genere.* 82

Memb. I. Coniugationes sunt IV. singulæ habentes formam *Actiuam & Passiuam*, præter quartam, quæ reciproca est: *Neutra*, seu *Intransitiua*, carent *Passiuo*.

77 *Memb. II. Nomen & Forma* Coniugationis I. Actiua est פָּעַל seu *Kal*; Passiua *Niphal*. Coniug. II. Actiua est *Piel*, Passiua *Pyal*. Coniug. III. Actiua est *Hiphil*, Passiua *Hophal*; Coniug. IV. est *Hithpael*.

Not. 1) Hæc nomina ex antiquo Paradigmate פָּעַל adhuc seruantur, cui ob Anomaliam illius verbi substitutum est פָּקַד, cuius coniugandi *Paradigma* vide postea insertum. 2) Præterita omnia formantur a Præterito primæ Coniugationis tanquam a communi Radice per certos characteres.

REG. XXII. *De Temporibus in genere.* 83

Tempora sunt: Præteritum, Futurum, Imperatiuus, Infinitiuus; *Participia:* a) *Benoni*, seu Præsens; b) *Pahul*, seu Præteritum.

78 *Membr. I. Formantur* Tempora singula a suo Præterito, vel mutando puncta, vt in *Paradigmate* videbis, vel præfigendo Characteristicam Temporis.

Not. a) Sunt autem *Characteristicæ* 1) *Futuri*, litteræ initiales אָתִין finales יוּנָה; 2) Imperatiui & Infinitiui, *excepto Kal & Piel*, ה; 3) Participii, *excepto Kal & Niphal*, מ.

Not. b) Littera Characteristica Temporis expellit litteram Characteristicam Coniugationis, eiusque assumit punctum. 84

79 *Membr. II. Flectuntur* Tempora, vt in Schemate patet. 85

80 *Not.* Futuri & Imperatiui Afformatiua נָה sæpe amittit ה vt: קְרֵאָן, pro קְרֹאנָה, inuenitur etiam קִרְאֵן. 86

Membr. III. Significatio 1) *Præteriti* includit Imperfectum, Perfectum & Plusquamperfectum, interdum & Præsens. 2) *Futuri*, inclu-

Edit. vet. includit sæpe Præsens & Perfectum, frequentissime Imperati- Edit. nov.
uum. 3) *Imperativi* significatio est affirmatiua tantum. 4) *In-*
87 *finitiuus* sæpe exhibet Gerundia, præfixa habens litt. בְּכָלָם. 81
5) Participium *Benoni* exprimit *Præsens* Verbi: *Pahul* autem
Præteritum, sed adhuc durans.*

88 REG. XXIII. *De Coniugatione I. Actiua* KAL.

Memb. I. Character huius Coniugationis est carere omni Characte-
re, vnde & *Kal*, seu lenis, vel leuis dicitur.

Memb. II. Significatio est vel actiua, seu *Transitiua*, vel Neutralis, seu 82
Intransitiua.

89 *Memb. III. Speciales Temporum formæ.* 1) *In Præterito* pro (-)
3tiæ sing. interdum est .., vt: אָהַב *dilexit*, semper v. si 2da
radic. fuerit א, vt: שָׁאַל *interrogauit*, vel Cholem, vt: יָכֹל 83
90 *potuit*, קָטֹן *paruus fuit.** 2) *In Futuro & Imperat.* Kal, si 84
2da aut 3tia Radicalis sit Gutturalis, aut Verbum sit Neutrum, pro 85
Cholem vlt. est -, vt: יִשְׁאַל *interrogabit*, אֶשְׁכַּב *cubabo.**
91 3) *Infinitiuus* Kal sub prima interdum habet ֵ, præcipue in verbi
reduplicatione, vt: אֲמֹר תֹּאמַר.* 4) *Participium* præsens sub
1. Radicali interdum habet ֵ pro Cholem, in primis quando no-
minascit, vt: אֵבֶל lugens.

92 REG. XXIV. *De Coniug. I. Passiua* NIPHAL.

Membr. I. Character eius est littera נ.

Membr. II. Significatio ordinarie est Passiua ab alio, rarius a se ipso.

Membr. III. Speciales temporum formæ 1) *In Præterito* pro (-) sub 86
93 sec. Radicali interdum est .. vel וֹ vt: נָמַס pro נִמְסַס, נַחְתּוֹם
pro נַחְתַּם & hoc pro נִחְתַּם *obsignatum est.** 2) *in Futuro* 87
α) pro præformatiua אֶ interdum est א vt: נֶאְדְּרָשׁ β) pro ..
sub 2. Radicali sæpe est -, vt: וַיִּנָּפַשׁ *Ex. 31, 17.** 3) *in Infinit.*
pro .. sub 2. Radicali interdum est Cholem, in primis in verbi re-
duplicatione, vt: הֵאָסֹף יֵאָסֵף 2 *Sam. 17, 11.** 4) *in Particip.*
pro ֵ sub 2. Radicali rarius est .. vel Cholem.*

REG.

Edit. nou. | Edit. vet.

REG. XXV. *De Coniug. II. Actiua* PIEL.

Memb. I. Character eius est Dagesch in Media Radicali.

Memb. II. Significatio est intensiua & frequentatiua.*

Memb. III. Speciales Temporum formæ 1) *In Præter. & & Imperat.* α)
88 pro .. sub 2. Rad. est-, in primis sub & ante Gutt. aut ר, vt שִׁלַּח, 94
89 שִׁפַּר β) Tria hæc דִּבֶּר, כִּבֶּס, כִּפֶּר habent . pro ·· . γ) Quæ- 95
dam pro Dag. sumunt וֹ vt שׁוֹרֵשׁ *radices egit;* δ) Quædam pro 96
Dagesch vnam vel alteram Radicis litteram geminant, vnde fiunt
90 *Quadrilittera*, vt: קַרְקַר destruxit.* 2) *In Infinitiuo* interdum red- 97
it Præteriti forma נִאֵץ blasphemando. 2. Sam. 12, 14. 3) Ter-
minatio *Participii* ֶת contrahitur sæpe in ַת, vt: מְשָׁרַת minist.
1. Reg. I, 15. pro מְשָׁרֶתֶת. *

REG. XXVI. *De Coniug. II. Passiua* PYAL.

Memb. I. Character hic idem est, qui in Piel.

91 *Membr. II. Significat* Possessionem ab alio agente dependentem. 98

Memb. III. Speciales Temporum formæ. In præter. pro ֻ sæpe est ָ *Cha-*
92 *tuph*, vt; שָׁדְדָה deuastata est, pro שֻׁדְּדָה. Dantur & hic Quadri- 99
littera, vt: אֻמְלַל Hos. 4, 13. pro אֻמַּל *

REG. XXVII. *De Coniug, III. Actiua* HIPHIL.

Memb. I. Character huius est lit. ה.

Memb. II. Significatio est impulsiua, permissiua & declaratiua, vt הִצְדִּיק *iustum declarauit.* הִקְשִׁיה *indurare permisit.*

Memb. III. Special. Temp. formæ. In toto Hiphil 1) secunda Radicalis habet י. sæpe .., interdum - in primis ante עחה aut ר.

Not. a) Futurum præfixo ו conuers. (vel Particula אַל) semper (citra Affi- 100
xum habet ..; sic b) Infinitiuus ordinarie desinit in ָ.*

93 2) Littera י sæpe a Chirek excidit, interdum post .. redundat. 101

94 3) Accentus ad יִ, וּ & ָה (præterquam in Particip.) non descendit:
hinc תַּפְקִידִי, הִפְקִידוּ, הִפְקִידָה

4) Præformatiuæ quæuis (*extra Præteritum*) habent (-).

Singularia insuper in toto Hiphil. v. *Hebr. Rest.*

95 *Memb. IV.* In HOPHAL sæpe pro ָ chatuph est ֻ, si prima Radicalis non 102
sit Gutturalis, vt: הֻמְלַךְ pro הָמְלַךְ.* 103

REG.

Epit. vet. REG. XXVIII. *De Quarta Coniug.* HITHPAEL. Edit. nov.

Memb. I. Characteres sunt הִתְ & Dagesch in secunda Radicali.

Memb. II. Significatio est reciproca, interdum frequentatiua.

104 *Memb. III. Speciales Temporum formæ.* 1) Hic vbique fit Transpositio lit. ת, quando verbum incipit a sibilante ס, צ, ש, mutato insuper 96
ת in ט post צ, vt: הִשְׁתַּבַּח *laudauit se*, pro הִתְשַׁבַּח; הִצְטַדֵּק
105 *iustificauit se* pro הִתְצַדֵּק Quod ת ex הת excidat ante דטת vid. Reg. 97
XL. 3.) Pro .. vlt. hic sæpe est - vt: הִתְחַזֵּק *confirmauit se*, 2. Par. 13, 98
7. *

106 CAP. VI.

De Anomaliis Vocum Irregularium, ob Litteras vel Gutturales, vel Quiescentes, vel Defectiuas.

SECT. I. De Litteris Gutturalibus.

REG. XXIX. *De Anomalia Litterarum* אהחע *in recipiendo Scheua mobili.* 99

Litteræ Gutturales אהחע, Scheua mobili notandæ.

Memb. I. Ante Litteram vocali affectam, sumunt Scheua aliquod compositum, quod sibi conformat accedens ab initio (:) mobile *sub præfixo extraessentiali*, vt: וַעֲבָדִים pro וְעָבָדִים.

107 Sumunt autem Gutturales tunc pro Scheua *simplici mobili*

1) ֲ ordinarie, vt: עֲבֹד *cole, serui*, pro עְבֹד

2) ֱ *a*) Sub 1. Radicali א. Imperatiui & Infinitiui Kal, vt: אֱמֹר pro 100
אֱמֹר, sed אָכַל & אָחַז faciunt אֱכֹל & אֱכֹל, אֱחֹז & אֱחֹז

ϐ) sub ה & ה, Imperatiui & Infinitiui Kal in הָיָה & הָיָה;

γ) in 19. Nominibus, vt patet ex Lexicis, & Wasm. H. R.

108 3) Analogum aliquod Scheua compositum, illi scil. cognatæ vocali, e qua (:) mobile est ortum, vt: אֲהָלִים pro אֲהָלִים, quia est ex אֹהֶל.

109 *Memb. II. Ante* Scheua quiescens sub littera non gutturali sumunt 101
Patach pro eodem Scheua (*in Chirek alias mutando sec. Reg. III.*) vt a חֶסֶד fit חַסְדּוֹ, pro חֶסְדּוֹ vel חִסְדּוֹ.

Not. 1) Pro (-) interdum sumitur ֶ in primis si ortum sit ex .. vel ֶ.*

2) In Imperat. Kal vel י. vel ו, & in 10. vocibus aliis retinetur Chirek.* 102

REG.

Ad Pag. 56

PARADIGMA CONIVGATIONVM HEBRAICARVM

PRAETERITVM.

PLVRALIS.				SINGVLARIS.					
1. Comm.	2. Fœm.	2. Masc.	3. Comm.	1. Comm.	2. Fœm.	2. Masc.	3. Fœm.	3. Masc.	
פָּקַדְנוּ	פְּקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּם	פָּקְדוּ	פָּקַדְתִּי	פָּקַדְתְּ	פָּקַדְתָּ	פָּקְדָה	פָּקַד	KAL I.
נִפְקַדְנוּ	נִפְקַדְתֶּן	נִפְקַדְתֶּם	נִפְקְדוּ	נִפְקַדְתִּי	נִפְקַדְתְּ	נִפְקַדְתָּ	נִפְקְדָה	נִפְקַד	NIPHAL
פִּקַּדְנוּ	פִּקַּדְתֶּן	פִּקַּדְתֶּם	פִּקְּדוּ	פִּקַּדְתִּי	פִּקַּדְתְּ	פִּקַּדְתָּ	פִּקְּדָה	פִּקֵּד	PIEL II.
פֻּקַּדְנוּ	פֻּקַּדְתֶּן	פֻּקַּדְתֶּם	פֻּקְּדוּ	פֻּקַּדְתִּי	פֻּקַּדְתְּ	פֻּקַּדְתָּ	פֻּקְּדָה	פֻּקַּד	PÜAL
הִפְקַדְנוּ	הִפְקַדְתֶּן	הִפְקַדְתֶּם	הִפְקִידוּ	הִפְקַדְתִּי	הִפְקַדְתְּ	הִפְקַדְתָּ	הִפְקִידָה	הִפְקִיד	HIPHIL III.
הָפְקַדְנוּ	הָפְקַדְתֶּן	הָפְקַדְתֶּם	הָפְקְדוּ	הָפְקַדְתִּי	הָפְקַדְתְּ	הָפְקַדְתָּ	הָפְקְדָה	הָפְקַד	HOPHAL
הִתְפַּקַּדְנוּ	הִתְפַּקַּדְתֶּן	הִתְפַּקַּדְתֶּם	הִתְפַּקְּדוּ	הִתְפַּקַּדְתִּי	הִתְפַּקַּדְתְּ	הִתְפַּקַּדְתָּ	הִתְפַּקְּדָה	הִתְפַּקֵּד	HITHPAEL IV.

FVTVRVM.

PLVRALIS.				SINGVLARIS.					
3. Fœm.	3. Masc.	2. Fœm.	2. Masc.	1. Comm.	3. Fœm.	3. Masc.	2. Fœm.	2. Masc.	1. Comm.	
תִּפְקֹדְנָה	יִפְקְדוּ	תִּפְקֹדְנָה	תִּפְקְדוּ	נִפְקֹד	תִּפְקֹד	יִפְקֹד	תִּפְקְדִי	תִּפְקֹד	אֶפְקֹד	KAL I.
תִּפָּקַדְנָה	יִפָּקְדוּ	תִּפָּקַדְנָה	תִּפָּקְדוּ	נִפָּקֵד	תִּפָּקֵד	יִפָּקֵד	תִּפָּקְדִי	תִּפָּקֵד	אֶפָּקֵד	NIPHAL
תְּפַקֵּדְנָה	יְפַקְּדוּ	תְּפַקֵּדְנָה	תְּפַקְּדוּ	נְפַקֵּד	תְּפַקֵּד	יְפַקֵּד	תְּפַקְּדִי	תְּפַקֵּד	אֲפַקֵּד	PIEL II.
תְּפֻקַּדְנָה	יְפֻקְּדוּ	תְּפֻקַּדְנָה	תְּפֻקְּדוּ	נְפֻקַּד	תְּפֻקַּד	יְפֻקַּד	תְּפֻקְּדִי	תְּפֻקַּד	אֲפֻקַּד	PÜAL
תַּפְקֵדְנָה	יַפְקִידוּ	תַּפְקֵדְנָה	תַּפְקִידוּ	נַפְקִיד	תַּפְקִיד	יַפְקִיד	תַּפְקִידִי	תַּפְקִיד	אַפְקִיד	HIPHIL III.
תָּפְקַדְנָה	יָפְקְדוּ	תָּפְקַדְנָה	תָּפְקְדוּ	נָפְקַד	תָּפְקַד	יָפְקַד	תָּפְקְדִי	תָּפְקַד	אָפְקַד	HOPHAL
תִּתְפַּקַּדְנָה	יִתְפַּקְּדוּ	תִּתְפַּקַּדְנָה	תִּתְפַּקְּדוּ	נִתְפַּקֵּד	תִּתְפַּקֵּד	יִתְפַּקֵּד	תִּתְפַּקְּדִי	תִּתְפַּקֵּד	אֶתְפַּקֵּד	HITHPAEL IV.

PART. PRAET.		*PART. PRAES.*		*INFIN.*	*IMPERAT.*		
PLVR.	SING.	PLVR.	SINGVL.		PLVR.	SING.	
F. M.	Fœm. Masc.	Fœm. Masc	Fœm. Masc.		2. Fœm. 2. Masc	2. Fœm. 2. Masc.	
דִּים דוֹת	פָּקוּד פְּקוּדָה	פְּקֻדִים קְדוֹת	פְּקֻדָּה פְּקֻדֶת	פִּקֹּד	פִּקְדִי פִּקְדָה	פִּקְדִי פִּקְדוּ	KAL I.
		קְדִים קְדוֹת	נִפְקָד נִפְקֶדֶת	הִפָּקֵד	הִפָּקְדִי הִפָּקְדוּ	הִפָּקְדִי הִפָּקְדוּ	NIPHAL
		מְפַקְּדִים מְפֻקָּדוֹת	מְפַקֶּדֶת מְפֻקָּדָה	פַּקֵּד	פַּקְּדִי פַּקֵּדְנָה	פַּקְּדִי פַּקְּדוּ	PIEL II.
		מְפֻקָּדִים מְפֻקָּדוֹת	מְפֻקָּדָה	פֻּקַּד	Ca ret.		PÜAL
		מַפְקִידִים מַפְקִידוֹת	מַפְקִידָה מַפְקֶדֶת	הַפְקֵד	הַפְקִידִי הַפְקֵדְנָה	הַפְקִידִי הַפְקִידוּ	HIPHIL III.
		מָפְקָדִים מָפְקָדוֹת	מָפְקָדָה	הָפְקַד	Ca- ret.		HOPHAL
		מִתְפַּקְּדִים מִתְפַּקְּדוֹת	מִתְפַּקֶּדֶת מִתְפַּקְּדָה	הִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקְּדִי הִתְפַּקֵּדְנָה	הִתְפַּקְּדִי הִתְפַּקְּדוּ	HITHPAEL IV.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0069

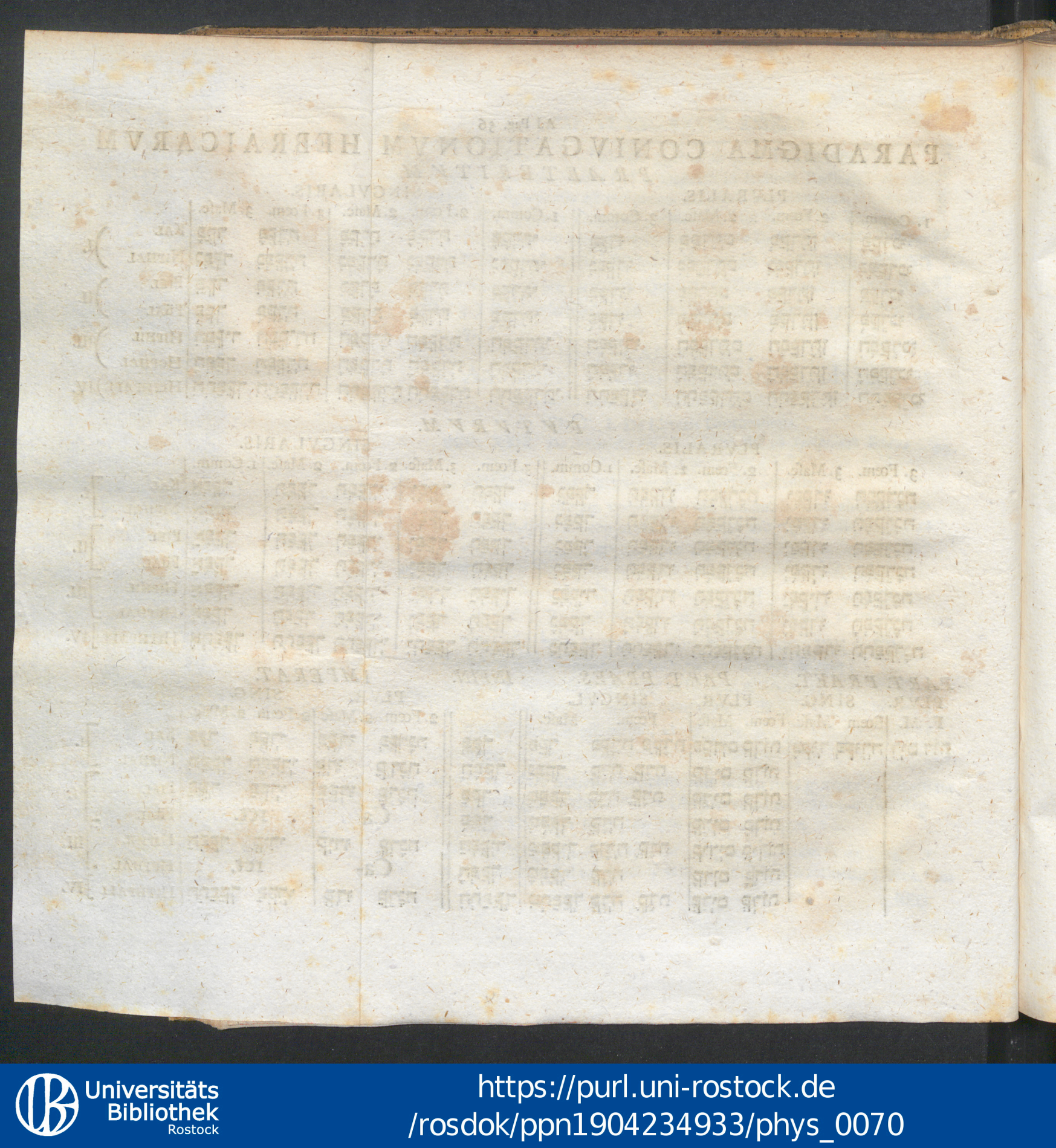

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0070

Edit. nov. REG. XXX. *De Anomalia Litterarum* אהחע, *in recipiendo Scheua quiescente.* Edit. vet.

Litteræ Gutturales אהחע Scheua quiescente notandæ:

102 *Memb. I. Post* vocalem paruam, (*præter Chirek*) sumunt tunc tale 110
Scheua compositum, quod conforme sit isti præcedenti vocali paruæ, nim. -: post - |ֱ post ֶ |ֲ: post ָ chatuph.

Memb. II. Post Scheua mobile, aut Chirek paruum e (:), sumunt gutturales (*conformando sibi præcedens* (:) *vel Chirek*,

1) ֱ in Futuro Kal, (*scil. 1. Radicali existente* א, *vel 2. Rad.* ָ, - *aut* ֶ *notata*), & in Præterito Hiphil (*scil. non habente* ו *Conuersiuum, alias vid. seq. num. 2. l.* γ) vt: יֶאֱהַב, יֶחֱטָא, יֶחֱזֶה, הֶאֱמִין pro יִאְהַב, יִחְטָא, יִחְזֶה, הִאְמִין.

103 *Not.* Seqq. 5. Verba אָבַד, אָבָה, אָפָה, אָכַל, אָמַר, in Futuro 111
Kal. ֱ cum ֶ contrahunt in Cholem; prima ipsorum Radicali א elisa, (præcipue in prima persona) & secunda Radicali - vel .. pro cholem notata, vt: אֹמֵר pro אֶאֱמֹר sic יֹאמֵר pro יֶאֱמֹר.*

104 2) -: α) Si in Futuro Kal 1. Radicalis sit עחה, & 2. Radicalis Cholem 112
notata, vt: יַעֲבֹד pro יִעְבֹּד, nec non prima radicali existente ע 113
& vltima ה, vt: יַעֲשֶׂה; *faciet*, pro יִעְשֶׂה β) In Præterito & Par- 114
ticipio Niphal plerumque -: rarius ֱ vt: נַעֲשָׂה pro נִעְשָׂה, נֶחְמָד pro נִחְמָד γ) In Præterito Hiphil cum ו Conuersio ante ת
seruile Præteriti, vt: וְהַחֲרַדְתִּי pro וְהֶחֱרַדְתִּי; δ) In Imperatiuo
105 & Infinitiuo Kal; vbi tamen sumitur modo ֱ modo -:. vt אֶהֱבוּ pro אִהְבוּ, אַהֲבָה cum ה paragog. pro אֱהֹב & hoc pro אְהֹב ε) In Nominibus & particulis perpetuo -:, vt a בַּעַל, בַּעֲלִי pro בִּעְלִי.*

106 *Except.* Retinetur (: simplex quiescens) semper sub tertia Rad. עחה
ante ת & נ afformatiuas Præteriti & נָה Futuri & Imperatiui, vt: תִּשְׁמַעְנָה, שָׁמַעְנוּ, שָׁמַעְתָּ. 2) sub 1. gutturali ante י; adeoque semper 115
in חָיָה & הָיָה post præfixa in Kal & Niphal, vt: תִּהְיֶה, נִהְיָה, לִהְיוֹת.*
3) Interdum sub 1. vel 2da Gutturali, (non sequente alia Gutturali). nihilominus priore Scheua, vel Chirek, in debitum compositionis punctum transeunte, vt: יֶהְגֶּה pro יֶהֱגֶה.*

SECT. II.

DE ANOM. LITT. QVIESCENTIVM IN GENERE.

REG. XXXI. *De Anomalia Litt.* אֲהָוִי *quatenus vel alternant, vel eliduntur, vel quieſcunt; imitantibus id ipſum varius aliis Litteris.*

Memb. I. Litteræ אֲהָוִי, frequentiſſime pro ſe inuicem alternant certis in locis: e. g.

1.) א pro ה, ו, י, 2.) ה pro א, ו, י, 3) ו pro א, ה, י, vid. *Heb.* 4.) י pro א, ה, ו. 5.) Sic aliæ quædam litteræ certis in vocibus, vt: ב pro ד, כ, מ, ה, פ; ג pro ז; ד pro ר, ת, ו; ח pro ה, ת; כ pro ב; ך pro ר, ם; ל pro ר; מ pro ב; ם pro ה; נ pro ת; נו pro ם; ן pro ם; ס pro ש; ע pro א, ה, צ; פ pro ב; ר pro ל, ד, נ; ש pro ט, ס; ת pro ר, ה. Exempla vide in *Hebr. Reſt.* 6) Huc etiam pertinet *Transpoſitio* certarum litterarum in certis vocibus, nec non *Permutatio* Vocum honeſtiorum cum obſcœnioribus viſis. *

Memb. II. Litteræ אֲהָוִי ſæpe eliduntur, præſertim actu quieſcentes, in certis vocibus. Hanc eliſionem imitantur aliæ quoque Litteræ vel cum vocali, vel manentibus etiam vocalibus in nonnullis.

Not. Horum omnium exempla & loca videantur tum in *Hebr. Reſtit.* tum in Bibliis accuratioribus, vbi hæ voces plerumque circello Maſorethico notatæ & in margine per ק (i. e. קְרִי) explicatæ minime vitioſam lectionem arguunt, de quibus vid. *Anti-Conring. Dn. D. Waſm. p. 236. ad 367.* & illius Vindicias P. III. accurate & ſolide contra varios Bibliomaſtygas.

Memb. III. Litteræ א & י interdum Vocalem ſuam reiiciunt ad præcedentem litteram Scheuatam in certis vocibus, vt: וַאֲשֻׁר pro וְאַשֻׁר; ſic בִּיתְרוֹן pro בְּיִתְרוֹן *

SECT. III.

DE ANOM. LITT. QVIESCENTIVM אֲהָוִי *IN SPECIE.*

REG. XXXII. *De Anomalia Tertiæ Radic.* א, *vel* ה.

Memb. I. Secunda Radicalis in hac Anomalia vbique (*præter Infin. Kal. & Pyal*) ſumit ָ pro - & pro ֵ, in quo tertia Radicalis א quieſcit, vt: מָצָא pro מָצַא; יִמְצֵא pro יִמְצָא, &c.

Memb.

Edit. nou. *Memb. II.* ָ illud (pro - vel ו assumtum) in Kal ante ת & נ Præteriti manet, vt מָצָאתָ, מָצָאת, מָצָאנוּ, at in reliquis Coniugationibus (ante א & נ) mutatur in .. vt: נִמְצֵאתָ &c. Edit. vet.

121 *Memb. III.* Ante נָה Futuri & Imper. 3. Rad. א quiescit in ֶ, vt: 132

122 תִּמְצֶאנָה *inuenient f.* מְצֶאנָה *inuenite f.* 133

123 *Memb. IV.* Participiorum terminatio ֶת hic contrahitur in ֵא vel ֶת 134

124 vt: מוֹעֵת vel מוֹצֵאת pro מוֹצֶאת. 135

125 *Annot.* Specialem anomaliam certa quædam habent, assumta plerumque forma tertiæ Rad. ה, & mutato crebro א in ה, quorum catalogum copiosum vid. *Hebr. Rest. p 122. 123. 124. Edit. nouæ.* 136

REG. XXXIII. *De Anomalia Quiescentis tertiæ Radicalis* ה *vel* ל"ה, *non crescentis a fine.*

(Nam desinentia in ה flectuntur regulariter, de quibus v. *Reg. XXXIV. Annot. I.*

Tertia Radicalis ה, (*voce a fine non crescente*) desinit.

1) In omni Præterito in ָה, גָּלָה, גִּלָּה, הִגְלָה.*

2) In omni Futuro in ֶה, vt: יִגְלֶה, יְגַלֶּה, יַגְלֶה.*

126 3) In omni Imperatiuo in ֵה, vt: גְּלֵה, הִגָּלֵה, הַגְלֵה.* 137

127 4) In omni Infinitiuo in וֹת vt: גְּלוֹת, pro quo (*sine Affixis*) in- 138

128 terdum est וֹה vel וֹ, vt: גְּלֹה, vel גָּלֹה, בָּכוֹ, *flendo.* 139

129 5) In omni participio præsenti in ֶה, vt: גֹּלֶה.* 140

130 6) In Paul in וּי, vt: גָּלוּי, quod וּ in reliqua flexione manet, 141

vt: גְּלוּיִים.* 142

Annot. I. In Futuro omni hic ob ו Conuers. vel אַל *ne* plerumque (interdum & sine his *sec. lit.* E.) fit Apocope 3. Rad. ה.

131 α) Vel nuda abiectione τοῦ ֶה, & accentu ad primam radicalem retracto, quoties scil. prima vel secunda Radicalis regulariter (h. e. sec. formam Pakad) habuerit Dagesch forte; vt a יְגָלֶה fit וַיִּגָּל.*

β) Vel retractatione simul τοῦ ֶ ad primam radicalem, & accentus ad 143
præformat. seruilem, fitque in Kal & Hiphil; vbi nunc

1) Futuri Kal *præformatiuæ* a) si regulariter punctantur, Chirek suum

Edit. nou. retinent, interdum .. pro eo assumunt, vt a יִגְלֶה fit וַיִּגֶל vel וַיֵּגֶל. Exc. הָיָה & חָיָה quæ (facta Apocope) pro וַיִּהֶי & וַיִּחֶי faciunt וַיְהִי, וַיְחִי.* Edit. vet.

144 At b) si irregulariter punctantur per ֶ vel -, vtraque tam præformatiua quam prima Radicalis in tali Apocope semper accipit (-), vt a יַעֲשֶׂה fit וַיַּעַשׂ.* 132

145 2) Futuri Hiphil præformatiuæ pro ordinario (-) habent ֶ, vt a יַגְלֶה fit וַיֶּגֶל. 133

146 γ) Vel retracti ֶ mutatione in (:), fitque in *Kal & Hiphil* cum secunda Radicalis est בְּדַטְכְּפַקְתְּ; vt a יִפְתֶּה fit וַיִּפְתְּ; sic a יִרְדֶּה fit וַיֵּרְדְּ. Hæc imitatur וַיַּרְא pro וַיִּרֶא.* 134

147 δ) Apocope illa interdum reperitur neglecta, vt: וַיִּבְנֶה.*

ε) Sæpe & alias fit, tum Apocope sine ו Conuers. vel אַל tum retractio τȣ̃ & accentus, vt: יִרֶב a יִרְבֶּה sic & יִהְיֶה a יְהִי.*

Annot. II. In Imperatiuis Piel, Hiphil & Hitphael, tertiæ Radic. ה, interdum abiicitur, vt: גַּל pro גַּלֵּה; הַךְ pro הַכֵּה. 135

148 REG. XXXIV. *De Anomalia tertiæ Radicalis* ה *vel* ל״ח, *crescentis a fine.*

Tertia Radicalis: (*voce a fine crescente*),

Memb. I. Abiicitur cum puncto præced. tum *a*) ante יִ & וּ, in- 136
149 que Fœm. & plurali Participiorum & Nominum, vt: גָּלוּ pro 137
150 גָּלְהוּ; תִּגְלִי pro תִּגְלְהִי; גּוֹלָה pro גּוֹלְהָה; sic גּוֹלִים, pro 138
גּוֹלְהִים.

151 Tum β) ante qualecunque suffixum, vt: עָשָׂהוּ *fecit illud*, pro עֲשָׂהָהוּ.*

152 *Except. ad Memb. I.* Littera ה hoc modo abiicienda, sæpe mutatur 139
153 in cognatam אֱוִי mobilem. *Loca Script. & Singularia Vid. Hebr.* 140
Rest. p. 139. 140. vt: הָסָיוּ pro הָסְהוּ.

154 *Memb. II.* Mutatur 1) in ת præcedente Scheua, ante ה fœmininum Præteriti, vt: גָּלְתָה pro גָּלְהָה &c. 141

Exc. a) Pro hoc ה in ת mutando rarius assumitur cognatum י vt:

הסיה

Edit. nou. הָסָיָה pro הָסְתָה. *b*) Certa quædam verba hoc ה radic. ante ה fœm. abiiciunt, & ה istud seruile in ת mutant, vt: עָשָׂת pro עָשְׂתָה Edit. vet.

2) in י ante ת & כ Præteriti, & נָה Futuri & Imperatiui; quod
142 י tunc quiescit *a*) in Præterito Kal in Chirek; vt: גָּלִיתָ pro 155
גָּלַהְתָּ; in reliquis Præteritis in .., rarius in Chirek, vt: כִּגְלִיתָ 156
143 & כִּגְלֵיתָ. *b*) In Futuro & Imperat. cuiuscunque Coniugationis י illud quiescit in ֵ, vt: תִּגְלֶינָה.*

Annot. ad hanc Reg. 1) Quatuor in ה desinunt & analogice formantur, suntque גָּבַהּ, כָּבַהּ, כָּמַהּ, תָּמַהּ. *

2) In Nominibus 3tia Radicalis ה, ob præcedens Chirek mutatur in
י quiescens, vt pro פְּרִיה fit פְּרִיי, & tunc fulcrum τȣ̃ Chirek secun- 157
dum Not. I. p. 32. perit, hinc apparet פְּרִי *fructus.*

REG. XXXV. *De Anomalia* ה *seruilis, aliquando mutatæ in* ת.

145 α) In Verbis ָה Fœmin. interdum mutatur in ת, Chaldæorum mo-
re; vt: אָזְלַת pro אָזְלָה. β) Sic incertis quibusdam No- 158
minibus ה mutatur in ת, in statu absoluto, vt כַּחֲלָת pro
כַּחֲלָה. Loca Scripturæ vtriusque *vid. Hebr. Rest. p. 145.*

REG. XXXVI. *De Anomalia secundæ Radicalis* ו *vel* י, *alias* ע״ו 159
& ע״י, *in recipienda Vocali.*

Secunda Radic. ו in omnibus Coniugationibus vbique cum puncto suo quocunque abiicitur. Hinc

146 *Memb. I.* In Coniug. *Kal*, prima Radicalis assumit וּ vel וֹ, & interdum pro iis euph. ֻ, vt: קוּם *stare* pro קְוֹם, יָקוּם *surge* pro יִקְוֹם nisi quod in Præter. Kal & Particip. præsenti prima Radic. assumit ָ, vt: קָם pro קָוַם, aliquando etiam cum א Epenthetico post ָ, vt: קָאם &c. * Verum ante ת & כ Præteriti, ָ illud transit in -, vt a קָם, קַמְתָּ, *surrexisti.*

147 *Not.* Singularia & Singularissima hic vid. *Hebr. Rest.* 160

148 *Memb. II.* In *Niphal*, prima Radic. assumit וֹ, vt: נָקוֹם pro נִקְוַם; 161
sed ante ת & כ Præter. pro illo וֹ post primam radicalem est
וּ, tertia radicali וֹ affecta, vt: נְקוּמוֹתָ. *

Edit. vet. *Memb. III.* In *Hiphil* prima Radicalis 1) assumit י, vt: הֵקִים pro הִקְוִים, quod י ante נָה Futuri & Imperatiui, nec non in Infinitiuo ordinarie transit in ..; vt: תָּקֵמְנָה. 2) Interdum Edit. nou.
162 vbiuis pro י assumit .., vt: הֵפֵר. 3) Ante ת & כ Præteriti 149
163 tertia Radicalis accipit וֹ, prima radicali - vel Chirek affecta, 150
164 vt: הֲקִימוֹתָ.

Singularia insuper & in primis illa, in quibus littera ה præformatiua seruilis per Aphæresin perit, vt in לִין *pernocta* &c. vid. *Hebr. Rest.* 151

165 *Annotationes* ad tria hæc membra.

Annot. I. De Præformatiuarum punctis. In tribus his Coniug. Præformatiuæ seruiles omnes accipiunt ָ, vt: אָקוּם &c.

Excip. 1) In Præter. & Particip. Hiph. accipiunt .., vt: הֵקִים.

2) In Futuro, Imperatiuo & Infinitiuo Niphal retinent regulare punctum, vt: יִקֹּם pro יִקָּוֵם. *

Obseru. Hæ seruilium Vocales longæ, a) interdum resoluuntur in analogas breues seq. Dagesch, nempe הִ pro הֵ, מִ pro מֵ. b) Pro iisdem Vocalibus longis est ordinarium Scheua 1) ante ת & כ Præteriti, & quidem in Hiphil est ֲ rariss. ֱ vt: הֲקִימוֹנוּ, נְקוּמוֹתָ. 2) In motione Participiorum, ut: מְקִימָה. *

166 *Annot. II. De Anomalia Accentuum sedis in his verbis.* In tribus 152
enumeratis Coniugationibus Accentus ad seruilia י וּ & ָה, præter- 153
quam in Participio (vt & ad ה Paragogicum) non descendit, nisi vel
167 accedat ן Paragogicum, vel præmittatur ו Conuersiuum Præteriti.

Annot. III. Pro ordinario נָה Futuri Kal & Hiph. sæpe est יֶנָה vt: תְּשֻׁבֶינָה pro תָּשׁוּבְנָה. *

168 *Annot. IV.* Huc pertinet etiam forma בּוֹא, quæ seruat Anomaliam 154
169 mediæ ו.

Annot. V. Quorum 3tia Radicalis est ה, eorum secunda Radicalis ו re- 155
gularis manet; ה vero seruat suam anomaliam, vt a קָוָה fit קִוִּיתִי. *

170 *Membr. IV.* In *Hophal*, vocalis abiecti ו recedit ad primam Radicalem & præformatiuæ vbique assumunt וּ; alias flectitur regulariter, vt: הוּקַם pro הָקְוַם. *

Memb. V. In *Piel*, *Pyal*, & *Hithpael*, prima Radicalis vbique as- 156
sumit

Edit. nou. sumit וֹ, & vltima Radicalis geminatur, assumta vocali abiecti ו, reliqua sunt analoga, vt: כּוֹנֶן pro כִּוֵּן. *Singularissima hic vid. in Hebr. Rest.* Edit. vet.

157 REG. XXXVII. *De Anomal. primæ Radicalis* י, *vel* פ״י. 171

158 Prima Radicalis י Scheua quiescente notanda, 172

Memb. I. Abiicitur & compensatur per Dag. forte in XII. his verbis, nim. יָגַע, יָנַח, יָסַר, יָצַב, יָצַג, יָצַע, יָצַק, יָצַר, יָצַת, יָקַף, 173
יָקַץ, יָשַׁר, vt וְיִגָּעוּ pro וְיִיְגָּעוּ.

Not. Tria tamen יָגַע, יָקַר & יָקַץ formas nonnullas sumunt sec. Memb. III.

159 *Memb.* II. Plerumque in *Kal* horum 22. Verborum, quiescit (י *illud* 174
160 (:) *notandum, modo elisum, modo retentum*) in .., rarius in Chirek, secunda Radicali - vel .. pro Cholem Fut. affecta, vt: 175
יָאַת, יָבֵשׁ, יָדַע, יָחַד, יָחַם, יָטַב, יָלַד, יָלַךְ, יָמִין, יָנַק,
161 יָצָא, יָצַר, יָקַד, יָקַע, יָקַר, יָרַד, יָרַע, יָשַׁב, יָשַׁם, יָשַׁר, יָתַר. * 176
(יָרֵא semel tantum quiescit in .. 1 Sam. 18, 29. לֵרֹא timere, alias pertinet ad Membr. III.)

Memb. III. In *Futuro Kal* horum 23. Verborum quiescit (י *illud modo elisum, modo retentum*) in Chirek, 2da Radicali itidem - pro Cholem affecta, vt: יָבֵשׁ, יָגַע, יָהַם, יָטַב, יָכֹל, יָנָה,
162 יָנַק, יָסַר, יָסַךְ, יָעַד, יָעַף, יָעַץ, יָפָה, יָצַר, יָקַד, יָקַץ, יָקַר, 177
יָרֵא, יָרָה, יָרַט, יָרַשׁ, יָשַׁם, יָשַׁן, יָשַׁר. *

Not. יָצַר, יָקַר, יָקַד, יָשַׁם tamen sumunt etiam formas ex Memb. II. quo sic referri possent.

163 *Memb.* IV. Alias ordinarie mutatur illud וְ in *Præterito & Particip. Niphal*, it. in toto *Hiphil* in וֹ; in *Hophal* vero in וּ vt: 178
כּוֹלַד *natus*, pro כִּילַד, הוֹלִיד pro הִילִיד; הוּלַד pro הָיְלַד. * 179

164 Annot. I. *In Imperatiuo Kal*, prima radicalis י in seqq. 8. verbis abiicitur, 2da radicali .. vel - notata, vt: דַּע pro יְדַע, sic הַב, צַק,
רֵד, שֵׁב, לֵךְ, צֵא, רֵשׁ. *

165 II. *In Infinitiuo Kal*, prima Radic. י abiicitur, assumto a fine ת paragogico cum ֶ vel ַ in 8. seqq. verbis, vt: דַּעַת, לֶדֶת, לֶכֶת, 180
צֶקֶת,

Edit. vet. צֶקֶת, צֵאת (contracte pro צֶאֶת vel צְאֵת per *Reg. 44.*) רֶדֶת, רֶשֶׁת, שֶׁבֶת. Edit. nou.

III. Prima Radicalis י *in Futuro*, *Imperatiuo* & *Infinitiuo Niphal*,
181 mutatur in ו mobile, vt: אִוָּלֵד, הִוָּלֵד. * 166

IV. Pauca quædam analogiam seruant, vt: אַיְסִירֵם. Sic interdum יָשַׁר. *

SECT. IV.

182 *DE ANOMALIA LITTERARVM DEFECTIVARVM.*

REG. XXXVIII. *De Anomalia primæ Radicalis* נ, *alias* פ"ן. *Defectiuæ.*

Prima Radicalis נ Scheua quiescente notanda, præcedente littera seruili vocis essentiali, abiicitur, & compensatur per Dagesch forte, vt: אֵגַשׁ pro אֶנְגַּשׁ.

Singularia hic sunt in *Futuro Kal*, אֶתֵּן, תִּתֵּן, יִתֵּן pro אֶנְתֹּן, 167
תִּנְתֹּן, יִנְתֹּן &c. (quæ semper .. habent pro Cholem), aliaque, quæ vid. in *Hebr. Rest.*

183 Exc. 1) נ illud Scheuatum, ante Litteram Gutturalem, (*præterquam in Niphal*) & ante ו manet, vt תִּנְחַל, יִנְיֶה. 2) Manet in paucis aliis.

184 3) Interdum Compensatio non fit per Dagesch, sed per vocalem longam, 168
vt יֵשֶׁל pro יִשֶּׁל alia exempla & Singularia vid. in *Hebr. Rest.*

Annot. I. In *Imperatiuo Kal* prima נ abiicitur, secunda Radicali (*voce a fine non crescente*) .. rarius - vel Cholem affecta; & quidem in seqq. תְּנוּ, תְּנִי, תֵּן, שְׂאוּ, שָׂא, שַׁק, שַׁל, טַע, פְּחִי, פַּח, סְעוּ, גַּע, גַּשׁ.

185 *Annot.* II. In *Infinit. Kal* prima נ abiicitur, assumto ad finem ֶת vel ַת paragogico & præmissis ordinariis litteris seruilibus בכלם; שֵׂאת לָטַעַת, כְּגַעַת, לָפַחַת, לָגֶשֶׁת vel שְׂאֵת. Verbum נָתַן *dedit*, facit 169
תֵּת & regulariter נָתֹן vel נְתֹן. *

Annot. III. Hanc Anomaliam primæ נ imitatur ל in לָקַח in seqq. tem- 170
poribus, (in reliquis est regulare), vt: bis in *Præt. Kal* קַח; *Imperat. Kal* קַח, קְחִי, קְחוּ. In *Fut.* אֶקַּח, תִּקַּח, יִקַּח &c.

REG.

Edit. nou. REG. XXXIX. *De Anomalia tertiæ Radicalis* נ *defectiuæ.* Edit. vet.

Tertiæ Radic. נ (:) quiescente notanda, ante נ perpetuo, ante ת vero in certis vocibus, abiicitur & compensatur per Dagesch, vt: נָתַנּוּ pro נָתַנְנוּ, נָתַתָּ pro נָתַנְתָּ &c. * 186

171 REG. XL. *De Anomalia litteræ* ת *scheuatæ.* 187

ת Radicale scheuatum ante ת; & ת seruile scheuatum ante primas Radicales דָּטַת, & interdum ante נ, abiicitur & compensatur per Dagesch, vt: כָּרַתָּ pro כָּרַתְתָּ, מִדַּבֵּר *sermocinans* pro מִתְדַּבֵּר. *

REG. XLI. *De Anomalia mediæ Radic. geminatæ. Defectiuæ in Coniug. 1. & 3.*

Media Radic. geminata in Coniug. *1. & 3.* (*nempe Kal & Niph. Hihp. & Hoph.*) 188

Memb. I. Abiicitur, & punctum eius ad primam Radicalem, cuius punctum perit, reiicitur, vt: סַב pro סָבַב; Cum vero hoc modo (:) reiiciendum est ad primam radicalem, eius loco vo-
172 calis illa perfecta eo reiicitur, e qua (:) ortum est; vt: סַבָּה pro סָבְבָה e סָבַב.

Annot. I. In *Niphal* pro .. (vel inde orto :) reiiciendo, venit - interdum Cholem; vt Fut. אֶסַּב pro אֶסָּבֵב, וַיִּתֹּם pro וַיִּתָּמֵם, הִסּוֹב pro הִסָּבֵב. *

173 *II.* In toto *Hiphil* pro ִי vel - (reiiciendis) est ..; vt: הֵסֵב pro הִסְבִּיב. * 189

Memb. II. Voce a fine crescente, compensatur abiectio mediæ radicalis per Dagesch in 3tia Radicali, (vocali longa simul ob Dagesch in breuem mutata (*nim.* וֹ *in* ֻ & .. *in chirek*) si amittat accentum; alias manet vocalis longa) vt: סַבּוּ (a סַב) pro סָבְבוּ; a סוֹב plur. סֻבֶּינָה pro סְבוֹבְנָה, ab הֵסֵב fit הֲסֵבּוּ. *

174 *Memb. III.* Ante ת & נ *Præteritorum* interseritur וֹ, vt: סַבּוֹתָּ pro סָבַבְתָּ. At ante נָה *Fut. & Imperat.* interseritur ֶי vt: הְסִבֶּינָה pro הַסְבֵּבְנָה. 190

Memb. IV. Accentus in hac Anomalia ad ִי וּ & ָה non descendit, vt: סַבָּה, יִסַּבּוּ &c.

Edit. ext. *Excipe* ה‗ *participii*, vbi Accentus deſcendit, & hinc ‗ penultimum in -, & .. in Chirek in eo corripitur, vt: מַסֵּכָה, נְסֵכָה. * Edit. nou.

Memb. V. Præformatiuæ ſeruiles hic ſumunt 1) ‗ niſi quod in
191 *Præter.* & *Particip. Hiph.* habent .., & in toto *Hophal* וֹ; vt: הוּסַךְ, הֻסַךְ, נָסַךְ.

Exc. α) In *Fut. Imperat.* & *Infin. Niphal* ſumitur punctum regulare. 175
β) In *Futuro Niphal* ante Gutturalem præformatiua habet .. vt: יֵאָחֵל pro אֶאָחֵל. *

192 2) Quandoque in *Hiphil*, ‗ præformatiuæ reſoluitur in - ſequ. Dageſch; vt: תַּמֵּר. 176

3) Recipiunt præformatiuæ (pro ‗ & ..) Scheua (vel ſub ה in *Hiph.* _) ante ת & נ *Præteriti*, vt: נְסַבּוֹתָ; nec non ante וָ *Fut.* & *Imperatiui*, vt: תְּסֻבֶּינָה, & in motione & flexione *Participiorum*, vt: נְסַבָּה. *

193 *Exc. General. ad hanc Regulam:* Regularem formam retinent, 1) *Par-*
194 *ticipium* vtrumque *Kal;* vt: סֹבֵב *circumiens* אָרוּר *maledictus* &c. 177
195 2) Certa quædam verba & tempora analoga, quæ vid. *Hebr. Reſt.* 178
196 *Annotationes Generales* ad hanc Regulam: Plurima ſingularia præter 179
197 anomaliam ordinariam hic occurrentia vid. *Hebr. Reſt.* 180

198 REG. XLII. *De Anomalia mediæ Radicalis geminatæ, defectiuæ in Coniug. 2. & 4.* 181

Media Radicalis geminata in Coniug. ſecunda & quarta, plerumque plane analoga eſt: Aliquando tamen Anomalice pro Dageſch Characteriſtico prima Radicalis vel 1) iterato poſt mediam geminatam interſeritur; vt: גִּלְגֵּל pro גִּלֵּל; vel 2) ad compenſationem Dageſch excluſi, aſſumit וֹ, vt: עוֹלֵל pro עִלֵּל. *

199 REG XLIII. *De Anomalia Verborum confundentium formas.* 182

In certis quibusdam Singularis Emphaſeos gratia confunduntur for-
200 mæ, 1) e verbis diuerſarum Radicum; vt: יֵבֹשׁוּ *pudefient, vt areſcant,*
201 *Pſ. 6, 11. in quo* וֹ eſt ex בּוּשׁ *puduit*, .. vero ſub י ex יָבֵשׁ *exaruit* 183
2) Diuerſarum Coniugationum, aut Temporum, vt: Pſ. 7, 6. יִרְדֹּף *perſequatur & alios excitet ad perſequendum*, ſc. ex Kal. יִרְדֹּף & Piel יְרַדֵּף Conf. *B. Geier ad h. l.* Exempla in Script. occurrentia vid. in *Hebr. Reſt.*

INTER-

Ad Pag. 66.

TABVLA SYNOPTICA VERBORVM ANOMALORVM COLLATORVM AD TYPVM REGVLAREM.

Particip. Pahul.	Particip. Præſ. (Benoni)	Infinitiuus.	Imperatiuus.	Futurum.	Præteritum.	
				יְ תְ תָ תְ	תְּ זְ	*Typus regularis.*
פָּקוּד	פּוֹקֵד פּוֹקְדִים פּוֹקְדָה	פָּקוֹד	פְּקֹד פִּקְדִי פִּקְדָה	אֶפְקֹד תִּפְקֹד תִּפְקְדִי נִפְקֹד יִפְקְדוּ תִּפְקֹדְנָה	פָּקַד פָּקְדָה פָּקַדְתָּ פָּקַדְתְּ פָּקַדְתִּי פָּקְדוּ פָּקְדָתֶם פָּקַדְתֶּן פָּקַדְנוּ	
כָּגוּשׁ	כּוֹגֵשׁ כּוֹגְשִׁים כּוֹגֶשֶׁת	גָּשֶׁת	גְּשׁ גְּשִׁי גְּשָׁה	אֶגַּשׁ תִּגַּשׁ תִּגְּשִׁי נִגַּשׁ יִגְּשׁוּ תִּגַּשְׁנָה	נָגַשׁ נָגְשָׁה נָגַשְׁתָּ נָגַשְׁתְּ נָגַשְׁתִּי נָגְשׁוּ נָגְשְׁתֶּם נָגַשְׁתֶּן נָגַשְׁנוּ	
יָשׁוּב	יוֹשֵׁב יוֹשְׁבִים יוֹשֶׁבֶת	שֶׁבֶת	שֵׁב שְׁבִי שְׁבָה	אֵשֵׁב תֵּשֵׁב תֵּשְׁבִי נֵשֵׁב יֵשְׁבוּ תֵּשַׁבְנָה	יָשַׁב יָשְׁבָה יָשַׁבְתָּ יָשַׁבְתְּ יָשַׁבְתִּי יָשְׁבוּ יְשַׁבְתֶּם יְשַׁבְתֶּן יָשַׁבְנוּ	
סָבוּב	סוֹבֵב סוֹבְבִים סוֹבֶבֶת	סוֹב	סֹב סֹבִּי סֹבָּה	אָסוֹב תָּסוֹב תָּסֹבִּי נָסוֹב יָסֹבּוּ תָּסֻבֶּינָה	סָבַב סָבְבָה סַבּוֹתָ סַבּוֹת סַבּוֹתִי סָבְבוּ סַבּוֹתֶם סַבּוֹתֶן סַבּוֹנוּ	
קָם	קָמִים קָמָה	קוּם	קוּם קוּמִי קוּמָה	אָקוּם תָּקוּם תָּקוּמִי נָקוּם יָקוּמוּ תָּקוּמְנָה	קָמָה קָמְתָּ קָמְתְּ קָמְתִּי קָמוּ קַמְתֶּם קַמְתֶּן קַמְנוּ	
מָצוּא	מוֹצֵא מוֹצְאִים מוֹצֵאת	מְצֹאת	מְצָא מְצְאִי מְצֶאנָה	אֶמְצָא תִּמְצָא תִּמְצְאִי נִמְצָא יִמְצְאוּ תִּמְצֶאנָה	מָצָא מָצְאָה מָצָאתָ מָצָאת מָצָאתִי מָצְאוּ מְצָאתֶם מְצָאתֶן מָצָאנוּ	
גָּלוּי	גּוֹלֶה גּוֹלִים גּוֹלָה	גְּלוֹת	גְּלֵה גְּלִי גְּלֶינָה	אֶגְלֶה תִּגְלֶה תִּגְלִי נִגְלֶה יִגְלוּ תִּגְלֶינָה	גָּלָה גָּלְתָה גָּלִיתָ גָּלִית גָּלִיתִי גָּלוּ גְּלִיתֶם גְּלִיתֶן גָּלִינוּ	
				יִתְ תִּתְ תִּתְ	תִּתְ זְ	
נִפְקָד	מִפָּקֵד מִפָּקְדִים מִפָּקֶדֶת	הִפָּקֵד	הִפָּקֵד הִפָּקְדִי הִפָּקַדְנָה	אֶפָּקֵד תִּפָּקֵד תִּפָּקְדִי נִפָּקֵד יִפָּקְדוּ תִּפָּקַדְנָה	נִפְקַד נִפְקְדָה נִפְקַדְתָּ נִפְקַדְתְּ נִפְקַדְתִּי נִפְקְדוּ נִפְקַדְתֶּם נִפְקַדְתֶּן נִפְקַדְנוּ	
נִגַּשׁ	נִגָּשׁ נִגָּשִׁים נִגָּשָׁה	הִגָּשׁ	הִגָּשׁ הִגָּשִׁי הִגָּשָׁה	אֶגָּשׁ תִּגָּשׁ תִּגָּשִׁי נִגָּשׁ יִגָּשׁוּ תִּגָּשְׁנָה	נִגַּשׁ נִגְּשָׁה נִגַּשְׁתָּ נִגַּשְׁתְּ נִגַּשְׁתִּי נִגְּשׁוּ נִגַּשְׁתֶּם נִגַּשְׁתֶּן נִגַּשְׁנוּ	
נוֹשָׁב	נוֹשָׁב נוֹשָׁבִים נוֹשֶׁבֶת	הִוָּשֵׁב	הִוָּשֵׁב הִוָּשְׁבִי הִוָּשְׁבָה	אִוָּשֵׁב תִּוָּשֵׁב תִּוָּשְׁבִי נִוָּשֵׁב יִוָּשְׁבוּ תִּוָּשַׁבְנָה	נוֹשַׁב נוֹשְׁבָה נוֹשַׁבְתָּ נוֹשַׁבְתְּ נוֹשַׁבְתִּי נוֹשְׁבוּ נוֹשַׁבְתֶּם נוֹשַׁבְתֶּן נוֹשַׁבְנוּ	NIPHAL.
נָסָב	נָסֹב נָסְבִים נָסֶבֶת	הִסּוֹב	הִסָּבֵּב הִסָּבְבִי הִסָּבֶּינָה	אֵסַב תֵּסַב תֵּסְבִּי נֵסַב יָסֹבּוּ תֵּסַבֶּינָה	נָסַב נָסְבָה נָסַבְתָּ נָסַבְתְּ נָסַבְתִּי נָסְבוּ נְסַבְתֶּם נְסַבְתֶּן נָסַבְנוּ	
נָקוֹם	נָקוֹם נָקוֹמִים נָקוֹמָה	הָקוֹם	הָקוֹמִי הָקוֹמְנָה	אָקוֹם תָּקוֹם תָּקוֹמִי נָקוֹם יָקוֹמוּ תָּקוֹמְנָה	נָקַמְתָּ נָקַמְתְּ נָקַמְתִּי נָקְמוּ נְקַמְתֶּם נְקַמְתֶּן נָקַמְנוּ	
נִמְצָא	נִמְצָא נִמְצָאִים נִמְצֵאת	הִמָּצֵא	הִמָּצֵא הִמָּצְאִי הִמָּצֶאנָה	אֶמָּצֵא תִּמָּצֵא תִּמָּצְאִי נִמָּצֵא יִמָּצְאוּ תִּמָּצֶאנָה	נִמְצָא נִמְצְאָה נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת נִמְצֵאתִי נִמְצְאוּ נִמְצֵאתֶם נִמְצֵאתֶן נִמְצֵאנוּ	
נִגְלֶה	נִגְלִים נִגְלֵה	הִגָּלוֹת	הִגָּלֵה הִגָּלִי הִגָּלֶינָה	אִגָּלֶה תִּגָּלֶה תִּגָּלִי נִגָּלֶה יִגָּלוּ תִּגָּלֶינָה	נִגְלָה נִגְלְתָה נִגְלֵיתָ נִגְלֵית נִגְלֵיתִי נִגְלוּ נִגְלֵיתֶם נִגְלֵיתֶן נִגְלֵינוּ	
				יְ תְ תְ	תְּ זְ	
מְפֻקָּד	מְפַקֵּד מְפַקְּדִים מְפֻקֶּדֶת	פָּקֵד	פַּקֵּד פַּקְּדִי פַּקֵּדְנָה	אֲפַקֵּד תְּפַקֵּד תְּפַקְּדִי נְפַקֵּד יְפַקְּדוּ תְּפַקֵּדְנָה	פִּקַּד פִּקְּדָה פִּקַּדְתָּ פִּקַּדְתְּ פִּקַּדְתִּי פִּקְּדוּ פִּקַּדְתֶּם פִּקַּדְתֶּן פִּקַּדְנוּ	
מְגֻשָּׁשׁ	מְגַשֵּׁשׁ מְגַשְּׁשִׁים מְגֻשָּׁשָׁה	גַּשֵּׁשׁ	גַּשֵּׁשׁ גַּשְּׁשִׁי גַּשֵּׁשָׁה	אֲגַשֵּׁשׁ תְּגַשֵּׁשׁ תְּגַשְּׁשִׁי נְגַשֵּׁשׁ יְגַשְּׁשׁוּ תְּגַשֵּׁשְׁנָה	גִּשַּׁשׁ גִּשְּׁשָׁה גִּשַּׁשְׁתָּ גִּשַּׁשְׁתְּ גִּשַּׁשְׁתִּי גִּשְּׁשׁוּ גִּשַּׁשְׁתֶּם גִּשַּׁשְׁתֶּן גִּשַּׁשְׁנוּ	
מְיֻשָּׁב	מְיַשֵּׁב מְיַשְּׁבִים מְיֻשֶּׁבֶת	יַשֵּׁב	יַשֵּׁב יַשְּׁבִי יַשֵּׁבְנָה	אֲיַשֵּׁב תְּיַשֵּׁב תְּיַשְּׁבִי נְיַשֵּׁב יְיַשְּׁבוּ תְּיַשֵּׁבְנָה	יִשַּׁב יִשְּׁבָה יִשַּׁבְתָּ יִשַּׁבְתְּ יִשַּׁבְתִּי יִשְּׁבוּ יִשַּׁבְתֶּם יִשַּׁבְתֶּן יִשַּׁבְנוּ	
מְסֻבָּב	מְסַבֵּב מְסַבְּבִים מְסֻבֶּבֶת	סַבֵּב	סַבֵּב סַבְּבִי סַבֵּבְנָה	אֲסַבֵּב תְּסַבֵּב תְּסַבְּבִי נְסַבֵּב יְסַבְּבוּ תְּסַבֵּבְנָה	סִבַּב סִבְּבָה סִבַּבְתָּ סִבַּבְתְּ סִבַּבְתִּי סִבְּבוּ סִבַּבְתֶּם סִבַּבְתֶּן סִבַּבְנוּ	PIEL.
מְקֻיָּם	מְקַיֵּם מְקַיְּמִים מְקֻיֶּמֶת	קַיֵּם	קַיֵּם קַיְּמִי קַיֵּמְנָה	אֲקַיֵּם תְּקַיֵּם תְּקַיְּמִי נְקַיֵּם יְקַיְּמוּ תְּקַיֵּמְנָה	קִיַּם קִיְּמָה קִיַּמְתָּ קִיַּמְתְּ קִיַּמְתִּי קִיְּמוּ קִיַּמְתֶּם קִיַּמְתֶּן קִיַּמְנוּ	
מְמֻצָּא	מְמַצֵּא מְמַצְּאִים מְמֻצֶּאֶת	מַצֵּא	מַצֵּא מַצְּאִי מַצֶּאנָה	אֲמַצֵּא תְּמַצֵּא תְּמַצְּאִי נְמַצֵּא יְמַצְּאוּ תְּמַצֶּאנָה	מִצֵּא מִצְּאָה מִצֵּאתָ מִצֵּאת מִצֵּאתִי מִצְּאוּ מִצֵּאתֶם מִצֵּאתֶן מִצֵּאנוּ	
מְגֻלֶּה	מְגַלֶּה מְגַלִּים מְגֻלָּה	גַּלּוֹת	גַּלֵּה גַּלִּי גַּלֶּינָה	אֲגַלֶּה תְּגַלֶּה תְּגַלִּי נְגַלֶּה יְגַלּוּ תְּגַלֶּינָה	גִּלָּה גִּלְּתָה גִּלִּיתָ גִּלִּית גִּלִּיתִי גִּלּוּ גִּלִּיתֶם גִּלִּיתֶן גִּלִּינוּ	
				יְ תְ תְ	תְּ זְ	
מְפֻקָּד	מְפֻקָּד מְפֻקָּדִים מְפֻקָּדָה	פָּקֵד	פֻּקַּד פֻּקְּדִי פֻּקַּדְנָה	אֲפֻקַּד תְּפֻקַּד תְּפֻקְּדִי נְפֻקַּד יְפֻקְּדוּ תְּפֻקַּדְנָה	פֻּקַּד פֻּקְּדָה פֻּקַּדְתָּ פֻּקַּדְתְּ פֻּקַּדְתִּי פֻּקְּדוּ פֻּקַּדְתֶּם פֻּקַּדְתֶּן פֻּקַּדְנוּ	
מְגֻשָּׁשׁ	מְגֻשָּׁשׁ מְגֻשָּׁשִׁים מְגֻשָּׁשָׁה	גַּשֵּׁשׁ	גֻּשַּׁשׁ גֻּשְּׁשִׁי גֻּשַּׁשְׁנָה	אֲגֻשַּׁשׁ תְּגֻשַּׁשׁ תְּגֻשְּׁשִׁי נְגֻשַּׁשׁ יְגֻשְּׁשׁוּ תְּגֻשַּׁשְׁנָה	גֻּשַּׁשׁ גֻּשְּׁשָׁה גֻּשַּׁשְׁתָּ גֻּשַּׁשְׁתְּ גֻּשַּׁשְׁתִּי גֻּשְּׁשׁוּ גֻּשַּׁשְׁתֶּם גֻּשַּׁשְׁתֶּן גֻּשַּׁשְׁנוּ	
מְיֻשָּׁב	מְיֻשָּׁב מְיֻשָּׁבִים מְיֻשֶּׁבֶת	יַשֵּׁב	יֻשַּׁב יֻשְּׁבִי יֻשַּׁבְנָה	אֲיֻשַּׁב תְּיֻשַּׁב תְּיֻשְּׁבִי נְיֻשַּׁב יְיֻשְּׁבוּ תְּיֻשַּׁבְנָה	יֻשַּׁב יֻשְּׁבָה יֻשַּׁבְתָּ יֻשַּׁבְתְּ יֻשַּׁבְתִּי יֻשְּׁבוּ יֻשַּׁבְתֶּם יֻשַּׁבְתֶּן יֻשַּׁבְנוּ	PVAL.
מְסֻבָּב	מְסֻבָּב מְסֻבָּבִים מְסֻבָּבָה	סַבֵּב	סֻבַּב סֻבְּבִי סֻבַּבְנָה	אֲסֻבַּב תְּסֻבַּב תְּסֻבְּבִי נְסֻבַּב יְסֻבְּבוּ תְּסֻבַּבְנָה	סֻבַּב סֻבְּבָה סֻבַּבְתָּ סֻבַּבְתְּ סֻבַּבְתִּי סֻבְּבוּ סֻבַּבְתֶּם סֻבַּבְתֶּן סֻבַּבְנוּ	
מְקֻיָּם	מְקֻיָּם מְקֻיָּמִים מְקֻיֶּמֶת	קַיֵּם	קֻיַּם קֻיְּמִי קֻיַּמְנָה	אֲקֻיַּם תְּקֻיַּם תְּקֻיְּמִי נְקֻיַּם יְקֻיְּמוּ תְּקֻיַּמְנָה	קֻיַּם קֻיְּמָה קֻיַּמְתָּ קֻיַּמְתְּ קֻיַּמְתִּי קֻיְּמוּ קֻיַּמְתֶּם קֻיַּמְתֶּן קֻיַּמְנוּ	
מְמֻצָּא	מְמֻצָּא מְמֻצָּאִים מְמֻצָּאָה	מָצֵא	מֻצָּא מֻצְּאִי מֻצֶּאנָה	אֲמֻצָּא תְּמֻצָּא תְּמֻצְּאִי נְמֻצָּא יְמֻצְּאוּ תְּמֻצֶּאנָה	מֻצָּא מֻצְּאָה מֻצֵּאתָ מֻצֵּאת מֻצֵּאתִי מֻצְּאוּ מֻצֵּאתֶם מֻצֵּאתֶן מֻצֵּאנוּ	
מְגֻלֶּה	מְגֻלֶּה מְגֻלִּים מְגֻלָּה	גָּלוּי	גֻּלֵּה גֻּלִּי גֻּלֶּינָה	אֲגֻלֶּה תְּגֻלֶּה תְּגֻלִּי נְגֻלֶּה יְגֻלּוּ תְּגֻלֶּינָה	גֻּלָּה גֻּלְּתָה גֻּלִּיתָ גֻּלִּית גֻּלִּיתִי גֻּלּוּ גֻּלִּיתֶם גֻּלִּיתֶן גֻ

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0082

INTERSERENDA
hic de præcipuis
PARTICVLIS SEPARABILIBVS
tanquam de reliquis Partibus orationis.

I. Aduerbia.

α) *Loci.*

אֵי, אַיֵּה, אֵהִי vbi?
אֵיפוֹה vbinam?
אָן, אָנָּה quo?
פֹּה hic, huc.
מִפֹּה, מִפּוֹ hinc.
הֵנָּה, הֲלוֹם huc.
הֵנָּה וָהֵנָּה huc & illuc.
עַד־הֵנָּה vsque, huc.
עֲדֶן, עֲדֶנָּה idem.
שָׁם ibi.
מִשָּׁם inde.
הָלְאָה vltra, trans.
מֵהָלְאָה longe, vltra.
מִבֵּית intus.
חוּץ, חוּצָה foris.
חִיצוֹן exterior.
תִּיכוֹן medianum.
קֶרֶב intimum.
פְּנִימָה intrinsecus.
מִלִּפְנִים interior.
פְּנִימִי intimus.
מַעֲלָה supra.
מֵעַל desuper.
מַטָּה infra.
פָּנִים ante.
אָחוֹר retrorsum.

β) *Temporis.*

מָתַי, לְמָתַי quando.
עַתָּה iam nunc.
אָז, אֲזַי tunc.
בֹּקֶר mane.
הַיּוֹם hodie.
יוֹמָם interdiu.
תְּמוֹל heri.
שִׁלְשׁוּם nudius tertius.
מָחָר cras.
מִלְּפָנִים ante, olim
קֶדֶם pridem.
כְּבָר iam, pridem.
תָּמִיד iugiter.
עַד־כִּי, עַד־אִם donec.
עַד־כֹּה hucusque.
עַד־כֵּן hactenus.
כַּאֲשֶׁר cum.
טֶרֶם antequam.
מְהֵרָה cito.
אַחֲרֵי post.

γ) *Numeri.*

אַחַת primo, semel.
שְׁנִית secundo.
שְׁלִישִׁית tertio.
רְבִיעִית quarto.
חֲמִישִׁית quinto.
שִׁשִּׁית sexto.
שְׁבִיעִית septimo.
שְׁמִינִית octauo.
תְּשִׁיעִית nono.
עֲשִׂירִית decimo.
כַּמָּה quot?
אַחַת פַּעַם vna vice.
פַּעֲמַיִם bis.
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים tribus vicibus, ter.
מֵאָה פְּעָמִים centies
אֶלֶף פְּעָמִים millies.

δ) *Qualitatis.*

חִנָּם gratis.
רֵיקָם frustra.
שָׁוְא vane.

ε) *Interrogandi.*

אֵיכָה, הֵיךְ, אֵיךְ quomodo?
אֵיכָכָה quomodo
מַדּוּעַ, לָמָּה quare;
הֲגַם num etiam?
הֲאִם num quid?
הֲכִי an quia, annon
הֲלֹא an non?
הֵן si, an? num?

ζ) *Affirmandi.*

כֵּן כֹּה sic, ita.
כָּכָה, כָּךְ ita.
אָכֵן certe, vere.
אָמְנָם, אָמְנָה omnino, reuera.
אוּלָם vere.
אַף, גַּם etiam, quinimo.
בְּשַׁגַּם eo, quod etiam.

η) Ne-

η) *Negandi.*

אֵין, לֹא non.
אַיִן non nihil.
בִּלְתִּי, בְּלִי, בַּל non, ſine.
מֵאֵין absque.
פֶּן ne forte.

θ) *Dubitandi.*

אוּלַי fortaſſis.
כְּאַיִן fere, pene.

ι) *Intenſionis.*

יוֹתֵר nimium.
מְאֹד valde.
פֶּתַע, פִּתְאֹם ſubito, repente.
אַף־כִּי quanto magis in Orat. Affir. vel quanto minus in Orat. Negat.

κ) *Diminuendi.*

לְאַט ſenſim.
מְעַט parum.
כְּאַיִן fere.

λ) *Similitudinis.*

כֵּן, כֹּה ſic.
כְּמוֹ ſicut.

μ) *Congregandi.*

כְּאֶחָד, יַחְדָּו, יַחַד vna, ſimul, pariter.

ν) *Excludendi.*

לְבַד ſeorſim.
רַק, אַךְ duntaxat
זוּלַת præter, niſi.
לוּלֵי, לוּלֵא niſi, ſi non
בִּלְעֲדֵי præterquam.

II. Præpoſitiones.

מִדֵּי, מִנֵּי, מִנִּי, מִן a, abs, ex, de.
בְּדֵי in, iuxta.
אֱלֵי, אֵל ad, apud, in, iuxta.
אֵצֶל apud, penes, iuxta.
אֶת־ nota Acc. Caſ.
אֵת cum.
עִם cum.
עִמָּדִי mecum.
בֵּינוֹת, בֵּין inter.
לְפִי iuxta, ſecundum.
נֶגֶד, נוֹכַח coram.
מוּל coram, e regione.
קָבוֹל, לְעֻמַּת, לְעֻמּוֹת coram, ex aduerſo, e regione.
לִפְנֵי coram.
לְפָנַי anterius.
אַחֲרֵי, אַחַר poſt, poſtea.
אָחוֹר retro, retrorſum.
אֲחוֹרַנִּית retrorſum.
עַל ſuper, in, ad.
מִמַּעַל, מֵעַל deſuper.
מַעֲלָה ſurſum.
תַּחַת ſub, ſubter, pro.
תַּחְתִּי inferior.
תַּחְתּוֹן id.
מַטָּה infra, inferne.
חוּץ extra.
סָבִיב circum.
עֶבֶר cis, vltra.
חֵלֶף pro, vice.
בְּעַד ſuper, pro.
בִּגְלָל propter, cauſa.
עַל אוֹדוֹת idem.
בַּעֲבוּר propterea, quod.
עֵקֶב idem.
אֲשֶׁר quia, eo, quod.
לְמַעַן, יַעַן propterea.
בְּשֶׁל propter.

III. Coniunctiones.

α) *Conditionales.*

לוּ, אִם ſi.
כִּי־אִם quod ſi.
אִם לֹא niſi.
לוּלֵא אִלּוּ niſi.

β) *Disiunctiuæ.*

אוֹ aut.
לֹא־כֵן ſecus.

γ) *Ad-*

γ) *Aduersatiuæ.*	IV. Interiectiones.	γ) *Optantis.*	ζ) *Hortantis.*
אַךְ verum.	α) *Comminantis.*	אֲבִי ah! אַהֲלֵי, לוּ	אָנָּא, בִּי, נָא quæso.
אֲבָל veruntamen.	אוֹי אִי, væ!	מִי־יִתֵּן vtinam.	הָבָה age.
כִּי אִם etiamsi, sed.	β) *Dolentis.*	δ) *Gaudentis.*	הָבוּ agite.
δ) *Caussales.*	אָח, אוֹי, הוֹי,	הֵידָד, הֵד, הָאָח.	η) *Demonstrantis.*
כִּי quod, quia.	אֲבוֹי, אוֹיָה,	ε) *Detestantis.*	הִנֵּה, הֵן ecce!
יַעַן quia.	הָהּ, אֲהָהּ,	חָלִילָה absit.	θ) *Asseuerantis.*
עֵקֶב eo quod.	אַלְלַי, הוֹ־הוֹ.		אָמֵן vere!

Edit. nou. — Edit. vet.

CAP. VII.

De Mutatione Vocalium.

SECT. I.

DE MVTATIONE VOCALIVM EVPHONICA (ARBITRARIA PLERVMQVE) IN GENERE.

186 REG. XLIV. *De Euphonica Vocalium alternatione.* 202

187 Euphoniæ gratia, ob soni affinitatem vel cognationem, Vocalium 203
188 sæpe alternant 204
189 ָ pro ֶ (& vicissim,) it. pro ַ & ֵ 205
190 ֵ pro ֶ (& vicissim) it. pro ָ & ֶ 206
191 ֶ pro ֵ (& vicissim) 207
192 וּ pro וֹ (& vicissim) item pro ֻ 208
(& vicissim) 209
ֶ pro ֶ & ָ chatuph (semper sub & ante עחה vlt. syllab. & ר) ali quando etiam pro Chir. ָ & ֵ

ֶ pro ֶ, ante אהחע Kametzatas & Cateph Kametzatas, interdum & alias, it. pro Chirek & ֵ
Chirek pro ַ & ֶ
ָ chat pro Chirek paruo & Cholem.
ְ pro ֶ vlt. ante vlt. בדטכפקת
ֲ & ָ pro ְ etiam sub non Guttural,
ֱ pro ֲ

Exempla horum omnium & Catalog. Singularissimorum, v. *Hebr. Rest.*

Edit. nov. Edit. vet.

SECT. II.

DE NECESSARIA VOCALIVM MVTATIONE IN GENERE.

Hæc fit vel

193 1) Ob concurſum *Scheuaiim* ſub litt. non guttural. quam vidimus 210
Reg. 3.

2) Ob *Dageſch forte*, quam vidimus Reg. 7.

3) Ob *Accentus* a) poſitum, b) translocationem, quam v. Reg. 10.

4) Ob litteras *Gutturales*, quam vidimus Reg. 7. it. 29. & 30.

5) Ob litteras *Quieſcentes*, quam vid. Reg. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37.

194 9) Denique reſtat ſeorſim Mutatio Vocalium, tum 1) *in Nomine*, 211
ob Regimen, aut incrementum finale, ad quod plerumque Accentus deſcendit, quam vid. ſeq. Reg. XLVI. Sed de mutatione Vocalium ob motionem Nominis in Genus, vid. Reg. 19. Memb. IV. De ipſo autem ſtatu regiminis & affixionis eandem Reg. 19. Memb. VIII. Tum 2) *in verbo*, ob incrementum per Suffixa, ſiue Pronominum, ſiue Litterarum Paragogicarum, quam vid. Reg. ſeqq. 47. 48. 49. Tum 3) *in Particulis*, quam vid. Reg. 50.

195 REG. XLV. *De Vocalibus immutabilibus tam in Nominibus,* 212
quam Verbis.

Vocales *impuræ* (h. e. quæ includunt vel α) Litteram quieſcentem, vel β) Compenſationem Dageſch, in ſeq. gutturali vel ר; vel γ) defe-
196 ctum mediæ geminatæ; vel δ) quæ poſt ſe habent Dageſch forte), 213
ſunt *immutabiles*, ſeu mutari nequeunt in Scheua, licet vox creſcat in fine, vt: הֵיכָלוֹ ab הֵיכָל; a חֹרֶשׁ pro חֲרָשִׁים &c.

SECT. III.

DE NECESSARIA VOCALIVM MVTATIONE IN SPECIE, ET QVIDEM IN NOMINE.

REG. XLVI. *De Mutatione Vocalium in Nomine tantum.*

In Nomine mutantur Vocales puræ (*Singul. abſolutæ formæ*) ob incrementum finale, aut ob Regimen ſequenti ratione:

Memb. I. 1) Penult. mutatur in (:) vt a דָּבָר fit דְּבָרִים, דִּבְרֵי *

197 *Exc.* Manet penult. 1) ante וֹת Pluralis abſoluti, vt: צַדָּקוֹת 2)

198 Ante וּת & יָת, vt: גָּלוּת, גָּלְיָת (e tertia radicali ה abiecta) & 3) ſub 214
ſecun-

Edit. vet. secunda Radicali trisyllaborum dagessata, qualia sunt בַּקָּרָה, בַּקָּשָׁה Edit. nov.
&c. it. sub מ Heemant. vt a מָגֵן, מָגְנִי & in paucis aliis, quæ vid. *Hebr. Rest.*

215 *Not.* Forma Nominum, 1) ן vbique contrahitur in וֹ, vt ab אָזְנָן 199
216 fit אָזְנִי; 2) ה, in Constructo sing. mutatur in ה, vt a שָׂדֶה fit
in שְׂדֵה reliqua flectione ה abiicitur, & habet etiam pro vltimo, adeoque
manet, vt: שָׂדֶה, שָׂדְךָ, שָׂדִי 3) Specialia vid. *Hebr. Rest.**

217 2) vltimum & monosyllaborum, α) in Constructo singulari mutatur 200
in -; דָּבָר Const. דְּבַר; β) in Constructo plurali in (:); vt: דִּבְרֵי
γ) In reliquo statu manet vltimum, vt: דְּבָרִים, דְּבָרוֹ nisi quod
sub prima radicali mediæ geminatæ, vltimum ob quoduis incremen-
tum finale resoluitur ordinarie in (-) sequente Dagesch; vt:
תֻּמִּים, תֻּם.*

Not. אָב, אָח, חָם, in sing. Constructo & Affixo assumunt termi-
nationem י., manente quidem in affixo, sed in constructo in -: trans-
eunte, vt: אָב Const. אֲבִי, אָח Const. אֲחִי, cum Affixis אָבִי, אָבִיךָ. In plur.
dispares habent formas אָבוֹת Constr. אֲבוֹת, אַחִים, Constr. אֲחֵי cum
Affixis אֲבוֹתַי, אַחַי. Cetera vid. in *Hebr. Restit.*

218 3) ה finale in Constructo sing. & cum Affixis grauibus mutatur in 201
ת-; vt: צְדָקָה, צְדָקַת; cum Affixo leui singul. in ת vt: צִדְקָתִי,
in omni plur. in וֹת; vt abs. צְדָקוֹת Const. צִדְקוֹת Affix.
צִדְקוֹתַי.*

Not. 1) Voces quædam patiuntur Syncopen terminationis ה in
219 ת mutandæ, vt פִּחָתָם pro פִּחָתָתָם. 2) Nomina & Participia desinentia 202
220 simul in ה & ת vel ת in Constructo sing. pro ordinario ת ex
ה retinent ת vel ת & in Affixo sing. tunc quoque formam pun-
ctationis exinde sortiuntur, vt מַמְלָכָה & מַמְלֶכֶת regnum, in Stat.
Constr. מַמְלֶכֶת, Affixo מַמְלַכְתִּי. In omni plur. coincidunt formæ
ex ה & ת. Hæc imitantur nonnulla, licet non ita terminata, 203
quæ vna cum singulariss. vid. *Hebr. Rest.*

221 *Annot.* Ante ה Locale & Paragogicum manet vltimum & penul-
timum. *

Memb.

Edit. nou. *Memb. II.* 1) - vltimum & monosyllaborum vbique manet, impresso sequenti litteræ Dagesch forti, quoties vox a fine crescit, vt: גַּנּוֹ, גַּן; Dagesch autem excluso, fit ordinaria eius Edit. vet.
221 compensatio per ָ, vt: פָּרִים, פַּר
222 *Not.* In paucis mutatur - in Chirek seq. Dagesch; vt: צַד latus צִדּוֹ, צִדִּי, צִדִּים * De (-) vicario τȣ̃ ֶ vid. seq. *Memb. IV. Not. a.*
2) ַי contrahitur vbique in ֵי vt: בַּיִת *domus* constr. בֵּית; at ante 205
ה Paragog. in ַי; vt a לַיִל *nox* לַיְלָה. *
223 *Memb. III.* .. quoduis, 1) In constructo singulari manet.
Exc. Præcedente ָ, mutatur in -; vt: כָּבֵד Constr. כְּבַד. Sequente vero ָ, mutatur tunc .. in :, vt a שֵׁה, שְׁנַת. 206
2) In reliquo statu mutatur .. in :, vt לֵבָב, לְבָבִי.
224 *Exc.* Manet .. in reliquo statu, *a*) præcedente (:) mobili vel ָ vel 207
225 .. *b*) ante וֹת ex ָה *c*) Post Syllabam compositam modo manet .. 208
modo in (:) transit. *
226 3) .. Monosyllabicum (*voce a fine crescente*) e radice mediæ geminatæ mutatur in Chirek seq. Dag. vt: חֵץ (a Rad.) חָצַץ), חִצִּי.
227 at e radice mediæ non geminatæ manet ..; vt: עֵצִי, עֵץ. *Singularia* hic sunt שֵׁם, בֵּן, עֵט, שֵׁת. *
Annot. Ante ה Paragogicum & locale manet .. quoduis.
Memb. IV. 1) ֶ quoduis ob quoduis Nominis incrementum a fine, mutatur in :, vt: מַלְכּוֹ, מֶלֶךְ; nisi quod in absoluto plurali & cum Affixis pluralis numeri, ֶ vltimum mutatur in ָ vt a מְלָכֵינוּ, מְלָכִים, מֶלֶךְ. *
228 2) ֶה finale in Constructo sing. mutatur in ֵה, in reliquo statu abiicitur, & penultima ante vocalis iam censetur vltima, vt: קֹנֶה 210
229 Const. קֹנֵה, קֹנִים, קֹנֵי, קֹנָיו &c. *Singularia vid. Hebr. Rest.*
Not. a) Cum .., - & : sæpe sint vicaria τȣ̃ ֶ proinde eandem habent rationem, quam habuisset ipsum ֶ. b) Ante ה Parag. & Locale, ֶ vel .. vicarium penultimum ordinarie manet, vt: נֶגֶב, נֶגְבָּה 211
at ֶ vltimum hic perpetuo in (:) mutatur, vt: מָוֶת, מָוְתָה, sed ante
י Pa-

Edit. nov. י Parag. ֶ tam vltimum quam penultimum in (:) transit, vt: אֹיֶבֶת, אֹיַבְתִּי. Epit. vet.

212 *Memb. V.* In forma *Cholem Sægol*, vel *Cholem-Patach*, quando 230
vel (-) vltimum mutatur in (:) tunc Cholem transit in ָ *chatuph*;
vt a קֹדֶשׁ fit קָדְשִׁי; quando vero ֶ vlt. in ָ, mutatur, tunc וֹ
transit in (:); vt a קֹמֶץ, קָמְצִים; manente autem ֶ, manet
213 etiam וֹ. Sic manet וֹ ante ה Paragogicum & Locale.* 231

Memb. VI. De וֹ vltimo & monosyllaborum, nec non de וּ.

α) וֹ manet inuariatum, vt: טוֹב, טוֹבִים; *Exc.* וֹ vlt. & monosyllaborum med. geminatæ mutatur in ֻ seq. Dagesch, vt: תֹּם, תֻּמִּים quod imitantur nonnulla non geminata.*

214 β) Speciali anomalia quædam וֹ in ָ mutant, vel etiam mobile faciunt e quiescente, aut resoluunt וֹ in ָ *chatuph* seq. Dag. vel quandoque sine eo, vt: רֹאשׁ, רָאשִׁים, יוֹם, יָמִים, יְמֵי, אֱנוֹשׁ, אֲנָשִׁים, אַנְשֵׁי &c.*

Memb. VII. 1) וּ finale voce crescente, ordinarie dagessatur, vt a צִי, צִיִּים, & צִים.*

215 2) Forma פְּרִי α) in Constructo singulari non mutatur, vt: פְּרִי absolute & constructe, β) cum affixo singularis chirek illud finale in (:) mutatur, & י iam fit mobile, vt: פִּרְיוֹ γ) In omni Plurali Chirek illud in ָ vertitur, vt: גְּדִי, גְּדָיִים.* 233

Memb. VIII. Forma ָה post vocalem breuem in absoluto plur. 234
tota contrahitur in ָ, sub secunda radicali, & sub prima radicali sic redit Scheua, vt: שִׂמְחָה, שִׂמְחוֹת; in reliquo statu tantum attenditur terminatio ָה, vt: שִׂמְחַת.*

SECT. IV.

DE NECESSARIA MVTATIONE VOCALIVM IN VERBO.

REG. XLVII. *De Punctis Affixorum in Verbis.*

Vt Nomini, sic & Verbo suffigi possunt tum Litteræ paragog ָה, ִי, ן, tum Affixa Pronominum inseparabilium; & accentus vtrobique ad incrementum ordinarie descendit; vnde punctorum existit mutatio; de qua sequente *Reg. 48.*

235 Sunt autem in Verbis Affixa Pronominum fere eadem, quæ in nomine singularis numeri; vt patet ex *seq. Schemate.*

Schema Affixorum Verbi.

Affixa Fut. Imperat. & Infin. in vtrouis numero.					Affixa Præteriti in vtrouis numero.				
Pers.	Gen.				Pers.	Gen.			
1	C.		ֵנִי Me.		1	C.	ַנִי Me.		ָנוּ Nos.
2	M.	de persona vna.	ְךָ Te.	de person. plurib.	2	M.	de persona vna.	ְךָ Te.	de person. plurib.
	F.		ֵךְ Te.			F.		ֵךְ Te.	
									כֶם Vos.
									כֶן Vos.
3	M.		ֶנּוּ, ֵהוּ, וֹ eum.		3	M.		וֹ, ָהוּ eum	
	F.		ֶנָּה, ֶיהָ, ָהּ eam.			F.		ָהּ eam.	
									ָם, ָמוּ eos
									ָן eas.

Annot. I. Affixorum præcedaneum punctum, assumitur a verbo in 217
Consonam terminato, dimittitur a Verbo in י. vel ו terminato, vt a
פָּקַד, פְּקָדַנִי, a פָּקַדְתִּי, פְּקַדְתִּיהוּ, a פָּקְדוּ, פְּקָדוּנִי; sæpe tunc ו in ֻ
mutato, vt: כִּבְשֻׁהָ, פְּקָדֻנִי *subiicite eam. Gen. I, 28.*

236 Not. Verbum in Vocalem desinens pro ָהּ vel ֶהָ assumit הָ. 218

II. Affixum ְךָ cum verbis tertiæ Radicalis א & ה, sæpe admittit
237 punctorum transpositionem; vt ab עָנָה fit עָנָךְ pro עָנְךָ. Pro וֹ
vel הוּ rarius reperitur נוֹ, vt: יִלְכְּדֻנוֹ *capient ipsum, Prou. 5, 22.* pro
יִלְכְּדֻהוּ.

III. In Fut. & Infin. subinde variant Affixa, vt: ָם pro ֵם v. *Heb. Rest.*

238 *IV.* Futurum sæpe ante hæc Affixa, vt: הוּ, הָ, נִי, ְךָ & ֵךְ sumit נ 219
Epentheticum cum præmisso ֶ vel ַ vt: יִצְרֶנְהוּ *custodiet eum;* 220
quod נ ante ְךָ interdum denuo eiicitur in singul., & compensatur per
239 Dag. vt: אַרְאֶךָּ *videre faciam te,* pro אַרְאָנְךָ. Exempla & Singul. hic plurima, vid. *Hebr. Rest.*

REG. XLVIII. *De Mutatione Vocalium in Verbo, ob Suffixa quæuis.*

In Verbis ante affixa Pronominum, nec non ante litteras paragogicas ָה, ִי, ן mutantur.

Memb.

Edit. vet. *Memb. I.* ָ *purum* (1.) penultimum in (:), vt a פָּקַד, פְּקָדֵנִי. Si tamen sit sub lit. Dagessata, tunc manet ָ, vt: בְּהִבָּרְאָם. Edit. nou.

2) ָ vltimum & monosyllaborum manet, vt a מָצָא, מְצָאֵנִי.

221 3) - vltimum mutatur in ָ, vt a יִפְצַע, יִפְצָעֵנִי. Nisi in Infin. vbi 240
(-) vlt. mutatur in (:), vt: בְּקַע, בִּקְעָם. Sed ante כֶם & כֶן
manet -, vt: חֲנַנְכֶם, חֲנַנְכֶן.

222 4) (:) ex vltimo ָ aut - redit in ָ, vt a שְׂאוּ (ex Imp. שָׂא, שָׂאוּנִי.*

223 *Annot.* Ante Paragogicarum ָה, ִי, ן suffixionem, 1) manet ָ penult. 242
sc. Accentu suo loco manente, vt: יָדְעוּ, יָדְעוּן, sed ob ן, Accentu descendente, mutatur ָ in (:), vt a תָּמוּתוּ fit תְּמֻתוּן. 2) ָ vltimum & - finale transeunt in (:) 3) (:) e ָ aut - factum manet.

Memb. II. .. *purum* quoduis (*etiam ante* ה *Parag.* (hic *mutatur* in :, (nisi sequatur post .. aliud :, tunc enim transit .. in ֶ aut (-), aut rarius in (:), vt: פִּקֵּד, פִּקְּדוּ.

224 *Exc.* 1) .. (pro -) mediæ Radicalis Præt. ante affixa leuia manet; an- 243
225 te Affixa grauia vero mutatur in -, 2) .. vlt. Hiphil ante affixa redit 244
in י.*

225 *Memb. III.* α) וֹ *purum Futuri mutatur* in :, vt a יִפְקֹד, יִפְקְדֵהוּ; 245
sed sequente (:) mutatur וֹ in ָ *chatuph*, vt: יִפְקָדְךָ. β) At Cholem Futuri, Imperatiui & Infinitiui Radicis mediæ geminatæ mutatur in - vel ָ *chatuph*, seq. Dagesch; vt a יָחֹן, יְחָנֵּנִי &c. a חֹק, חֻקָּה.*

227 *Memb. IV.* Forma וְ vel וָ in Infinit. & Imperat. Kal, ante affi 246
228 xa Pronominum & ה Paragogicum transponuntur, ita vt Sche- 247
229 ua migret in locum וְ, & Cholem mutatum in ָ chatuph in 248
locum Scheua, vt a פְּקֹד, פָּקְדֵנִי. In Infinitiuo autem ante ֶךָ
כֶם, כֶן aut transpositio illa fit, aut nulla transpositione facta
230 Cholem tantum in ָ chatuph mutatur, vt a פְּקֹד, פָּקְדְךָ vel פָּקָדְךָ.* 249

Memb. V. ֶ vel ַ mutatur hic in (::), & prius (:) in Vocalem perfectam, (sec. *Reg. 3.*) vt a לֶדֶת (Infin. a יָלַד) fit בְּלִדְתָּהּ.*

231 *Memb. VI.* Participium vtrumque imitatur affixionem Nominum; 250
Not. Nominum simul & Verborum more Participia assumunt ִי &
ֵנִי & ֵהוּ, vt פִּקְדֵנִי, חֹרְפִי.

Edit. vet. REG. XLIX. *De Mutatione Terminationis seruilis in Verbis ob Affixa.* Edit. nou.

Memb I. Præteritorum α) ה ex ָה Fœm. ante נִי, נוּ, ָהּ, כֶם, כֶן, הִי, מוֹ (pro ָם) mutatur in ַת; vt a פָּקְדָה, פְּקָדַתְךָ verum ante ֵךְ, ָהּ, ָם, ָן in ָת assumto puncto affixi, vt a פָּקְדָה, פְּקָדָתֵךְ, β) תָּ 232
251 abiecto suo ָ assumit punctum affixi, vt a פָּקַדְתָּ, פְּקָדְתַּנִי. γ) תְּ mu- 233
252 tatur in תִּי, vt: פְּקַדְתִּינִי ex פְּקַדְתְּ & δ) תֶּם, תֶּן, in תּוּ vel תְּ, vt פְּקַדְתּוּנִי. *

Memb. II. Futurorum נָה ante Affixa abiicitur, assumendo Affixa in forma Masculina, vt: תִּפְקְדוּ. *

REG. L. *De mutatione Vocalium in Particularum præfixione cum Affixis Pronominum Personalium.*

254 *Memb. I.* Particulæ inseparabiles בכלם cum Affixis compositæ exprimunt iisdem nostra Personalia, & quidem α) ב & ל ante affixa grauia & ante נוּ & ךְ sumunt ָ; ante reliqua, ipsius Affixi punctum singularis numeri; vt: לָכֶם &c. β) כ assumens syllabam מוֹ ante Affixa leuia habet ָ ante grauia retinet (:) vt: כָּמוֹךָ, כְּמוֹכֶם. 234

Memb. II. Particulæ separabiles componuntur cum Affixis Pronomin. 235

255 Vel *a*) more Nominum Sing. Numeri sine interueniente י, vt 1) אַיֵּה, אַיּוֹ, *vbi ille?* &c. Special. אַיֶּכָּה *vbi tu?* pro אַיֶּנְכָּה 2) אֵינֶנִּי, אֵין *non ego?* 3) אֵצֶל & נֶגֶד; hinc: אֶצְלִי &c. 4) אֵת *a*) nota Accus. ante Affixa leuia sumit וֹ, sed ante grauia ֶ vt: אוֹתִי *me*, &c *b*) Præ-
256 positio notans *cum*, .. suum mutat in Chirek seq. Dag. vt: אִתִּי *mecum.* 5) בִּלְתִּי 6) בְּעַד 7) בַּעֲבוּר, בַּעֲבוּרִי *propter me.* 8) בִּגְלָל 9) הִנֵּה & הֵן, הִנֶּנִּי *ecce ego* הִנָּךְ *ecce tu*, &c. 10) זוּלָת 11) לְמַעַן 12) מִן, מִנִּי, מֶנִּי & מִמֶּנִּי *a me*, מִמֶּנּוּ *ab eo* &c. 13) מוּל 14) עוֹד 15) עִם, עִמִּי *mecum*, עִמָּנוּ *a nobis.* עִמָּדִי *mecum.* 16) יֵשׁ *est* יֶשְׁךָ *tu es.* יֶשְׁכֶם *vos estis.* &c.*

257 Vel β) more nominum Plur. Num. interueniente י, vt: אַחַר, אַחֲרַי *post me* אַחֲרֶיךָ *post te.* אַחֲרֵיכֶם *post vos.* 2) אֵל, אֵלַי *ad me.* אֵלֶיךָ *ad*
258 *te.* אֲלֵיכֶם *post vos.* 3) בִּלְעֲדֵי 4) עַד & עַל hinc עָדַי *ad me*, עָלַי *contra me* &c. 5) לְפָנַי, לִפְנֵי *coram me*, לְפָנֶיךָ *coram te*, לִפְנֵיכֶם *coram vobis.* 237

Vel γ) more nominum modo Singularis modo Pluralis Numeri: 1) בֵּין *inter*, בֵּינִי & בֵּינַי *inter me*, בֵּינֵינוּ & בֵּינֵנוּ *inter nos* * 2) תַּחַת, תִּחְתִּי *sub me*, תַּחְתָּיו *loco eius.*

AP-

Edit. nov. APPENDIX I. Gramm. Hebr. Edit. ver.

DE

IDIOTISMIS SYNTACTICIS

HEBRAEORVM.

251 273

Not. Communis Syntaxis vocum aliis Linguis vſitata plerumque in Hebræa quoque lingua obtinet. Iſta igitur præſuppoſita proponemus hic tantum Idiotiſmos Linguæ S. Sit itaque

SECT. I.

DE IDIOTISMIS SYNTACTICIS HEBR. 274

IN GENERE.

§ 1. In Lingua Hebræa ſæpe datur *diſcrepantia Numeri*, dum Nomen Plurale iungitur verbo Singulari, vel & Nomini Singulari, idque vel α) *ob rei dignitatem & excellentiam*, vt: Gen. 42, 30. *Locutus eſt vir* אֲדֹנֵי *Domini* (pro Dominus) *terræ duriter nobiſcum*, Iſ. 1, 3. *Cognouit Aſinus præſepe* בְּעָלָיו *dominorum ſuorum* (pro domini ſui).

252 Et hæ duæ voces ſæpe ita ponuntur. Diuerſa vero eſt ratio vocis אֱלֹהִים 275 de quo *Heb. Reſt. Waſm. h. l. Glaſſ. Phil. S. lib. III. Tr. 3. p. 392. 397.*

Vel β) *ob diſtributionem*, vt: Num. 32, 25. וַיֹּאמֶר בְּנֵי גָד *Et dixit* (pro dixerunt) *filii Gad.* i. e. omnes & ſinguli, ſeu vnusquisque filiorum Gad. Sic etiam Pſal. 119, 137. Gen. 35, 26.

Vel γ) *ob collectionem* Nomini Singulari verbum plurale iungitur, vt: 1 Reg. 1, 40. וַיַּעֲלוּ כָּל־הָעָם *& aſcenderunt omnis populus.*

253 §. 2. Datur & hic ſæpe *Diſcrepantia Generis* aut α) *reſpectu naturæ* 276 *rei ſignificatæ*, vt: Ez. 16, 7. de homine ſeu natura humana in ſtatu corruptionis וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה *Et tu* (Fœm.) *nudus & retecta.*

Aut β) *honoris & laudis* vel & exaggerandæ rei ergo Maſc. pro Fœmin. & contra *vituperii & contemtus* vel & minuendæ rei ergo Fœmin. pro Maſc. vſurpatur. Sic *Ruth 1, 8.* Naomi nuribus ſuis: *faciat Dominus,* עִמָּכֶם (Maſcul.) *Vobiſcum, vti vos*, עֲשִׂיתֶם (Maſc.) *feciſtis cum mortuis.* Contra *Ez. 33, 26.* De viris effœminatis: עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה *feciſtis* (qſ. mulieres) *abominationem.*

Aut γ) *Subintellecto alio quodam Synonymo* aliquando præcedente, vt וַתְּהִי חָק *& fuit* (fœm.) *in ritum*, ſcilicet præcedens הֲלִיכָה *itio filia-* 277 *rum Iſrael, Iud. 11, 39.*

Universitäts Bibliothek Rostock https://purl.uni-rostock.de /rosdok/ppn1904234933/phys_0093

Edit. vet. Edit. nov.

Aut δ) *Ob Genus nominis commune*, vt: *1 Reg. 19, 11.* רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק *Ventus magnus & validus.*

§. 3. Datur in Lingua S. sæpe *Pleonasmus* iteratarum vocum maioris emphaseos gratia.

Tum 1) *Verbi*, vt Ies. 52, 11. סוּרוּ סוּרוּ *recedite, recedite*, i. e. omnino recedite. 254

Tum 2) *Nominis Substantiui* modo in *Plurali*, quo copia eius significatur, vt: 2 Reg. 3, 16. גֻּבִּים גֻּבִּים *foueas, foueas*, i. e. plurimas: 255

278 modo in *Singul.*, quod interdum distributionem notat, vt: 2 Reg. 17, 29. *Et fuerant facientes* גּוֹי גּוֹי *gens, gens*, i. e. singulæ. Interdum tamen nudam auxesin infert, vid. *Ier. 22, 29.* 256

Tum 3) *Nominis Adiectiui*, quod tunc Superlatiui rationem habet, vt: *Eccles. 7, 24.* עָמֹק עָמֹק *profundum, profundum*, i. e. maxime profundum.

Tum 4) *Pronominis Affixi*, quod plerumque energetice abundat. Prou. 13, 4. נֶפֶשׁוֹ עָצֵל *anima eius pigri.*

279 Tum 5) *Pronominis separati*, vt: Hos. 5, 14. אֲנִי אֲנִי *ego, ego, Ezech.*

280 *34, 11.* הִנֵּנִי אֲנִי *ecce me, me inquam.* 257

Tum 6) *Particularum*, vt: לְךָ לְבַדְּךָ *tibi, tibi soli peccaui.*

§. 4. Datur in Lingua S. nonnunquam & *Ellipsis.*

281 Tum 1) *Nominis*, præsertim אִישׁ, אַף, יוֹם, & paucorum aliorum in primis Coniugatorum, vt Ruth. 3, 2. nonne Bohas מֹדַעְתָּנוּ cognatio nostra, i. e. vir cognationis nostræ. Alia exempla vid. *Hebr. Rest.* 258

Tum 2) *Pronominis*, אֲשֶׁר, quod fit frequentissime.

282 Tum 3) *Verbi* הָיָה, pro quo tamen sæpe venit Pronomen. 259

283 Tum 4) *Particularum*, in primis Copulatiuæ ו, it. ל notæ Datiui, sic כ similitudinis.

SECT. II.

DE IDIOTISMIS SYNTACT. IN SPECIE. 260

I. In Nomine.

§. 5. In Nominis Substantiui constructione cum Substantiuo nonnunquam *Status absolutus* ponitur pro *Constructo*, vbi vel subintelligitur iteratio prioris nominis, vel appositio, e. g. *Prouerb. 22, 21.* אֲמָרִים אֱמֶת *verba* (אִמְרֵי verba inquam) *veritatis.*

§. 6.

Edit. nou. §. 6. In Nomine sæpe *Status constructus* vel *absoluto* ponitur. α) quod Genitiuus sensualis quandoque lateat in seq vel præcedente nomine, ne id bis ponatur, (Accentuatione hic insigniter suum exerente vsum) vt: Prouerb. 11, 6. aliisque multis in locis vid. *Hebr. Rest.* Edit. vet.

261 vel β) quod sequatur immediate אֲשֶׁר siue expressum siue subintellectum, vt: Gen. 39, 20. Ps. 90, 15.

§. 7. Sic in Nomine adhibetur interdum *Abstractum pro Concreto*, vt: 285

262 Ps. 1, 1. אַשְׁרֵי הָאִישׁ *beatitudines viri*, i. e. beatus vir. Sic Nomina בַּעַל *dominus*, בֵּן *filius*, בַּת *filia*, בַּיִת *domus*, it. *nomina diuina*, אֵל, יְהוָה, אֱלֹהִים, nec non בְּכוֹר *primogenitus*, חֵלֶב *adeps*, &c. ita adhibentur. Exempla vbiuis sunt obuia. 286

263 §. 8. Interdum *Accusatiuus* ponitur *pro Genitiuo*, dum Nomen Verbale regit Casum sui verbi, vt: Ies. 11, 9. *Plena erit terra* דֵּעָה אֶת־יְהוָה *cognitione Dominum*, i. e. Domini. 287

§. 9. In Nominis Substantiui constructione cum Adiectiuo (vel & Participio aut Pronomine) Substantiuum semper præponitur, si vtrumque stet in eadem propositionis parte, vt: בֵּן חָכָם *filius sapiens*, nunquam חָכָם בֵּן *sapiens filius*. At si Adiectiuum sit prædicatum Substantiui (subintellecto sic הָיָה) tunc modo præcedit, modo sequitur illud. *Exempla sunt obuia.*

264 §. 10. In describendi *Qualitate* aut *modo alicuius* rei, vel α) Adiectiuum 288 in statu constructo præponitur Substantiuo, vt: *Ier. 32, 19.* גְּדוֹל הָעֵצָה *magnus consilio.* Vel β) sæpe aduerbium pro adiectiuo adhibetur, vt: *1 Sam. 25, 31.* דָּם חִנָּם *sanguis immerito*, i. e. innocens, vel γ) nomen substant. cum præfixa lit. ב, ל, מ, pro Adiectiuo ponitur, vt: אַרְיֵה מִיַּעַר *Leo de Sylua, i. e. Syluestris.*

§. 11. Substantiuis diuersi generis Adiectiuum iungitur in genere digniori, h. e. Masculino: aliquando tamen cum propiori Substantiuo tantum conuenit.

§. 12. Nomen substantiuum interdum aduerbiascit, cum vel sine par- 289 ticulis ב, ל, מ, vt: בֶּאֱמֶת *in veritate*, i. e. vere.

265 §. 13. Nomen vt *Subiectum Prædicationis* quandoque in sensu diuiso, a Prædicato suo ponitur, quod Accentus indicat, & explicandum est per *quod attinet*, vt: *Hos. 12, 8.* כְּנַעַן בְּיָדוֹ *Mercator* (Mercatorem quod attinet) *in manu eius sunt bilances doli*, sic Deut. 29, 29. *II. In*

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0095

Edit. ant. *II. In verbo.* Edit. nou.

§. 14. Verbum regit Nomen, Pronomen & Participium vel nude, vel (& frequentiſſime) mediante particula aliqua. Et quidem α) in *Datiuo* mediante ל regitur *res* aut *perſona*, cui quouis modo aliquid tribuitur vel acquiritur; vt: הֵרַע לָכֶם *malefecit vobis.*

Sic Datiuum plerumque regunt verba arctandi, premendi, dimittendi, permit- 266
290 tendi, expectandi, interrogandi, conſulendi, reſpondendi, mandandi, illudendi, oſculandi, ſeducendi, medendi, præualendi, appellandi, clamandi, credendi, confidendi, dominandi, honorandi, iuuandi, ſaluandi.

β) *Accuſatiuum* regunt verba actiua & actiue ſignificantia, idque plerumque mediante particula אֵת.

Huc ſpectant verba maledicendi, colendi, miniſtrandi, recordandi, obliuiſcendi, euenſendi, contingendi, nunciandi. Sic Accuſatiuum vel nudum vel cum Præpoſitione ב regunt verba apprehendendi, videndi, eligendi, ſpernendi, increpandi, teſtandi, odorandi, occurrendi. Verba docendi, interrogandi, & indicandi regunt
291 duos Accuſatiuos ſcil. perſonæ & rei. 267

γ) Verba, quæ curam vel perturbationem animi ſignificant, regunt vel Accuſ. vel Ablat. ſæpius tamen cum Præpoſitione.

δ) Alia multa verba conſtruuntur cum Nomine mediantibus variis præpoſitionibus, quarum tamen frequens eſt ellipſis.

ε) Verba ſæpe regunt Nomina Coniugata in Accuſ. vt: וְשָׁמַע שְׁמוּעָה *Et audiet auditionem*, i. e. rumorem, 2 Reg. 19, 7.

292 ζ) Nomina temporis regunt verbum vel nude, vel cum Præpoſitione ב, vt: Gen. 29, 18. *ſeruiam tibi* שֶׁבַע שָׁנִים *ſeptem annos.*

η) Quæ cauſam, inſtrumentum vel modum actionis ſignificant, pleram- 268
que reguntur mediante particula ב. Exemplum vid. Gen. 48, 22.

θ) Verba æſtimandi, mercandi, pretium cum ב conſtruunt.

ι) Verba copiæ & inopiæ regunt Ablatiuum cum Præpoſitione ב, מִן.

293 κ) Verba lætandi, gaudendi regunt Ablatiuum cum Præpoſitione ב vel עַל. 269

λ) Paſſiuis ac Neutris Nominatiuus ſæpe iungitur mediante particula אֵת.

μ) Verbum הָיָה duos accipiens Nominatiuos, interdum poſteriorem
294 Nomin. conſtruit cum particula ב vel ל, vt: Pſ. 118, 7. *Dominus mihi eſt* בְּעֹזְרָי *in adiutoribus meis*, i. e. adiutor meus.

§. 15.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0096

Edit. non. Edit. vet.

§. 15. Verbum cum pluribus Nominibus conſtructum modo cum priori in genere & numero conuenit, modo cum digniori, vt: *Gen 8, 16. Eſth. 9, 29.*

§. 16. Verbum Nominibus diuerſi numeri reſpondet modo in Sin-
270 gulari, modo in Plurali, vt *Ierem. 49, 24.*

§. 17. Verbum interdum in genere & numero reſpondet nomini recto, cum deberet regenti, vt: *Gen. 4, 10.*

§. 18. Verbum cum alio verbo conſtruitur in Infinitiuo, ſiue nude, 295
ſiue mediante ל. Interdum tamen poſterius verbum loco infinitiui, in eodem tempore, numero & perſona venit, in quo prius, vt: *Hoſ. 5, 11. Voluit iuit*, i. e. voluit ire. Sic הָרֵב כַּבְּסֵנִי *multiplica, laua me*, i. e.
271 ſæpe, Pſ. 51, 4. Huc pertinet *geminatio eiusdem Verbi cum Infinitiuo*, 296
qua vehementia & actionis intenſio, vel celeritas denotatur, ſi infinitiuus antecedit verbum ſuum; ſi vero ſequitur infinitiuus, notat actionis continuationem & frequentationem, vt: *Gen. 31, 30. eundo abiiſti*, i. e. omnino abiiſti.

272 §. 19. Infinitiuus ſæpe ponitur tum pro Præterito, tum pro Futuro, tum pro Participio, denique & pro Nomine. Sic Præteritum ſæpe venit pro Futuro, & Futurum pro Præterito: tum & Imperatiuus pro Futuro, *Exempla ſunt ſæpiſſime obuia.*

§. 20. *Perſonæ* verborum ſæpe variant, in primis in Commotione 297
Affectuum, vt: *Mal. 2, 15.*

273 §. 21. *Participia* in primis pluralia conſtruuntur ſæpe cum Nominibus in regimine, vt: רֹאֵי־פְנֵי הַמֶּלֶךְ *videntes faciem Regis.*

III. *In Particulis.*

§. 22. Particula Negatiua לֹא omnibus præponi poteſt temporibus 298
excepto Imperatiuo. Huic vt & Particulæ אֵין addita voce כֹּל *omnis* explicanda eſt per *nullus*, vt: *Exod. 20, 10.* non facies vllum opus, i. e. *nullum.* אֵין *non* iungitur Participiis tantum, & totum aliquod ſimpliciter negat, vt: *Exod. 5, 15.* palea *nulla* eſt data. Sed בְּלִי, בְּלִי & בְּלְתִּי Præterito & Futuro; אַל *ne* & פֶּן *ne forte* tantum Futuro apponuntur. Particula מִ conſtructa cum verbo, ad quod non habet naturalem relationem, infert negationem vocis, cui præponitur, vt: *deuaſtatus eſt* מִבְּלִי *a Domo*, i. e. vt non ſit domus, Jeſ. 23, 1. Denique Præpoſitiones quædam regunt nomen ſuum mediante lit. ל. ה Interrogatiuum, ſequente *non*, affirmat: non ſequente *non*, negat.

Et tantum hac vice.

APPENDIX II.

DE POETICA HEBRAEORVM.

Ne quid hic iure desiderare possit noster Hebræophilus, volui etiam Præceptis nostris addere Poeticam Hebr. breuem quidem, at quantum hodie in vsu est, fere perfectam. Exempla tantum ob chartæ angustiam non vbiuis addi potuere copiosa, quæ tamen peti possunt ex *Eberti* Poetica Hebr. in hoc genere facile principe, quam cum aliis præcipue hic sequi volui. Conferatur etiam *Ioan. Claii* Prosodia Lib. III. vbi ex instituto de ratione faciendorum Versuum apud Hebræos egit, quæ prodiit Vitemb. 1620. 8vo. Sit itaque.

SECT. I.

DE POETICA HEBRAEORVM IN GENERE.

Memb. I. *Poetica*, Vox Origine Græca est, Rabbinis tamen vsitata; & vocatur ipsis בִּיּוּט, atque inde Poetica פַּיְטָן. Alias v. Hebræis *Poesis* vocatur הַשִּׁיר, *Poeta v.* הַמְשׁוֹרֵר.

Memb. II. Definitur autem *Poesis* a Rabb. h. m. הַשִּׁיר הוּא מַאֲמַר מִתְיַחֵס נִקְשָׁר קִצּוֹ בְקִצּוֹ מוֹדִיעַ נוֹגַת הַמְדַבֵּר בְּמִלּוֹת קְצָרוֹת עֲרָבוֹת שְׁקוּלוֹת *poesis est oratio illustris, ligata fine eius & fine eius* (i. e. cuius partes in fine per rhythmum inuicem vinctæ sunt) *declarans mentem loquentis, verbis breuibus, suauibus, appensis* (i. e. libratis.)

Memb. III. Diuidi autem potest *Poesis* Hebræorum vel in *priscam*, quæ in Codice S. & quidem in libris אמת s. *Iobo, Prouerbiis & Psalmis*, nec non in nonnullis aliis Sanctorum scriptis olim fuit adhibita, hodie autem fere incognita est, aut si quæ afferuntur hodiernæ Poesi analoga, rudera tantum sunt veteris Poeseos, & fortuito fere facta: vel *Nouam*, ante quingentos circiter annos a recentioribus Iudæis ad imitationem Germanorum excogitatam, cuius leges in Carminibus pangendis hodie tantum obseruamus.

Memb. IV. Missa itaque antiqua Poeseos ratione, accuratius paulo (sed breuius) considerabimus Poesin nostram modernam, quæ duplex est, vel *pure Rhythmica* vel *Metro-Rhythmica*.

Poetica Pure Rhythmica (Hebr. שִׁיר חֲרוּזִי vel absol. חָרוּז vocata) est facultas, qua Orationis paululum ligatæ Hemistichia in fine ad similes vocum terminationes alligantur, nulla habita ratione temporis & numeri.

Sed hæc Poesis parum hodie vsitata, aut elegans est, quandoquidem hic Hemistichium alterum dimidio interdum longius est altero, vti & in antiquis Germanorum Rhythmicis, vel Leoninis versiculis adhuc obseruare est.

Poeti-

Poëtica Metro-Rhythmica vero est facultas, quæ ad similes sententiarum terminationes attendit cum respectu ad numerum & tempus, i. e. quæ non solum Rhythmum, nec solum Metrum, sed vtrumque simul attendit.

Et hæc hodiè usitatissima & inter Judæos celebratissima est Poëseos ratio.

Memb. V. Hæc pro *Objecto* habet *Carmen*, *Canticum* vel *Hymnum*, quorum Partes sunt Metrum & Rhythmus; horum autem Pedes & Syllabæ.

Memb. VI. Quare carmen Hebræum scripturus, post stilum Hebr. bene cognitum, consideret Sect. 2. *Syllabas*, Sect. 3. *Pedes*, Sect. 4. *Metrum*, Sect. 5. *Rhythmum*, Sect. 6. *Carmen ipsum* & *Genera Carminum*, Sect. 7. *Licentiam Poëticam*, Sect. 8. *Virtutes*, & Sect. 9. *Vitia Carminum*.

SECT. II.
DE SYLLABIS.

Memb. I. Quælibet Syllaba vel *longa*, vel *brevis*, nulla regulariter *anceps*, eaque diiudicanda venit vel ex Vocali, qua illa constituitur, vel ex Scheva, quod in ea habetur.

Memb. II. *Syllaba longa* est, quæ constat Vocali perfecta, sive longa, sive breui, ut: דָּבָר, מִלֵּב *sunt duæ Syllabæ longæ.* *Syllaba* vero *brevis* est, quæ constat Scheva mobili sive simplici siue composito, vt: דְּבַר, יְהִי, חֲלִי, חֲצִי, censentur Poëtis *duæ Syllabæ*, quarum prior brevis, posterior longa.

Not. (1) וּ ante lit. במף non Scheuatas constituit Syllabam brevem (quia tunc וּ est loco וְ) ut: וּמָח facit (ָ seu) brevem & longam: Sed ante has & alias Scheuatas constituit denuo Syllabam longam, (quia tunc est loco ו Chirekati, atque sic cum sequente Scheuate coit in vnam Syllabam. e. g. וּבְלִי ubh li, facit duas Syllabas longas. (2) Pathah genubha vicarium τȣ̃ Scheva subintellecti sub חה & ע censetur constituere Syllabam longam, ut: רוּחַ facit duas Syllabas longas.

(*Licentias tamen Poëticas circa constituendas Syllabas vid. Sect. 7.*)

SECT. II.
DE PEDIBVS.

Memb. I. *Pedes* Hebræis proprie loquendo nulli dantur, sed tantummodo Syllabæ, quæ vel *longæ*, vel *breues*, vt præced. Sectione vidimus; Si qui tamen Pedes ex Hebræorum praxi constituendi essent, forent vel *Monosyllabus*, scilicet Syllaba longa constans, ipsis תְּנוּפָה h. e. *motus* dictus, vel *bisyllabus*,

 & qui-

& quidem Syllaba breui & longa conſtans, iisdem יֶתֶד h. e. *clauus*, (*quaſi initio acutam & in fine obtuſam Syllabam habens*) appellatus. Nam Syllaba brevis peculiare Nomen non habet, nec duæ aut tres Syllabæ longæ, ſed e. g. (--) cum addito appellantur שְׁתֵּי תְנוּפוֹת *duo motus* &c.

Memb. II. Analogicè tamen & quidem ad imitationem Græcorum, aut Latinorum, nonnullis recentioribus hi ſex cenſentur vſitatiores Pedes, ſcil.

Amphim.	Bacchius	Moloſſus	Jambus	Spondæus	Semiſpond.	Nom.
-⏑-	⏑--	---	⏑-	--	-	Fig.
דִּבְּרוּ	אֲמַרְתֶּם	דִּבַּרְתָּ	דִּבֶּר	דִּבֶּר	שָׁם	Exempla.

Not. Trochæus -⏑ in Carmine Hebræo non facile adhibendus.

SECT. IV.

DE METRO.

Memb. I. Metrum vel latius, vel ſtrictius, ſumitur. *Metrum latius* ſumtum eſt, quod certum tantum Syllabarum numerum continet. *Metrum* autem *ſtrictius* dictum eſt, quod certæ menſuræ pedes certis locis collocatos ſimul continet.

Illud olim in Iobo, Prouerbiis, Pſalmis & aliquot ſanctorum canticis videtur adhibitum: hoc autem hodie tantummodo eſt vſitatum.

Memb. II. Partes Metri duæ ſunt, Latinis *Hemiſtichia* dicta, quorum *prius* vocatur דֶּלֶת *oſtium*, quia eo quaſi aperitur Diſtichon & per illud fit ingreſſus; *poſterius* סֹגֵר *clauſura, concluſio metri*, quia eo quaſi clauditur diſtichon: Hæc vero coniunctim ſumta ſive *totum metrum*, aut Latinis Diſtichon, vocatur בַּיִת *domus*, quaſi perfecta metri ſtructura, ædificiumque abſolutum.

Memb. III. Affectiones Metri ſunt Scanſio & Cæſura. *Scanſio* eſt metri per ſingulas Syllabas dimenſio. *Cæſura* vero eſt concinnum metri ſegmentum, quo Syllaba poſt pedem relinquitur.

Dimenſio Syllabarum plerumque rigide requirit Syllabam alteram alteri, ſui oppoſiti hemiſtichii, reſpondentem. *Cæſura* vero perexigua eſt ratio, nec adeo accurate, vt in Latinis, obſeruatur, niſi quis eandem cæſuram per totum Carmen adhibere velit.

SECT. V.

DE RHYTHMO.

Memb. I. Rhythmus, Hebr. חֶרֶז vel חָרוּז *ordo, res ordinata*, dictus, eſt numerus poëticis, certum Syllabarum numerum certis Clauſulis terminatum

natum continens, vel brevius: *Est similis Hemistichiorum Poëticorum desinentia.*

Memb. II. Fit autem Rhythmus tribus modis:

(1) Quando fines vna litera eademque Vocali conueniunt, vt: דָּבָר, בָּשָׂר, מֵצָר.

(2) Quando duabus literis eademque Vocali conueniunt, ut: דָּרוֹם, בְּרוֹם, חֲכָמִים, לְשָׁמִים.

(3) Quando tribus literis iisdemque vocalibus conueniunt, ut: דְּבָרִים, גְּבָרִים. כְּפָרִים; פְּשָׁעֶיךָ, רְשָׁעֶיךָ.

(Virtutes & vitia Rhythmorum vid. Sect. 8. 9.)

SECT. VI.

DE CARMINIBVS EORVMQVE VARIIS GENERIBVS.

Ex varia Syllabarum, Pedum, Colorum, Distichorum & Rhythmorum Dispositione varia oriuntur Carmina, eorumque Genera & diversa Nomina, & quidem ad cuiusuis fere arbitrium, vt in nostra Poësi Germanica modo semel instituta mensura in iisdem semper continuetur. Scilicet:

Memb. I. Ratione *Syllabarum* aliud *Carmen* est numeri separati, aliud combinati. *Carmen numeri separati* est, quod constat 6, 7, 8, aut 9. Syllabis: inde Carmina dantur *Hexasyllaba*, *Heptasyllaba*, *Ogdoasyllaba*, *Enneasyllaba*.

Carmen vero numeri combinati est, quod vel 10, 11, 12, 13, 14, vel 15, aut pluribus constat Syllabis. Inde Carmina: *Decasyllaba*, *Hendecasyllaba*, *Trisdecasyllaba*, *Tesseradecasyllaba*, *Pentadecasyllaba &c.*

Memb. II. *Ratione Pedum* (α) aliud est *simplex*, aliud *compositum*. *Simplex* (Hebr. פָּשׁוּט) est, quod ex meris Syllabis longis, Spondeis, vel Semispondeis constat: & in hoc quatuor Spondei frequentissimi sunt: & tunc vocatur שִׁיר פָּשׁוּט וּמְרֻבָּע *Carmen simplex & quadratum* (Simplex dicitur, quia tantum Syllabis longis constat; Quadratum, quia quatuor pedibus constat.)

Compositum est, quod ex variis pedibus, Spondeis, Jambo, Molosso & Bacchio mistim constat.

(β) Alia sunt *Bimetra*, *Trimetra*, (quæ tamen rariora), *Tetrametra*, *Pentametra*, *Hexametra*. Exempla singul. vid. infra.

Memb. III. *Ratione colorum s. Hemistichiorum* aliud est Monocolon, aliud Dicolon. *Monocolon* est, quando *Daleth* & *Seghor* (h. e. Hemistichia) vnius sunt generis, i. e. iisdem vel totidem pedibus constant.

Dicolon est, quando *Daleth & Seghor* duorum sunt generum, i. e. non constant iisdem, vel totidem Pedibus.

Not. ordinarie quidem in toto Carmine Hemistichia eiusdem sunt generis, vt apud Latinos in genere Heroico. Interdum tamen & Hemistichia diuersi generis coniungere licet, vt apud Latinos in genere Elegiaco & aliis.

Memb. IV. Ratione Domorum, aut Distichorum, aliud est minus, aliud maius. *Minus* est, quod paucioribus, quam Decem בָּתִּים seu distichis constat & dicitur פָּסוּק; *Maius* vero est, quod vel decem, vel pluribus, constat distichis, & vocatur שִׁיר vel שִׁירָה *Canticum, Carmen.*

Memb. V. Ratione Rhythmi Carmen (α) aliud est μονόρυθμον, aliud πολύρυθμον. (1) μονόρυθμον seu *uniforme* (Hebr. שִׁיר חֲרוּזִי *ordinatum*) est, cuius omnes & singuli versus, seu hemistichia, uniformi Rhythmo clauduntur; (2) πολύρυθμον, *multiforme*, iterum est (si *Cl. Ebertum* sequi velimus) vel (*a*) στροφόρυθμον, cujus singulæ strophæ proprium suum habent Rhythmum: vel (*b*) κωλόρυθμον, cujus κῶλα tantum vno eodemque Rhythmo per totum Carmen inter se sunt colligata, reliquorum autem versuum spatia libere fluunt: vel (*c*) ποικιλόρυθμον (*seu ex vtroque mistum*) cuius tam κῶλα per totum carmen eodem Rhythmo colligantur, tum & singulæ strophæ iisdem Rhythmis terminantur.

Not. Hebræi hoc πολύρυθμον diuidunt in שִׁיר קָשׁוּר Carmen colligatum & שִׁיר מְחֻלָּק וּפָשׁוּט carmen diuisum & expansum. Illud cum κωλορύθμῳ coincidit: Hoc vero ad ποικιλόρυθμον optime referri potest. Est enim tale carmen, cuius duo versus quatuor incisionibus diuiduntur, quarum tres priores semper eodem Rhythmo clauduntur, quarta vero peculiarem habet Syllabam, quæ per totum carmen eadem & similis, Rhythmo vniformi extenditur.

(β) Aliud est *transiens*, seu politum, aliud *spectabile*, seu politius, aliud *laudabile*, seu politissimum. *Carmen transiens* (Hebr. שִׁיר עֹבֵר) est, quando in eo Rhythmi vno tantum Elemento conueniunt, sic dictum, vel quia transire & tolerari potest, parum licet elegantiæ habens; vel quia Rhythmus transit aures vixque cognosci potest.

Carmen spectabile (Hebr. שִׁיר רָאוּי) est, quando Rythmi duobus Elementis conueniunt sic vocatum, vel quia conueniens & aptum est, & proinde aspectum meretur; vel quia hoc maiori, quam prius, circumspectione eget.

Carmen laudabile & excellens (Hebr. שִׁיר מְשֻׁבָּח) est, quando Rythmi tribus, vel pluribus, Elementis conueniunt, ita appellatum, quia præ ceteris laudem meretur, quippe quod maximum laborem & artificium requirit.

Memb.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0102

Memb. IV. Exempla & Schemata notabil. Generum præcedentium.

α) Hexasyllaba.

וְגֶ֥ר לְרֹאשִׁי	⏑ – | – ⏑
וְחִפְצִי לְבֹ֥קְרִי:	יְקִירִי וְחוֹרִי
שְׁלֹ֥מִי וְדַמִּי	פְּאֵרִי מְאוֹרִי
וְכֶתֶר חֲלוֹמִי	לְרֹאשִׁי כְּבוֹדִי
מְעוֹזִי וְחוֹמִי	פְּנִינִי וְחָבִיבִי:
נְסִיכִי וְרֹ֥קְמִי:	חָדָ֥רִי יְקִירִי
עֲטֶ֥רֶת שִׂבְחִי	זְהוֹרִי וְאוֹרִי
גְּוִיִּי וְרוּחִי	בְּחִירִי נְזִירִי
אֲרוֹנִי וַאֲחִי	וַאֲלָפִי לְבָבִי:
קָצִינִי כְּאָבִי:	וְהוּא לִי מְשׁוֹשַׂי
	סְגֻלָּה לְנַפְשִׁי

Est carmen Hexasyllabum, numeri separati, compositum, bimetrum, Monocolon, minus, ποικιλόρυθμον, spectabile. Artificium latet in litteris initialibus stropharum, quæ dant nomen Autoris יְהוֹשֻׁעַ qui congeriem titulorum connexuit in lib. Zemach Dauidis.

Sic – – | – – | – –

אִם נַעֲשָׂה מַעֲשֵׂנוּ
כִּרְצוֹנֵ֥ךְ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ:
גַּם הוּא נַעֲשָׂה לָנוּ
טוֹבָה כִּרְצוֹנֵ֥נוּ:

Est Carmen Hexasyllabum, trimetrum, simplex, Monocolon, minus, μονόρυθμον, spectabile.

– – | – ⏑ | – –

אִם נַעֲשָׂה נַחְנוּ
מְצַוֵּ֥ת אֵל הֵינוּ:
הוּא נַעֲשָׂה לָנוּ
כָּל־מַחְמוּדֵ֥ינוּ:

Est Carmen Hexasyllabum, trimetrum, compositum, Monocolon, minus, μονόρυθμον, spectabile.

Sic & aliud Genus: – – | – – | – ⏑

β) Heptasyllaborum Schemata.

– – | – – | – –	1
– ⏑ – | – – | – –	2
– ⏑ – | – ⏑ | – –	3

γ) Ogdoasyll. ab. Schem & Exempla.

אַךְ־טוֹב לַעֲדָתוֹ אֶת אֱלֹהִים
הַבָּרוּךְ בְּמֵאַד הַלּוּלִים:
כִּי עָשְׂתָ לָנוּ כָּרֹ֥אשׁ־תָּמָיו
בַּחֲסָדָיו וּכְכֹ֥ל רָב־רַחֲמָיו:

Est carmen simplex quadratum, seu tetrametrum, Monocolon minus, τροφόρυθμον spectabile. Et hoc genus Carminis admodum frequens est: vti & seq. schematis carmina τροφόρυθμα.

Sic – – | – | – – | ⏑

– ⏑ | – | – ⏑ | – –

מֵטִיב לְךָ טוּבוּ גְמוֹל
אָם יִ־שְׁבֶּ֥א בָרַע חַ־מוֹל:
כִּי יֵשׁ בְּעֵת צַר יַעֲזֹר
מָחָר וְאִם בָּזוּי תִּ־מוֹל:
לְבָךְ בְּךָ תַּשְׁפֵּל לְמוֹל
אִישׁ תָּם וְרֹאשׁ עִקֵּשׁ קְ־מוֹל:

Est carmen compositum, tetrametrum, monocolon, minus, κωλόρυθμον, spectabile.

Schemata alia huius Generis sunt seqq.

– – | – – | – ⏑ | – –	1
⏑ – | – – | – ⏑ | – –	2
– ⏑ | – ⏑ | – ⏑ | ⏑ –	3
– – | – ⏑ – | – – | ⏑ –	4
– ⏑ – | – – | – ⏑ – | –	5

sic

sic & seq.

--|-v|--|-v

אֲנִי יָשֵׁן וְלִבִּי עֵר
בְּתַחְבּוּלוֹת זְמָן סוֹעֵר
וְתוֹךְ לִבִּי כְאֵשׁ בּוֹעֵר
מְאוֹד עָצוּר בְּעַצְמוֹ־־תַי:
בְּיוֹם זָכְרִי מְזִמוֹתַי
תְּכוּנוֹתַי וְעַרְמוֹתַי
וְקוֹרוֹתַי וְחָכְמוֹתַי
וְאֶנְצֹר בֹּא הֲלִיפוֹ־־תַי:

Est carmen compositum, tetrametrum, monocolon, minus ποικιλόρυθμον, spectabile. Sic:

--|--|--|--

צַדִּיק תָּמִים מָלֵא אֵמִים
מֵאִישׁ דָּמִים עַל לֹא כֶּ־־שַׁע:
יַצִּיל אוֹתוֹ רֹב צִדְקָתוֹ
וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפּוֹל רָ־־שָׁע:

Est carmen simplex, quadratum, monocolon, minus, spectabile, ποικιλόρυθμον, vel h. l. diuisum & expansum

δ) Enneasyllaba.

--v|--|--|-v

שְׂאוּ רָאשֵׁי אֶרֶץ שְׁעָרִים
וְיָבֹא מֶלֶךְ חוֹד וְאוּרִים:
וְשִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ דְּבָרָיו
לְפָארוֹ אֶתְכֶם בִּפְאֵרָיו:

Est carmen compositum, tetrametrum, monocolon, minus, ςροφόρυθμον, spectabile.

Sic Schemata eius alia:

---|--|--|--
--v|--|-v|--

) Decasyllab. Schemat. & Exempla.

--|--|--|--|--

הִכְנִיס בֵּן־־נוּן הַנָּגִיד בְּיָמִיד
כִּבֵּשׁ חִלֵּק הַזְהִיר בְּטֶרֶם סָף:
כָּאֵל עָשָׂה קַלְוִינוּס לְעַמָּיו
וְכֵן רוּחוֹ אֵל רוּחוֹת נֶאְסַף:

Not. Epitaphium est Caluino a Ceuallerio positum. Scheua in singulis Hemistichiis per διαςολὴν productum est.

Sic Di --|-v|--|--|-v|-- } 1
colon --|-v|--|--|-v|--

Ita & --|-v|--|v|-- 2
--|-v|--|--|-v 3
-v|--|--|-v|-- 4
--v|--|--|-v|- 5

ζ) Hendecasyllaborum Schemata.

--v|--v|--|--|-- 1
--v|--|--|-v|-- 2
---|-v|--|-v|-- 3
--v|--|--|--v|-- 4
--v|--|-v|--|-v 5

η) Dodecasyllaborum Schemata.

--|--|-v|-|-v|-- 1
--|-v|--|-|-v|-- 2
--|--|-v|--|--|-v 3
-v|--|-v|--|-v|-- 4
--v-|-v|--|--|v 5
-v|--v|--v|--v 6
-v-|-v-|-v-|v- 7

Dic. -v|--|-v|--|-v- } 8
-|--|-v|--|-v|-- }

θ) Trisdecasyllaborum Schemata & Exempla.

--|--v|--|--|-v|-- 1
--|-v|--|--|-v|-- 2
--v|-v|--|-v|--|-v 3

Dic.

Dic. --|--⏑|--|--|-⏑|--| 4
--⏑|--|-⏑|-⏑ |

מִזְמֹר לְאֵלְנְדָּד עַל--עֲלָמוֹת תּוּקַד
עֲלֵי אֵיוֵי הַבַּ--עֲלָמוֹרֵת׃
עוֹד וֵישׁ נַקְדָּה וּמִשְׁרֵת לְכֻלָּם הֵזּ עוֹר
אֲשׁוּרֵךְ בָּהּ שִׁירוֹת בָּעֲיָמוֹת׃

Eſt El. Leu. Carmen compoſitum δι-κωλον, minus, κωλόρυθμον, ſpectabile.

ι) Teſſeradecaſyllab. Schemata.

-⏑|-⏑|--|-⏑|--| 1
-⏑|--|⏑-|-⏑|--| 2

κ) Pentadecaſyllab. Schema.

-⏑|--|-⏑|--|-⏑|--|⏑-

λ) Hexadecaſyllaborum Exempla.

--|--|--|--|--|--|--|⏑

כְּשֶׁהוֹרִיד חָאֵל חֶסֶד אֵת בֵּן יָחִיד אֶרֶץ זֶה עוֹלָם
וְהוּא הוֹאִיל מַהֵר הוֹעִיל עַמּוֹ קַבֵּל לִשְׁמוֹעַ קוֹלָם
בְּעֵת הָהוּא בָּא תֵּעָהוּ הִסְגִּירָהוּ בִּידֵי צַמִּים
בֵּעַן גַּם בֵּן בָּא אִישׁ מָגֵן חֵרְבּוֹ כוֹבֵן עַל אִישׁ תֻּמִּים
בְּדַם בַּעְלוֹ כִּי זֶה עַמּוֹ רָצָה פָּדוֹ רָחַץ יָדָיו
חָמוֹ רְמָה תַּבֵּת טוֹבָה נָתַן רָעָה בַּעַל חַנָּיו׃

Epitaph. eſt Baronis de Moy, & carmen compoſitum Ogdoametrum, monocolon, minus, προφόρυθμον, ſpectabile.

Not. Ex eiusmodi longis tamen verſibus fieri poſſunt breues, eos diuidendo; & ex breuibus longi, eosdem coniungendo. v. Ebert. l. c. p. 225. ſeqq.

SECT. VII.

DE LICENTIA POETICA.

Memb. I. Ratione Syllabæ, 1) *Scheua mobile ſimplex*, maxime vero poſt vocalem longam (alias ſc. ab initio, ſub Dageſch au poſt ſocium rariſſ.); & *Scheua compoſitum* in primis in medio poteſt fieri quieſcens, & inter ſcandendum plane omitti, ſi Syllaba breuis tibi non ſit neceſſaria, vt: עוֹמְ--דוֹת pro עוֹ-מָ דוֹת ſic אֲשׁוּרֵךְ pro אָשׁוּרֵךְ ap. R. Chai, ſic וְלֹא *v/o* שָׁכְבוּ *Schbhu*, אֵיוֵי, בְּיוֹת μονοσυλλαβῶς, paſſim. Ita נַאֲנָדוֹת, דַּבְּקְדוֹת τρισυλλαβῶς, apud Eliam. Sic & - *furtiuum* (quod ſupra diximus Poëtis facere Syllabam longam) rarius in fine ab iisdem ad modum Scheua ſubintellecti, cuius vices gerit, abſorbetur.

2) *Scheua mobile*, per Diaſtolen, rarius adhiberi poteſt ad faciendam Syllabam longam, vt: מְרִיבָה, בַּאֲשֶׁר pro tribus motibus, h. e. Syllabis longis a R. El. adhibitum obſeruamus.

3) Scheua quiescens post Vocalem breuem (per Diæresin seu διάλυσιν) fieri potest mobile, & sic facere Syll. breuem, si eadem indigeas, vt קַ־רְנָךְ pro קַרְ־נָךְ, sic תִּ־הְיֶה pro תִּהְ־יֶה &c. apud R. Chai.

4) וּ seq. littera Scheuata (quod alias facit Syllabam longam, vt supra diximus) interdum quoque (per διάλυσιν) potest facere breuem h. m. וּ־בְלִי ŭ · b̄hli וּ־בְנֶה ŭ · b̄hne.

Memb. II. Ratione scansionis rarius etiam licita est *Distributio*, qua vna eademque Dictio distribuitur in duos versus: & prior pars in priori, posterior in sequenti versu ponitur: vt El. Leu.

כִּי שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹ
מֵר מִצָּרָה אֶת־כָּל־נַפְשׁוֹ׃

Nota tamen: Si Syllaba sic seiungenda habeat in prima littera Dagesch forte, tunc nulla fit distributio, sed prior versus fit Hypermeter, Syllabam habens superfluam, quæ connumeratur cum initio sequentis Versus, qui propterea est ἀκέφαλος, seu cui ad dimensionem vna Syllaba in principio deest. Exemplum Ebertus hoc ponit:

גֶּאֶר אֲשֶׁר דָּת וְחֹק	יִשְׂמַח וְיִשִׂישׂ בְּגִבּוֹר
חָרָוּת עֲלֵי לִבּוֹ	־עֵת שְׁלוֹף חַרְבּוֹ׃

Not. Hæ licentiæ non nisi raro adhibendæ sunt, quandoquidem nonnullæ ab aliis plane vitiosæ habentur.

SECT. VIII.

DE VIRTVTIBVS IN CARMINE OBSERVANDIS.

Memb. I. Præcipuæ virtutes carminum sunt breuitas, suauitas & Metri concinnitas. *Breuitas* consistit in verbis breuibus nulla abundantia & luxuria fluentibus. *Suauitas* consistit in elegantissimis similitudinibus, Metaphoris & acuminibus, quæ abundant in fontibus Israëlis melle & fauo ipso dulcioribus, in primis v. in Psalmis, Iobo, Prouerbiis. *Metri concinnitas* consistit in conueniente & rei præsenti apto metro.

Memb. II. Ratione Rhythmorum elegantissima habentur carmina, quorum Rhythmi multis Elementis sunt exornati. Hinc & dantur carmina Polita, Politiora, Politissima. Vt autem quis feliciter eiusmodi Rhythmos inuenire queat, necesse est, vt ad manus habeat *Auiani Clauem Poëseos Sacræ*, Lips. An. 1627. edit.

Memb. III. Ratione formæ ad elegantiam carminis nonnulli referunt, si quod artificium in eo latitet, e. g. Si sint Acrosticha, Chronosticha, Anagrammata, Echus speciem habentia &c. Ceu quæ eodem modo, vt apud Latinos, pro volun-

voluntate & inuentione fieri possunt. Quorum Exempla varia v. ap. Ebert. in Poet. Hebr. p. 84. seqq. it. 103. vsque ad 145. & p. 229. ad 232.

SECT. IX.

DE VITIIS IN CARMINIBVS VITANDIS.

Ratione Rhythmi politioris censetur vitiosum esse, 1) si voces integræ, vel eædem, vel eiusdem plane pronunciationis pro Rhythmo adhibeantur, vt: מַטָּה, מַצָּה, שׁוֹמֵר, שׁוֹמֵר.

2) Si Rhythmicæ Syllab. vel litteris diuersis & diuersæ pronunciationis, vel Vocalibus diuersis & diuersæ pronunciationis adhibeantur, vt: סָכָּה & צוּקָה.

Tolerari tamen secundum nonnullos possunt עָה & אָה, בָּא, בָּא, & אָ.

Et tantum hac vice.

ATRII LINGVAE S. PARS III.

SEV

ANALYSIS HEBRAEO-GRAMMATICA

Priorum IV. Cap. Geneseos,

secundum præcedentem nostram Grammaticam vel & Hebraismum Restitutum

B. WASMVTHI

cum Accentuum Repræsentatione.

CAP. I.

Textus cum Lectione Hebræa.	*Versio Latina cum Interpunctione Originali secundum Accentus.*
בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים Vers. 1.	||Deus creauit | principio In Vers (1)
||Selo-him ba-ra | Bre-schith	
אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃	* ||| terram ארץ & | Cœlum שמים
|||ha-Na-ræz vNeth|hasch-scha-ma-iim Neth	
(2) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ	|| & inanitas | solitudo erat ||terra &(2)
||va-bho-hu|tho-bu| ha-itha|| vhaNa-ræz	
וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם	||| abyssi facie-super | *erat* caligo &
||| thhom pne——yal | vhho-schæch	
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־־	-super | motitans *erat* || Dei Spiritus &
yal | mra-hhæ-phæth || Nelohim vruahh	
פְּנֵי הַמָּיִם׃	*|||| aquarum facie
|||| ham-ma-iim pne	

Analyſis Gramm. ſecundum eiusdem Regulas & Membra Regularum.

Verſ. 1.

1) בְּרֵאשִׁית (*In principio*). Hæc prima vox eſt totius V. Teſt. qua & primus liber Moſis & prima eius Paraſcha, ſeu ſectio Hebræis appellantur; eſtque nomen Heemanticum, cum præfixa lit. ב, a radice verbali רֵאשׁ olim apud Hebr. procul dubio vſitata, hodie vero deperdita, cuius veſtigium apud Arabes adhuc apparet in radice رَأَسَ raaſa *præfuit, excelluit.* Plurimas enim Radices in Lingua Hebr. earumque ſignificationes hodie deeſſe, ob exiguam ſc. molem Codicis V. T. ceu vnici libri ex antiquitate pure Hebraici, ſuperſtitis, omnibus puto eſſe notum, quicunque vel a limine Muſas has exoticas ſalutarunt. In hoc igitur defectu recurrendum eſt ad huius Matris Hebraicæ filias, *Chald. Syr. Samar. Aethiop.* præcipue vero ad *Linguam Arabicam*, vtpote qua nulla alia ditior & relicti theſauri materni magis fida hodie exiſtit conſeruatrix. Recte itaque *Cl. Clenardus Orat. II. de Ling. Arab. p. 66. 67 Lingua Hebræa*, inquit, *cuius cognitio nobis tam debet eſſe cura, quam exacta fides & Myſteriorum ſalutis noſtræ intelligentia, tantam ab Arabica lucem accipit, tum quoad phraſes & loquendi formulas, tum quoad vocum obſcuriorum ſignificationes, origines atque etymologias, vt in eam commentarius haud immerito dici poſſit &c.* Cuius effati veritas vel ex hoc primo verſic. Geneſ. pateſcere poteſt, ceu in quo quatuor ſtatim voces originem ſuam ex Lingua Arabica repetunt, idque vberius pateſcit ex toto *noſtro Lexico Hebræo Chaldæo-Biblico*, vbi Radices & ſignificationes olim deperditas tantum non omnes ex ceteris Orientalibus reſtituimus. Ab illa itaque antiquata radice Hebræa, apud Arabes vero ſuperſtite, exiſtit nomen רֹאשׁ *caput*, quaſi *pars corporis humani dignitate reliquis præcellens*, cui addita terminatione fœminina יִת *ſec. Reg. 19. Memb. III. lit. α.* (e litteris ſeruilibus Heemant. *ſec. Reg. 15.*) eſt רֵאשִׁית, & ſignificat *principium*, ſeu *dignitate, vel ordine, primum.* In eo non legitur א nec ׳, ſed quieſcunt, *ſecund Reg. 2. Membr. II.* Huic iam præfigitur littera ſeruilis בְּ ſignificat *in*, habetque ſub ſe (:) *ſec. Reg. 18. Memb. VII.* & in ventre eſt Dageſch lene, *ſec. Reg. 6. Memb. I.* Accentum habet in vlt ſyll. *ſec. Reg. 9. Membr. II.* ſc. diſtinctiuum *Tiphcham* Regem minorem. *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

2) בָּרָא *creauit*) eſt ipſa Radix, & quidem anom. 3. א; vnde in fine habet ָ pro ־, *ſec. Reg. 32. Memb. II.* (conf. Paradigma *Pokad,*) Lit. ב habet Dageſch lene, *ſec. Reg. 6. Memb. I. α.* Accentus eſt in vlt. ſyll. *ſec. Reg. 9. Memb. II.* ſc. Conjunctiuus, ſeu ſeruus *Munach*; *ſecundum Cap. I. Sect. VI.*

3) אֱלֹהִים *Deus*) eſt nomen plur. à ſing. אֱלוֹהַּ (*Eloah*, quod monoſyll.) *Deus*; in quo lit. א habet ֱ pro (:) ſimpl. *ſec. Reg. 29. Memb. I. n. 2. γ.* litera ה habet *Mappik ſec. Reg. 7. App.* & hinc (־) furtiuum pro (:) ſubintellecto in fine *ſec. Reg. 2. Memb. I. β.* Deſcendit à Rad. inuſitata a, apud Arabes ſuperſtite أَلَهَ alaha *religioſe coluit.* Inde iam plurale fit, addito ִים. *ſec. Reg. 19. Memb. VII. α.* (*ubi igitur* jam *Mappik, & ־ furt. ceſſant, ceſſante ipſorum conditione, loc. cit.*) Accentus eſt in vlt. ſyll. *ſec. Reg. 9. Memb. II.* nim. Diſtinctiuus Imperator vicarius *Athnach, ſec. Cap. I. Sect. VI.*

4) אֵת *tè*) Nota h. l. Accuſatiui, *ſec. Reg. 19. Memb. VI.* Accentum habet Coniunctiuum, ſeu ſeruum *Mercam. ſec. Cap. I. Sect. VI.*

5) הַשָּׁמַיִם *cælum*) eſt Nomen Dualis Numeri tantum, *ſec. Reg. 19. Memb. VII. fin.* a Rad. inuſit. apud Arabes ſuperſtite سَمَا ſama *altus fuit, eminuit, ſuperne texit.* Præfixum habet ה articulare, ſeu emphaticum, quod habet ordinarie - ſeq. Dageſch forti, *ſec. Reg. 18. Memb. III. num. 1.* (conf. *Reg. 7. Memb. I. & II.* Accentum habet in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. III.* ſc. *Tiphcham* diſtinctiuum, Regem Min. *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

6) וְאֵת *vid. ſup. n. 4.* Præfigitur modo ו, ſignif. *et, ſec. Reg. 18. Memb. IV.* cum puncto :, *ibid.*

7) הָאָרֶץ *terram*) eſt nomen nudum אֶרֶץ, *ſec. Reg. 19. Memb. I.* a Rad. ap. Hebr. itidem inuſitata apud Arabes ſuperſtite أَرِضَ *humilis, depreſſus fuit.* Et hinc Arab. أَرْضٌ *terra.* Iſti præfigitur ה articulare, ſeu emphat. & quidem hoc loco cum ָ, *per Reg. 18. Memb. III. β.* Ob quod הָ, ſemper ֶ penultimum in אֶרֶץ euphonice mutatur in ָ, *ſec. Reg. 44. lit. α*, licet id alias quoque hic accentui *Silluko* tribui poſſit, *ſec. Reg. 10. Memb. I.* Tonus enim eſt in pen. *ſec. Reg. 9. Memb. III. α.* Subiuncta illi dua puncta, dicuntur *Sopp Paſuk, ſec. Cap. I. Sect. VI.*

Verſ. 2.

8) וְהָאָרֶץ *& terra*) eſt eadem vox cum proxime præcedente. Præfigitur modo ו cum ;, *ſec. Reg. 18. Memb. IV.* & Accentus eſt Dux maior *Rebhia*, *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

9) הָיְתָה *erat*) eſt tert. perſ. ſing. fœm. Præteriti Kal. a Rad. הָיָה *fuit.* Ad formam פָּקְדָה foret הָיְוָה; verum tertia Radicalis ה, ante ה fœm. in omni Præterito ordinarie mutatur in ת, *ſec. Reg. 34. Memb. II. num. 1.* unde eſt הָיְתָה. Accentus eſt in vltima, (ordinario ad incrementum deſcenſu), *ſec. Reg. 9. Memb. II.* & quidem hic *Merca* ſeruus; cui vt tonico præmiſſus eſt (ſub ה euphonicus Accentus *Metheg* dictus, nim. penes vocalem longam ante (:), *ſec. Reg. 11. n. 2.*) Scheua ipſum eſt mobile, *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

10) תֹּהוּ *Solitudo*) eſt nom. maſc. a Radic. inuſit. תהה. Accentus eſt Dux Minor *Paſchta* geminatus, *ſec. Reg. 9. Memb. I. fin.* Prior horum hic acuit, *ibid.* cum qua conf. *& Reg. 9. Memb. I. not. 1.*

11) וָבֹהוּ *& inanitas*) eſt nom. ſing. maſc. cum ו copulante duo nomina, quod ſic Kametzatur pro ordinar. Scheua *ſec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* a Rad. inuſit. בהה. Accentum habet in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.* ſcil. diſtinctiuum *Sakephkatonum* Regem maiorem, *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

12) וְחֹשֶׁךְ *& caligo*) eſt nom. nudum חֹשֶׁךְ, *ſec. Reg. 19. Memb. I.* a Rad. חָשַׁךְ *obſcurum fuit*, cum ו ordin. ſcheuato *ſec. Reg. 19. Memb. IV.* Accentum habet in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. III. α.*

13) עַל־ *ſuper*) eſt particula ſeparab. cum lineola Makkaph, quæ Accentum eius transfert ad ſequentem vocem, *ſec. Reg. 10. Memb. IV.*

14) פְּנֵי *facies*) eſt nom. plur. Maſc. in ſtatu Conſtructo ſeu regim. In abſol. plur. eſt פָּנִים *facies.* Hinc in regim. terminatione ים. mutata in י *ſec. Reg. 19. Memb. VIII. n. 2.* & ָ mutato in (:) *ſec. Reg. 46. Memb. I. n. 1.* fit פְּנֵי a Rad. פָּנָה *aſpexit.* Accentum habet in ultima, *ſec. Reg. 9. Memb. II.* De Dag. leni in פ, *vid. ſupr. n. 2.*

15) תְּהוֹם *Abyſſi*) eſt nom. ſing. gen. comm. a Rad. inuſit. תהם. Dageſch lene (תְּהוֹם alias debitum *per Reg. 6. Memb. I.*) abeſt hic, quia præcedens vox nec terminatur litera mobili, nec habet Accentum diſtinctiuum, *ibid. n. α. & β.*

16)

16) וְרוּחַ *& Spiritus*) est nom. nudum gen. comm. cum ו ordin. Scheuato, *sec. Reg. 18. Memb. IV.* sub vlt. ח est *patach genubha*, siue *furtiuum*, *sec. Reg. 2. Memb. I. β.* a Rad. רָוַח *Respirauit.*

17) אֱלֹהִים) *Vid. supr. n. 3.*

18) מְרַחֶפֶת *incubabat, incubans erat*) est Particip. sing. fœm. in Piel a Rad. רָחַף *commouit se*, & in Piel *motitauit se more auium, incubuit.* Ad formam מְפַקֶּדֶת foret מְרַחֶפֶת, cum Dagesch forti in ח, sed eo iam excluso e litt. ח ceu Gutturali, *sec. Reg. 7. Memb. III. lit. β.*

19) עַל־פְּנֵי) *Vid. supra num. 13. & 14.*

20) הַמָּיִם *aquarum*) est nom. duale tantum cum ה Emphat. sine quo est מַיִם *Aquæ.* Conf. *sup. n. 5.* Accentum habet in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. lit. β. Exc.* sc. *Silluk* Imperat. supremum, ob quem - mutatur in ־, *sec. Reg. 10. Memb. I.*

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר	|| Lux fiat | Deus dixit Et vers. (3)
|| אור ihi | אלהים lo-him Vai io - mær	
וַיְהִי־אוֹר: (4) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־	-את || Deus vidit Et (4) || lux-est facta
-אֵת | אלהים vai iar || אור - va - ihi	
הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים	& || Deus diuisit & || bona-quod, lucem
| אלהים vai-iabh-del || tobh-ci || ha אור	
בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ:	* ||| tenebras inter & | lucem inter
||| ha-hho-schæch vbhen | ha-אור ben	
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם (5)	|diem || lucem | Deus vocauit Et V. (5)
|| iom || la-אור | אלהים vai-iik-ra	
וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־	-facta est & ||| noctem vocauit tenebras &
-va - ihi ||| lai - la ka-ra | vla-hho-schæch	
עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד:	* |||| primus dies mane-est factum & vespera
|||| æ hhadh iom bho kær-va ihi ערב	

Vers. 3.

21) וַיֹּאמֶר *& dixit*) est tertia Masc. Sing. Fut. Kal, a Rad. אָמַר *dixit.* Ad formam וַיִּבְקֹר, foret וַיֹּאמֶר, & per anomaliam Guttural. וַיֶּאֱמַר *sec. Reg. 30. Memb. II. num. 1.* Speciatim autem, (quod fit tantum in 5. Verbis *ibid.*)

ibid.) pro eodem eſt וַיֹּאמֶר, *ſec. cit. Reg. 30.* Cui dum præfigitur ו Conuerſ. *ſec. Reg. 18. Memb. IV. n. 3.* retrahitur accentus ex vlt. in penult. & ֵ mutatur in ֶ, *ſec. Reg. 10. Memb. II. n. 2.* Et ſic fit וַיֹּאמֶר. Accentus eſt in penultima, *ſec. Reg. 9. Memb. III. α.*

22) יְהִי־ *fiat*) eſt 3. Maſc. ſing. Fut. Kal, a Rad. הָיָה *Fuit.* Ad formam יִפְקֹד foret יִהְיֶה & ob Anomal. tertiæ ה, יִהְיֵה, *ſec. Reg. 33. num. 2.* iam fit Apocope tertiæ ה, licet ſine ו Conuerſ. *ſec. Reg. 33. Annot I. e.*) & ֵ retrahitur ad primam radicalem atque Accentus ad præformatiuam ſeruilem, *ſec. Reg. 33. Ann. I. β.* & ſic foret יְהִי; verum in הָיָה & חָיָה, hoc mutari iterum in Chirek, ob ſequ. cognatam litteram, & Accentum ad hoc recidere, patet ex loc. cit. atque ita fit יְהִי, quaſi accepiſſet ו Conuerſ cum quo fieret וַיְהִי, Accentum hic nullum habet ob ſequ. lineam Makkaph, *ſec. Reg. 10. Memb. IV.*

23) אוֹר *Lux,*) eſt nom. nudum abſolutum ſing. Maſc. a Rad. אָוַר *lucere, illucere.*

24) וַיְהִי *Et facta eſt*) *Vid. Num 22.* Ceterum præfigitur ו Conuerſ. per ſeq. Dageſch, *ſec. Reg. 18. Memb. IV. num. 3.* quod Dageſch e littera ſcheuata, in primis e ו ſcheuato eiicitur, compenſante id Metheg, (alias ſæpe ſubintellecto) *ſec. Reg. 7. Memb. I. β. Reg. XI. num. 3.*

Verſ. 4.

25) וַיַּרְא *Et vidit*) eſt 3. m. ſing. Fut. Kal, cum ו Conuerſ. a Rad. רָאָה *Vidit.* Regulariter foret יִרְאֶה; at per anom. 3. r. ה fit יִרְאֵה, *ſec. Reg 33. num. 2.* Præfigendo nunc ו Conuerſ. fit Apocope tert. Rad. ה, ſimulque retractio צֵ֫רֶה ֵ ad primam Radic. & ſic foret ex regulari punctatione וַיִּרְאֶה *ſec. Reg. 33. Annot. I. β.* at mutando hic ֵ in :, *per eand. Ann. lit. γ.* fieret וַיִּרְאֵא, pro quo vero eſt וַיַּרְא ſpecialiſſime, *ibid.* & א quieſcens hic non accipit (:) expreſſum, vti alias fit non quieſcentibus, *ſec. Reg. 2. Memb. I. lit. γ.* Accentus eſt Coniunctiuus *Darga*, *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

26) אֶת־ (אֵת) de אֵת vid. ſupr. n. 6. ſed ֵ hic eſt pro ֶ, ob ſeq. lin. Makkaph, *ſec. Reg. 10. Memb IV.*

27) הָאוֹר *vid. ſupr. Num. 23.* Præfixum hic ה Emphaticum per ָ, *ſec. Reg. 18. Memb. III. num. 1. β.*

28)

28) כִּי־ *quod*) eſt particula ſeparab. cum lineola *Makkaph*, & ſignificat *Quia, quod.* De Dag. leni in כ, *v. Reg. 6. Memb. I.*

29) טוֹב *bona*) eſt nom. Adiect. ſingul. Maſcul. a Rad. טוּב *bonum eſſe ſec. Reg. 19. Memb. II & IV.*

30) וַיַּבְדֵּל *& diuiſit*) eſt 3. Maſc. ſing. Fut. Hiph. cum ו Conuerſ. a Rad. בָּדַל *Separauit, Diuiſit.* Ad formam יַפְקִיד, foret יַבְדִּיל, verum propter ו Conuerſ. Fut. (*de quo Reg. 18. Memb. IV.*) pro י aſſumitur hic neceſſario .., *ſec. Reg. 27. Memb. III. n. 1.* Littera ד habet Dag. lene, quia eſt poſt (:) quieſcens, *ſec. Reg. 6. Memb. II.*

31) בֵּין *Inter*) eſt partic. ſeparab. de Dag. leni in ב *v. Reg. 6. Memb. I.* Quod י in .. quieſcat, ſeu non legatur, *v. Reg. 2. Memb. II.*

32) וּבֵין *& inter*) *vid. præced. n. 31.* Præfigitur hic ו pro וְ, quia eſt ante *bumaph*, *ſec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.*

Verſ. 5.

33) וַיִּקְרָא *Et vocauit*) eſt 3. Maſc. ſing. Fut. Kal cum præf. ו Conuerſ. a Rad. קָרָא *Vocauit.* (cum ֗, in fine pro -, *ſec. Reg. 32. Memb. I.*) Regulariter foret יִקְרָא, ſed per anom. tert. Rad. א, eſt יִקְרָ֗א *ſec. Reg. cit.* Accentum habet in vlt *ſec. Reg. 9. Memb. II.* ſcil. Coniunct. *Kadmam*, *ſec. p. 20. med. & 21. med.*

34) לָאוֹר *Lucem*) *vid. ſup. n. 23.* inſuper h. l. præfigitur littera ſeruilis extraeſſentialis conſignificatiua ל cum ֗ ob ה Emphat. excluſum, *ſec. Reg. 18. Memb. III. num. 1. β. & Memb. VIII. num 1.* eſtque h. l. nota Accuſatiui, (vel Datiui, pro diuerſo Lingg. modo conſtruendi) *ſec. Reg. 19. Memb. VI.*

35) יוֹם *diem*) eſt nom. nudum, abſolu. *ſec. Reg. 19. Memb. I.*

36) וְלַחֹשֶׁךְ *Et tenebras*) *vid. ſup. n. 12.* h. l. præfigitur tum ל lit. ſeru. extraeſſent. conſignif. cum -, puncto excluſi ה, *ſec. Reg. 18. Memb. VIII.* tum ו cum puncto ordinario (:), *ſec. Reg. 18. Memb. IV.*

37) קָרָא֗ *vocauit*) eſt ipſa Radix, *conf. ſupr. n. 2.* Accentum *Munach* retractum habet, propter ſeq. vocem penacutam, *ſec. Reg. 10. Memb. II num. 2.*

38) לַיְלָה *Noctem*) eſt nom. nudum (*conf Reg. 19. Memb. I.*) cum ſuffixione ה Paragogici, *ſec. Reg. 16. Memb. I. num. 2.* Abſolutum eſt לַיְל, cui addito ה֗, accentus alias deſcendens (*ſec. Reg. 9. Memb. II.*) hic manet in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. II. Ex. 2.* Confer. *Reg. 16. Memb. II.* De mutando

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0113

ob id Chirek in (:); *v. Reg. 46. Memb. II. n. 3.* & sic foret לַיְלָה per -. Verum propter Accent. distinct. mai. producitur - in ָ, *sec. Reg. 10. Memb. I.*

39) עֶרֶב *Vespera*) est nomen nud. sing. masc. a Rad. עָרַב *Miscere*, it. *Aduesperascere.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. β.*

40) בֹּקֶר *Mane*) est nom. sing. nudum, a Rad. vsitata in Piel בִּקֵּר *quæsiuit, inquisiuit.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. α.*

41) אֶחָד *vnus*) est nom. Numerale Cardin. gen. Masc. *sec. Reg. 19. Memb. II.* adhibetur h. l. pro ordinali, nempe *Primus*, *sec. Memb. cit. fin.* Accentus est in vltima, *sec. Reg. 9. Memb. II.*

(6) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ Vers.	expansio sit || Deus dixit Et V. (6)
| ra-kiaע ihi || אelo-him vai-io-mær	
בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל	|| diuidens sit & || aquarum medio in
|| mabh-dil vi-hi || ham-ma-iim bhtoch	
בֵּין מַיִם לָמָיִם׃	* ||| aquis ab | aquas inter
||| la-ma-iim | ma-iim ben	
(7) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ	||| expansionem τὴν Deus fecit Et (7)
||| ha-ra-kiaע אæth | אelo-him vai-ia עas	
וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר	|| quæ || aquas inter || diuisit &
| אaschær || ham ma-iim ben || vai-iabh-del	
מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם	|| aquas inter & || expansione subter
||ham-ma-iim vbhen|||la-ra-kiaע mit-ta hhath	
אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ	||| expansione desuper | quæ
|||| la-ra-kiaע me-עal | אaschær	
וַיְהִי־כֵן׃	* |||| ita-est factum &
|||| chen-va-ihi	
(8) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ	|| expansionem | Deus vocauit Et (8)
|| la-ra-kiaע | אelo-him vai-iik-ra	
שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־	est factum & vespera est facta & || Cœlum
-va-ibi עæ-ræbh-va ibi- || scha-ma iim	
בֹּקֶר יוֹם שֵׁנִי׃	* |||| secundus dies | mane
||| sche-ni iom | bho kær	

Vers.

Verſ. 6.

42) רָקִיעַ *expanſio*) eſt nom. ſing. Maſc. *ſec. Reg. 19. Memb. III.* a Rad. רָקַע *Expandit.* Accentus eſt in vlt. *ſec. Reg. 19. Memb. II.* Vltima littera עַ pro ſubintellecto (:) habet (-) furtiuum, *ſec. Reg. 2. Memb. I. lit. β.*

43) בְּתוֹךְ *in medio*) eſt nom. ſing. ſtatus Conſtr. cum præf. בְּ, ab abſoluto תָּוֶךְ *medium.* In ſtatu iam Conſtr. contrahitur forma ָו in וֹ, *ſec. Reg. 46. Memb. I. num. 1. lit. δ.* Præfigitur lit. ב cum (:) *ſec. Reg. 18. Memb. VII.* & *Dag. leni ſec. Reg. 6. Memb. I.*

44) הַמָּיִם) *vid. ſup. num. 10.*

45) וַיְהִי & *ſit*) *vid. ſup.* יְהִי *num. 22.* Præfigitur hic inſuper ו non conuerſiu, ſed tantum copulatiuum, cuius punctum ordinar. eſt (:), *ſec. Reg. 18. Memb. IV. num. 3.* fieretque וְיִהְי; duorum vero Scheuaiim concurrentium prius mutatur in *Chirek*, *ſec. Reg. 3. Memb. I.* foretque וְיִהְי; at quia י poſt Chirek (ceu vocalem ſuam homogeneam) non poteſt moueri per (:), ſed requirit quietem, proinde (:) omittitur, & ſic quieſcit י in Chirek, *ſec. Reg. 2. Memb. II. fin.* fitque וְיִהְי. Accentus eſt in vltima, *ſec. Reg. 9. Memb. II.*

46) מַבְדִּיל *Diuidens*) eſt particip. Hiph. regular. a Rad. בָּדַל *diuiſit, ſeparauit.* De Dageſch leni in ד *vid. Reg. 6. Memb. II.*

47) : לָמָיִם *ab aquis*) *vid. ſupra num. 20.* Inſuper hic additur ל, quod pro ordinario (:) habet ֫, quia eſt ante vocem penacutam, *ſec. Reg. 18. Memb. VI.* Accentus eſt in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. III. lit. β.* nim. *Silluk*, ob quem - (in מָיִם) mutatum eſt in ֫, *ſec. Reg. 10. Memb. I.*

Verſ. 7.

48) וַיַּעַשׂ & *fecit*) eſt 3. M. ſing. Fut. Kal, cum ו Conuerſ. Fut. a Rad. עָשָׂה *fecit.* Regular. foret יִעְשֶׂה, & per anom. 3. r. ה, וְעָשָׂה *ſec. Reg. 33. n 2.* ſed ob anomaliam litteræ gutturalis (& ſpeciatim h. l. primæ ע & vlt. ה), (:) quieſcente notandæ, pro illo (:) ſimplici aſſumitur -:, eique conforme fit præcedens Chirek ſub præformat. ſeruili. *ſec. Reg. 30. Memb II. n. 2.* & ſic fit וַיַּעֲשֶׂה. Huic iam præfigitur ו Conuerſ. (*ſec. Reg. 18. Memb. IV. n. 3.*) ob quod fit Apocope tert. Rad. ה, ſimulque retractio ֫ ad primam radicalem, & accentus ad præformat. ſeruilem, *ſec. Reg. 33. Ann. I. lit. β.* atque ita foret וַיַּעֲשׂ; verum ֫ vlt. quoque in (-) tranſit, *ibid. lit. β.* & quidem ob lit. gutt. ע (conf. *Reg. 44. lit. τ.*) atque ita fit וַיַּעַשׂ. Accentus eſt in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. III. lit. β. Exc.*

49) הָרָקִיעַ) *vid. sup, n. 42.* Præfigitur hic ה Emphat. per ָ *sec. Reg. 18. Memb. III. n. 1. β.* Accentus est *Segolta* distinctiuus Rex maximus, *sec. Cap I. Sect. VI.* & quia est in vltima, debuisset quidem occupare lit. ק, ceu syllabæ vltimæ initialem; verum quia ֑ est e numero *postpositiuorum*, (qui semper vltimam afficiunt litteram, vbicunque etiam sit tonus, *per Reg. 9. Memb. I. fin.*) igitur & hic existit in vlt. littera, *ibid.*

50) אֲשֶׁר *quæ*) est Pronom. Relatiuum omnis generis & numeri, personæ & rei, *de quo vid. Reg. 20.* Vox hæc est monosyllabica, siquidem *Scheua* compositum seu mobile cum seq. lit. facit vnam syllabam, *sec. Reg. 1.* Accentus eius est subdist. Dux minor *Paschta*, pariter, *postpositiuus*, vt in *præced. num. est dictum de* ֑.

51) מִתַּחַת *subter*) est particula separab. cum præfixa littera מ per ordin. *Chirek* seq. *Dagesch, sec. Reg. 18. Memb. I.* extra præfixum est תַּחַת *sub, infra.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. lit. ϐ.*

52) מֵעַל *desuper*) *vid. sup. n. 13.* Hic insuper præfigitur מ, cuius ordinarium alias punctum est Chirek seqv. Dagesch; at quia Dagesch incidit in indagessabilem, hinc מ habet ֵ, *sec. Reg. 18. Memb. I.* Accentus est in vlt. *sec. Reg. 9. Memb. II.*

53) כֵּן) est particula separab. a Rad. כּוּן *Disposuit.* In Niph. *Rectum esse.*

Vers. 8.

54) שֵׁנִי *Secundus*) est nom. numerale ordinale, *sec. Reg. 19. Memb. II.* Accentus est in vlt. *sec. Reg. 9. Memb. II.*

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ Vers. (9) iik-ka-vu || אelo-him Vai-io-mær	congregentur || Deus dixit Et *V.* (9)
הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם ||hasch-scha-maiim mit-ta-hhat | ham-ma-iim	||Cœlum subter | aquæ
אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה vthe-ra-אæ ||| אæ hhadh ma-kom-אæl	appareat & ||| vnum locum-ad
הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן׃ |||| chen--va-ihi ||| hai-iab-ba-scha	* |||| ita-est factum & ||| aridum
(10) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה || lai-iab-ba-scha | אelo-him Vai-iik-ra	|| aridum | Deus vocauit Et *V.* (10)
אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם |ham-ma-iim ul-mik-ve || אæræz	aquarum congregationem & || terram

אלהים

קָרָא יָמִים וַיַּרְא אֱלֹהִים	| Deus vidit & ||| maria vocauit
|Nelo-him vai-iar || iam-mim ka-ra	
כִּי־טֹב: (11) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	||Deus dixit Et (11)*|||| bonum quod
||Nelo-him Vai-io-mær ||| tobh-ci	
תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב	| herbam ||| germen | terra producat
|ve-sæbh ||| dæ schæ | ha Na-ræz-tadh-sche	
מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי	|fructus arborem|||semen seminificantem
|pri vez ||| sæ-ray mas-riay	
עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ	||suam speciem sec. || fructum facientem
||lmi-no || pri vo-sæ	
אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ עַל־הָאָרֶץ	|||| terra-super |cuius eius semen ea in
|||| ha-Na-rez-val | bho sar vo Naschær	
וַיְהִי־כֵן: (12) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ	||terra protulit Et(12)*||||ita est factum &
|| ha-Na-ræz vat-to-ze |||| chen va-ihi	
דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ	semeninficantem | herbam || germen
mas-riay | ve-sæbh || dæ-schæ	
זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ	arborem & |||suam speciem sec. ||| semen
vvez ||| lmi-ne-hu ||| sæ ray	
עֹשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ־	-eius semen cuius | fructum-facientem
-sar-vo Naschær | pri-vo-sæ	
בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא	vidit & |||suam speciem secundum ||in ea
vai-iar |||| lmi-ne-hu || bho	
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: (13) וַיְהִי־	-est facta Et (13)*|||| bonum-quod Deus
-va-ihi |||| tobh-hi | Nelo-him	
עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:	*|||tertius dies mane est factum & vespera
|| schli-schi iom | bho-kær va-ihiyæ-ræbh	

Vers. 9.

11) יִקָּווּ *Congregentur*) est 3 plur. Fut. Niph. a Rad. קָוָה, quod in Niphal significat *confluere, congregari.* Regulariter foret יִקָּוֵוּ; sed tertia Radicalis ה ante afformatiuam Verbi ו abiicitur cum puncto præcedaneo, *sec. Reg. 34 Memb. I. α* & fit יִקָּוּ Accentus est in vlt. *sec. Reg. 9. Memb. II.*

16) אֶל־ *ad*) est partic. separab. sequ. *Makkaph; per Reg. 10. Memb. IV.*

57) מָקוֹם *Locum*) eſt nomen heemant. ſing. gen. comm. a Rad. קוּם *Surgere, ſtare;* huic præpoſita littera heemant. מ fit nomen, *ſec. Reg. 15. num. 1. (conf. Hebr. Reſt. Append. I. Claſſ. II. n. 3. lit. δ)* & ſignificat *Locus.*

58) וְתֵרָאֶה *& appareat*) eſt 3. ſing. fœm. Fut. Niph. cum ו copulat. tantum, a Rad. רָאָה *Vidit.* Regulariter foret תִּרָּאֶה cum ר iure hic dageſſando, quod v. Dageſch ex ר excluſum compenſatur per præced. Vocalem longam .., pro breui Chirek, *ſec. Reg. 7. Memb. III.* Præterea, ob anomal. tert. Rad. ה, Futurum deſinit in ה֫, *ſec. Reg. 33. num. 2.* & ſic fit תֵּרָאֶה. Huic præfigitur ו copulat. *ſec. Reg. 18. Memb. IV.* ת iam ſic non Dageſſato, quia non amplius extat ab initio vocis, *ſec. Reg 6. Memb. I.* Accentus eſt in vlt. *ſec. Reg. 9. Memb. II.* & Metheg ſeu accentus euphonicus penes .., *ſec. Reg. XI. num. 1.*

59) הַיַּבָּשָׁה *arida*) eſt nom. ſing. fœm. cum ה Emphat. a Rad. יָבֵשׁ *aruit, exaruit, arefactum fuit.* Inde formatur nomen cum ה heemant in fine יַבָּשָׁה *aridum, terra ſicca.* Punctum illud in ב eſt Dag. forte, quia eſt poſt vocal. breuem, *ſec. Reg. 7. Memb. II.* Accentus eſt in vlt. *ſec. Reg. 9. Memb. II. & Memb. III. β.*

Verſ. 10.

60) לַיַּבָּשָׁה *vid. præced. n 58.* Huic ſuperadditur ל per-ſeq. Dag. punctum nim. excluſi ה Emphat. *ſec. Reg. 18. Memb. IIX.*

61) וּלְמִקְוֵה *& congregationem*) eſt nom. heemant. ſing. maſc. cum præf. ל & ו; a Rad. קָוָה *de qua vid. n. 55.* Hinc deriuatur nomen מִקְוֵה *congregatio, ſec. Reg. 15. n. 1.* In quo vero ה֫ ob ſtatum Conſtruct. mutatur in ה.., *ſec. Reg. 46. Memb. IV. num. 2.* Præfigitur: huic ל, *ſec. Reg. 18. Memb. IV.* & huic iterum ו, quod pro ordin. *Scheua* habet *Schurek* ob ſeq. lit. *Scheuatam, ſec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.*

62) יַמִּים *maria*) eſt nom. plur. Maſc. ex ſing. יָם *mare,* a Radice inuſitata ימם. Addita nunc terminatione pluralis יָם foret יָמִים; ſed quia h. l. vltimum ſub prima radicali mediæ geminatæ, hinc illud finale reſoluitur in-ſeq. Dageſch, *ſec. Reg. 46. Memb. I. num. 2. lit. γ. Exc. 2. Conf. Reg. 7. Memb. II.* Accentus eſt in vlt. *per Reg. 9. Memb. II.*

Verſ.

Verſ. 11.

63) תַּדְשֵׁא *Producat*) eſt tert. ſing. fœm. Fut. Hiph. regular. a Rad. דָּשָׁא *Herbaſcere, germinare.* Accentus Tonicus eſt in vlt. *ſec. Reg. 9. Memb. II.* & quidem Coniunct. *Mahpach. ſec. Cap. I. Sect. VI.*

64) דֶּשֶׁא *germen*) eſt nomen nudum ſing. Maſc. a Rad. דָּשָׁא *vid. num. præced.*

65) עֵשֶׂב *Herbam*) eſt nom. ab inuſit. Rad. עשׂב. Accentus eſt in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. III.* & quidem *Jethibh*, diſtinctiuus alternans pro Paſchta, ante vocalem exiſtens *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

66) מַזְרִיעַ *ſeminificantem*) eſt Particip. Hiph. a Rad. זָרַע *ſeminavit.* Ad formam מַפְקִיד eſt מַזְרִיעַ, cum (:) ſubintellecto ſub ultima litera ע, ſed quia ea eſt ex שחה, proinde pro illo (:) ſubintellecto eſt - furtivum *ſec. Reg. 2. Memb. I. α.* Accentus eſt in vltima, *ſec. Reg. 9. Memb. II.*

67) זֶרַע *Semen*) eſt nom. nudum, ſing. Maſc. a Rad. זָרַע, de qua *vid. num. præced.*

68) עֵץ *arborem*) eſt Radix hactenus nominal. ſing. Maſc. ſingnificans *Lignum, arborem.*

69) פְּרִי *Fructus*) eſt nom. ſing. Maſc. a Rad. פָּרָה *fructuoſum eſſe, fructum edere.* Inde Nomen ad formam דְּבָר, (de qua Hebr. Reſt. Append. I. Claſſ. I. lit. α poſt med.) foret פִּרְיָה; verum tert. Rad. ה in nom. poſt י, mutatur in י, & duobus Jodim concurrentibus, alterum abiicitur, *ſec. Reg. 34. Annotat. 2.* atque ita fit vox פְּרִי *fructus*, (*Conf.* Hebr. Reſt. Append. I. Claſſ. II. n. 2. lit. α.) Accentus eſt *Gereſchaiim* Comes alternans pro *Gereſch*, *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

70) עֹשֶׂה *facientem*) eſt particip. Kal. a Rad. עָשָׂה *fecit.* Regulariter fuiſſet עֹשֵׂה, ſed ob Anomal. tert. ה eſt עֹשֶׂה. *ſec. Reg. 33. n. 5.* Accentus eſt Coniunct. ſervus *Mahpach*, qui hic retractus eſt ob ſeq. monaſyllab. פְּרִי *ſec. Reg. 10. Memb. II. num. 1.* in quo פ habet Dageſch forte Euphon. *ſec. Reg. 7. Memb. IV.*

71) לְמִינוֹ *ſecundum ſpeciem ſuam*) eſt Radix hactenus nominal. cum ſuffixo tert. perſ. ſing. Maſc. *ſec. Reg. 20.* & cum præfix. ל, *ſec. Reg. 18. Memb. VI.* citra vtrumque eſt מִין *Species.* Accentus eſt in vlt. *ſec. Reg. 18. Memb. II.*

72)

72) זַרְעוֹ *semen eius*) est nom. sing. Masc. cum Affixo וֹ, ab absoluto זֶרַע *semen*. Voce a fine crescente per Affix. וֹ, mutantur puncta, *per Reg. 9. Memb, II.* & quidem (-) vlt. (ceu vicarium תֵּ֫) cum ֫ penult. mutatur in (::), , *sec. Reg. 46. Memb. IV.* vbi duorum *Scheuaiim* concurr. prius mobile mutatur in *Chirek* paruum, & quia illud est ante ר, mutatur in ֵ, *sec. Reg. 3. Memb. I. Exc. 1.* atque ita fit זַרְעוֹ; de *Makkaph. vid. superius.*

73) בּוֹ *in ea,*) est præfixum ב cum suffixo וֹ. *Conf. Reg. 50. Memb. I.* Dagesch lene non est impressum literæ ב ob præced. literam quiescentem, *sec. Reg. 6. Memb. I.*

Vers. 12.

74) וַתּוֹצֵא *& protulit*) est 3 fœm. sing. Fut. Hiph. a Rad. יָצָא *Exiit, prodiit.* Ad form. הַפְקִיד foret תַּיְ צִיא; sed quia est anom. primæ Radical. י, & quidem (:) quiesc. notandæ, mutatur id in וֹ, *sec. Reg. 37. Memb. IV.* & sic fuisset תּוֹצִיא. Huic vero præfigitur ו converss., ob quod assumitur necessario altera (תֵּ֫ Hiphil) terminatio ֫, *sec. Reg. 28. Memb. III. num. 1. β.* atque ita fit וַתּוֹצֵא. Accentus est in vlt. *sec. Reg. 9. Memb. III.*, nec enim retrahi h. l. per ו conuerss. potuit Accentus, quod alias hic oportuisset) ob vltimam Radicalem א, *sec. Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

Vers. 13.

75) שְׁלִישִׁי *tertius*) est nom. numerale ordinale, *vid. Reg. 10. Memb. II.*

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת	V.(14) luminaria fiant || Deus dixit Et V. (14.)
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל	||| distingendum ad ||| Cœlorum expansione in
בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ	sint & |||| noctem inter & || diem inter
לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים	| dies in & || statuta tempora & | signa in
וְשָׁנִים: (15) וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת	| luminaria sint Et (15.) * ||||| annos &
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־	super illuminandum ad ||| cœlorum expansione in
הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן: (16) וַיַּעַשׂ	fecit Et (16.) * |||| ita est factum & ||| terram
אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים	||| magna | luminaria duo - τὰ || Deus
אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם	|| diei dominium ad | maius luminare - τὸ
וְאֶת־הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת	dominium ad | minus luminare - τὸ &
הַלָּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: (17) וַיִּתֵּן אֹתָם	ea posuit Et (17) * ||| stellas | τὰς & || noctis

אלהים

אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמָיִם
לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ׃
(18) וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה
וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא אֱלֹהִים
כִּי־טוֹב׃ (19) וַיְהִי־עֶרֶב
וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי׃

|| cœlorum expanſione in || Deus
* ||| terram - ſuper illuminandum ad
||noctem in & diem in|dominandum ad Et (18)
| lucem inter || diſtinguendum ad &
| Deus vidit & ||| tenebras inter &
veſpera eſt facta Et (19) * |||| bonum quod
* || quartus dies | mane eſt factum &

Verſ. 14.

77) מְאֹרֹת *Luminaria*) eſt nomen Heëmant. plur. Maſc. h. l. more fœmin. formatum, *ſec. Reg. 19. Memb. VII. not. 2.* ex Sing. מָאוֹר *Luminare*, a Rad. אוֹר *Luxit, illuxit.* In plurali igitur, voce a fine creſcente, accentus deſcendit ad vlt. *ſec. Reg. 9. Memb. II.* & ſic penult. mutatur in (:), *ſec. 45. Memb. I. n. 1.*

78) בְּרְקִיעַ *in expanſione*) *vid. ſup. num. 42. voc.* רָקִיעַ. Hic ob ſtatum Conſtructum mutatur penult. in (:), *ſec. Reg. 46. Memb. I. n. 1.* Præfigitur ב per ordin. (:), vnde ex concurſu *Scheuaiim* eſt *Chirek*, *ſec. Reg. 3. Memb. I.*

79) לְהַבְדִּיל *ad diſtinguendum*) eſt Infin. regularis Hiph. cum præf. לְ nota Gerundii, *ſec. Reg. 18. Memb. VI.* a Rad. בָּדַל *de qua vid. ſup. n. 30.* Accentus eſt in vlt. *ſec. Reg. 9. Memb. II.* & quidem *Sakephgadol* alternans diſtinctiuus Regis Maioris *Sakephkatoni*, *ſec. Cap. I. Sect. VI.*

80) הַלָּיְלָה *vid. num. 38.* לַיְלָה. Huic tantum præfixum eſt ה Emphat. *per Reg. 18. Memb. III.*

81) וְהָיוּ *& ſint*) eſt 3. plur. præt. Kal, cum præf. וְ; a Rad. הָיָה *fuit.* Regulariter foret הָיְהוּ, ſed quia eſt anomalon 3t. ה, abiicitur ea ante Afformat. וּ *ſec. Reg. 34. Memb. I. lit. α.* atque ita (præfigendo וְ conuerſ. Præter. *ſec. Reg. 18. Memb. IV. num. 3.*) fit וְהָיוּ: Accentus eſt in ult. *ſec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.* & quidem coniunct. *Mahpach. ſec. Cap. I. Sect. VI.*

82) לְאֹתֹת *in ſigna*) eſt nom. plur. Maſc. more fœminin. formatum per וֹת, *ſec. Reg. 19. Memb. VII. not. 2.* cum præfixo לְ *ſec. 18. Memb. VII.* ex Sing. אוֹת *ſignum.* Hic fulcrum וֹ bis conſequenter deficit, *ſec. p. 4. med.* Accentus eſt in ultima, *ſec. Reg. 9. Memb. II. & III.*

83) וּלְמוֹעֲדִים & *tempora*) eſt nom. plur. Maſc. cum ל & ו a ſing. מוֹעֵד *tempus ſtatutum* a Rad. יָעַד *condixit ſtato tempore.* Præformatiua מ heëmantica hic pro (:) ſumit וֹ, in quod prima י eſt mutata, *ſec. Reg. 15. n. 1.* Hinc addendo יִם, mutatur .. in :, *ſec. Reg. 46. Memb. III.* & quia eſt (:) mobile, atque contingit ſub Gutturali, proinde (:) illud ſimplex mutatur in -:, *ſec. Reg. 29. Memb. I.* Cui iam præfigitur לְ, *ſec. Reg. 18. Memb. VI.* & huic iterum ו per Schurek: iam pro (:), *ſec. Reg. 18 Memb. IV. n. 2.* & ita fit וּלְמוֹעֲדִים; Accentus tonicus eſt in ult. *ſec. Reg. 9. Memb. II.* Euphonicus vero *Munach* pro Metheg, *ſec. Accent. Reg. 14.*

84) וְלִימִים & *in dies*) eſt nom. plur. Maſc. itidem cum præf. לְ & ו *de quibus vid. n. 83.* a ſing. יוֹם *dies*, & plural. יָמִים *ſec. Reg. 46. Memb. VI. lit. β.*

86) וְשָׁנִים & *annos*) eſt nom. plur. fœm. more nominum Maſcul. formatum *ſec. Reg. 19. Memb. VII. not. 2.* Ex ſing. שָׁנָה *annus*, a Rad. שָׁנָה *ſecundavit, iterauit, mutatus eſt.*

Verſ. 15.

86) לְהָאִיר *ad illuminandum*) eſt Infin. Hiph. cum לְ Gerundii nota. *Conf. num. 79.* a Rad. אוֹר, de qua *ſup. n. 23.* Ad form. הַפְקִיד foret הַאְוִיר; ſed quia eſt anomal. med. ו, hinc illud vna cum puncto ſuo abiicitur, *ſec. Reg. 36.* & in Hiph. prima Radicalis aſſumit י, *ſec. Reg. cit. Memb. III.* Præformatiua vero ſeruilis accipit ־, *ſec. Reg. cit. Annot. I.* atque ita præfigendo לְהָאִיר fit לְ.

Verſ. 16.

87) שְׁנֵי *duo*) eſt nom. Numerale cardin. dualis num. ſtatus Conſtruct. ab abſoluto שְׁנַיִם *duo*, a Rad. שָׁנָה *iterauit*, de qua *num. 58.*

88) הַגְּדֹלִים *magna*) eſt nom. Adiect. plur. Maſc. cum ה Emphat a ſing. גָּדוֹל *magnus.* Creſcente voce a fine, penult. mutatur in (:), *ſec. Reg. 46. Memb. I.* atque ita cum ה Emph. *ſec. Reg. 18. Memb. III. n. 1.* fit הַגְּרֹלִים, a Rad. גָּדַל *magnum eſſe, vel fieri.*

89) הַמְּאֹרֹת, הַמָּאוֹר) *vid. ſup. num. 77.* Præfixum eſt ה Emphat. *ſec. Reg. 18. Memb. III. num. 1.*

90) לְמֶמְשֶׁלֶת *ad dominium*) eſt nom. ſing. heëmant. *ſec. Reg. 19. Memb.*

Memb. I. status constructi, *sec. Reg. cit. Memb. VII. n. 2.* cum præf. ל *sec. Reg. 18. Memb. VI.* a Rad. מָשַׁל *Dominatus fuit, Dominium habuit.* Hinc מֶמְשֶׁלֶת *Dominium.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. lit.* β.

91) הַקָּטֹן *minus sc. luminare*) est nom. Adiect. sing. Masc. *sec. Reg. 19. Memb. II.* cum ה Emphat. *sec. Reg. 18. Memb. III.* a Rad. קָטֹן *paruus fuit.*

92) הַכּוֹכָבִים׃ *stellas*) est nom. plur. Masc. *sec. Reg. 19. Memb. VII.* α cum ה Emphat. a sing. כּוֹכָב *stella.*

Vers. 17.

93) וַיִּתֵּן *& dedit, posuit*) est 3. Masc. sing. fut. Kal. cum ו conuers. a Rad. נָתַן *dedit, posuit.* Regulariter foret יִנְתֹּן; & per anomal. primæ נ, יִתֹּן sed specialiter est יִתֵּן *sec. Reg. 38.*

94) אֹתָם *eas* scil. *stellas*) est particula separ. אֵת nota Accus. cum Affixo ָם; ob quod sumit Cholem pro .., *sec. Reg. 50. Memb. II. lit.* α. *n. 4.* Accentus est in vlt. *sec. Reg. 9. Memb. II.* & quidem subdistinctiuus Dux minor *Tbhir; sec. Cap. I. Sect. VI.*

Vers. 18.

95) וְלִמְשֹׁל *& ad dominandum*) est infin. regular. Kal. cum ל habente Chir. pro Scheua ob concurs. duorum Scheuaiim, *sec. Reg. 3. Memb. I.* & וְ *sec. Reg. 18. Memb. IV.* a Rad. מָשַׁל *vid. num. 90.*

96) בַּיּוֹם *in diem*) pro בְּהַיּוֹם *sec. Reg. 18. Memb. VIII.*

97) וּבַלַּיְלָה *& in noctem*) pro בְּהַלַּיְלָה *sec. Reg. Memb. VIII. Conf. sup. num. 80.* Cæterum ו, quia est ante ב, habet Schurek pro (:) *sec. Reg. 18. Memb. IV, num. 2.*

Vers. 19.

98) רְבִיעִי׃ *Quartus*) est nomen numeral. ordinale, *sec. Reg. 19. Memb. II.* a Rad. רָבַע *Quadratum esse, vel fieri.*

(20) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם
שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף
עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רְקִיעַ
הַשָּׁמָיִם׃ (21) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־
הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ
הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ

|| aquæ proreptent || Deus dixit Et (V. 20.) volet | volatile & ||| viventem animam | reptile expansionis faciebus - super || terra - super -τὸς || Deus creavit Et (21)* |||| cœlorum animam - omnem | τὴν & |||| magnos | cetos fecerunt repere | quam || repentem || viuentem

הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־ -omne | τὸ & ||| ſuam ſpeciem ſec. || aquæ
עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא vidit & ||| ſuam ſpeciem ſec. || alatum volatile
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: (22) וַיְבָרֶךְ benedixit Et (22) * ||||| bonum-quod | Deus
אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ Creſcite || dicendo || Deus | eis
וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־ הַמַּיִם | aquas - τὰς replete & || multiplicamini &
בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב ſe multiplicet | volatile & || maribus in
בָּאָרֶץ: (23) וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־ eſt factum & veſpera-eſt facta Et (23)* |||| terra in
בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי: (24) וַיֹּאמֶר dixit & (24) * || quintus dies | mane
אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה || viuentem animam | terra producat || Deus
לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ reptile & iumentum || ſuam ſpeciem ſec.
וְחַיְתוֹ־ אֶרֶץ לְמִינָהּ ||| ſuam ſpeciem ſec. || terræ - beſtiam &
וַיְהִי־כֵן: (25) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים Deus fecit Et (25) * |||| ita - eſt factum &
אֶת־חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ || ſuam ſpeciem ſec. || terræ beſtiam τὴν
וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ ||| ſuam ſpeciem ſec. || iumentum - τὸ &
וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ ||| ſuam ſpec. ſec. | terræ reptile omne | τὸ &
וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: (26) וַיֹּאמֶר dixit Et (26)* |||| bonum-quod | Deus vidit &
אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ || noſtra imagine in | hominem faciamus || Deus
כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִּרְגַת piſcem in | dominentur & ||| noſtram ſimilit. ſec.
הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה iumentum in & || cœlor. volatile in & || maris
וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ reptile - omne in & ||| terram omnem in &
הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ: (27) וַיִּבְרָא Deus creauit Et (27)* ||| terram ſuper reptans
אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם imagine in || ſua imagine in || hominem τὸν
אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה fœminam & Maſculum ||| illum creauit Dei
בָּרָא אֹתָם: (28) וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים || Deus | eis bened. Et (28) * |||| eos creauit
וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ creſcite || Deus | iis dixit &
וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־ - τὴν replete & | multiplicamini &
הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ dominamini & ||| eam ſubiicite & || terram
בִּרְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם || cœli volatile in & || maris piſcem in
וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־ - ſuper reptans | viuens omne in &

הארץ

הָאָרֶץ (29) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה
נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב
זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
כָּל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ
אֲשֶׁר־בּוֹ פְרִי־עֵץ זֹרֵעַ
זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה׃
(30) וּלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל־
עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה
אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה
וַיְהִי־כֵן׃ (31) וַיַּרְא אֱלֹהִים
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב
מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר
יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃

| Ecce ||| Deus dixit Et (29)* |||| terra
| herbam - omnem - τὴν || vobis dedi
facie - super | quæ || semen seminificantem
arborem - omnem - τὴν & ||| terræ - omnis
seminificans || arboris fructus ea in est - qua
*|||| ad comedendum | erit vobis |||| semen
- omni & || terræ bestiæ - omni Et (30)
- super reptanti | omni & || Cœli volatili
||| viuens anima | eo in est - quo ||| terra
|||| comedendum ad herbæ olus-omne τὸ
| Deus vidit Et (31)* ||||| ita-& factum est
bonum - & ecce || fecerat quod - omne - τὸ
- est factum & vespera - est facta & || valde
*||| sextus dies | mane

Vers. 20.

99) יִשְׁרְצוּ *proreptent*) est 3 Masc. plur. Fut. Kal. regular. a Rad. שָׁרַץ *reptare, abunde progignere.* Hinc שֶׁרֶץ *reptile, reptilia animalia.*

100) נֶבֶשׁ *animæ*) est nom. nudum Rad. נפש.

101) חַיָּה *viuentis*) est nom. sing fœm. status absol. a Rad. חָיָה *vixit.*

102) וְעוֹף & *volatile*) est nom. nud. Masc. cum וְ *sec. Reg. 18. Memb. IV.* a Rad. עוּף *volare, avolare.*

103) יְעוֹפֵף *volet*) est 3. Masc. sing. Fut. in Piel, a Rad. עוּף *volare,* ad formam יְפַקֵּד foret יְעַוֵּף; sed quia est anomal. med. ו, hinc eo abiecto, *sec. Reg. 36.* prima radicalis in Piel assumit ו, & vltima Radicalis geminatur, assumta vocali abiectæ litteræ ו, atque ita fit יְעוֹפֵף *sec. Reg. 36. Memb. V.*

Vers. 21.

104) וַיִּבְרָא & *creauit*) est eiusdem formæ cum וַיִּקְרָא de qua vid. *num. 33.* a Rad. בָּרָא *creauit.*

105) הַתַּנִּינִם *cetos*) est nomen plur. Masc. cum ה Emphat. a singul. תַּנִּין *Balæna*, a Rad. inusit. תנן, vltim. י hic in plur. deficit specialiter, *sec. Reg. 19. Memb. VII. lit. α. & Reg. 31. Memb. II. num. 4.*

106) כָּל־ *omnem*) est nomen singul. Masc. cum lineola *Makkaph*, ob quam accentus hic aufertur, & Cholem in כֹּל mutatur in ָ chatuph, *sec. Reg. 10. Memb. IV. & Reg. 12. n. II.* a Rad. כָּלַל *perfecit.*

107) הָרֹמֶשֶׂת *repentem*) est particip. Kal, gen. fœm. regular. cum ה emphat. a Rad. רָמַשׂ *reptare.* Hinc רֶמֶשׂ *Reptile.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III.* & quidem *Paser* subdistinct. Comes Maior, *sec. Cap. I. Sect. VI.*

108) כָּנָף *alatum*) est nomen, significans *ala*, *ora*, *alatum.* In Constr. plur. habet כַּנְפֵי, כִּנְפֵי, כַּנְפוֹת, *vid. Reg. 46. Memb. I. num. 1. Exc. θ.* Rad. כנף Arab. *Cinxit*, *protexit.*

Vers. 22.

109) וַיְבָרֶךְ *& benedixit*) est 3. m. sing. Fut. Piel, cum ו conuers. a Rad. בָּרַךְ *benedixit:* Regular. foret in fin. cum .. & cum ר Dagessato, sed Dagesch ex ר excidit, & compensatur per ָ, *sec. Reg. 7. Memb. III.* Accentus est retractus ex vlt. in penult., & hinc .. vlt. in ֶ mutatum, *sec. Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

110) לֵאמֹר *dicendo*) est Infin. Kal, cum præf. ל nota Gerundii, *sec. Reg. 18. Memb. IX.* a Rad. אָמַר *dixit.* Ad formam פְּקֹד foret אְמֹר, & per anomal. ordinar. אֱמֹר *sec. Reg. 29. Memb. I. n. 2.* Huic præfigitur ל, & ordinarium eius (:) conformatur sequenti ֱ, & sic foret לֶאֱמֹר, *sec. Reg. cit.* tandem ֱ (sub א radicali) cum ֶ contrahitur in .. *sec. Reg. 5.* atque ita fit לֵאמֹר.

111) פְּרוּ *Crescite*) est 2. masc. plur. Imperat. Kal, a Rad. פָּרָה *fructuosum esse.* Regular. foret פִּרְהוּ; at tert. ה ante וּ, cum puncto præced. abiicitur, *sec. Reg. 34. Memb. I. lit. α.* posteriori igitur (:) pereunte, prius (sub פּ, e sing פְּרֵה) redit, *sec. Reg. 3. Memb. II.*

112) וּרְבוּ *& multiplicamini*) est eiusdem formæ cum פְּרוּ, Præfixum tantum est וּ pro וְ *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* a Rad. רָבָה *multiplicari.* ב non admittit h. l. Dagesch lene, licet existat post (:) quiescens, quia hoc quiescit hic ob præfixam seruilem extraessentialem, *sec. Reg. 6. Memb. II. Exc. 1.*

113)

113) וּמִלְאוּ *& replete*) eſt 2. m. plur. imperat. Kal regular. cum וּ pro וְ, *ſec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* a Rad. מָלֵא *plenum eſſe.*

114) יִרְבּוּ *multiplicet ſe*) eſt 3. maſc. ſing. Fut. Kal, a Rad. רָבָה *Multiplicari.* Regulariter foret יִרְבֶּה & per anomal. וְרָבָה *ſec. Reg. 33. num. 2.* ſed h. l. fit apocope tert. ה, (licet ſine ו conuerſ.) & retractio ־ֶ ad prim. radic. & accent. ad præformat. ſeruil. *ſec. Reg. 33. Annot. 1. & lit. β. & δ.*

Verſ. 23.

115) חֲמִישִׁי *quintus* ſc. dies) eſt nomen numeral. ordinale, *ſec. Reg. 19. Memb. II.*

Verſ. 24.

116) בְּהֵמָה *iumentum*) eſt nomen heemant. ſingul. fœmin. a Rad. inuſit. בהם.

117) וְחַיְתוֹ *& beſtia*) eſt nom. ſing. fœm. ſtatus conſtructi cum וְ præfixo, *ſec. Reg. 18. Memb. IV.* & ו paragog. *ſec. Reg. 16. Memb. III.* citra quod eſt חַיָּה *beſtia.* Huic addito nunc ו paragogico in forma conſtructa חַיַּת, fit חַיְתוֹ, nim. correpto (-) vltimo in (:) ob ו paragog. *ſec. Reg. cit. conf. Reg. 19. Memb. VIII. num. 2.* Metheg vero additur pro excidente Dageſch e lit. ־ֵ, *ſec. Reg. 7. Memb. I. β.*

Verſ. 25.

118) הָאֲדָמָה *terræ*) eſt nomen ſing. fœm. eum ה Emphat. *ſec. Reg. 18. Memb. III. num. 1. lit. β.* a Rad. אָדַם *rubuit, rufus fuit.*

Verſ. 26.

119) נַעֲשֶׂה *faciamus*) eſt 1. perſ. plur. Fut. Kal, a Rad. עָשָׂה *fecit.* Regular. foret נְעֲשֶׂה & per anom. tert. ה, נַעֲשָׂה *ſec. Reg. 33. num. 2.* at quia inſuper eſt anomal. lit. guttural. (:) quieſc. notandæ poſt Chirek, fit נַעֲשֶׂה *ſec. Reg. 30. Memb. II. num. 2. Conf. ſupr. num. 48.*

120) אָדָם *hominem*) eſt nom. nud. ſing. maſc. a Rad. אָדַם *rubuit, rufus fuit.*

121) בְּצַלְמֵנוּ *in imagine noſtra*) eſt nom. nud. ſing. maſc. cum Affixo נוּ, *ſec. Reg. 20.* & præf. בְּ, citra vtrumque eſt צֶלֶם *ſtatua, imago.* Addito nunc Affixo,

Affixo, Accentus descendit, & sic ֵי in ִי mutatur, *sec. Reg. 46. Memb. IV. num. 1.*; vbi prius (ִי) iterum mutandum in Chirek, *sec. Reg. 3. Memb. I.* hic in (-) transit, quia est ex illis 21. *vocibus*, de quibus *Reg. cit.* fitque cum præf. בְּ, בְּצַלְמֵנוּ, Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.*

122) כִּדְמוּתֵנוּ *secundum similitudinem nostram*) est nom. sing. heemant. cum Affixo & præf. *Conf. num. præced.* citra vtrumque est דְּמוּת *similitudo*, a Rad. דָּמָה *similis, assimulatus fuit.*

123) וְיִרְדּוּ *& dominentur*) est 3. Masc. plur. Fut. Kal, pro regul. יִרְדְּנוּ cum ו copulat. a Radic. רָדָה *dominatus est.* Accentus est in vlt. *sec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.* postpositiuus *sec. Cap. I. Sect. VI.* & quidem natura coniunct. ֯ *Telischa Ketanna ibid. med.* sed h. l. subdistinct. *sec. Instit. Accent. p. 163.*

124) בִּדְגַת *in piscem*) est nomen nud. sing. fœmin. in statu constr. *sec. Reg. 19. Memb. VIII. n. 2.* cum ב; citra vtrumque est דָּגָה *piscis*, a Rad. דּוּג quod in Hiph. signif. *piscari*, vel a Rad. דָּגָה *copiose multiplicari piscium more.*

Vers. 27.

125) זָכָר *Masculum*) est nom. nud. sing. masc. a Rad. זָכַר *recordatus fuit.* Accentus est in vlt. *sec. Reg. 9. Memb. II.*

126) וּנְקֵבָה *& fœminam*) est nom. sing. fœm. cum præf. וּ pro וְ *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* a Rad. נָקַב *transfixit, expressit, maledixit.*

Vers. 28.

127) וְכִבְשֻׁהָ *& subiicite eam*) est 2. Masc. plur. imperat. Kal, cum Affixo הָ, (ex הָ֫ה) *Conf. Schema affix. verb. ad Reg. 47.* & præf. וְ; a Radic. כָּבַשׁ *subiicere, subiugare.* Hinc ad form. כִּבְּדוּ cum Affixo הָ֫ foret כִּבְּשׁוּהָ; sed cum verbum terminetur in וּ, proinde dimittitur punctum præcedaneum Affixi, וּ simul h. l. in ֻ verso, *sec. Reg. 47. Ann. 1.* atque ita fit כִּבְשֻׁהָ.

128) וּרְדוּ *& dominamini*) est eiusdem formæ cum וּרְבוּ *vid. supr. num. 112.*

Vers.

Verſ. 29.

129) הִנֵּה *Ecce*) eſt partic. ſeparab. De eadem cum Affixis, *conf. Reg. 56 Memb. II. lit. α. num. 9.*

130) נָתַתִּי *dedi*) eſt 1. ſing. præt. Kal, a Rad. נָתַן *dedit.* Regular, foret נָתַתְּתִּי; ſed ob anom. tert. נ (:) quieſc. notandæ & hinc abiiciendæ, fit נָתַתִּי *ſec. Reg. 39.*

131) זֹרֵעַ *ſeminificantem*) eſt particip. Kal, regul. cum - furtiuo ſub vlt. lit. loco (:) ſubintell. *ſec. Reg. 2. Memb. I. lit. β.* a Rad. זָרַע; *vid. ſupr. num. 66.*

132) לְאָכְלָה *ad comedendum*) eſt infin. Kal, cum ה parag. & præf. ל, a Rad. אָכַל *comedit.* In infin. eſt אֱכֹל *ſec. Reg. 29. Memb. I. num. 2.* Iam addito ה, mutatur Cholem Infin. Kal, in ַ chatuph & transponitur cum : (etiam compoſito, nunc vero in ſimplex redeunte, dum non amplius eſt ſub guttur.) *ſec. Reg. 48. Memb. IV. Annot.* Accentus manet in vlt. licet ante ה parag. *ſec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 2.*

Verſ. 30.

133) יֶרֶק *olus*) eſt nom. ſing. nud. a Rad. יָרַק *exſpuit.*

Verſ. 31.

134) הַשִּׁשִּׁי *ſextus*) eſt nom. numerale ordin. *ſec. Reg. 19. Memb. II.* cum ה Emphat. *ſec. Reg. 18. Memb. III. num. 1.*

* * * * * *

Quoniam retrograda lectio Verſionis Latinæ, hactenus nobis expreſſa in Cap. I. (*in gratiam Tyronum, lineas & Voces Latinas cum Hebræis ſic facilius comparantium*) *minus commoda & expedita eſſe videtur celeriter Textum lecturis; proinde nunc* in Secundo & ſeqq Capp. *ordine recto expreſſionem Latinam exhibemus, pari tamen cum ſuperioribus ratione interpungendi ſenſus, ſec. Accentus Hebræorum Diuinarum interſtinctionis authentiam, ceu ſummi momenti ac neceſſitatis principium hermeneuticum.*

CAP. II.

V. (1) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃
(2) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ (3) וַיְבָרֶךְ
אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי
בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃ (4) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת
יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ (5) וְכֹל
שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל־עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה
אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד
אֶת־הָאֲדָמָה׃ (6) וְאֵד יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ
וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ (7) וַיִּיצֶר
יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־
הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי
הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃ (8) וַיִּטַּע יְהוָה
אֱלֹהִים גַּן־בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם
אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃ (9) וַיַּצְמַח
יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ
נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ
הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע׃

V. (1) Et perfecti ſunt cœli & terra || & omnis-exercitus eorum ||| * (2) Et perfeceratDeus | in die ſeptimo || opus ſuum | quod fecerat || & requieuit | in die ſeptimo || ab omni opere ſuo | quod fecerat ||| * (3) Et benedixit Deus | τῷ· diei ſeptimo || & ſanctificauit | eum ||| quia | in eo quieuit || ab omni - opere ſuo || quod - creauerat Deus | ad perficiendum ||| * (4) Iſtæ *ſunt* | generationes Cœli || & terræ || in-creari-ea (*eum crearentur*) ||| in die || facere (*quo fecit*) | Dominus Deus || terram & Cœlum ||| * (5) Et omnis | frutex agri || nondum erat in terra ||| & omnis herba agri | nondum effloreſcebat ||| quoniam | non pluere fecerat || Dominus Deus || ſuper - terram || & homo non *erat* || ad colendum | τὴν - terram |||| * (6) Et vapor || aſcendebat de - terra || & irrigabat | τὴν - - omnem - - faciem terræ ||| * (7) Et formauit Dominus Deus || τὸν - hominem || puluerem | de terra ||| & inſpirauit in nares eius | ſpiraculum vitæ ||| & factus eſt homo | in animam viuentem |||| * (8) Et plantauerat | Dominus Deus || hortum - in Eden || ab oriénte ||| & poſuit ibi τὸν - hominem | quem formauerat |||| * (9) Et progerminare fecit | Dominus Deus || e terra || omnem - arborem | deſiderabilem ad aſpectum (*aſpectu*) || & bonam ad eſcam (*eſu*) ||| & arborem vitæ | in medio horti || & arborem || ſcientiæ | boni & mali ||| *

(10) Et

(10) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־
הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
רָאשִׁים: (11) שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא
הַסֹּבֵב אֵת כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר־שָׁם
הַזָּהָב: (12) וּזְהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב
שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם: (13) וְשֵׁם־
הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל־
אֶרֶץ כּוּשׁ (14) וְשֵׁם־הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי
חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר
הָרְבִיעִי הוּא פְּרָת: (15) וַיִּקַּח יְהוָה
אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן־עֵדֶן
לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ: (16) וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים
עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל
תֹּאכֵל: (17) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת: (18) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־
טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר
כְּנֶגְדּוֹ: (19) וַיִּצֶר יְהוָה אֱלֹהִים מִן־
הָאֲדָמָה כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל־עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל־הָאָדָם לִרְאוֹת מַה־
יִּקְרָא־לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא־לוֹ הָאָדָם
נֶפֶשׁ חַיָּה הִוא שְׁמוֹ:

(10) Et fluuius | egrediens erat ex Eden || ad irrigandum | τὸν-hortum || & exinde | diuiditur | & extitit | in quatuor capita ||| * (11) Nomen primi | Pischon | || ille circumiens. || τὴν | - totam - - terram Hhauilla ||| qua - ibi (*vbi est*) aurum |||| * (12) Et aurum terræ illius || bonum | ibi margarita | & lapis onyx ||| * (13) Et nomen - fluuii secundi | Gihhon | ille circumiens *est* || τὴν | omnem - terram Gusch || * (14) Et nomen fluuii tertii *est* | Hhiddekel || ipse vadens *est* | versus orientem Assiuris ||| & fluuius quartus | ipse *est* Phrath |||| (15) Et accepit | Dominus Deus | τὸν - hominem || & posuit eum in hortum Eden || ad colendum eum | & ad custodiendum eum ||| * (16) Et præcepit | Dominus Deus || super - homine | dicendo || ex omni arbore horti | comedendo comedes ||| * (17) At ex arbore | scientiæ | boni & mali || non comedes | ex ea ||| nam || in die | comedere te (*quo comedes*) ex ea || moriendo morieris ||| * (18) Et dixit | Dominus Deus || non - bonum *est* | esse hominem || solum || faciam ei adiutorium | secundum coram eo (*sec. conuenientiam eius*) |||| * (19) Nam formauerat | Dominus Deus || e terra || omnem - bestiam agri || & τὸ | omne - volatile cœli ||| & adduxit | ad - hominem || ad videndum | quid vocaret illud ||| & omne | quod vocaret illud | homo || animam viuentem ||| hoc nomen eius *esset* |||| *

(20) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל־
הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל חַיַּת
הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא־מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃
(21) וַיַּפֵּל יְהוָה אֱלֹהִים׳ תַּרְדֵּמָה עַל־
הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר
בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה׃ (22) וַיִּבֶן יְהוָה
אֱלֹהִים׳ אֶת־הַצֵּלָע אֲשֶׁר־לָקַח מִן־
הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל־הָאָדָם׃
(23) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם
מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֶא
אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקֳחָה־זֹּאת׃
(24) עַל־כֵּן יַעֲזָב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־
אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד׃
(25) וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם
וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ׃

(20) Et vocauit homo | nomina || omni bestiæ & volatili cœli || & omni | viuenti agri ||| at homini || non inueniebatur adiutorium | tanquam coram eo |||| * (21) Et cadere fecit | Dominus Deus || soporem grauem || super-hominem ||| & obdormiuit ||| & accepit || vnam e costis eius || & clausit carnem | subter ea ||||* (22) Et ædificauit | Dominus Deus || τὴν costam || quam acceperat de homine ||| in mulierem ||| & adduxit eam | ad hominem |||| * (23) Et dixit homo ||| hac vice || os | ex ossibus meis || & caro | ex carne mea ||| ob id | vocabitur Virago || quia ex viro | sumta est ipsa ||| * (24) Propter ea relinquet vir || τὸν-patrem suum | & τὴν matrem suam ||| & adhærebit vxori suæ || & erunt | in carnem vnam ||| * (25) Et erant ambo ipsi | nudi || Adam | & vxor eius ||| & non erubescent (*erubescebant*) |||| *

Vers. I. 135) וַיְכֻלּוּ *Et perfecti sunt*) pro וַיְכֻלְּהוּ *sec. Reg. 34. Memb. I. lit. α.* a Rad. כָּלָה *absoluit, perfecit.*

136) צְבָאָם *Exercitus eorum*) a צָבָא cum Affix. ָם, ob quod ָ penult. in (:) mut. *sec. Reg. 46. Memb. I. num. 1.* sed ָ vlt. manet, *sec. Reg. cit. & Memb. cit. num. 2.*

Vers. II. 137) וַיְכַל *Et perfecit*) est 3. m. sing. Fut. Piel pro וַיְכַלֶּה per apocop. τȣ̃ ה *sec. Reg. 33. Ann. I. lit. α.* a Rad. כָּלָה *v. n. 135.*

138) מְלַאכְתּוֹ *Opus suum*) est nomen heem. cum Affixo וֹ, & absoluto מְלָאכָה vel מְלֶאכֶת pro מַלְאֶכֶת *sec. Reg. 31. Memb. III.* Ex harum posteriori forma fit status Affix. qui hic habetur, *sec. Reg. 46. Memb. I. not. 2.* Conf. *Reg. 46 Memb. IV. n. 1. & Reg. 3. Memb. I. Exc. 1. & Reg. 31. Memb. III.* a Rad. inusit. לאך.

Vers.

Vers. III. 139) לַעֲשׂוֹת׃ *ad faciendum* pro לַעֲשׂוֹה *sec. Reg. 33. n. 4.* quod est pro לִעְשׂוֹה *sec. Reg. 29. Memb. I.* a Rad. עָשָׂה *fecit.* de Metheg inter -: ֽ-, *vid. Reg. XI. num. 4.*

Vers. IV. 140) תּוֹלְדוֹת *generationes*) est nom. plur. tantum, e Rad. יָלַד *genuit, peperit.* De præformat. seruili ת, ob quam prima י mutatata est in וֹ, *vid. Reg. 15.*

141) בְּהִבָּרְאָם *in creari ea,* i. e. *dum crearentur ea*) est Infin. Niph cum Aff. ָם & præf. ב; citra quæ est הִבָּרֵא; iam.. (propter affixum) mutato in :, *sec. Reg. 48. Memb. II.* & ָ manente, (quia est sub littera dagessata, *sec. Reg. 48. Memb. I. Conf. Reg. 45. lit. β.*) fit cum præf. ב, בְּהִבָּרְאָם a Rad. בָּרָא *creauit.*

142) יְהוָֹה) de huius Tetragrammati Nominis diuini tum *punctatione*, tum *Lectione* genuina (omnibus Philologis summe disceptata, & hinc Lectori dubiosa) dicimus 1) *Punctationem* hanc eidem non esse propriam, sed mutuatitiam ex vocibus אֲדֹנָי & אֱלֹהִים, scil. ex אֲדֹנָי, quando vel absolute יְהוָֹה, vel cum præmissis litteris ובכלם scribitur: ex אֱלֹהִים vero, si יֱהוִֹה scribitur. Quare 2) pro diuersa eius punctatione diuersa quoque lectio datur, scil. יְהוָֹה legitur vtique *Adonai*, sic וַיְהוָֹה, בַּיהוָֹה, כַּיהוָֹה, לַיהוָֹה, מֵיְהוָֹה leguntur *vadonai, badonai, kadonai, ladonai, meadonai,* vtpote quæ puncta sua ex אֲדֹנָי, וַאדֹנָי, בַּאדֹנָי, כַּאדֹנָי, לַאדֹנָי, מֵאֲדֹנָי acceperunt (:) Ast יְהוִֹה legitur *Elohim,* ceu cuius puncta quoque τȣ̃ אֱלֹהִים esse, manifestum est.

Vers. V. 143) יִהְיֶה *Erit*) pro יִהְיֹה *sec. Reg. 33. n. 2.* retento (:) simplici sub ה, *sec. Reg. 30. Exc. 2.*

144) יִצְמַח *efflorescerет,*) pro יִצְמַח, per -, *sec. Reg. 10. Memb. I.* quod est pro יִצְמֹח *sec. Reg. 23. Memb. III. num. 2.*

145) לַעֲבֹד *ad colendum*) pro לִעְבֹד *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 1.* a Rad. עָבַד *coluit.*

Vers. VI. 146) וְהִשְׁקָה & *irrigabat*) est 3. masc. sing. Præt. Hiph. pro הִשְׁקִיָּה *sec. Reg. 33. num. 1.* a Rad. שקה quod in Hiph. signif. *Potauit.*

Vers. VII. 147) וַיִּיצֶר & *formauit*) est 3 masc. sing. Fut. Kal, cum ו Conuers. a Rad. יָצַר *formauit.* Regular. foret יִיְצֹר & per Anom.

יִוֵּצֶר vel etiam יִצֶּר *ſec. Reg. 37. Memb. III. Conſ. Memb. I.* At propter ו Conuerſ. eſt וַיִּוָּצֶר *ſec. Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

148) וַיִּפַּח *& inſpirauit*) pro וַיִּנְפַּח *ſec. Reg. 38.* quod eſt pro וַיִּנְפַּח *ſec. Reg. 23. Memb. III. n. 2. α.* a Rad. נָפַח *ſpirauit, flauit.*

149) בְּאַפָּיו, *in nares eius*) eſt nom. Duale, cum Aff. יו_, & præf. ב; citra vtrumque & in ſing. eſt אַף *Ira, facies, naſus,* a Rad. אָנַף in Hiph. *iraſci.*

150) נִשְׁמַת *animam humanam*) a נְשָׁמָה mutando ה_ in ת_ *ſec. Reg. 46. Memb. I. num. 3.* & ָ penult. in (:) *ſec. Reg. 46. Memb. I. num. 1.* & hinc prius (:) in Chirek, *ſec. Reg. 3. Memb. I.* & ita fit נִשְׁמַת.

Verſ. VIII. 151) וַיִּשַּׁע *Et plantauit*) vid. וַיִּפַּח *num. 148.* a Rad. נָשַׁע *Plantauit, conſeuit.*

152) וַיָּשֶׂם *& poſuit*) eſt 3. m. ſing. Fut. Hiph. a Rad. שׂוּם *ponere.* Regular. foret וַיָּשִׂים, & per anomal. וַיָּשֶׂם *ſec. Reg. 36. Memb. III. & Annot. 1.* At ob ו Conuerſ. fit וַיָּשֶׂם *ſec. Reg. 27. Memb. III. n. 1. β. & Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

153) יְצָרָם *formauit*) pro יָצַר ob Acc. *ſec. Reg. 10. Memb. I.*

Verſ. IX. 154) וַיַּצְמַח *& progerminare fecit*) pro וַיַּצְמִיחַ *ſec. Reg. 27. Memb. III. num. 1. & Reg. 2. Memb. I. δ.* a Rad. צָמַח *progerminauit.*

155) נֶחְמָד *deſiderabilem*) eſt part. Niph. pro נֶחְמָד *ſec. Reg. 30. Exc. 3.* quod eſt pro נִחְמָד *ſec. Reg. 30. Memb. II. n. 2. lit. δ.* a Rad. חָמַד *deſiderauit*

156) לְמַרְאֶה *ad aſpectum*) eſt nom. auct. cum לְ a Rad. רָאָה *vidit.*

157) הַדַּעַת *ſcientiæ*) eſt nom. auctum: alias forma Infin. *ſec. Reg. 37. Annot. 2.* cum ה Emphat. a Rad. יָדַע *ſciuit.*

Verſ. X. 158) לְהַשְׁקוֹת *ad irrigandum*) pro לְהַשְׁקוֹת *ſec. Reg. 33. n. 4.* a Rad. שָׁקָה in Hiph. *Bibendum dedit.*

159) רָאשִׁים: *Capita*) eſt nom. plur. ex רֹאשׁ *ſec. Reg. 46. M. VI. δ.*

Verſ. XI. 160) הַסֹּבֵב *Circumiens*) eſt particip. Kal regulare, *ſec. Reg. 41. Ext. Gen.* cum ה Emphat. a Rad. סָבַב *Circumdedit.*

Verſ. XII. 161) הַהִוא *illius*) eſt pronom. fœm. cum ה emphat. pro הִיא *ſec. Reg. 20.* a maſc. הוּא *ibid.*

Verſ.

Vers. XV. 163) וַיִּקַּח *& cepit*) pro וַיִּלְקַח *sec. Reg. 38. Annot. 3.* quod esset pro וַיִּלְקֹחַ *sec. Reg. 23. Memb. III. n. 2. α.* a Rad. לָקַח *accepit.*

164) וַיַּנִּחֵהוּ *& posuit eum*) est 3. m. sing. Fut. Hiph. cum Aff. ֵהוּ, & ו Conuers. citra vtrumque & regular. foret, וַיְנִיחַ & excidente vlt. י, *sec. Reg. 27. Memb. III. n. 2.* nec non יְ abiecto & compensato per Dagesch, *sec. Reg. 37. Memb. I.* fit cum Aff. ֵהוּ, יַנִּחֵהוּ a Rad. יָנַח *posuit, reliquit.*

165) לְעָבְדָהּ *ad colendum eum*) est Infin. Kal, cum Affixo ָהּ, citra quod foret עֲבֹד pro עְבֹד *sec. Reg. 29. Memb. I. n. 1.* Iam propter Affixum, & quia est forma *Scheua-Cholem*, fit עָבְדָהּ *sec. Reg. 48. Memb. IV. α.* De absentia Dagesch lenis e ד, licet post (:) quiesc. *vid. Reg. 6. Memb. II. n. 4.* a Rad. עָבַד *seruiuit, coluit.*

166) וּלְשָׁמְרָהּ׃ *& ad custodiendum eum*) est eiusdem formæ cum præced. a Rad. שָׁמַר *custodiuit.*

Vers. XVI. 167) וַיְצַו *& præcepit*) v. וַיְכַל n. 137. ad Rad. צִוָּה *præcepit.*

168) אָכֹל *comedendo*) pro אְכֹל *sec. Reg. 23. Memb. III. n. 3.* a Rad. אָכַל.

169) תֹּאכֵל *comedes*) pro תֶּאֱכֹל quod est pro תִּאְכֹל *sec. Reg. 30. Memb. II. num. 1.*

Vers. XVII. 170) מִמֶּנּוּ *ex ea*) *v. Reg. 50. Memb. II. lit. α. n. 12.*

171) אֲכָלְךָ *edere te*) ex אֲכֹלְךָ *sec. Reg. 48. Memb. IV.* quod foret pro אְכֹלְךָ *sec. Reg. 29. Memb. 1. num. 1.*

172) תָּמוּת׃ *morieris*) pro תִּמְוֹת *sec. Reg. 36. Memb. I. & Annot. 1.* a Rad. מוּת *mori.*

Vers. XVIII. 173) הֱיוֹת *esse*) pro הְיוֹה *sec. Reg. 29. Memb. I. n. 2. β. & Reg. 33. num. 4.* a Rad. הָיָה.

174) לְבַדּוֹ *solus ipse*) est nom. cum aff. וֹ & ל redundante, *sec. Reg. 18. Memb. VI.* a Rad. בָּדַד *solitarius fuit*, hinc בַּד *solus.*

175) אֶעֱשֶׂה־לּוֹ *faciam ei*) pro אֶעְשׂוֹה *sec. Reg. 33. n. 2. & Reg. 30. Memb. I.* de Dag. Euphonico in ל *vid. Reg. 7. Memb. III.*

176) כְּנֶגְדּוֹ *coram eo*) est partic. separab. cum Affixo וֹ, more nom. sing. num. *sec. Reg. 50. Memb. II. lit. α. n. 3.* & præf. כְּ; citra vtrumque est נֶגֶד *coram.*

Vers. XIX. 177) וַיִּצֶר *& formauit*) *vid. supr. num. 147.*

178)

178) וַיָּבֵא *& adduxit*) est 3. m. sing. Fut. Hiph. cum ו Conu. pro וַיָּבִיא *sec. Reg. 36. Memb. III. & Annotat. 1.* a Rad. בּוֹא *venit.*

179) לִרְאוֹת *ad videndum*) pro לִרְאֹה *sec. Reg. 33. num. 4.* ad Rad. רָאָה *vidit.*

Vers. XX. 180) שְׁמוֹת *nomina*) est nom. plur. manente .. specialiter ex שֵׁם *nomen, sec. Reg. 46. Memb. III. num. 3.*

Vers. XXI. 181) וַיַּפֵּל *& cadere fecit*) pro וַיַּכְפֵּל *sec. Reg. 38.* a Rad. כָּפַל *cecidit.*

182) תַּרְדֵּמָה *sopor*) a Rad. inusit. רדם in Hiph. *somno obrui.*

183) וַיִּישָׁן *& obdormiuit*) pro וַיִּישַׁן *sec. Reg. 10. Memb. I.* quod est pro וַיִּשְׁכַּב, *sec. Reg. 37. Memb. III.* a Rad. יָשַׁן *dormiuit.*

184) מִצַּלְעֹתָיו *e costis eius*) est nom. plur. cum Aff. יָו & præf. מ, citra vtrumque est צֵלָע, ex sing. צֵלָע *costa, sec. Reg. 46. Memb. IV. n. 1.* Hinc voce per Aff. יָו crescente, ֵ penult. mutatur in (:), *sec. Reg. 46. Memb. I.* & prius (:) mutandum in Chirek transit hic in -, *sec. Reg. 3. Memb. I. Exc. 1.*

Vers. XXII. 185) וַיִּבֶן *& ædificauit*) pro וַיִּבְנֶה *sec. Reg. 33. Annot. 1. lit.* β. quod est pro וַיִּבְנֶה *sec. Reg. 33. n. 2.* a Rad. בָּנָה *ædificavit.*

186) וַיְבִאֶהָ *& adduxit eam*) est 3. m. sing. Fut. Hiph. cum Aff. הָ, & ו Conuers. a Rad. בּוֹא *venit.* Regulariter foret וַיְבִיאֶהָ & per anom. יָבִיא *sec. Reg. 36. Memb. III. & Annotat. 1.* י insuper deficiente *sec. Reg. 31. num. 4. lit.* β. Iam propter Affix. mutatur ֵ penult. in (:) *sec. Reg. 48. Memb. I. num. 1.* atque ita cum ו conu. fit וַיְבִאֶהָ *conf. Schem. Suff. verbi, ad Reg. 47.*

Vers. XXIII. 187) מֵעֲצָמַי *de ossibus meis*) est nom. plur. status Affixi *sec. Reg. 19. Memb. VIII. n. 3.* ex sing. עֶצֶם, posteriori ֶ in ַ transeunte, & priori in (:), *sec. Reg. 46. Memb. IV.* & quia (:) contingit sub gutt. ע, transit illud in -: *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 1.* cui præfig. מ per .., *sec. Reg. 18. Memb. I.*

188) לֻקְחָה *sumta est*) pro לֻקְחָה *sec. Reg. 26. Memb. III. num. 3. & Reg. 44. lit.* μ. a Rad. לָקַח *accepit.*

Vers.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0136

Verſ. XXIV. 189) יַעֲזֹב *relinquet*) pro יִעְזֹב *ſec. Reg. 10. Memb. IV. & Reg. 30. Memb. II. n. 2.* a Rad. עָזַב *reliquit, deſeruit.*

Verſ. XXV. 190) עֲרוֹמִים *nudi*) eſt nom. plur. ex Sing. עָרוֹם *nudus, ſec. Reg. 46. Memb. VI. α. & Reg. 29. Memb. I. n. 1.* de Dag. in מ *v. Reg. 7. Memb. IV.* Radix eſt עָרַם in Hiph. *æſtutus fuit.*

CAP. III.

וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת *Verſ. 1.*
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא
תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן (2) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
אֶל־הַנָּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ־הַגָּן נֹאכֵל:
(3) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַגָּן אָמַר
אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ
פֶּן־תְּמֻתוּן: (4) וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל־
הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת תְּמֻתוּן: (5) כִּי יֹדֵעַ
אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ
עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע:
(6) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ
לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה־הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד
הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן
גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל: (7) וַתִּפָּקַחְנָה
עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם
וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם
חֲגֹרֹת:

(1) Et ſerpens | erat callidus || præ omni | animali - agri || quod fecerat | Dominus Deus ||| & dixit | ad mulierem ||| Etiam | quod dixerit Deus || non comedetis || ex omni | arbore horti? |||| * (2) Et dixit mulier | ad ſerpentem || de fructu arboris horti | veſcimur ||| * (3) Sed de fructu arboris | quæ *eſt* in medio horti ||| dixit Deus || non comedetis | ex ea || & non tangetis in eam ||| ne moriamini |||| * (4) Et dixit ſerpens | ad - mulierem || non - moriendo | moriemini ||| * (5) Quoniam | nouit Deus ||| quod || in die | comedere vos (*quo comedetis*) ex - ea || & aperientur oculi veſtri ||| & eritis | ſicut Deus || ſcientes | bonum & malum |||| * (6) Et vidit mulier ||| quod | bona arbor || ad cibum (*eſu*) || & quod deſiderium - - ipſa (*deſiderabilis*) || oculis ||| & concupiſcibilis arbor | ad intelligere faciendum |||| & cepit de fructu ejus | & comedit |||| & dedit etiam - viro ſuo | ſecum || & comedit ||||| * (7) Et aperti ſunt | oculi amborum ipſorum || & cognoverunt || quod nudi | ipſi *eſſent* ||| & conſuerunt folia ficus || & fecerunt ſibi ſupparos |||| *

(8) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה
אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ
הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ
מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן׃
(9) וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם
וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה׃ (10) וַיֹּאמֶר אֶת־קֹלְךָ
שָׁמַעְתִּי בַגָּן וָאִירָא כִּי־עֵירֹם אָנֹכִי
וָאֵחָבֵא׃ (11) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי
עֵירֹם אָתָּה הֲמִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ
לְבִלְתִּי אֲכָל־מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ׃ (12) וַיֹּאמֶר
הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא
נָתְנָה־לִּי מִן־הָעֵץ וָאֹכֵל׃ (13) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה־זֹּאת עָשִׂית
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וָאֹכֵל׃
(14) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחָשׁ
כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל־
הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־גְּחֹנְךָ
תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ׃
(15) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה
וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ
וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃ (16) אֶל־הָאִשָּׁה
אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ
בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל־אִישֵׁךְ
תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ׃

8) Et audiuerunt | *τὴν* - vocem | Domini Dei || ambulantis in horto ||| ad auram diei ||| & abscondit se Adam | & vxor eius || a facie | Domini Dei || in medio arbusti horti |||| * (9) Et inclamauit | Dominus Deus || ad -- hominem || & dixit ei | vbi? ||| * (10) Et dixit || *τὴν* - vocem tuam audiebam | in horto || & verebar | quia -- nudus ego || & abscondi me ||| * (11) Et dixit || quis | indicauit tibi || quod nudus | tu? ||| Nonne de - arbore || quam præcepi tibi | ad non comedendum - ex ea || comediſti? || * (12) Et dixit Adam ||| Mulier || quam | dediſti mecum || ipſa | dedit mihi de -- arbore || & comedi ||| * (13) Et dixit | Dominus Deus | | mulieri | | Quid (*cur*) - hoc feciſti? ||| & dixit | mulier || ſerpens ſeduxit me | & comedi ||| * (14) Et dixit | Dominus Deus || ad - ſerpentem || quia | feciſti hoc | | | maledictus tu | præ omni - bruto || & præ omni | animali agri ||| ſuper ventrem tuum gradieris || & puluerem comedes | omnibus - diebus vitæ tuæ |||| * (15) Et inimicitiam || ponam || inter te | & inter mulierem || & inter ſemen tuum | & inter ſemen eius || ipſum | conteret tibi caput || & tu | conteres ei calcaneum ||||| (16) Ad mulierem dixit || multiplicando multiplicabo | dolorem tuum & conceptum tuum || in dolore | paries filios ||| & ſecundum virum tuum | appetitus (*diſcurſus*) tuus || & ipſe | dominetur -- in te |||| *

(17) Et

(18) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל
אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר
צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה
הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ (18) וְקוֹץ וְדַרְדַּר
תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה: (19) בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל
לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל־הָאֲדָמָה כִּי
מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי־עָפָר אַתָּה
וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב: (20) וַיִּקְרָא הָאָדָם
שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִוא הָיְתָה
אֵם כָּל־חָי: (21) וַיַּעַשׂ יְהוָה
אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת
עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם: (22) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים
הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת
טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן־יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח
גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם:
(23) וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגַּן־
עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח
מִשָּׁם: (24) וַיְגָרֶשׁ אֶת־הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן
מִקֶּדֶם לְגַן־עֵדֶן אֶת־הַכְּרֻבִים וְאֵת
לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר
אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

(17) *Et* Adamo dixit || quia audiuiſti (*paruiſti*) | vocem vxoris tuæ ||| & comediſti | ex-arbore || quam præcepi tibi | dicendo || non comedes | ex ea ||| maledicta ſit terra || propter te || in ærumna | comedes ex ea cunctis | diebus vitæ tuæ ||||*(18) Et ſpinam & carduum | germinabit tibi || & comedes τὴν-herbam agri ||| * (19) In ſudore vultus tui | comedes panem || vsque reverti te (*donec reuertaris*) || ad-terram || quia ex ea | ſumtus es ||| nam puluis tu es || & ad puluerem | reuerteris ||||*(20) Et vocauit Adam | nomen vxoris ſuæ || Hhavva || quia | ipſa || mater omnis-viuentis ||| *(21) Et fecit | Dominus Deus || Adamo & vxori eius || tunicas pellis ||| & induere fecit eos ||||*(22) Et dixit || Dominus Deus || Ecce Adam || factus eſt | ſicut vnus ex nobis || ad ſciendum | bonum & malum ||| Et nunc | ne forte-mittat manum ſuam || & ſumat || etiam | de arbore vitæ ||| & comedat | viuat in ſeculum |||| * (23) Et emiſit eum | Dominus Deus || ex horto Eden || ad colendam | τὴν-terram || quâ ſumtus eſt | exinde ||| (24) Et eiecit τὸν Hominem ||| & collocauit | e regione horti-Eden || τοὺς Cherubinos || & τὴν | flammam gladii || verſatilis ||| ad cuſtodiendum || τὴν-viam | arboris vitæ ||||*

Verſ. III. 19) תָּמֻתוּן *moriamini*) eſt 2. m. plur. Fut. Kal, cum ן parag. a Rad. מות *mori.* Regulariter foret תְּמוּתוּ & per anom. תָּמוּתוּ *ſec. Reg. 36. Memb.*

Memb. 1. & Annot. 1. iam propter ן parag. accentu descendente, ָ *penult.* mutatur in (:), *sec. Reg. 48. Memb. I. Annot. 1.* & ו libere resolvitur in excid. dag. *sec. Reg. 44. lit. ε. & Reg. 7. Memb. II.*

Vers. V. 192) אֲכָלְכֶם *comedere vos*) vid. אֲכָלֵךְ *num. 71.*

193) עֵינֵיכֶם *oculi vestri*) ex dual. עֵינַיִם *sec. Reg. 19. Memb. VIII. n. 3.* a sing. עַיִן *sec. Reg. 46. Memb. II. num. 2.*

194) וְהְיִיתֶם *& eritis*) pro וְהֲיִיתֶם *sec. Reg. 34. Memb. II. num. 2. ex* הָיָה *fuit, vid. omnino Reg. 30. Exc. 2.*

195) כֵּאלֹהִים *sicut Deus*) pro כֵּאלֹהִים *sec. Reg. 5.* quod est pro כְּאֱלֹהִים *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 2. γ.* a Rad. אָלָה *veneratus est.*

Vers. VI. 196) וַתֵּרֶא *& vidit*) pro וַתַּרְאֶה *sec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β. n. 1.* a Rad. רָאָה *vidit.*

197) תַּאֲוָה *desiderium*) a Rad. אָוָה *desiderauit.*

198) מִפִּרְיוֹ *de fructu eius*) ex פִּרְי cum Aff. ו *sec. Reg. 46. Memb. II. n. 2.* a Rad. פָּרָה *fructuosus fuit.*

Vers. VII. 199) וַתִּפָּקַחְנָה *aperti sunt*) pro וַתִּפָּקַחְנָה *sec. Reg. 24. Memb. III. n. 2. lit. β. & Reg. 44. lit. β.* a Rad. פָּקַח *aperuit.*

200) וַיֵּדְעוּ *& cognouerunt*) pro וַיִּוָּדְעוּ *sec. Reg. 37. Memb. II.* a Rad. יָדַע *cognouit.*

201) תְּאֵנָה *Ficus*) a Rad. inus. תאן.

Vers. IX. 202) אַיֶּכָּה *Vbi tu?*) de hac partic. *vid. Reg. 50. Memb. II. lit. α. num. 1.*

Vers. X. 203) וָאִירָא *& timui*) pro וָאִוָּרֵא *vid. Reg. 32. Memb. I. & Reg. 37. Memb. III. & Reg. 18. Memb IV.* a Rad. יָרֵא *timuit.*

204) אָנֹכִי *Ego*) pro אָנִי *sec. Reg. 20.*

205) וָאֵחָבֵא *& abscondi me*) est 1. sing. Fut. Niph. cum ו conu. *sec. Reg. 18. Memb. IV n. 3.* א habente .. pro ָ, ad compens. exclusi dag. e ח *sec. Reg. 7. Memb. III.* a Rad. חָבָא in Niph. *abscondit, abdidit.*

Vers. *XI.* 206) צִוִּיתִיךָ *præcepi tibi*) est 1. sing. Præt. Piel, pro צִוֵּיתִיךָ *sec. Reg. 34 Memb. II. n. 2. & Reg. 47. Annot. 1.* a Rad. צָוָה

207) לְבִלְתִּי *ad non*) eſt particula *ſec. Reg. 50. Memb. II. lit. α. n. 5.*

208) אָכַלְתָּ *comediſti*) pro אָכַלְתָּ *ſec. Reg. 10. Memb. I.* a Rad. אָכַל.

Verſ. XII. 209) נָתַתָּה *dediſti*) pro נָתַתָּ *ſec. Reg. 39. num. 2. de* ה *in fine v. Reg. 22. Memb. II. num. 1.* a Rad. נָתַן *dedit.*

210) עִמָּדִי *mecum*) de hac partic. *v. Reg. 50. Memb. II. num. 15.*

Verſ. XIII. 211) הִשִּׁיאַנִי *ſeduxit me*) pro הִכְשִׁיאַנִי *ſec. Reg. 38. & Reg. 47.* a Rad. כשא, quæ in Hiph. ſignif. *ſeduxit.*

Verſ. XIV. 212) תֵּלֵךְ *gradieris*) pro תֵּילֵךְ *ſec. Reg. 37. Memb. II.* a Rad. יָלַךְ *iuit, ambulauit.*

213) יְמֵי *diebus*) eſt Conſtr. ex יָמִים, quod fit ex יוֹם *ſec. Reg. 46. Memb. VI. lit. ϐ.*

214) חַיֶּיךָ *vitæ tuæ*) a חַי, ex plur. חַיִּים, cum Aff. יךָ a Rad. חָיָה.

Verſ. XV. 215) וְאֵיבָה *& inimicitiam*) a Rad. אָיַב *inimicatus eſt.* Accentus eſt *Pſik Munachatus*, Subdiſt. comes minor, *ſec. Cap. I. Sect. IV.*

216) אָשִׁית *ponam*) pro אָשְׁוִית *ſec. Reg. 36. Memb. III. Annot. 1.* a Rad. שׁוּת *ponere.*

217) יְשׁוּפְךָ *conteret tibi*) ex יָשׁוּף *ſec. Reg. 48. Memb. I. n. 1.* quod eſt pro יְשׁוֹף *ſec. Reg. 36. Memb. I. & Annot. 1. gen.* a Rad. שׁוּף *contriuit.*

Verſ. XVI. 218) הַרְבָּה *multiplicando*) pro הַרְבּוֹת quod eſſet pro הַרְבִּיה *ſec. Reg. 33 num. 4. lit. δ.* a Rad. רָבָה *multus fuit.*

219) עִצְּבוֹנֵךְ *dolorem tuum*) ex עִצָּבוֹן, de ָ in (:) mutato, *vid. Reg. 46. Memb. I. num. 1.* a Rad. עָצַב *doluit.*

220) וְהֹרֹנֵךְ *& conceptum tuum*) ex הֵרוֹן a Rad. הָרָה *concepit.*

221) תֵּלְדִי *paries*) eſt 2. fœm. ſing. Fut. Kal, pro תֵּילְדִי *ſec. Reg. 37. Memb. II.* a Rad. יָלַד *peperit.*

222) תְּשׁוּקָתֵךְ *diſcurſus tuus*) ex תְּשׁוּקָה *ſec. Reg. 46. Memb. I. num. 3.* a Rad. שׁוּק, quod in Piel ſignif. *deſiderauit, appetiuit, diſcurrit.*

Verſ. XVII. 223) בַּעֲבוּרֵךְ *propter te*) de hac partic. *v. Reg. 50. Memb. II. lit. α. num. 7.*

Verſ. XVIII. 224) תַּצְמִיחַ *germinare faciet*) eſt 3. fœm. ſing. Futur. Hiph. a Rad. צָמַח; de (-) genubha ſub ח *vid. Reg. 2. Memb. I. β.*

225) וְאָכַלְתָּ *& comedes*) eſt 2. m. ſing. Præt. Kal, cum ו Conuerſ. Præt. ob quod Accentus traiicitur ad vlt. *ſec. Reg. 10. Memb. III.*

Verſ. XIX. 226) בְּזֵעַת *in ſudore*) eſt ſtatus Conſtr. ex זֵעָה a Rad. inuſit. וזע.

227) אַפֶּיךָ *vultus tui*) ex אַף *ira, facies*, quod in Duali facit אַפַּיִם atque hinc אַפֶּיךָ *ſec. Reg. 19. Memb. VIII, num. 3.* a Rad. אָנַף in Hiph. *Ira commoueri.*

Verſ. XXI. 228) עוֹר *pellis*) a Rad. עור *nudari.*

Verſ. XXIV. 229) וַיְגָרֶשׁ *& eiecit*) vid. ſupr. וַיְבָרֶךְ *num. 109.* a Rad. גָּרַשׁ & in Piel גֵּרֵשׁ *expulit.*

230) וַיַּשְׁכֵּן *& collocauit*) pro וַיִּשְׁכֹּן ob ו Conuerſ. *ſec. Reg. 27. Memb. III. num. 1. lit. β.*

231) הַמִּתְהַפֶּכֶת *verſatilis*) eſt partic. fœm. ſing. Hiph. cum ה Emphat. a Rad. הָפַךְ *vertit, mutauit.*

CAP. IV.

Verſ. 1. וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־קָיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה׃ (2) וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת־אָחִיו אֶת־הָבֶל וַיְהִי־הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה׃ (3) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה׃ (4) וְהֶבֶל הֵבִיא גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן וַיַּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל וְאֶל־מִנְחָתוֹ׃

Et Adam || cognouit | τὴν - Hhauua vxorem ſuam ||| & concepit & peperit τὸν - Kaiin || & dixit || Acquiſiui Virum | τὸν - Dominum |||| * (2) Et addidit (*perrexit*) ad pariendum (*parere*) || τὸν - fratrem eius | τὸν - Habel || & factus eſt Hæbel | paſtor pecudum || & Kaiin || fuit | colens terram |||| * (3) Et factum eſt | a fine dierum (*poſt aliquot dies*) ||| vt afferret Kaiin | de fructu terræ || oblationem || Domino |||| * (4) Et Hæbel | adduxit etiam ipſe || de primogenitis pecudum ſuarum || & de pinguedine earum ||| & reſpexit Dominus || ad Hæbel | & ad oblationem eius |||| *

(5) Sed

(5) וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ לֹא
שָׁעָה וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו׃
(6) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן לָמָּה חָרָה
לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ׃ (7) הֲלוֹא
אִם־תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא
תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ
תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ׃
(8) וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי
בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל־הֶבֶל
אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ׃ (9) וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא
יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי׃ (10) וַיֹּאמֶר
מֶה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים
אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה׃ (11) וְעַתָּה אָרוּר
אַתָּה מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת־
פִּיהָ לָקַחַת אֶת־דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדֶךָ׃
(12) כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־
תֹסֵף תֵּת־כֹּחָהּ לָךְ נָע וָנָד תִּהְיֶה
בָּאָרֶץ׃ (13) וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־יְהוָה
גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא׃ (14) הֵן גֵּרַשְׁתָּ
אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ
אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה
כָּל־מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי׃

(5) Sed ad Kaiin & ad oblationem eius | non reſpexit ||| & exarſit (*animus*) Kaiino | valde ||| & conciderunt (*defecerunt*) | vultus eius |||| * (6) Et dixit Dominus | ad-Kaiin || ob quid (*cur*) | ira eſt tibi? || & cur | conciderunt vultus tui? ||| * (7) Nonne ſi-benefeceris | accipere (*acceptio eſt, oblatio grata erit*)? || ſed ſi | non benefeceris || ad oſtium peccati *pœna* excubans eſt ||| fed ad te (*penes te eſt*) | diſcurſus eius || tu ergo domineris ei |||| * (8) Et dixit (hoc) Kaiin | ad-Hæbel fratrem ſuum ||| & factum eſt in eſſe ipſos (*dum ipſi eſſent*) in agro || tunc ſurrexit Kaiin | ad (*contra*) Hæbel fratrem ſuum || & occidit eum |||| * (9) Et dixit Dominus | ad Kaiin || vbi eſt | Hæbel frater tuus? | Et dixit | non noui || num cuſtos fratris mei | ego *ſum*? ||| * (10) Et dixit quid feciſti? || Vox | ſanguinum fratris tui || clamantes (*clamat*) ad me | de-terra ||| * (11) Et nunc maledictus tu *ſis* ||| de-terra || quæ | aperuit τὸ os ſuum || ad ſuſcipiendum | τὰς-ſanguines fratris tui || a manu tua |||| * (12) Quando coles τὴν-terram || non addet (*perget*) dare robur ſuum | tibi || vagus & profugus | eris in terra ||| * (13) Et dixit Kaiin | ad-Dominum || maior eſt pœna mea | præ ferre, (*maior quam vt ferre poſſim*) ||| * (14) Eccé | eiicis me || hodie || deſupra | facie terræ ||| & a facie tua | abſcondendus ſum ||| & ero | vagus ac profugus || in terra || & erit omnis-inueniens me || occidet me |||| *

(15) Et

(15) וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה לָכֵן כָּל־הֹרֵג קַיִן
שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם וַיָּשֶׂם יְהוָה לְקַיִן אוֹת
לְבִלְתִּי הַכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מֹצְאוֹ׃
(16) וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב
בְּאֶרֶץ־נוֹד קִדְמַת־עֵדֶן׃ (17) וַיֵּדַע קַיִן
אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־חֲנוֹךְ וַיְהִי
בֹּנֶה עִיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם בְּנוֹ
חֲנוֹךְ׃ (18) וַיִּוָּלֶד לַחֲנוֹךְ אֶת־עִירָד
וְעִירָד יָלַד אֶת־מְחוּיָאֵל וּמְחוּיָאֵל
יָלַד אֶת־מְתוּשָׁאֵל וּמְתוּשָׁאֵל יָלַד
אֶת־לָמֶךְ׃ (19) וַיִּקַּח־לוֹ לֶמֶךְ שְׁתֵּי
נָשִׁים שֵׁם הָאַחַת עָדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
צִלָּה׃ (20) וַתֵּלֶד עָדָה אֶת־יָבָל
הוּא הָיָה אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה׃
(21) וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל הוּא הָיָה אֲבִי
כָל־תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב׃ (22) וְצִלָּה
גַּם־הִוא יָלְדָה אֶת־תּוּבַל קַיִן לֹטֵשׁ
כָּל־חֹרֵשׁ נְחשֶׁת וּבַרְזֶל וַאֲחוֹת תּוּבַל־
קַיִן נַעֲמָה׃ (23) וַיֹּאמֶר לֶמֶךְ לְנָשָׁיו
עָדָה וְצִלָּה שְׁמַעַן קוֹלִי נְשֵׁי לֶמֶךְ
הַאֲזֵנָּה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי
לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי׃ (24) כִּי
שִׁבְעָתַיִם יֻקַּם־קָיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים
וְשִׁבְעָה׃

(15) Et dixit ei | Dominus ||| ob id ipsum | omnis occidens Kaiinum ||| septempliciter | vindicetur ||| & posuit Dominus | Kaiino || signum || ad non percutiendum eum | quicunque inueniens eum |||| * (16) Et egressus est Kaiin | a faciebus Domini || & habitauit in terra Nod (*vagi exilii*) | e regione (*orientali*) -Eden ||| * (17) Et cognouit Kaiin | τὴν - vxorem suam || & concepit | & peperit τὸν - Hhanoch ||| & fuit | ædificans vrbem || & vocauit | nomen vrbis illius || secundum nomen | filii sui Hhanoch |||| * (18) Et natus est Hhanocho | ὁ - Irad || & Irad || genuit | τὸν - Mehhuiael ||| & Mehhuiael || genuit | τὸν - Methuschael | & Methuschael genuit τὸν - Lamech |||| * (19) Et accepit sibi Læmech | duas vxores || nomen vnius | Ada || & nomen alterius | Zilla ||| * (20) Et peperit Ada | τὸν Iabal ||| ipse fuit | pater || inhabitantis tentorium & peculii ||| * (21) Et nomen fratris ipsius | Iabal ||| Ipse fuit || pater || omnis tractantis citharam | & organum musicum |||| * (22) Et Zilla etiam-ipsa || peperit | τὸν - Tubal Kaiin || acute erudientem || omnem fabricantem æris | & ferri ||| & soror Tubal-Kaiini | *fuit* Naama ||| * (23) Et dixit Læmech | vxoribus suis || Ada & Zilla | audite vocem meam || vxores Læmech || auscultate | sermonem meum ||| quia | virum occidi || in vulnus meum || & iuuenem | in liuorem meum |||| * (24) Quia (*certe*) septempliciter | vindicabitur-Kaiin || sed Læmech | septuagesies & septies ||| *

(25)

(25) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שָׁת־לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הֲרָגוֹ קָיִן׃ (26) וּלְשֵׁת גַּם־הוּא יֻלַּד־בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יְהוָה׃

(25) Et cognouit Adam | adhuc || חוה - vxorem ſuam || & peperit || filium || & vocauit שׁת - nomen eius | Scheth ||| quia poſuit - mihi | Deus || ſemen aliud || loco Hæbel || quia (*quem*) occidit eum | Kaiin |||| * (26) Et Schetho etiam - ipſi | natus eſt filius || & vocauit אנוש - nomen eius | Enoſch || Tunc cœptum eſt || ad inuocandum (*inuocari*) | in nomine Ihouah ||| *

Verſ. I.

232) וַתַּהַר *& concepit*) pro וַתַּהֲרֶה *ſec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β. n. 1. b.* quod eſt pro וַתְּהָרֶה; a Rad. הָרָה *concepit.*

233) וַתֵּלֶד *& peperit*) pro וַתֵּלֵד *ſec. Reg. 10. Memb. II. n. 2.* quod eſt pro וַתִּילֹד *ſec. Reg. 37. Memb. II.* a Rad. יָלַד *peperit.*

234) קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה׃ *Acquiſiui Virum τὸν IHOVAH.* Cum grauis hactenus inter Philologos & Theologos ſit diſſenſus de genuino ſenſu & interpretatione Claſſici huius & momentoſi Loci, (vtpote quo Vet. etiam Teſtamenti Fidelibus expectatum & creditum fuiſſe θεάνθρωπον Meſſiam, inclareſcit): non abs re fore duximus, ſi huic interpretationi noſtræ, (quæ alias in dubium vocari adhuc poſſe videretur), breuiſſime adiiceremus ſumma rerum capita, quæ eam in rem A. 1670. in hac Academia Chriſtian-Albertina, publica Diſput. de *Votiua Matris Euæ Exclamatione* aſſerta dedimus: nimirum quod ſecundum iſtum nobis expreſſum verum verborum ſenſum, primæua Mater Eua hic *Semen* illud *in Paradiſo promiſſum*, ſeu MESSIAM, fore *magnum illum* IHOVAH, contriturum ſerpenti Diabolo caput, reuera *in theſi* crediderit, (quicquid *in hypotheſi*, erronea ad Kaiinum applicatione hallucinata ſit:) adeoque eundem dixerit (1) אִישׁ *Virum*, *Humanitatem* ipſius indigitans, (2) יְהוָה DOMINVM, *Diuinitatem* eius profeſſa atque (3) adhibendo voculam אֶת notam Accuſatiui caſus, nomen poſterius יְהוָה priori per appoſitionem coniunxerit, (Accentu ֗ potius iuuante emphatica ſua iteratione Prædicati, quam obſtante Appoſitioni,) atque ita *Vnitatem Perſonæ* oſtenderit clariſſime, ceu hanc verſionem noſtram rite ex illo vocum & accentuum poſitu fluere; aduerſas autem aliorum partim falſas expoſitiones,

partim impia subinde & heterodoxa nugamenta esse sequentibus sex rationibus probauimus in cit. Disp.

I. *Expresso litteræ Originariæ tenore*, vti *proprio*, ex sese planissimo & simplicissimo, sic *perpetuis parallellis*, vt Gen. 6, 10. Gen. 26, 34. 1 Reg. 11, 14. & 23. Ez. 41. &c. *plane conformi loc. cit. §. 10. vsque 15.*

II. Contextus huius *cum præcedentibus* non minus, quam *sequentibus commoda cohærentia & συναφείᾳ*, in eo consistente, quod dum Eua in summe calamitosum peccati & æternæ damnationis statum e sua perfectione & integritate deiecta, promissionem statim in Paradiso acceperit de SEMINE MVLIERIS caput Serpentis contrituro, ipsamque ex hoc miserabili statu liberaturo; proinde anxia voti, *e quauis occasione*, *impletionem promissi Seminis Mulieris contrituri Satanam* & ipsam liberaturi, sollicite prorsus prospectarit, *a §. 16. vsque 19.*

III. *Autoritatibus* 1) *Interpretis Chaldæi seu Targum Ionathanis*, vt & *Syræ Versionis.* 2) *Cabbalistarum* hic etiam non penitus negligendorum. Tum & 3) *Christianorum Doctorum*, in primis *Lutheri & γνησίως Lutheranorum omnium*, nec non *plurimorum Reformatorum* suum nobiscum consensum, & a suis dissensum hic & publice & priuatim contestatorum *a §. 9. vsque 25.* Præ aliis vero Doctissimi POLI, *Synopseos Criticorum Anglicanorum* Autoris Celeberrimi Reformatæ alias religioni addicti, candor hic memorari meretur, qui ante aliquot annos præsenti mihi in Anglia, suum quoque in hac Controuersia calculum addebat, meque vt hanc sententiam, quam semel defendendam susceperim, ceu maxime veram & textui Originali consentaneam vlterius contra aduersarios defenderem, ipsius etiam, si opus esset, promisso consensu, sollicite hortabatur.

IV. *Contradicentium* ipsorummet perpetua *Fluctuatione & Collisione*, qua alii particulam אֵת h. l. habent notam *Genitiui*, vel *Datiui*, vel *Ablatiui*, (vix abstinentes a *Nominatiuo* & *Vocatiuo*); alii pro præpositione *a*, *ex*, *de*, *per*; alii pro *cum* sc. *causam sociam*; alii pro *cum*, *causæ supremæ principalem influxum* indigitante; vel iterum alii pro *Ellipsi* particulæ מ vel מִן; aut alii aliter demum exponendam esse litigant; vt merito in eos quadret illud Megalandri nostri Lutheri *Tom. 8. Ien. Germ. p. 158.* Sie zweiffeln, æquiuociren, tappen und suchen, wie ein Ungelehrter die Claues der Orgel-Pfeiffen suchet, und fragt: Bistus? Bistus? Quibus ergo omnibus satisfactum esse confidimus *in Disp. cit. §. 26. vsque 38.*

V. *Infirmitate contrariarum* I.) *prætensarum rationum*, *quoad voces*, quasi 1) particula אֵת fuerit bis repetenda (*e nostræ versionis sensu;*) 2) quasi

הָאִישׁ fuerit pro אִישׁ ponendum; 3) quaſi Accentus ֒ *Tiphcha* obſtet noſtræ Appoſitioni. Quæ vero omnia vna cum ἐξσθενισμῷ quorundam, contemtum demum pro clypeo hic obuertentium, quaſi *modo bellum Grammaticale hoc ſit*, (quod nimis ſolenne eſt quibusdam profanis mentibus, meliorum ignaris) diſcuſſimus §. *39. vsque 43.*

(β) *Quoad rem ipſam*, quod 1) non *ex Kaiino*, ſed *ex Setho* Meſſias ſperatus fuerit naſcendus, quaſi Eua iam tum de Setho vltra multos adhuc annos naſcendo cogitare potuerit; 2) Quod ſciuerit Eua, *Kaiinum* fuiſſe *ſemen viri*, *Meſſiam* autem fore *ſemen mulieris:* quaſi vero ex modo, & circumſtantia hac, de *Semine mulieris tantum*, ignorata, non potuerit Eua credidiſſe Meſſiam θεάνθρωπον: & quæ ſunt leuia & ἀσυλλόγιστα alia: de quibus §. *44. vsque 55.*

II. *Autoritatem* (*contrariarum*), at nonniſi *Iudæorum nonnullorum*, & *quorundam Caluinianorum*, eorumque adhuc inſuper pugnantium inter ſeſe; dum alii *Targum Onkelos* vrgent, alii verſionem *Syram*, (fruſtra licet); alii *Arabicam*, *Samaritanam*, *Græcam*, aut *Latinam*, aut harum aliquam ſecutam Occidentales Verſiones; alii *Patres* quosdam aliter ſtatuentes. Quibus omnibus ſatisfactum eſt §. 56. 57.

VI. *Aduerſæ ſententiæ periculoſitate.* In quæſtione enim de *Fide Veterum*, & in primis *Fidelium mundi antediluuiani*, *An illa in Chriſtum*, *verum Deum & hominem*, *eiusque paſſionem ita meritoriam fuerit directa*, cum *LOCVS* hic noſter, (aliaque eiusdem generis), pro Affirmatiua merito adducitur, mox omnis ex eo vis argumentandi, memoratis hactenus Aduerſariorum argutiolis & ſtrophis impugnatur & conuellitur: eademque facile incertitudine crediti & agniti ipſis *Meriti Chriſti* neceſſitas, pariter labefactatur. Quæ omnia cum grauem illum Pii Theologi D. Waltheri Elenchum incurrant, quo in *Offic. Bibl. p. 681.* merito ſcribit: *Myſteria Chriſtianæ religionis ſic prodere*, *& impiis Iudæis ſuppeditare arma*, *quibus ea oppugnent*, NB. *PECTORIS CHRISTIANI FACTVM NON EST: de quo Diſp. cit. §. 58. vsque 61.*

Verſ. II. 236) וַתֹּסֶף *& addidit*) pro וַתֹּסֶף *ſec. Reg. 37. Memb. IV. & Reg. 10. Memb. II. num. 2.* a Rad. יָסַף *addidit.*

237) לָלֶדֶת *ad pariendum*) eſt Infin. cum præf. לְ pro וְיָלַד, *ſec. Reg. 37. Annot. 2. gen.* a Rad. יָלַד *peperit.*

Verſ. III. 238) וַיָּבֵא *& adduxit*) pro וַיָּבוֹא *ſec. Reg. 36. Memb. III. & Annot. 1.* a Rad. בּוֹא *venit.* Accentus h. l. non eſt retractus, ob vlt. א *ſec. Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

Verſ. IV. 239) הֵבִיא *adduxit*) pro הִבְוִיא *ſec. Reg. 36. Memb. III. & Annot. 1.* Rad. בּוֹא *venire.*

240) וַיֵּשַׁע *& reſpexit*) pro וַיִּשְׁעֶה *ſec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β. n. 1. & Reg. 44. lit. δ.* a Rad. שָׁעָה *reſpexit.*

Verſ. VI. 241) לָמָּה *ad quid*) de hac partic. *v. Reg. 20. & Reg. 50. Memb. I. lit. β.*

Verſ. VII. 242) אִם־תֵּיטִיב *ſi benefeceris*) pro תַּיְטִיב *ſec. Reg. 37. Memb. II.* Rad. יָטַב.

243) שְׂאֵת *accipere, grata oblatio*) pro נְשֹׂא a Rad. נָשָׂא *v. Reg. 38. Annot. 2.*

244) תְּשׁוּקָתוֹ *diſcurſus eius*) ex תְּשׁוּקָה a Radic. שׁוּק *appetiuit, diſcurrit.*

Verſ. VIII. 245) בִּהְיוֹתָם *in eſſe ipſos*) eſt Inf. Kal, cum Aff. ָם, & præf. ב, citra vtrumque eſt הְיוֹת *eſſe*, a Rad. הָיָה *ſec. Reg. 33. n. 4. & Reg. 30. Exc. 2.*

246) וַיָּקָם *& ſurrexit*) pro וַיָּקוֹם *ſec. Reg. 10. Memb. III. num. 2.* quod eſt pro יִקְוֹם *ſec. Reg. 36. Memb. I. & Ann. 1.* a Rad. קוּם *ſurrexit.*

247) וַיַּהַרְגֵהוּ *& occidit eum*) eſt 3. maſc. ſing. Fut. Kal, cum Suff. ֵהוּ *vid.* Schem. Aff. a Rad. הָרַג *occidit.* Regulariter foret יִהְרֹג & per anom. יַהֲרֹג *ſec. Reg. 30. Memb. II. n. 2.* Iam ob Aff. mutato Cholem in (:) *ſec. Reg. 48. Memb. III. α.* fit conciſio τȣ̃ -: *ſec. Reg. 4.* atque ita eſt cum ו Conuerſ. וַיַּהַרְגֵהוּ.

Verſ. X. 248) צֹעֲקִים *clamantium*) pro צֹעְקִים *ſec. Reg. 29. Memb. I. n. 1.* a Rad. צָעַק *clamauit.*

Verſ XI 249) פִּיהָ *os ſuum*) *v. Reg. 20. Annot. 1. & Reg. 46. Memb. IV. num. 2.* a פֶּה *os.*

250) לָקַחַת *ad accipiendum*) eſt Infinit. Kal, cum Præf. ל a Rad. לָקַח *accepit, vid. Reg. 38. Annot. 3.*

Verſ. XII. 251) תֹּסֵף *addet*) pro תַּיְסִיף *ſec. Reg. 37. Memb. IV. & Reg. 27. Memb. IV. n. 1.* a Rad. יָסַף *addidit.*

252)

252) תֵּת־ *dare*) pro נָתַן *v. Reg. 38. Annot. 3.* a Rad. נָתַן *dedit.*

253) נָע וָנָד *vagus & profugus*) a נוּעַ & נוּד de נָ pro וָ *v. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.*

Verſ. XIV. 254) גֵּרַשְׁתָּ *eieciſti*) pro גֵּרַשְׁתָּ cum ר Dageſſando, *ſec. Reg. 7. Memb. III.* a Rad. גָּרַשׁ *expulit, eiecit.*

Verſ. XV. 255) יִקָּם *vindicabitur*) eſt 3. m. ſing. Fut. Hoph. pro יְנֻקַּם *ſec. Reg. 38.* & - ult. in ִ mutato, *ſec. Reg. 10. Memb. I.*

256) וַיָּשֶׂם & *poſuit*) a Rad. שׂוּם *vid. ſup. num. 238.* וַיָּבֵא de accentu retracto, & .. in ֶ mutato, *v. Reg. 10. Memb. II. n. 2.*

257) הַכּוֹת *percutere*) pro הַכְּכִיָּה *ſec. Reg. 33. n. 4. & Reg. 38.*

Verſ. XVI. 258) וַתֵּצֵא & *egreſſus eſt*) pro וַיֵּצֵא *ſec. Reg 37. Memb. II.* de accent. tracto, *vid. Reg. 10. Memb. II. n. 1.* a Rad. יָצָא.

259) מִלִּפְנֵי *a faciebus*) *vid. Reg. 50. Memb. II. lit. β. num. 5.*

260) וַיֵּשֶׁב & *habitauit*) a Rad. יָשַׁב *vid. ſup. num. 233.* וַתֵּלֶד.

Verſ. XVII. 261) וַיֵּדַע & *cognouit*) pro וַיְיַדַּע *ſec. Reg. 37. Memb. II.* a Rad. יָדַע.

Verſ. XIIX. 262) וַיִּוָּלֶד & *natus eſt*) pro וַיְיֻלַּד *ſec. Reg. 37. Annot. 3.*

Verſ. XIX. 263) שְׁתֵּי *duas*) in Conſtructo ex שְׁתַּיִם *ſec. Reg. 19. Memb. VII.* de Dageſch. in ת *vid. Reg. 6. fin.*

Verſ. XXIII. 264) שִׁמְעָן *audite*) pro שִׁמְעָה *ſec. Reg. 22. Memb. II. num. 3.* quod eſt pro שִׁמְעָה *ſec. Reg. 23. Memb. III. n. 2.* a Rad. שָׁמַע *audiuit.*

265) הַאֲזִנָּה *auſcultate*) eſt 2. Plur. Fœm. Imper. Hiph. a Rad. אֹזֶן *auris.* Hinc in Hiph. eſt הֶאֱזִין *auribus percepit*, ad formam eſſet הַאֲזִנָּה ſed 3. Rad. נ Scheva quieſc. notanda ante נ ſeruile abiectum compenſatur per Dageſch. *ſec. Reg. 39. & Reg. 7. Memb IV.*

Verſ. XXVI. 266) הוּחַל *cœptum eſt*) pro הָחֳלַל *ſec. Reg. 41. Memb. I. & Memb. V. num. 1.* a Rad. חָלַל *perforauit, vulnerauit*, in Hoph. *cœptum eſt.*

MANTISSA

EX IOBI CAP. X, 8. 9. 10. 11. 12. 13.

(8) יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב
וַתְּבַלְּעֵנִי׃ (9) זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר
עִשִּׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃ (10)
הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי׃
(11) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת
וְגִידִים תְּשֻׂכְּכֵנִי׃ (12) חַיִּים וָחֶסֶד
עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי׃
(13) וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִּלִבֶּךָ יָדַעְתִּי כִּי־
זֹאת עִמָּךְ׃

(8) Manus tuæ elaborarunt me | & fecerunt me || pariter circumcirca | & degluties me? ||| *(9) Memento-quæso | quod - ſicut lutum feceris me || & ad - puluerem | redire facies me ||| * (10) Nonne ſicut lac | fundes (*fudiſti*) me || Et ſicut caſeum || coagulabis (*coagulaſti*) me? ||| * (11) Pelle & carne | veſties (*veſtiuiſti*) me || & oſſibus & neruis | cooperies (*cooperuiſti*) me ||| * (12) Vitam & miſericordiam | feciſti mecum || Et viſitatio tua | cuſtodiuit ſpiritum meum ||| * (13) Et hæc | abſcondiſti in corde tuo? || noui | quod-hoc tecum ſit ||| *

PSALMI CXLV.

ordine Alphabetico ſcripti.

In uſum Accentuationis Metricæ, (vt ſuperius Proſaicæ), Collegiis privatis proponendæ; inque vlteriorem praxin Hebræo-Analyticam, proprio in his Marte, ad ſuperiorum tenorem facillime experiundam.

Verſ. (1) תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
(2) בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ (3) גָּדוֹל
יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין
חֵקֶר

(1) א. Laudatio (*Pſalmus laudatorius* | Dauidis || Exaltabo te | DEus mi Rex || & benedicam Nomini tuo | in ſeculum & in æternum ||| * (2) ב. in omni - die (*quotidie*) benedicam tibi || & laudabo Nomen tuum | in ſeculum & in æternum ||| * (3) ג. Magnus *eſt* - Ihovah | & laudandus || valde || & magnitudinis eius | non *eſt* perueſtigatio ||| *

(4) דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ
וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ (5) הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ
וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ (6) וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃
(7) זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ
יְרַנֵּנוּ׃ (8) חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד׃ (9) טוֹב־יְהוָה לַכֹּל
וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ (10) יוֹדוּךָ
יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃
(11) כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ׃ (12) לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם
גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃
(13) מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃
(14) סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף
לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ (15) עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־
אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ (16) פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ
וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ (17) צַדִּיק
יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־
מַעֲשָׂיו׃

(4) ד. Generatio generationi | laudabit opera tua || & potentias tuas | indicabunt ||| * (5) ה. Decorem | gloriæ Maieſtatis tuæ || & verba mirabilium tuorum meditabor *eloquar*) ||| * (6) ו. Et robur tremendorum tuorum (*operum*) | eloquentur || & magnalia tua enarrabo illa ||| * (7) ז. Memoriam amplæ-bonitatis tuæ | eructabunt || & iuſtitiam tuam cantabunt || * (8) ח Gratioſus & miſericors *eſt* | Ihoua | longus irarum *longanimis*) | & magnus benignitate ||| * (9) ט. Bonus *eſt* - Ihouah omnibus || & miſericordia eius *eſt* | ſuper-omnia-opera eius ||| * (10) י. Celebrabunt te Ihouah | omnia opera tua || & gratioſi tui | benedicent tibi ||| * (11) כ. Gloriam Regni tui prædicabunt | & potentiam tuam eloquentur ||| * (12) ל. Ad notificandas | filiis hominum || potentias eius || & decorem gloriæ regni eius ||| * (13) מ. Regnum tuum | regnum *eſt* omnium-ſeculorum || & dominium tuum *eſt* | in omnem-generationem & generationem ||| * (14) ס. Suſtentans *eſt* IHOVAH | omnes-cadentes || & erigens *eſt* | omnes-incuruatos ||| * (15) ע. Oculi omnium | in te ſperant || & Tu-dans-eis τὴν eſcam eorum || in tempore ſuo ||| * (16) פ. Aperiens *es* τὴν-manum tuam || & ſaturans *es* omne-viuens | *cum* beneplacito ||| * (17) צ. Iuſtus *eſt* Ihouah | in omnibus-viis ſuis || & gratioſus | in omnibus-operibus ſuis ||| *

(18) קָרוֹב יְהוָה לְכָל־
קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת׃
(19) רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם
יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃
(20) שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו
וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃
(21) תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ
כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם
וָעֶד׃

(18) ק Propinquus *est* Ihouah | omnibus-inuocantibus eum || omnibus|qui inuocant eum||inveritate|||* (19) ר. Voluntatem timentium ipsum faciet || & τὸν - clamorem eorum audiet | & salutem dabit eis |||| * (20) ש. Custodiens *est* Ihouah | τὰς - omnes - diligentes ipsum || & τὰς omnes-impios | dispendet ||| * (21) ת. Laudem Ihouæ | eloquetur os meum || & benedicet omnis caro | Nomini Sanctitatis eius || in seculum & in æternum ||| *

Textus plures qui desiderat, adeat nostra BIBLIA PARVA dictorum Classicorum ex vniuerso Codice S. selectorum.

ATRII LINGVAE S. PARS IV.
SEV
COMPENDIVM LEXICI HEBRAEI.
Frequentiorum in Sacro Codice vocum 1000. selectarum.

1 אָב Pater
אָבַד periit
אָבָה voluit
אֶבְיוֹן egenus
5 אָבַל luxit
אֶבֶן lapis
אָדַם rubuit
אָדָם homo
אֲדָמָה humus, terra
10 אָדוֹן Dominus
אָהַב amauit
אֹהֶל tentorium
אָוָה desiderauit
אֱוִיל stultus
15 אָוֶן iniquitas
אוּר lucere
אוֹר lux
מָאוֹר luminare
אוֹת signum
20 אָזַן attendit
אֹזֶן auris
אָח frater
אָחוֹת soror
אַחַד אֶחָד vnus

25 אָחַז apprehendit
אַחֵר alius
אַחֲרֵי post
אוֹיֵב inimicus
אֵיבָה inimicitia
30 אַיִל aries
אִישׁ vir, aliquis
אִשָּׁה fœmina
אִשֶּׁת fœmina
אֵל Deus, fortis
35 אָכַל edit
הֶאֱכִיל cibauit
אֱלוֹהַּ Deus
אָלַם obmutuit
אַלְמָנָה vidua
40 אָלַף didicit
אֶלֶף mille.
אֵם mater
אַמָּה cubitus
אֹם natio
45 אָמַן fidus fuit.
הֶאֱמִין credidit
אָמַץ fortis fuit
אָמַר dixit

אִמְרָה sermo
50 אֱמֶת veritas
אָנַף iratus fuit
אַף ira, facies
אָנַשׁ ægrotauit
אֱנוֹשׁ homo
55 אָסַף collegit
אָסַר ligauit
אֵפֶר cinis
אָצַר recondidit
אוֹצָר thesaurus
60 אֶרֶב insidiæ
אַרְיֵה leo
אֹרַח semita
אָרַךְ prolongari
אֹרֶךְ longitudo
65 אָרוֹן arca
אֶרֶץ terra
אָרַר maledixit
אֵשׁ ignis
אָשַׁם reus fuit
70 אָשַׁר beatum prædicadicauit
אַשְׁרֵי beatitudines

Puteus

ב

בְּאֵר Puteus
בָּאַשׁ fœtuit
בָּגַד perfide egit
בֶּגֶד veſtis
בָּדָד ſolus
הִבְדִּיל ſeparauit
בָּהַל turbauit
בְּהֵמָה iumentum
בּוֹא venire
בּוּז contemtus
בִּין intelligere
בִּינָה prudentia
בּוֹשׁ erubeſcere
בָּזָה ſpreuit
בָּזַז diripuit
בָּחַן probauit
בָּחַר elegit
בָּחוּר iuuenis
בָּטַח confiſus eſt
בָּטַל ceſſauit
בֶּטֶן venter
בַּיִת domus
בָּכָה fleuit
בְּכוֹר primogenitus
בָּלָה inueterauit
בָּלַל confudit
בָּלַע abſorpſit
בָּנָה ædificauit
בֵּן filius
בַּעַל dominus
בָּעַר exarſit
בָּצַע quæſtus
בָּצַר vindemiauit
בָּקַע ſcidit
בֹּקֶר mane
בָּקַר inquiſiuit
בָּקָר armentum
בִּקֵּשׁ quæſiuit
בָּרָא creauit
בַּרְזֶל ferrum
בָּרַח fugit
בָּרַךְ benedixit
בְּרִית fœdus
בָּשַׁל elixauit
בֹּשֶׂם aroma
בָּשָׂר caro
בִּשֵּׂר annunciauit
בַּת filia
בְּתוּלָה virgo

ג

גָּאָה Excelluit
גֵּאֶה faſtus
גָּאַל redemit
גָּבַהּ altus fuit
גְּבוּל terminus
גִּבְעָה collis
גָּבַר præualuit
גֶּבֶר vir
גִּבּוֹר potens
גָּג tectum
גְּדוּד turma
גְּדִי hœdus
גָּדַל creuit
גָּדוֹל magnus
מִגְדָּל turris
גָּדַר ſepſit
גֶּדֶר ſepes
גּוֹי gens
גּוֹל exultare
גָּוַע exſpirauit
גּוּר peregrinari
גֵּר peregrinus
גָּזַל rapuit
גֵּזוֹן venter
גַּיְא vallis
גָּלָה migrauit
גָּלוּת exilium
גָּלַל voluit
גַּלְגַּל circulus, rota
גָּמַל retribuit
גָּנַב furatus eſt
גַּן hortus
גָּנַן protexit
מָגֵן clypeus
גָּעַר increpauit
גֶּפֶן vitis

ſors

גּוֹרָל fors
גֹּרֶן area
גָּרוֹן guttur
גָּרַשׁ expulit
גֶּשֶׁם imber

ד

דָּבַק adhæsit
דָּבַר locutus est
דָּבָר verbum, res
מִדְבָּר desertum
דְּבַשׁ mel
דָּג piscis.
דֶּגֶל vexillum
דָּגָן frumentum
דּוֹד amicus
דּוּם silere
דּוּן iudicare
דִּין iudicium
מְדִינָה prouincia
דּוּר habitare
דּוֹר ætas, generatio
דּוּשׁ triturare
דַּי sufficiens
דָּכָא contriuit
דַּל attenuatus
דָּלַג subsiliit
דֶּלֶת ostium
דָּם sanguis
דָּמָה similis fuit
דְּמוּת similitudo
דָּמַם siluit
דִּמְעָה lacryma
דָּרַךְ calcauit
דֶּרֶךְ via
דָּרַשׁ inquisiuit
דֶּשֶׁא herbascere
דֶּשֶׁא herba
דָּשֵׁן pinguis
דָּת ius

ה

הֶבֶל vanitas
הָגָה meditatus est
הָדָר honor
הוֹד decus
הָיָה extitit
הוֹן opes
הָיָה fuit
הֵיכָל templum
הָלַךְ ambulauit
הָלַל laudauit
תְּהִלָּה laus
הָמָה fremuit
הָמוֹן turba, multitudo
הָפַךְ vertit
הָרַג occidit
הָרָה concepit
הָרַס destruxit
הַר mons

ז

זָבַח sacrificauit
מִזְבֵּחַ altare
זָהָב aurum
זָהַר splenduit
זָר alienus
זַיִת oliua
זָכָה זָכַךְ purus fuit
זָכַר meminit
זָכָר masculus
זִכָּרוֹן memoria
זִמָּה scelus
זִמֵּר cecinit, psallit
מִזְמוֹר psalmus
זָנָה scortatus est
זְנוּנָה scortum
זָעַם indignatus est
זָעַק clamauit
זָקֵן senuit
זָקָן barba
זָרָה זָרַק sparsit
זָרַח ortus est
אֶזְרָח indigena
מִזְרָח oriens
זָרַע seminauit
זֶרַע semen
זְרוֹעַ brachium

ח

חָבָא abscondit se

240 חֶבֶל funis
חָבַר associauit se
חֵבֶר socius
חָבַשׁ ligauit
חַג festum
245 חָגַר cinxit
חָגוֹר cingulum
חָדַל cessauit, desiit
חֶדֶר conclaue
חָדַשׁ renouauit
250 חֹדֶשׁ mensis, nouilunium
חִידָה ænigma
חוּל dolere
חִיל dolor
חוּץ foris
255 חוּשׁ festinare
חָזָה vidit
חָזַק inualuit
חָטָא peccauit
חֵטְא peccatum
260 חִטָּה triticum
חַי viuus
חָיָה vixit
חַיָּה viuum animal
חַיִּים vita
265 חַיִל robur
חֵיק sinus
חָכַם sapiens fuit

חָלָב lac
חֵלֶב adeps
270 חָלָה ægrotauit
חֳלִי morbus
חִלֵּל profanauit
חָלַל incepit
חָלַם somniauit
275 חָלַף mutauit
חִלֵּץ liberauit
חָלַק partitus est
חָמַד desiderauit
חוֹמָה murus
280 חָמַל pepercit
חָמַם incaluit
חָמַס vim fecit
חֹמֶר lutum
חֲמוֹר asinus
285 חָמֵשׁ quinque
חֲמִשִּׁי quintus
חָנָה castra metatus est
חָנַן gratiosus fuit
חֶסֶד benignitas
290 חָסָה confidit, sperauit
חָסַר defecit
חָפַץ voluit
חָפַר puduit
חָפַשׂ scrutatus est
295 חֲצִי dimidium

חֵץ sagitta
חָצֵר atrium
חֹק statutum
חָקַר inuestigauit
300 חָרַב desolatus est
חֶרֶב gladius
חָרַד trepidauit
חָרָה exarsit
חָרוֹן æstus iræ
305 חֵרֶם anathema
חָרַף probro affecit
חֶרְפָּה probrum
חָרַשׁ arauit, siluit
חָרָשׁ faber
310 חָשַׁב cogitauit
חָשַׁךְ obtenebratus est
חֹשֶׁךְ tenebræ
חָשַׂךְ cohibuit
חָתַם obsignauit
315 חוֹתָם sigillum
חָתַן affinitatem contraxit
חָתַת consternatus fuit

ט.

טָבַח mactauit
טָבַל intinxit
320 טָבַע immergi
טָהַר purus fuit
טוֹב bonus

ros

טַר ros
טָמֵא inquinatus fuit
325 טָמַן abſcondidit
שָׁגָה errauit
טָעַם guſtauit
טַעַם ratio
טַף paruulus
330 טָרַף rapuit, diſcerpſit

י

יְאֹר riuus
יָבוּל prouentus
יָבֵשׁ exaruit
יָגַע fatigatus eſt
335 יָד manus
יְדִיד dilectus
יָדָה iecit
הוֹדָה confiteri
יָדַע nouit
340 דַּעַת ſcientia
יְהֹוָה Deus
יָהַב dedit
יוֹם dies
יָחִיד vnicus
345 יָחַל ſperauit
יָחַם incaluit
יַחַשׂ genealogia
הֵיטִיב benefecit
יַיִן vinum
350 הוֹכִיחַ arguit
יָכוֹל potuit
יָלַד peperit
יֶלֶד puer
תּוֹלְדוֹת generationes
355 יָלַךְ iuit
יָם mare
יָמִין dextra
יוֹנָה columba
יָנַק ſuxit
360 יָסַד fundauit
יָסַף addidit
יָסַר erudiit
מוּסָר caſtigatio
יָעַד indixit
365 מוֹעֵד feſtiuitas
הוֹעִיל profuit
יָעַץ conſuluit
יַעַר ſylua
יָפֶה pulcher fuit
370 מוֹפֵת prodigium
יָצָא exiuit
הוֹצִיא eduxit
נִצַּב conſtitutus eſt
יָצַר formauit
375 יָקָר pretioſus
יָקַשׁ illaqueauit
יָרֵא timuit
יָרַד deſcendit
יָרָה iecit
380 הוֹרָה docuit
תּוֹרָה lex
יָרֵחַ luna
יָרֵךְ femur
יָרַע male fecit
385 יָרָק olus
יָרַשׁ hæres fuit
יָשַׁב ſedit
יֵשׁ eſt
יָשַׁן dormiuit
יֶשַׁע ſalus
390 הוֹשִׁיעַ ſaluauit
יָשָׁר rectus fuit
יָתוֹם pupillus
הוֹתִיר reſiduus fuit
יָתֵר clauus
יֶתֶר reſiduum

כ.

כְּאֵב dolor
כָּבֵד grauis fuit
כָּבוֹד gloria
400 כִּבֶּס lauit
כֶּבֶשׂ ouis
כֹּהֵן ſacerdos
כּוֹחַ robur
כּוּן aptare
405 כּוֹס calix
כָּזָב mendacium

כּוֹכָב ſtella
כָּלָא clauſit
כֶּלֶב canis
כָּלָה finiri, conſumi
כְּלִי vas
כָּלַל perfecit
כַּלָּה ſponſa, nurus
כֹּל omnis
כְּלִמָּה ignominia
כָּנַע depreſſit
כָּנָה cognominauit
כָּנָף ala
כִּנּוֹר cithara
כִּסֵּא thronus
כָּסָה texit
כְּסִיל ſtultus
כֶּסֶל ſtultitia, ſpes
כֶּסֶף argentum
כָּעַס indignatus eſt
כָּרַע vola
כָּפַר expiauit
כְּפִיר leunculus
כֶּרֶם vinea
כָּרַע procubuit
כָּרַת excidit
כֶּשֶׂב agnus
כָּשַׁל impegit
כָּתַב ſcripſit
כְּתֹנֶת tunica

כָּתַר cinxit
כֶּתֶר corona

ל

לְאָךְ angelus
לְאָכָה opus
לֵב לֵבָב cor
לָבָן albus
לָבַשׁ induit
לַהַב לַהַט flamma
לָוָה mutuo accepit
לוּחַ tabula
לוּן pernoctare
לוּץ deridere
לָחַם pugnauit
לֶחֶם panis
לְחָמָה bellum
לַיִל nox
לָכַד cepit
לָמַד didicit
לִמֵּד docuit
לָקַח accepit
לָשׁוֹן lingua

מ

מֵאָה centum
מָאַן renuit
מָאַס ſpreuit
מָדַד menſus eſt
מָהַר feſtinauit
מוּג liquefieri
מוּט nutare
מוּל circumcidere
מוּת mori
מָוֶת mors
מָחָה deleuit
הַמְמִיר depluit
מָטָר pluuia
מַיִם aquæ
מָכַר vendidit
מָלֵא plenus fuit
מֶלַח ſal
נִמְלַט euaſit
מֶלֶךְ rex
מִלֵּל locutus eſt
מָנָה numerauit
מִנְחָה munus
מָנַע prohibuit
מָסַךְ miſcuit
מָסַס diſſoluit
מָסַר tradidit
מָעַט minuit
מֵעַיִם viſcera
מָצָא inuenit
מַקֵּל baculus
מָרַד rebellauit
מָרַר amarus fuit
מָשַׁח vnxit
מָשִׁיחַ Chriſtus
מָשַׁךְ traxit

præfuit

מָשַׁל præfuit
מֶמְשָׁלֶת dominium.
מָשָׁל parabola.
מָתוֹק dulce.

נ.

נְאֻם dictum.
נָאַף adulteravit.
נָאַץ irritauit.
נִבָּא prophetauit.
נָבִיא Propheta.
נָבַט respexit.
נָבַל cecidit.
נָבָל ſtultus.
נֶגֶב plaga auſtralis.
הִגִּיד indicauit
נְגִינָה melodia.
נָגַע tetigit.
נָגַף percuſſit.
נָגַשׁ acceſſit.
נָדִיב ſpontaneus
נָדַח impulit
נָדַר vouit
נֶדֶר votum
נָהַג duxit
נָהָר fluuius
נוּד vagari
נָד vagus
נָוָה habitauit
נוּחַ quieſcere
נוּס fugere
נוּעַ commoueri
נוֹף ſtillare
נֵר lucerna
נָזַר ſeparauit
נָחַל poſſedit
נִחַם pœnituit, conſolatus eſt
נָחַשׁ auguratus fuit.
נָחָשׁ ſerpens
נְחֹשֶׁת æs
נָטָה inclinauit
מִטָּה lectus
מַטֶּה baculus
נָטַע plantauit.
נָטַשׁ omiſit
נָכָה percuſſit.
נָכַר agnouit
נֵכָר alienus
נָמַל circumcidit
נִסָּה tentauit
נָסַךְ libauit.
נֵס ſignum
נָסַע profectus eſt
נַעַל calceus
נָעַם amœnus fuit
נַעַר puer
נָפַח flauit
נָפַל cecidit.
נָפָשׁ anima

נָצַח vicit
נֶצַח æternitas
נָצַל euaſit
הִצִּיל eripuit
נָצַר cuſtodiuit
נְקֵבָה fœmina
נָקָה innocens fuit
נָקַם vindicauit
נָשָׂא tulit
נָשִׂיא princeps
הִשִּׁיא decepit
הִשִּׂיג attigit
נָשָׁה oblitus eſt
נָשִׁים mulieres
נָשַׁךְ momordit
נֶשֶׁךְ vſura
נְשָׁמָה halitus, anima humana
נָשַׁק oſculatus eſt
נֶשֶׁר aquila
נָתַן dedit
נָתַק auulſit

ס.

סָבַב circumdedit
סָבַל baiulauit
סָגַר clauſit
סוֹד arcanum
סוּס equus
סוֹף finis

rece-

סוּר recedere
סָחַר negotiatus est
סָכַךְ texit
סֹכָה tugurium
סָלַח condonauit
סָלַל aggerauit
סֶלַע petra
סָמַךְ fulciuit
סַעַר turbo
סָפַד planxit
סָפַר numerauit
סֵפֶר liber
סָתַר latuit

ע

עָב nubes
עָבַד ſeruiuit
עֶבֶד ſeruus
עָבַר tranſiit
עֵגֶל vitulus
עֲגָלָה plauſtrum
עַד ſeculum
עֵד teſtis
עָדָה ornare
עֶדֶן voluptas
עֵדֶר grex
עָוֹן peruerſitas
עָוֶל iniquitas
עוּף volare
עוֹף auis

עוּר euigilare
עִוֵּר cœcus
עֵז capra
עָזַב deſeruit
עָזַז roborauit
עָזַר iuuit
עֵזֶר adiutorium
עָטַר cinxit, coronauit
עַיִן oculus
מַעְיָן fons
עִיר vrbs
עַיִר pullus aſini
עָלָה aſcendit
הֶעֱלָה obtulit
עֶלְיוֹן excelſus
עָלֶה folium
עוֹלֵל paruus
עָלַם occultauit
עוֹלָם ſeculum
עַלְמָה virgo
עָמַד ſtetit
עָמָל labor
עָמֹק profundus fuit
עָנָה reſpondit
עָנָה afflixit
עָנָו manſuetus
עָנִי pauper
עָנָן nubes
עָפָר puluis

עֵץ lignum
עָצַב doluit
עֶצֶב dolor
עָצֵל piger
עֶצֶם os, oſſis
עָצַר clauſit
עָקֵב calcaneus
עֶרֶב veſper
עֶרְוָה nuditas
עוֹר cutis
עָרַךְ ordinauit
עָרְלָה præputium
עָרַם aſtutus fuit
עֵירֹם nudus
עוֹרֶף ceruix
עֵשֶׂב herba
עָשָׂה fecit
מַעֲשֶׂה opus
עָשָׁן fumus
עָשַׁק oppreſſit
עָשִׁיר diues
עָשָׂר decem
עֶשְׂרִים viginti
עֵת tempus
עָתִיד paratus
עָתַר orauit

פ

פָּאַר ornauit
תִּפְאֶרֶת gloria

occur-

פָּגַע occurrit
פָּדָה redemit
פֶּה os, oris
פַּח laqueus
665 פּוּץ diſpergi
פּוּר frangere
פַּז obrizum
פַּחַד pauor
פַּחַת fouea
670 פָּטַר dimiſit
פֶּלֶא mirabile
פִּלֶגֶשׁ concubina
פָּלַט euaſit
פָּלַט eripuit
675 פִּלֵּל orauit
תְּפִלָּה preces
פָּנָה reſpexit
פָּנִים facies
פָּסַח tranſiit
680 פִּסֵּחַ claudus
פֶּסֶל ſculptile
פָּעַל fecit
פֹּעַל opus
פֶּצַע vulnus
685 פָּקַד viſitauit
פָּקִיד præfectus
פָּקַח aperuit
פַּר iuuencus
פָּרַד ſeparauit
690 פָּרַח efflоruit
פְּרִי fructus
פָּרַס diuiſit
פָּרַץ rupit
פָּרַק lacerauit
695 פָּרַשׂ expoſuit
פָּרַשׂ expandit
פָּשַׁט ſpoliauit
פָּשַׁע præuaricatus eſt
פָּתָה pellexit
700 פָּתַח aperuit
פֶּתַח oſtium
פָּתַר interpretatus fuit

צ

צֹאן pecus
צָבָא exercitus
705 צְבִי decus
אֶצְבַּע digitus
צַד latus
צֶדֶק iuſtitia
צַדִּיק iuſtus
710 הִצְדִּיק iuſtificauit
צֹהַר lumen
צוּד venari
צָוָה præcepit
מִצְוָה præceptum
715 צוֹם ieiunium
צִיץ fauus
צוּק anguſtiare
צוּר arctare
צַוָּאר collum
720 צָחַק riſit
צִיץ flos
צֵל vmbra
צָלַח proſper fuit
צֶלֶם imago
725 צֵלָע coſta
צָמַת fitiuit
צָמַח effloruit
צֶמַח germen
צָעָה greſſus
730 צָעַק clamauit
צָעִיר paruus
צָפָה ſpeculatus eſt
צָפַן abſcondit
צְפוֹן ſeptentrio
735 צִפּוֹר auis
צָרַף conflauit
צָרַר ligauit

ק

קִבֵּל accepit
קָבַץ collegit
קָבַר ſepeliuit
740 קָדַם anteuertit
קֶדֶם oriens
קָדַשׁ ſacrum eſſe, vel fieri
קָדוֹשׁ ſanctus

745 קֹדֶשׁ ſanctitas
קָהָל cœtus
קָו linea
קָוָה expectauit
מִקְוֶה congregatio
750 תִּקְוָה ſpes
קוּט faſtidire
קוֹל vox
קוּם ſurgere
מָקוֹם locus
755 קוּץ tædere
קוֹץ ſpina
קַיִץ æſtas
קָטֹן paruus
קִטֵּר ſuffitum fecit
760 קִיר paries
קָלָה vilescere
קָלַע ſculpſit
קָלַל leuis fuit
קִלֵּל maledixit
765 קֶמַח farina
קֶמֶץ pugillus
קִנֵּא inuidit
קִנְאָה zelus
קָנָה acquiſiuit
770 מִקְנֶה poſſeſſio
קָסַם diuinauit
קֵץ finis
קָצָה amputauit
קֶצֶף feruor iræ
775 קָצַר amputauit
קֹר figus
קָרָא vocauit
קָרַב appropinquauit
קֶרֶב intimum
780 קָרְבָּן oblatio
קָרָה accidit
קְרָיָה vrbs
קֶרֶן cornu
קָרַע rupit
785 הִקְשִׁיב auſcultauit
קָשֶׁה durus
קָשַׁר ligauit
קֶשֶׁת arcus

ר

רָאָה vidit
790 מַרְאֶה conſpectus
רֹאשׁ caput
רִאשׁוֹן primus
רֵאשִׁית principium
רָבָב multiplicauit
795 רַב multus
רָבָה multiplicari
אַרְבַּע quatuor
רָבַץ cubauit
רָגַז commotus f.
800 רֶגֶל pes
רֶגַע momentum
רָגַשׁ tumultuatus f.
רָדָה dominatus eſt
תַּרְדֵּמָה ſopor
805 רָדַף perſecutus eſt
רִיב litigare
רוּחַ ſpiritus
רוּם exaltari
רוּעַ malum eſſe
810 רָע malus
רוּץ currere
רוּשׁ depauperare
רָחַב dilatauit
רֹחַב latitudo
815 רִחַם miſertus eſt
רֶחֶם vterus
רָחַץ lauit ſe
רָחַק procul fuit
רֵיחַ odor
820 הֵרִיעַ clanxit
הֵרִיק evacuauit
רָכַב equitauit
רֹכֵל mercator
רָמָה iecit
825 מִרְמָה dolus
רָמַשׂ reptare
רֶמֶשׂ reptile
רָנַן cantillauit
רֵעַ ſocius
830 רָעַב eſuriit

pauit

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0162

רָעָה pauit
רָעַשׁ tremuit
רָפָא ſanauit
רָפָה debilis fuit
835 רָצָה voluit
רָצַץ conterere
רָקַע expandit
רָקִיעַ expanſio
רָשַׁע improbe egit
840 רֶשֶׁף pruna
רֶשֶׁת rete

ש

שָׁאַב hauſit
שָׁאָה vaſtari
שָׁאַל rogauit
845 שְׁאוֹל ſepulchrum
שָׁאַף hauſit
שָׁאַר reliquus fuit
שְׁאֹר fermentum
שְׁבִי captiuitas
850 שִׁבֵּחַ laudauit
שֵׁבֶט virga
שֶׁבַע ſeptem
שְׁבִיעִי ſeptimus
שָׂבַע ſatur fuit
855 שָׁבַע iurauit
שָׁבַר fregit
שִׂבֵּר ſperauit
שֶׁבֶר annona
שָׁבַת ceſſauit
860 שָׂגַב elatus fuit
שָׁגָה errauit
שָׁדַד vaſtari
שַׁדַּי omnipotens
שָׂדֶה campus
865 שֶׂה pecus
שָׁוְא vanitas
שׁוּב reuerti
הֵשִׁיב reduxit
שָׁוֶה æqualis fuit
870 שׁוֹט ſcutica
שׂוּם ponere
שׁוּעַ vociferari
שׁוּף conterere
שׁוּק appetere
875 שׁוּר canere
שִׁיר canticum
שׁוֹר bos
שַׂר princeps
שָׂשׂ lætari
880 שׁוּת ponere
הִשְׁתַּחֲוָה incuruauit ſe
שָׁחַט mactauit
שָׂחַק luſit
שָׁחַר niger
885 שַׁחַר aurora
שִׁחֵת corrupit
שָׁטַף inundauit
שָׁכַב iacuit
שָׁכַח oblitus eſt
809 שָׁכַל orbus fuit
שָׂכַל proſper fuit
שָׂכַל prudenter egit
הִשְׂכִּיל intellexit
הַשְׁכֵּים mane ſurrexit
שֵׂכֶל ingenium
895 שֶׁכֶם humerus
שָׁכַן habitauit
שָׁכַר ebrius fuit
שָׂכָר merces
שֶׁלֶג nix
שָׁלַח miſit
900 שֻׁלְחָן menſa
שִׁלְטוֹן dominium
הִשְׁלִיךְ abiecit
שָׁלַל ſpoliauit
שָׁלַם perfecit
905 שָׁלוֹם pax
שִׁמְלָה veſtis
שָׁלוֹשׁ tres
שָׁמַיִם cœli
910 שֵׁם nomen
שְׂמֹאל ſiniſtra
שִׂמְחָה lætitia
הִשְׁמִיד perdidit
שָׁמֵם deſolatus eſt
915 שָׁמֶן pinguedo

שְׁמֹנָה octo
שָׁמַע audiuit
שָׁמַר cuſtodiuit
שֵׁן dens
שָׂנֵא odio habuit
שָׁנָה annus
שְׁנַיִם duo
שֵׁנִי ſecundus
שָׁעָה reſpexit
בְּשַׁעַן innixus eſt
שַׁעַר porta
שֵׂעָר pilus
שָׂפָה labium
שִׁפְחָה ancilla
שָׁפַט iudicauit
שָׁפַךְ fudit
שָׁפַל humiliauit
שָׁפַר pulcher fuit

שַׂק ſaccus
הִשְׁקָה potauit
שָׁקַט quieuit
שָׁקַל ponderauit
שֶׁקֶץ abominatio
שֶׁקֶר mendacium
שָׁרָה vſſit, combus ſit
שָׁרַץ reptare
שֶׁרֶץ reptile
שֹׁרֶשׁ radix
שָׁרַת miniſtrauit
שֵׁשׁ ſex
שִׁשָּׁה ſextus
שָׁתָה bibit
שָׁתַל plantauit

ת

תְּאֵנָה ficus

תֵּבָה arca
תֵּבֵל orbis
תְּהוֹם abyſſus
תָּוֶךְ medium
תָּלָה ſuſpendit
תָּמַהּ miratus eſt
תָּמַךְ ſuſtentauit
תָּמִים perfectus
תָּמָר palma
תַּנִּין draco
תָּעַב abominatus eſt
תָּעָה errauit
תֹּף tympanum
תָּפַשׂ prehendit
תָּקַע fixit
תֵּשַׁע nouem
תְּשִׁיעִי nonus.

ATRII LINGVAE SANCTAE

PARS V.

comprehendens

Anomalorum Difficiliorum in Codice V. T. Hebræo occurrentium, inque B. WASMVTHI HEBRAISMO Restituto enucleatorum

INDICEM,

in hac editione noua non solum in meliorem redactum ordinem, & omni, qua fieri potuit, industria a quam plurimis erratis, quibus superiores editiones scatuerunt, perpurgatum; verum etiam, in gratiam discentium, pariter ac docentium, ita adornatum, vt paginæ ac lineæ, exemplis allegatis additæ, non priorem Hebraismi Restituti editionem, cuius non amplius haberi potest copia, respiciant; sed cum paginis ac lineis editionis recentissimæ, quæ A. R. S. MDCCXIV. lucem adspexit, exacte conueniant. Cæterum, quæ circa rectum INDICIS huius vsum obseruanda sunt, supra in Consilio B. OPITII de Studio Hebræo rite instituendo & feliciter absoluendo B. L. inueniet.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0165

א

אַבֶּדְךָ pag. 90. lin. 3
אֵבוֹשׁ 147, 20
אָבִי 155, 14
אֶגְאַלְתִּי 138, 27
אַגִּידֶנּוּ 220, 15
אֶדַּדֶּה 171, 8
אָדוֹשׁ 148, 1
אֶדֹּם 177, 32
אֲדַמְדַּמּוֹת 210, 4
אֶדַּמֶּה 171, 7
אֵהָב 103, 31
אֲחוֹדֶנּוּ 163, 7
אֱהִי 132, 8. 135, 4
אֶהֱמָיָה 140, 16
אַהַרְגָה 189, 14. 104, 12. 226, 31
אוֹדֶךָ 219, 28
אוֹצִיאָה 163, 9
אוֹצְרָה 103, 29
אוֹר 146, 26
אִוָּרֵשׁ 86, 21
אָזִין 10, 32. 192, 22
אָזְלַת 144, 23
אֱזָרֶה 127, 4. 192, 30
אֹחִולָה 151, 6
אַחְדְּלָה 189, 13
אֶחֱזִי 230, 9
אֲחָזַתָּה 232, 14
אֵחַל 175, 8
אַחֵל 179, 10
אֵחַר 103, 32
אֶחֱרוּ 90, 1. 189, 33
אֵחַתָּה 175, 18
אָט 133, 21
אֹיִבְךָ 231, 13
אֵיבַשׁ 159, 29
אַיְסִירֵם 158, 10
אִיעֲצָה 162, 7
אִירָא 184, 19
אֵיתָם 175, 17
אִישָׁנָה 162, 28
אִכְוֹל 188, 21
אֶכּוֹת 178, 2
אָכְלָה 229, 12
אֲכָלְךָ 139, 2. 189, 27
אִכַּף 178, 32
אֶכְרֶךָ 84, 2. 138, 12
אֱלִי 99, 27
אֶמְאָסְאךָ 226, 9
אֲמִילָם 187, 2. 218, 27
אֻמְלָל 91, 22
אָמְרֻ 188, 19
אֶמְרָתוֹ 190, 2
אֲמִתּוּ 170, 28
אֶנְהָגְךָ 226, 8
אַנְוֵהוּ 168, 1
אָנוּשָׁא 83, 24. 187, 20 226, 28
אֲנַקֶּךָּ 219, 29
אַנְשֵׁי 214, 21
אָסוֹר 100, 4
אֹסִיפְךָ 103, 27
אֲסִיפֵם 103, 28
אֵסָעֲרֵם 90, 4
אָסֹף 100, 4
אָסִף 95, 11
אֹסְפָה 103, 25
אֹסִפְךָ 231, 13
אֶסֹּר 158, 9
אֶסֳּרֵם 158, 9. 192, 25 227, 7
אֶעֶזְבֶךָּ 219, 32
אַעֲלֶה 126, 16. 189, 12
אַפְאֵיהֶם 218, 29
אֵפוּ 99, 30
אַפִּי 170, 29
אֶפְשָׁעָה 192, 23. 227, 4
אֶפָּרְךָ 158, 32
אַצִּיעָה 158, 25
אֲצִיתֶנָּה 159, 9
אֶצֹּק 158, 25
אֶקֹּב 178, 1
אֲקַיֵּמָה 157, 16
אֵקַל 175, 14
אֶקְרָאֶה 122, 13. 186, 24

אקרה

אִקָּרֶה 127, 22
אַרְאֶךָּ 219, 26
אָרָה 177, 18
אֹרוּ 146, 29. 173, 31
אָרוֹתִי 174, 6
אֵרוֹמָם 156, 25. 182, 1
אֲרַיָּוֶךְ 138, 32. 155, 20
אֲרִיקֵם 225, 17
אֲרֹמִמְךָ 224, 3
אַרְנִן 177, 4
אֵרֲרָהּ 192, 17
אֶשָּׂא 167, 1
אֵשְׁבָה 161, 12
אַשְׂמְאִילָה 95, 2
אֶשְׁעָה 126, 22
אֶשְׁקְוֹטָה 192, 21. 227, 1. 2
אֶשְׁקְלָה 227, 2. 3
אִשְׁתּוֹלֲלוּ 181, 27
אִשְׁתּוֹמַם 181, 29
אֶשְׁתֲּלֶנּוּ 227, 6
אֶשְׁתַּעֲשָׁע 98, 7
אֵתָיוּ 99, 30. 31
אֹתִיּוֹת 140, 13. 14
אֶתֵּן 167, 5
אֶתְנֶחָם 97, 14. it. 171, 16
אָתָנוּ 142, 6
אֶתְרוֹטָט 156, 24

ב

בָּאוּ 154, 9
בֹּאוּ 146, 32
בָּאְשׁוֹ 106, 24
בָּאתְ 7, 9. 154, 30
quo posteriori loco reperitur hoc verbum & cum Schua expresso sub littera finali ת, & sine eo.
כִּכְנוֹתַיִךְ 228, 31
בִּגִיחוֹ 150, 33
בָּה 146, 11
בְּהִזָּרֹתֵיכֶם 228, 31
בְּהִלּוֹ 179, 32
בְּהַצּוֹתוֹ 138, 23
בֶּהָרֵג 55, 13. 87, 24
בָּהְשַׁמָּה 56, 6. 180, 9
בּוֹאָנָה 43, 40
בּוֹשׁ 146, 26
בּוֹשְׁסֶכֶם 227, 32
בַּז 146, 27
בָּזְאוּ 180, 18
בָּזָה 153, 7
בְּחוּקֵּי 188, 8
בְּחֶטְאָה 229, 10
בִּין 151, 2
בָּכוֹ 128, 12
בֹּכִיָּה 140, 11
בִּכָּשְׁלוֹ 55, 16
בִּכְתָב 187, 1
בְּלִדְתָּהּ 230, 15
בָּמְוֹתֵי 198, 13
בֶּן pro בֵּן 191, 5
בֵּעָטֵף 55, 14. 87, 26
בְּעָיוּ 139, 26
בְּצַדֶּקְתֵּךְ 43, 25
בְּקֶצְפְּךָ 190, 3
בֹּרַאֲךָ 231, 10
בֹּשֵׁת 146, 28
בִּתְבוּנָם 202, 4
בִּתּוֹ 170, 28
בְּתוֹכָהֲנָה 43, 9
בִּתְקוֹמְמֶיךָ 157, 3

ג

גֵּאָיוֹת 209, 6
גָּאֳלִי 191, 14
גּוֹזִי 148, 7
גָּזִי 174, 21
גֵּיאוֹתֶיךָ 209, 6
גִּיל 151, 1
גַּל 135, 16. 177, 17
גִּלְגֵּל 181, 16
גֻּלָּהּ 201, 33
גְּמָלַתּוּ 232, 29
גְּנֻבָתִי 44, 29
גָּעוֹ 128, 15
גִּשְׁתּוֹ 230, 23

ד

דֹּחוּ 137, 10

דִּיגוֹם 150, 26
דִּין 150, 32
דַּלְיוּ 139, 25
דָּלִיּוֹתָיו 198, 4
דֵּעָה 165, 11
דְּקָרֻהוּ 188, 14

ה

הַאִדָּרוֹשׁ 87, 21
הֶאֱזִנִיחוּ 95, 28. 29
הֵאָכֹל 87, 11
הַב 164, 15
הֲבָאת 145, 3. 155, 1
הָבָה 164, 16
הָבִיא 154, 24
הֲבִיאֲךָ 192, 33
הַבֵּיט 93, 26
הִבָּרוּ 172, 12
הֹרוֹ וְהֹגוֹ 128, 17
הֶגְלָה 125, 31. 190, 5
הֵדַק 173, 1
הִדְרִיבָהּ 190, 23
הֲדַשְׁנָה 183, 15
הֱוֵא 100, 7
הוּבָא 154, 33
הוֹדוּ 137, 21
הוֹדָע 163, 18
הוֹיָה 136, 13
הוּכָּח 126, 11
הוּכָן 155, 29
הוּלֶדֶת 165, 23
הוֹנוּ 137, 17
הוֹצֵא 166, 16
הוֹרַדְתֵּנוּ 233, 14
הוֹרֵנִי 139, 12
הוֹרֵתָ 144, 22
הוֹשְׁבוֹתִים 163, 14. it. 182, 19
הַוְשֵׁר 96, 14. 166, 17
הַזּוּרֶה 125, 27
הִזַּכָּה 96, 28
הִזַּכּוּ 137, 33
הֶחְבְּאָתָה 42, 16. it. 124, 14
הֶחֱדַלְתִּי 95, 29
הֶחֱלִי 126, 4
הַחִלָּם 225, 12
הֶחֱשׁוּ 132, 20. 189, 31
הַחְתַּתִּי 176, 31
הִטָּהֲרוּ 96, 31. 171, 19
הִטָּהָרוּ 97, 20
הֵטִיבוֹתִי 152, 18. it. 182, 21
הֲטַמָּאָה 124, 26. 171, 11. 183, 17
הִטַּתּוּ 233, 1
הָיֶה 188, 15
הָיֹה 128, 12
הֱיִי 100, 11
הָיִיתְ 7, 12. 143, 1
הַךְ 135, 22
הֲכַבֵּס 183, 16
הֶכְלַמְנוּם 94, 22. it. 126, 3. 190, 8
הֵכַנּוּ 150, 17
הֲכַתָּה 180, 3
הֶלְאָת 141, 25
הֶלֶדֶת 165, 23
הֹמִיָּה 140, 13
הֻמְּכוּ 180, 1
הַמֻּמוֹתִים 156, 5
הִמֵּס 172, 21
הִמְסִיו 137, 15
הַמַּעֲלֵם 187, 12
הֵמַתִּי 150, 16
הֲמִתֶּם 150, 19
הִנַּבֵּאתִי 171, 13
הִנֵּ 116, 32
הִנִּיחַ 158, 3
הַנֶּחָמִים 160, 5. it. 179, 8
הִנֶּחָמְתִּי 97, 19. it. 171, 13
הֻנִּיחָה 158, 7. it. 164, 5 it. 183, 4
הֲנִסָּה 126, 33
הִנָּתוֹן 87, 11
הֻסַּג 152, 2

הסורים

הָסוּרִים 11,4
הֵסַתָּה 148,30
הֶעֱבַרְתָּ 105,8
הַעֲדֹתָה 150,6. it. 152,16
הַעִדֹּתִי 152,15
הֵעֵזָּה 172,31
הַעִירוֹתִי 152,14
הַעַל 135,19
הֶעֱלָה 105,9. it. 187,13
הֶעֱלָה 126,9. it. 187,29
הֶעֱלוּ 136,25
הֶעֱלִיתֻנוּ 233,18
הֶעֱלָתָה 141.29. it. 187,30
הֶעָשׂוּ 130,17
הֶעָשׂוֹת 87,27
הֶפְדָּה 126,2. 190,7
הֵפַר 149,14
הֲפִתִּיתָ 180,24. it. 182,22
הַצֵּג 158,22
הִצּוּ 137,16
הִצְטַיַּדְנוּ 157,13
הַקֵּף & הַקִּיף 159,13
הִצִּית 159,6
הֵצַר 149,14
הָצִיתוּהָ 159,8
הִצַּתִּי 159,7
הֲקֵאֹתוּ 124,18. it. 155,12
הַקּוֹמִים 148,8
הָקִים 149,1
הַקִּיף 159,13
הֶקִיצוֹתִי 152,17. it. 192,33
הֵקַל 173,1
הִתְבּוֹנֵן 156,22
הִתְגַּלְגָּלוּ 181,19
הִתְגֹּעֲשׁוּ 183,19
הִתְוַדָּע 166,5
הֵתַז 173,2
הִתְחַל 135,24
הֵתָיוּ 99,31
הֲתֵיטִבִי 160,10
הֵחֵל 14,23
הִתְמַהְמֵהַּ 134,21
הֵתַמּוּ 173,4
הָתְפָּקְדוּ 183,14. it. 191,9
הִתְרוֹעָעִי 156,31
הִתְשׁוֹטַטְנָה 96,21. it. 156,32

ו

וָאַעַל 132,28
וַאֲעַנֶּה 10,29. it. 127,4
וַאֲעֹשֶׂר 94,1
וָאֶפָּת 130,29
וָאֵרָא 130,30
וָאֵרֶא 131,26
וָהָיָה 141,23
וַיֹּאֶל 127,17. it. 182,16
וַיָּאצֶל 95,13
וַיֹּאת vel וַיָּאת 132,31.32
וַיָּגָל 179,18
וַיַּדַּא 133,12
וַיְהִי 132,6
וַיּוֹחֶר 95,8. it. 103,33
וַיּוֹר 133,25
וַיִּז & sic וְיֵז 132,1. it. 133,20. vbi reperitur וַיַּז
וַיְחִי 132,8
וַיָּחֶל 149,28. 166,1
וַיִּחַן 133,3
וַיַּחַץ 132,24
וַיֵּט 131,31
וַיִּיף 132,2
וַיִּיצֶר 159,2. it. 162,11
וַיִּיקֶץ 159,15. it. 162.16
וַיַּישְׁרֵם 120,5. it. 166,14
וַיַּעַט 132,24
וַיֶּפֶר 133,8
וַיִּצֶר 159,2
וַיַּרְא 134,9. it. 189,15
וַיֵּרֶד 179,18
וַיֹּרוּ 137,19
וַיִּשְׁבְּ 134,1
וַיַּשְׁקְ 134,6. it. 192,5
וַיִּשַׁע 131,21

וַיֵּשְׁתְּ 134, 1
וַיֵּתֵא 132, 30
וַיְתָו 131, 1. it. 186, 29
וַיֵּתַע 131, 23. it. 133, 10
NB. quo posteriori loco littera præform. י sub se habet ֱ vtpote in Futuro Coniugat Hiphil.
וַנְּהִי 132, 7
וַתִּבְךְּ 134, 2
וַתֶּחִי 132, 10
וַתַּהַר 132, 28
וַתּוֹשֶׁב 163, 17
וַתֹּחֵז 103, 19
וַתַּחַשׁ 30, 8
וַתֵּינֶק 160, 29
וַתֵּכַּה 132, 17
וַתֶּמֶס 133, 7
וַתָּסַר 149, 24
וַתַּעַד 132, 25. it. 149, 25
וַתָּקֶם 149, 22
וַתֵּרֶא 134, 10
וַתָּרֶץ 179, 15. it. 191, 5

ז

זְהֲמַתּוּ 233, 3
זוּנָה 124, 27. 188, 6
זוּרָה 148, 11. 125, 27
זֹעֲמָה 187, 28. it. 229, 28
זֵרִיתָ 142, 12
זֹרְמוּ 89, 9

ח

חָגִּי 174, 22
הֶחְבְּאָתָה 144, 32
חֹטֶא 190, 3
חַיֵּיהוּ 140, 8
חִילוּ 150, 29
חִלְּלוּהָ 90, 6. it. 188, 17
חִלְּקַתָּה 232, 13
חַלּוֹתִי 138, 19. 180, 26. 226, 21
חִלֵּק 90, 20
חֹלַת 145, 10
חֲמַרְמְרָה 91, 26
חַנּוֹת 180, 22
חֳרָבִי 230, 8
חִתְּכֶם 190, 27

ט

טֵאטֵאתִיהָ 123, 30
טֹבוּ 146, 30
טַח 146, 27

י

יֵאבַדוּ 10, 29. Reg. V.
יֶאֱהָבוּ 218, 8
יֵאוֹר 151, 25
יֹאמֶר 188, 20
יַאַסְפִּי 103, 24
יָאצֶל 95, 13
יֹאפוּ 103, 12
יֶאֱתָיֵנִי 140, 17
יֵאֹתוּ 159, 27
יֶאֱתָיוּ 140, 3
יְבִאוּ 154, 21
יֵבוֹשׁוּ 159, 30. it. 161, 25. 182, 10.
יְבֹשֶׁת 165, 22
יְכַתּוּ 180, 3
יַגֶּה 120, 4. 134, 19
יְגוּדֶנּוּ 173, 22
יַגִּיד 167, 11
יִגֶל 134, 30
יִגָּעוּ 157, 32. it. 161, 28
יִגָּר 178, 6
יְגָרְשׁוּם 219, 1
יֻדַּב 167, 26
יֻדַּד 180, 5
יַדּוּ 120, 4
יִדַּח 167, 14
יִדַּחוּ 136, 23
יִדַּכְּאוּ 171, 20
יֶדְכֶם 189, 26
יִדֹּם 177, 32
יְדַשְּׁנֶה 186, 25
יֶהְדָּפֻהוּ 192, 25. it. 227, 5
יְהוּא 135, 6
יְהוֹדוּךָ 163, 28
יְהוֹשִׁיעַ 163, 28
יְהִי 135, 7
יֵהֵל 11, 4. 95, 23

יהלילו

וְהַלִּילוּ 160, 21. it. 163, 30
וְוֹכְלוּ 103, 8
וּוָסָב 180, 4. 188, 10
וּוֹסֵף 85, 10
וּוֹעַצָתוֹ 231, 18
וּוּצַק 158, 30
וּוֹרָא 127, 15
וּוֹשַׁר 180, 5
וְיָגַהּ 132, 1
וְחָבְרָה 89, 12
וְחַד 7, 4. 13, 14. 134, 4
וַחֲדָוּ 106, 25
וְחוֹלָלוּ 156, 20
וְחֻלוּ 15, 27
וְחֻלּוּ 149, 20
וְחֻלְקֵם 89, 14
וְחֻזְוּוּ 140, 2
וְחֻוְרוּ 155, 23
וְחֻמּוּ 160, 3
וְחִי 135, 1. 2
וְחַיְוּ 140, 8
וְחִיתֵן 218, 28. it. 225, 15
וְחַל 172, 10
וַחַל 179, 11
וְחָלוּ 151, 10
וְחַם 172, 9
וְחֻמַּתְנִי 90, 2. it. 189, 33. 190, 1
וְחַן 175, 2. it. 180, 2
וְחָנֵךְ 173, 26. it. 226, 17
וְחָנֵךְ 173, 18
וְחָנֵן 176, 29
וְחַנֵּנִי 173, 11
וְחַסְיוּן 140, 2
וְחָרוּ 195, 10
וַחַת 168, 7. it. 175, 19 & 20
וְטָמְאוּ 124, 31. it. 171, 12
וְיָרֵהּ 165, 31
וְיֵדַע 159, 31
וְיֵטֶב 160, 8
וְיֵלִילוּ 160, 19
וְיַעֲבָדֵהּ 162, 5
וַיָּעַר 149, 25
וְיַעְפוּ 162, 6
וְיָקַר 162, 18. it. 161, 3
וַיְשַׁרֵּם 120, 5. it. 166, 14. 15
יַהּ 135, 12
וַיַּכְבְּדֵנִי 219, 22
וְכֵּן 137, 26
וַיְרָכֵנִי 218, 19
וְכִלְכֵּל 157, 21
וְכֹלֶת 165, 22
וְכָלְתִּיו 82, 24. it. 220, 22
וְכַסְּיֵמוּ 138, 30. it. 139, 29. denique 218, 31
וְכַרְסֻמֵּהוּ 89, 30
וְכֵת 175, 1. it. 180, 2
יְלַבֶּשֶׁם 187, 1
וְלַדְתִּיךְ 83, 10. it. 190, 15
וַיְזוּלוּ 152, 4
וְלִכְרֵנִי 218, 5. it. 220, 2
וְמַאֲסוּ 180, 17. 18
וְמָח 130, 30. it. 135, 8
וְמֵי, וְמוֹת 196, 12
וְמִישׁוֹן 173, 24. it. 181, 6. 7. denique 225, 19
וְמַר 175, 15
וְמָרוּ 103, 6
וְנָאֵץ 148, 81
וְנָעוּן 151, 11
וַנַּחֲבוּ 168, 4
וְנִי 155, 15
וְנוּק 160, 29
וְנָשׂוּא 123, 13
וַסַּבּוּ 176, 1
וַסִּית 152, 4
וְסָךְ 179, 16
וְסָכְסֵךְ 157, 22
וַעַשׂ 167, 13
וְסַעֵר 91, 30
וַסַּר 84, 22
וְסָרָתוּ 233, 2
וַעֲוֹר 151, 25
וְעָל 139, 11. it. 188, 24
וַעֲלָה 139, 11. it. 188, 25
וְעַלְעֵר 157, 9.

יַעֲמֹדְנָה 183, 30
יְעֹעֵרוּ 157, 9
יִעֲפוּ 162, 6
יַעְשֹׂרֶנּוּ 224, 31
יִפְגָּשְׁךָ 226, 7
יָפְיָפִיתָ 142, 17
יִפְקְדוּנֶךְ 217, 28
יַפְרִיחָ 127, 13
יְפֵרֶנּוּ 195, 21. it. 224, 25
יְפַרְפְּרֵנִי 157, 21
יִפְתְּ 133, 32
יַפְתְּ 134, 8. it. 135, 12
יֻצַּב 158, 19
יְצַוֶּ 90, 5. it. 188, 24
יִצְחַק 192, 15
יִצְטַיָּרוּ 157, 13
יֵצֵי 158, 24
יַצִּיקוּ 158, 28
יַצִּיקֻם 158, 28
יֵצֵל 104, 1
יֻצַּע 158, 26
יִצֶּף 134, 13
יַצִּקֻם 158, 28
יִצֹּק 158, 27
יֵצַר 162, 12
יִצֶּר 159, 2
יִצְרֵהוּ 158, 32
יִצְרֶנְהוּ 219, 14
יַצֵּף 159, 9
יִצַּתּוּ 159, 3
יָקֵא 154, 22
יֵקַד 161, 1
יִקֹּד 178, 3
יִקְּדוּ 179, 4
יְקַן 135, 10
יִקָּח 170, 9. it. 188, 13
יֵקַלּוּ 175, 15
יְקֻמוּן 153, 5
יַקֵּף 159, 11
יִקַּצְ 159, 15. it. יִקַּצְ absque Dagesch 162, 15
יֵקַר 161, 3. it. 162, 18
יִקְרָה 126, 23
יִקְרְחָה 188, 15
יִקְּרֵךְ 84, 4. it. 138, 13
יָקְשְׁתִּי 82, 22
יֵרֶא 134, 10. it. 134, 30
יְרֹאוּ 122, 21. it. 161, 6
יִרְאוּ 162, 19
יְרָאתֶם 187, 3
יִרֶב 134, 29
יָרֶב 149, 22
יִרְבְּיֻן 140, 4
יַרְדְּ 135, 12
יִרַדּוֹף 183, 22. 23
יֹרוּ 137, 19
יִרְוְיֻן 140, 4
יִרְטֵנִי 162, 22
יֵרַךְ 175, 16
יָרֻם 181, 5
יֵרֹמּוּ 172, 17. it. 175, 21
יְרֹעָע 156, 20
יָרַע 149, 26
יָרֵעַ 149, 17
יֵרָפוּ 119, 24. it. 123, 12
יִרַשׁ 162, 23. it. 164, 25
יְרָשָׁה 164, 25
יְרִשְׁתֶּם 190, 18
יִשָּׂאוּנְךָ 219, 13
יִשְׁבְּ 134, 1
יַשַּׁבְתִּי 191, 20
יְשָׁדְדֵם 89, 11
יָשׁוּד 181, 2
יֵשְׁט 134, 3
יַשִּׁיא 127, 11
יַשִּׁי 127, 12
יְשִׂימָם 187, 2
יַשִּׁים 179, 14
יִשְׁלָיוּ 139, 23
יִשְׁפּוֹטוּ 83, 31
יִשֹּׁם 177, 31
יִשְׂנָאֶךָ 219, 27
יֶשְׁנוֹ 218, 5
יְשַׁעְשְׁעוּ 89, 29
יִשַּׁרְנָה 159, 17
יִשְׁתַּחֲוָה 131, 9. it. 140, 32

ישתחו

יִשְׁתַּחֲוֻ 141, 2. 3. it. 188, 24. 25
יִשְׁתַּחוּ 131, 10. it. 140, 32
יִשְׁתַּחֲווּ 131, 13. it. 141, 3
יִשְׁתָּיוּן 140, 1
יִשְׁתַּקְשְׁקוּן 98, 10. it. 181, 19
יִתְאָו 131, 6. it. 186, 29
יְתָאֲרֵהוּ 89, 10
יִתְגֹּעֲשׁוּ 183, 20
יִתְוַכָּח 166, 8
וַתּוֹפֵהוּ 103, 14
יִתְלוֹנָן 156, 27
יַתֵּם 176, 2
יִתֹּם 172, 16
יִתְּמוּ 179, 2
יִתְמוֹלָלוּ 156, 30
יִתֵּן 169, 29
יִתְנֶה 167, 8. it. 188, 26
יִתְנֶחָם 97, 17. it. 171, 16
וַתֵּצֶאן 160, 32

כ

כִּבֶּס 89, 1
כְּגַעַת 169, 16
כְּהִגָּלוֹת 87, 18
כְּחִדּוֹשׁ 148, 22
כְּהִנְדּוֹף 87, 20
כַּהֲתִימְךָ 225, 14
כּוּלָם 188, 9
כּוֹנְנָה 156, 17
כְּחַכֵּי 129, 4
כְּחֶשׁ 89, 1
כָּלוּ 137, 11
כִּלְכֵּל 157, 21
כֻּלָּנָה 43, 6
כִּלַּתּוּ 233, 1
כַּנְּלוֹתְךָ 55, 19
כָּסוּ 139, 12
כְּעֹטְיָה 140, 15
כְּעֲסַתָּה 232, 13
כִּפֶּר 89, 1
כְּקָרְבְּכֶם 227, 27
כָּרַת שָׁרֵךְ 91, 6
כְּשַׁךְ 177, 16

ל

לַאֲדִיב 93, 29
לֵאוֹר 151, 26
לָבוּר 181, 3
לָבִיא 154, 25. it. 55, 25
לְבָרָם 177, 14. it. 226, 19
לָדִין 55, 26. it. 149, 5 it. 151, 4
לְדַרְיוֹשׁ 84, 24
לִדְתָּנָה 220, 16
לְהָבָר 173, 5
לֶהָבוֹת 189, 24
לְהֵדַק 174, 29
לֶחֱוֵה 100, 8
לְהוֹלֵיד 160, 13
לְהֶחָלוֹ 172, 24
לְהָכִיל 10, 32
לְהֵמִין 160, 26
לְהַנִּיחוֹ 158, 6
לַהֲנָפָה 149, 7. it. 153, 17
לְהַפְרְכֶם 224, 30
לְחַצִּיב 158, 18
לַהְשׁוֹת 129, 14
לוּט 148, 10
לָחוּל 181, 3
לְהוֹשִׁיבִי 161, 15
לֶחֱיוּ 105, 28. it. 144, 6
לְחֻמְלָה 229, 8
לַחְמָם 176, 28
לְחֻנְנָה 223, 28
לַחֲנַנְכֶם 176, 30
לְחַרְחַר 89, 33. & in primis 181, 17
לְחָתֵם 179, 28. quod legendum esse.
לְהָתֵם Masorethæ adnotarunt.
לְטָמְאָה 229, 9
לָטַעַת 169, 16
לִין 150, 28
לִינוּ 150, 28

לִיסוֹד 16, 1. it. 84, 25
denique 162, 2
לִירְאָה 229, 15
לִירוֹא 128, 19. it. 162, 21
לְכוּ 164, 27
לְכָה 164, 21
לְךָ 164, 22
לְכֻלָּהְנָה 43, 11
לֵכְנָה & לֵכְזָ 164, 28. 29
לַלְבֵּן 55, 30
לְלֵדָה 165, 11
לָלִין 55, 23. it. 151, 4
לָלַת 191, 31
לְמַסַּע 189, 18
לַמְרוֹת 55, 21
לִמְשֹׁפְטִי 89, 22
לָנֶה 147, 11
לַנּוּ 147, 17
לַנְחוֹתָם 55, 18
לָנֻם 147, 31
לַנְפֹּל 55, 22
לָעוּת 181, 4
לֵעָנוֹת 55, 15. it. 128, 25
לָפַחַת 169, 16
לֵצ 146, 26
לַצְבּוֹת 55, 21
לִצְתָ 147, 5
לֻקְחָח 192, 20
לְקַיֵּם 157, 17
לְקַלְלֶךָ 220, 1
לֵרֹא 56, 14. it. 122, 30.
denique 187, 17
לְרַאֲוָה 128, 9. 10
לֵרָאוֹת 55, 10. it. 128, 23
לְרַד 177, 13
לְרוֹת 128, 8
לְרָחֳקָה 229, 7
לָרִיב 55, 25. it. 151, 4
לָשִׂיחַ 151, 5
לְרִתֵּן 169, 23

מ

מֵזִין & מֵאזִין 11, 7
מְאִירַת 145, 9
מָאָכְכֶם 227, 26
מֵארִיךְ 11, 8
מִבְטַחוֹ 189, 18
מֵבִי pro מֵבִיא 154, 26
it. 155, 15
מְבַעַת 191, 33
מְבַעְתֶּךָ 192, 1. it. 131, 19
מַגֶּדֶת 166, 30
מְגָרִים 167, 26
מִדַּבֵּר 171, 3
מַדְוֵיהֶם 46, 21
מְדִיבוֹת 95, 19
מוֹגַיִךְ 139, 13
מוֹדִים 137, 24
מוּדַעַת 145, 9
מְרֻזָּנִים 156, 7. it. 188, 18
מוּל 148, 10
מוֹנַיִךְ 139, 14
מוֹצֵא 190, 4
מוֹצֵאת 121, 21. 22. it.
191, 25
מוֹצְאֵת 121, 21
מוּצָק 158, 30
מוֹרִים 137, 23
מַצִּיג 158, 23
מֵצַל 173, 6
מְקַדְּשְׁכֶם 231, 12
מַקִּיפִים 159, 12
מְקַלְלָוְנִי 182, 12
מְקֻנָּנְתִּי 191, 21. 22
מִקְצָת 186, 30
מוֹרְאָה 137, 28
מֵרְדָה 165, 12
מָרוֹ 128, 16
מְרַפֵּא 130, 1
מֵרַע 149, 33
מֹרָתָה 15, 31. it. 91, 17
18
מַשְׂאַת 197, 28. 31
מַשֶּׂגֶת 166, 29
מַשֵּׁה 130, 5
מְשִׁיבַת 145, 8. it. 151,
12

משכו

מָשְׁכוּ 84, 16. it. 191, 8
denique 230, 4
מִשְׁכוּ 192, 16
מַשְׁמִים 177, 2
מְשָׁרַת 90, 23
מִשְׁתַּחֲוִיתֶם 141, 1. it. 183, 24
מֵת 146, 26. it. 148, 5
מִתְבּוֹסֶסֶת 157, 2
מִתְלַהְלֵהַּ 98, 8
מֵתוּ 147, 2
מַתָּן 187, 1
מִתְוַדִּים 166, 6
מְתַעְתֵּעַ 89, 31
מְתַעְתְּעִים 98, 9
מֹתָתִי 156, 14

נ

נֶאְדָּרִי 88, 4
נֵאוֹת 159, 26
נֹאחֲסוּ 86, 14. it. 103, 22
נְאֵצ 190, 24
נֵאָרִים 179, 6
נֵאשֲׁאַר 88, 3
נֵאֹתָה 159, 27
נִבָּא 167, 1
נִבְּאִים 123, 22. 23
נָבֻזָה 177, 21
נְבֻכִים 148, 21
נָבְלָה 178, 13. 14. 15. 16
נְגֹאֲלוּ 183, 2. 3
נֶגְדַּע 190, 3
נָגֹזוּ 86, 12. it. 178, 20
נָגֹלּוּ 86, 13. it. 178, 19
נִדַּחַת 166, 29
נִדְמָה 178, 33
נְהִי 132, 7
נַהֲפֹךְ 86, 9
נוּגוֹת 136, 29. it. 163, 5
נוּגֵי 136, 30. it. 163, 4
נוּלְדוּ 183, 3. it. 188, 4
נָזֹלוּ 15, 28. it. 83, 4. 5
נִחֲלוּ 178, 26
נִחֲתָה 178, 27
נַחְתּוֹם 86, 10
נִירָם 162, 20. it. 187, 2
denique 218, 24
נֹכַחַת 145, 5
נִכַּפֵּר 183, 5
נִלְווּ 136, 26
נִלְחֹם 87, 14
נֶחְבָּה 128, 30
נַחְבֵּתֶם 123, 11
נִחַל 175, 27
נִחַלְתָּ 178, 23
נֵחָמִים 163, 2. 3
נֵחַנְתְּ 187, 11
נִטָּיוּ 136, 21. it. 139, 25
נִטְמִינוּ 123, 9
נִינָם 161, 32
נִירוּ 150, 33
נִירֵם 162, 21
נִכְּאוּ 141, 7
נִכְסֹף 87, 15
נִלְעָג 88, 2
נְמִבְזָה 183, 9
נְסָה 127, 29
נָעָבְדֵם 83, 28. it. 104, 22
נָעְתּוֹר 86, 10
נָפֹצֶת 148, 24
נְפֹצוֹתֶם 148, 19
נָצֹא 128, 18
נִצַּחַת 166, 29
נִצְרֶהָ 228, 4. it. 229, 19 20
נִקְבָּצוּ 87, 2
נַקֵּה 129, 2
נָקֹטּוּ 86, 13. it. 178, 20
נִקְרֹא 128, 28
נִרְפָּתָה 123, 7. it. 144, 32
נֹשֶׁא 129, 31
נֹשְׁאִים 136, 15. 16
נְשַׁדֻּנוּ 178, 21
נָשׁוֹא 128, 18
נַשִּׁים 127, 14. it. 179, 14
נִשְׁכַּחַת 145, 6
נָשָׁתָה 15, 29. it. 83, 5

נשתוה

נִשְׁתָּוָה 183,7
נִשְׁתָּעָה 127,25. verum NB. secundum editionem priorem: in editione autem recentiori anno MDCCXIV. edita, loco citato non reperitur, præterquam תִּשְׁתָּעֶה cum ֶ sub ע, p. 131, 4. vbi agitur de Apocope tertiæ radic. ה
נְתָן־ 169,28
נִתֶּכֶת 166,28
נִתָּעוּ 170, 12. 13

ס

סְחַרְחַר 89,27
סִכְסַכְתִּי 157, 23
סָלְסְלָה 181,17

ע

עוּזָּה 181, 1
עוּרָה & עוּרָה 153,16
עוֹרְרָה 156,18
עָלָה 188, 15
עָלְזִי 230,8
עֲמָדְךָ 227,29
עַנֵּה 129,1
עֲנוּ & עֱנוּ quomodo differant, vid. 193,2.3
עֲנוֹתוֹ 138, 22
עָנְיֶךָ 144,6
עָנָךְ 217, 22.23
עֻצּוּ 153,19. it. 164,30
עֵר 148,5
עָרוּ 137,4
עֱרוּךְ 192,31
עֶרְכָה 229,11
עַרְעֵר 89,31
עֲשֹׂה 128,7
עָשׂוֹ 128,15
עֲשֹׂתִי 217,9
עָשִׂיתְ 143,1
עָשָׂתָ 141,20

פ

פַּחֲוֹת & פַּחוֹת 140,27
פָּקוּ 153,9
פֹּרִיָּה 140,12
פֹּרָת 145,10
פִּשְׁתֶּם 83,12. it. 147,16 denique 190,13

צ

צֵאָה & צֵא 164,23
צֵאת & צֵאת 165,9
צַו 135,17
צֹפִיָּה 140,12
צֳעָקִי 192,12. it. 230,6
צֹעֲרָה 187,31. 32
צַק & יְצֹק 164,18
צֶקֶת 165,7
צָדוּ 153,8

ק

קָאֲמַיָּא 146,19
קָבָה 177,19
קָבְנוֹ 218,6. it. 177,27
קַוֹּה 129,6
קַח 83,3. it. 170,2.4
קָחֶם־נָא 170,5
קַהַת 170,9
קְיוּ 122,23. it. 136,10 denique 154,23
קַיְמוּ & קַיֵּם 157,16.17
קִלְקֵל 181,16
קָמַת 195,20
קָסֳמִי 230,5
קַצְוֵי קְצֵוִים 140,27.28
קְצָוֹת 140,27
קְרָאֻהוּ 228,10
קָרְאוּ 230,3
קְרָאָךְ 217,26
קְרֶאזָ 79,26
קִרְאֶן 179,30
קְרָאֲנִי 238,9
קָרָאת 144,25

קראתי

קָרָאתִי 7, 13. it. 122, 9
קָרְבָה 229, 28
קִרְבֶנָה 43, 5
קָרְחִי 230, 9
קְשָׁוֹת 197, 11. 12

ר

רָאוֹ 128, 11
רֻאוּ 137, 10
רֳאִי 138, 25. it. 231, 3
רְאֻיוֹת 130, 20
רָאֲמָה 146, 18
רֹאָנִי 138, 25. it. 187, 3
רָאָתְךָ 232, 25
רָבוּ 153, 10
רַד 83, 2
רֵד it. רְדָה & רֵדָה 164, 19. it. 165, 12
רָדְופִי 227, 30. 31
רֶדֶת 165, 7
רֹדֵם 187, 12
רוֹמָם 181, 23
רוֹעָה 153, 14
רֻטֲפַשׁ 91, 23
רִיבוֹתָ 150, 25
רַכּוּ 174, 20
רָמוּ 153, 9
רֹמּוּ 177, 10
רָנּוּ 173, 19. it. 190, 21
רֹעִי 129, 29
רֻצּ 147, 31
רָצֹאתִי 142, 33
רָצוֹא 147, 32
רָשׁוּ 153, 8
רַשׁ vel רֵשׁ 164, 23
רֶשֶׁת 165, 8

ש

שְׁאִלְתִּיו 190, 16
שְׁאִלְתִּיהוּ 190, 17
שְׁאֶלְתֶּם 189, 29
שַׁאֲנַן 89, 27
שֹׁאסַיִךְ 180, 16
שְׁאָר 186, 31
שְׂאֵת vel שֵׂאת 169, 17 it. 191, 28
שְׂאֵתוֹ 230, 20
שֻׁב 147, 30
שֻׁבָה 153, 14
שַׁבְתִּי 82, 32. pro וְיָשַׁבְתִּי
שָׁגַג 186, 28
שָׁדְדָה 91, 5
שֶׁהֲבֵיאֹתִיו 150, 4
שׂוֹא 169, 19
שׁוֹב 165, 3
שׁוֹשֵׂתִי 142, 13
שְׁזָפַתּוּ 232, 2
שָׁחֹתִי 174, 5
שִׂיחוּ 150, 30
שִׂים 150, 27
שֶׁיצָא 121, 25
שִׁיר 150, 32
שִׂישׂוּ 150, 32
שִׂית 150, 28
שִׁכְלַתָּה 232, 14
שֹׁכַנְתִּי 191, 21
שַׁלְיִי 140, 24. 25. 26
שֹׁלֵחֲךָ 231, 11
שַׁמּוֹת 180, 23
שְׁמַעַן 79, 30. it. 106, 3
שֹׂנַאֲךָ 231, 10
שַׁעֲשַׁעְתִּי 89, 26
שָׁפַט 186, 28
שֹׁפְכָה 188, 14
שֹׁרָשׁוּ 89, 9
שִׁשֵּׁתִיךָ 142, 12
שַׁתָּה 147, 12
שָׁתוֹ 128, 14
שְׁתוֹתֵיהֶם 209, 8
שְׁתַּיִם sic שְׁתֵּי & שְׁתֵּים 13, 19. 20. it. 170, 32
שַׁתִּי 147, 14

ת

תֹּאבַד 103, 3
תֹּאבֵדוּן 223, 23
תְּאֵהֲבוּ 83, 29. it. 104, 2

תֶּאְחֹז & תֹּאחֵז 83, 29 it. 104, 2
תֶּאְחֹז & תֹּאחֵז 103, 18
תְּאָכְלֵהוּ 89, 10
תָּאֳמֵי 191, 14
תֵּאָמַנָה 86, 31. 32. it. 170, 21
תֵּאמְרוּן 184, 3
תֹּאסִפוּן 163, 22
תֵּאתֶה 126, 20
תֹּבֵא 102, 13. it. 126, 27
תְּבֹאֶינָה 125, 6. it. 154, 15
תָּבֹאתִי 183, 12. 13
תָּבֹאתָה 42, 15. it. 154, 12. denique 223, 7
תְּבֹאָתְךָ 154, 13
תְּבִיאֶינָה 155, 10
תִּבְעָיוּן 140, 3
תַּבַּעְנָה 167, 18
תֲּבֻקְשִׁי 192, 11
תֹּגְיוּן 139, 10
תֹּגַל 131, 24
תִּגָּל 135, 8
תִּדְבָּקְנִי 189, 19
תִּדֹּמִי 172, 16. it. 182, 2
תְּדַמְּיוּנִי 138, 30. it. 139, 28
תִּהְיֶה 162, 27
תִּהֲלַךְ 190, 22
תֹּגְיוּן 140, 5
תּוֹכַח 163, 19
תּוֹכִחֵךְ 233, 25
תּוֹסַף 163, 20
תֹּאסִפוּן & תּוֹסִפוּן 163, 22
תִּוָּרֵא 165, 29
תּוֹתַר 164, 7
תֵּזְלִי 104, 1
תִּזְיִי 134, 22. 23
תִּזְנִים 220, 21
תַּזְרֵנִי 119, 20
תֵּחֵל 172, 11. it. 175, 9
תַּחֲלוּאָיְכִי 73, 21
תֵּט 131, 32
תַּט 133, 22
תִּיבַשׁ 159, 29
תֵּיטִבִי 160, 8
תֵּיטְבִי 160, 10
תִּיפִי 162, 9
תִּישָׁמְנָה 161, 17
וַתֵּכָה 132, 17
תֻּכּוּ 137, 26
תִּכּוֹנֵן 156, 26
תִּכְלָה 126, 22
תְּכַס 135, 10
תְּלָוּם 138, 10
תֵּלַכְנָה 160, 16
תָּלַן 149, 27. it. 187, 10
תֹּמִיךְ 86, 9
תֶּמְחִי 133, 11. it. 134, 23
תַּמֵּר 175, 31. it. 176, 3
תַּמְנוּ 177, 23. it. 25
תְּנָה 169, 24
תִּנָּשֵׂא 97, 4. it. 171, 19
תֶּנֶת 169, 22
תֹּסֵף 103, 24
תָּעָבְדֵם 83, 27. it. 226, 5
תֵּעָנֵנָה 170, 22
תְּעַנֶּיהָ 140, 7
תַּעֲנֶינָּה 143, 12
תָּעֻפָּה 228, 20
תְּעַר 131, 2. 3. it. 135, 11
תַּעַשׂ 132, 24
תֵּעָשׂ 135, 9
תַּעֲשֶׂה 126, 26
תַּעֲשִׂין 138, 15
תַּעֲשֶׂנָה 143, 10
תְּפוּצֶן 154, 2
תֻּפַּר 155, 30
תַּצִּיתוּ 159, 9
תִּצַּת 159, 3
תִּצַּתְנָה 159, 5
תִּצְרֶךָ 219, 37
תְּקוֹנֵנָה 156, 16. 17
תֵּקַל 175, 15
תִּרְאֶה 126, 27
תִּרְאֶינָה 143, 11
תִּרְגַּלְתִּי 183, 29

תרנה

תָּרֹנָּה 173, 32
תָּרֻצ 181, 5
תְּרָצְחוּ 91, 11
תֵּשְׁבִי 195, 22
תְּשַׂגְשֵׂגִי 89, 29
תְּשׁוֹמֵם 181, 31. it. 182, 1
תִּשְׁמוּרֵם 83, 30. it. 219, 3
תֶּשִׁי 132, 12. seqq. it. 134, 24
תֵּשַׁם 161, 16. it. 162, 25
תְּשָׁמְנָה 162, 25
תְּשָׁעֳשָׁעוּ 91, 27
תֵּשְׁתְּ 134, 6
תָּשֶׁת 149, 23
תִּשְׁתַּע 131, 4
תֵּת 169, 22. it. 191, 29 denique 230, 25
תִּתְאָו 131, 5. it. 186, 30
תְּתָאוּ 137, 1
תַּתָּה 169, 30. it. 170, 26
תִּתְחַלְחַל 157, 25
תִּתְחַר 189, 17
תִּתִּי 169, 26. it. 170, 28
תִּתְיַמָּרוּ 98, 1. 2
תֻּתְּכוּ 167, 25
תַּתֵּם 175, 32
תִּתֵּם 172, 19
תִּתְמוֹגָג 156, 27
תִּתַּמָּם 171, 9
תֵּתֵן & תִּתֵּן 169, 23. 24
תִּתְנֶחָלוּ 97, 18. it. 171, 17
תֵּתַצַּב 120, 2. 3
תֹּתַר 163, 21
תִּשֶּׂאנָה & תִּשֶּׂנָה 122, 17. 18. it. 167, 3

FINIS.

LIPSIAE
LITTERIS BITTORFFIANIS.
CIↃ IↃCCXXXX.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0184

רָעָה pauit
רָעַשׁ tremuit
רָפָא ſanauit
רָפָה debilis fuit
835 רָצָה voluit
רָצַץ conterere
רָקַע expandit
רָקִיעַ expanſio
רָשַׁע improbe egit
840 רֶשֶׁף pruna
רֶשֶׁת rete

ש

שָׁאַב hauſit
שָׁאָה vaſtari
שָׁאַל rogauit
845 שְׁאוֹל ſepulchrum
שָׁאַף hauſit
שָׁאַר reliquus fuit
שְׁאֹר fermentum
שִׁבְי captiuitas
850 שִׁבֵּחַ laudauit
שֵׁבֶט virga
שֶׁבַע ſeptem
שְׁבִיעִי ſeptimus
שָׁבַע ſatur fu
855 נִשְׁבַּע iu
שָׁבַר fr
שִׁבֵּר
שִׁבֵּר

שָׁבַת ceſſauit
860 שִׂגֵּב elatus fuit
שָׁגָה errauit
שָׁדַד vaſtari
שַׁדַּי omnipotens
שָׂדֶה campus
865 שֶׂה pecus
שָׁוְא vanitas
שׁוּב reuerti
הֵשִׁיב reduxit
שָׁוֶה æqualis fuit
870 שׁוֹט ſcutica
שׂוּם ponere
שָׁוַע vocifer
שׂוּף cont
שׁוּק a
875 שׁוּר
שׁוּר
ere
incuruauit ſe
mactauit
luſit
niger
aurora
corrupit
inundauit

שָׁכַב iacuit
שָׁכַח oblit
809 שָׂכַל o
שָׂכַל p
שֵׂכֶל
יל
rexit
n
nerus
auit
rius fuit
merces
nix
שָׁלַח miſit
שֻׁלְחָן menſa
שִׁלְטוֹן dominium
הִשְׁלִיךְ abiecit
שָׁלַל ſpoliauit
905 שָׁלַם perfecit
שָׁלוֹם pax
שִׂמְלָה veſtis
שָׁלוֹשׁ tres
שָׁמַיִם cœli
910 שֵׁם nomen
שְׂמֹאל ſiniſtra
שִׂמְחָה lætitia
הִשְׁמִיד perdidit
שָׁמֵם deſolatus eſt
915 שֶׁמֶן pinguedo

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1904234933/phys_0185